

Føroyskar bókmentir

í úrvali

3

Føroya Skúlabókagrunnur

Føroyskar
bókmentir

3

This One

3C1F-DKP-31WU

Føroyskar bókmentir

í úrvali

3

Lagt til rættis hava Sofus Joensen,
Martin Næs og Hanus A. Samuelsen

TÓRSHAVN 1983

Innihald

Fororð	11
J. H. O. DJURHUUS:	
Inngangur til týðingina av Ilionskvæðnum	13
Summarnátt	14
Ódn	15
Oktober	17
Til Jóannes bónda í Kirkjubø	17
Grímur Kamban	18
Meg droymdi	19
Til føroysku studentar av 1930	20
Útlegd	20
Ingibjörg	21
Vallari, steðga og sjá	22
Kanska um hundrað ár	23
Ver sterk mín sál	24
Móses á Sinaifjalli	24
In memoriam: M. A. Jacobsen	25
Thurið unga	26
Songur um lívið	27
Eitt summarkvöld í Klaksvík 1941	28
JÁKUP HANSEN:	
Nú vakni øll úr svøvni glað	29
Fimm ára gamal Hanus var	30
Á fjallalandi við grønari líð	32

JÓAN CHR. POULSEN:

<u>Signaða navn</u>	<u>35</u>
<u>Um Heljar herlið upp steig alt</u>	<u>36</u>

NYHOLM DEBESS:

<u>Teir sigla</u>	<u>38</u>
<u>Aldan brýtur.....</u>	<u>39</u>
<u>Farið um jól og trettanda er</u>	<u>40</u>

H. A. DJURHUUS:

<u>Vetur</u>	<u>41</u>
<u>Deyðastund Tróndar</u>	<u>42</u>
<u>Róður í hond</u>	<u>45</u>
<u>Summarnáttin.....</u>	<u>46</u>
<u>Heilsa til Noregs</u>	<u>47</u>
<u>Lívsins leikur</u>	<u>50</u>
<u>Í mánalýsi</u>	<u>51</u>
<u>Bøn (Prúða land mítt).....</u>	<u>56</u>
<u>Móti vári (Eg saðlaði mær ein hvítan hest)</u>	<u>57</u>
<u>Hin gamla krambúðin (Ein gomul kista av kamfertræ)</u>	<u>58</u>
<u>Havið sang</u>	<u>59</u>
<u>Hann skrivar</u>	<u>60</u>
<u>Nú fiskur er</u>	<u>61</u>
<u>Kongaríkið í Bábylon</u>	<u>62</u>
<u>Burtur á heiði</u>	<u>63</u>
<u>Summarkvöld</u>	<u>64</u>
<u>Hønan skrukkar.....</u>	<u>65</u>
<u>Eygu tíni</u>	<u>66</u>
<u>Steinbíturin</u>	<u>66</u>

HANS M. EJDESGAARD:

<u>Megurð</u>	<u>73</u>
<u>Hjálpirótin</u>	<u>85</u>
<u>Leguvald</u>	<u>94</u>

RIKARD LONG:

<u>Hvildarløta</u>	<u>102</u>
--------------------------	------------

<u>Vætan</u>	104
<u>Barndómurin</u>	105
<u>Meg minnist</u>	106
<u>Í Sundalagnum</u>	107
<u>Høgur himmal og eingi skýggj</u>	108
<u>Kafeið</u>	109

LOUIS ZACHARIASEN:

<u>Føroya Løgting</u>	117
<u>Bøn</u>	119
<u>Mortítlingurin</u>	120
<u>Báturin</u>	121

GUDMUND BRUUN:

<u>Eg fátækur snúgví mær, Faðir</u>	127
<u>Vár fosturjorð er Atlants fjøll</u>	128

M. S. VIÐSTEIN:

<u>Tórshavn. Havnin við havið</u>	130
<u>Dúvaldur fyri óhøppum</u>	137
<u>Sól til viðar gongur</u>	147

VICTOR DANIELSEN:

<u>Gud, eg tær tøk og prís vil veita</u>	149
<u>Hoyrið nú boðskapin gamla um alstóra gleði</u>	150
<u>Mær leingist at síggja staðin</u>	151

DAGMAR JOENSEN-NÆS:

<u>Oyggin</u>	153
---------------------	-----

POUL F. JOENSEN:

<u>Á Beinivørði</u>	164
<u>At liva sum neytið</u>	165
<u>Erour sum lambið</u>	165
<u>Missionerar</u>	166
<u>Prestar</u>	166

<u>Stórkeypmaður</u>	166
<u>Fiskikongur</u>	166
<u>Sambandspolitikarin</u>	167
<u>Sakførarar</u>	167
<u>Av øllum vindum</u>	167
<u>Blóma mín</u>	168
<u>Til Juliu</u>	168
<u>Skemtarorð</u>	169
<u>Jarðarferðin</u>	170
<u>Hørpuspælarin</u>	173
<u>Veðurfastir</u>	176

HANS DALSGAARD:

<u>Minnisvarðin</u>	186
<u>Seinasta bragd Nelsons</u>	192
<u>Aksið</u>	200
<u>Skip í stormum farast</u>	201
<u>Rímleys yrking</u>	201
<u>Áramót</u>	202

CHR. MATRAS:

<u>Hitt blinda liðið</u>	203
<u>Veðurtroll</u>	204
<u>Eg sigi tær satt</u>	205
<u>Skjaldur</u>	206
<u>Viðoy</u>	207
<u>Morgun</u>	207
<u>Neytakonur</u>	208
<u>Halgi</u>	208
<u>Summarkvöld</u>	209
<u>Fólkafundur</u>	210
<u>Móðurmálið</u>	211
<u>Hann fór inn í sítt høli</u>	212
<u>Berjasunnudagur</u>	212
<u>S. Joensen-Mikines</u>	213
<u>Úr upprunaheimi</u>	213

Ást undir homrum.....	218
Morgnar	218

HEÐIN BRÚ:

Fastatøkur (Brot úr skaldsøguni).....	219
Høgni hin gamli	230
Einbýli	234
Tað fleyg ein lógv	237
Og heystið kom	239
Malevinius og teir	243
Loðin sól	244
Tann dagin um Múlan	248
Prædikumaðurin	252
Ein Skálvíksferð	264
Purkhús	277
Urðin	288
Skipbrotið	296

MARTIN JOENSEN:

Ein bygdamynd	304
Heimkomin	309
Húsvillur	329
Maður kemur aftur at húsum	337
Eitt toruæl.....	347

RITHØVUNDARNIR:

J. H. O. Djurhuus	367
Jákup Hansen.....	367
Jóan Chr. Poulsen	367
Nyholm Debess	368
Hans Andreas Djurhuus	368
Hans Marius Ejdesgaard	369
Rikard Long	369
Louis Zachariasen	370
Gudmund Bruun	370
Maurentius S. Viðstein	371

<u>Victor Danielsen</u>	<u>371</u>
<u>Dagmar Joensen-Næs</u>	<u>372</u>
<u>Poul F. Joensen</u>	<u>372</u>
<u>Hans Dalsgaard</u>	<u>372</u>
<u>Chr. Matras</u>	<u>373</u>
<u>Heðin Brú</u>	<u>374</u>
<u>Martin Joensen</u>	<u>375</u>

Fororð

FØROYSKAR BÓKMENTIR Í ÚRVALI 2, sum Sverri Fon og Sofus Joensen lögdu til rættis, kom út í 1964. Hetta bindið fevndi um høvundar, ið føddir vóru í 60 ára tíðarskeiðinum millum 1819 og 1879.

Ætlanin var tá at halda fram við 3. bindi og so at fara undir 1. bind við einum úrvali av kvæðum og gomlum tekstum. Men henda ætlan kom í drag. Og ikki bøtti um at fremja hesa ætlan, tá ið Sverri Fon so bráðliga andaðist í 1968.

Í 1980 heitti Føroya Skúlabókagrunnur á Sofus Joensen, Hanus A. Samuelsen og Martin Næs um at taka hetta úrvalsarbeiðið upp aftur og fara undir at leggja 3. bind til rættis. Hesi áheitan tóku teir við.

Upprunaliga var ætlanin, at hetta triðja bindið skuldi taka tey næstu 60 árin fram til 1939, men skjótt sást, at hetta fór at verða eitt ov rúgvismikið bind. Tikin var tí tann avgerð, at hetta triðja bindið skuldi bert rækka stívliga 20 ár fram og síðan lata eitt 4. bind taka við.

Grundin er tann, at arbeiðsnevndin vildi gera eitt fjølbroytt úrval úr tí ríka tilfari hjá okkara fremstu skaldum, ið eru fødd í tíðarskeiðinum 1880—1902.

Fáar dagar eftir, at nevndin á sumri í 1982 hevði lagt tilfarið til 3. og 4. bind úr hondum og handað grunninum tað, frættust bráðliga deyðsboðini av Sofusi Joensen, sum annars hevði verið frískur og fúsur undir arbeiðinum.

Bæði Sverri Fon, bókavørður, og Sofus Joensen, læraraskúlalærari, høvdu hollan kunnleika um føroyskan skaldskap, og teirra minni og gløggskygni var av stórum týdningi, tá ið metast skuldi um, hvat tilfar skuldi koma við í úrvalið.

Teir vóru báðir limir í nevndini fyri Føroya Skúlabókagrunni, sum kennir stóran sakn í teimum báðum og vil minnst teir við takksemi.

Grunnurin veitir Hanusi A. Samuelsen, studentaskúlalærara, og Martini Næs, bókavørði, bestu takk fyri tann áhuga, teir hava víst hesum bókaverki.

Føroya Skúlabókagrunnur

J. H. O. Djurhuus

(26/2 1881 - 31/8 1948)

Inngangur

(til týðingina av Ilionskvæðnum)

Enn smildrast aldan mót Ithakas strond, enn vínlitt er havið,
enn sært tú Taygetos' tind, enn skógvaksið er Erymantos,
har sum Artemis veiðandi gekk við ørvum og boga.

Eru tær tornaðar burt Messeis og Hypereia,
keldurnar, hvar úr vatn mátti bera Andromake, vívið
Hektors, hann reystastur var millum kempur, ið fullu við Troja.

Trý túsund ár — tó geislar hon enn, Nausikaa, fljóðið,
kongadóttirin, hon sum leiddi til hallar Odysseus,
og sum hin blindi kvað um, hitt æviga skaldið Homeros.

— — —

Komi eg nú á tín fund, o móðir, á hallandi degi,
umsett eg havi hans kvæði, á títt, hitt ásættaða málið —
— um tú mærlønir við tínum brosi, ei spiltist mín dagur.

Summarnátt

Blíð er summarnátt á Føroyalandi,
blíð og sorgarfull á somu tíð —
unglingur og genta ganga eftir sandi,
teska sína millum orð so blíð;
teirra longsil, teirra trá
við tí lætta kvøldarloti
ferðast landi frá,
hagar, hvar ið vónir og ongar tíðir trotu.

Meðan aldurnar so líðandi,
gyltar av sól í hav niður glíðandi,
koma mót' strondini blíðliga fevnandi; —
sveinar til fundar moyggjanna stevnandi —
situr tú havfrú á vágni og syngjandi
út tín harm og sorgina tyngjandi
letur tú sveima hin vakrasta slátt
út í ta droymandi summarnátt:

»Tit sum ganga har inni á sandinum,
vakrasta prúðasta parið á landinum,
nú koma aldurnar blíðliga dandandi,
kvøldarlotið á kinnarnar andandi,

vita tit, hvat ið bylgjurnar siga,
og lotið sum teskar so undarliga.«

»Droymið tit og fevnist blítt,
vakrar summarljómur
sveima vítt,
náttarinnar bleiku blómur
teska elskhugs heitu tónur —
stutt er summarstund, og brátt
doyggja vit á kavanátt.«

»Droymið og fevnist, tí áðrenn summarsangirnir tagna
brátt fólna angandi blómur, og kvøldarlotið hitt blíða
verður til ýlandi vetrarstorm í dynjandi fjøllum,
skjótt eru dandandi aldur skúmandi bárur og glaður,
tá skalt tú genta við neystini vetrarnætturnar standa,
rættandi hendurnar út móti snjóhvítum, dunandi brimi,
harmaljóð tíni verða ei hoyrd, tey stormurin doyvir,
gráturin tín í sjórokinum kenst sviðandi beiskur, —
genta, hví er tað sárt at síggja vónirnar doyggja?
hví gráta vetrarstormarnir vilt yvir summarið lidna?
eydnan frá jørð fór burtur, við skuggastrendur hon svevur,
um tú hana vilt ná, so mást tú yvir um ána,
sökkja gleði og sorg í tí gloymskugevandi bylgju,
tá er eydnan tær vís og varar um aldur og ævir.

Ódn

Við strondina stóð eg, tá ódnin brast á —
og vetrarnáttin var svørt —
eitt kvæði eg hoyrði á stundini tá
koma dunandi uttan av havinum frá,
eitt kvæði so vilt og so stórt, —
tí stormarnir leikaðu fríir
yvir boðar, streingir og íður.

Og skúmandi fossur sítt fragdarljóð
 av bylgjandi brósti kvað
 um runnar tíðir, tá valkyrjan óð,
 heitt tyrstandi eftir reystmanna blóð,
 til bardagan reyk avstað,
 meðan lúðrarnir duna sum toran
 og fylkja menn fyri norðan.

Og fjallhøgt brim móti berginum tveitt —
 tá bátar smyldraðust brátt —
 yvir mongum manni lak hevur breitt,
 og einkjum og børnum sorgartíð veitt
 og fingið tey blikna á nátt,
 tí herróp dynja í fjøllum
 frá veldigum, sigrandi trøllum. — —

Eg hoyrði teg storm, havfostraða trøll,
 og tíni tey túsundtalsljóð:
 deyðningadans yvir kirkjugarðsvøll,
 neyðarróp sjólatna manna so snjøll,
 ravnaskríggj, tá hann sær blóð —
 men — hjarta mítt titar í øði
 av reystleika, dirvi og frøi,

tí stórt kendist tú, fría stormanna land,
 og høvdingjaligt á at sjá,
 tá kvetti tú snøggliga trældómsins band,
 og tendraði frælsis logandi brand,
 sum trøllaræðsluna vá, —
 tá leit eg á mátt mín og megi,
 sum áður Sigmundur frægi.

Oktober

Einsligt og kalt og nátt og gráur Oktober,
fjart hoyrist flog av flytifugli, ið boð ber,
at um kærleik og sang og sól, tá ið valdar
Oktober,
eingin vón, einki hop er.

Minkandi máni í skýdrátti vóð,
øtlandi hav og suffandi flóð.
Skelva um verøld tey mollstemtu ljóð,
valdar gráur Oktober —
um sang og sól einki hop er.

Uttan frændur og heim, uttan land, uttan gud,
fell mær glerrunnin blóma, ivin, í lut,
hennar' fræstund er í Oktober,
tá um vetur og frost einans hop er.

Til Jóannes bónda í Kirkjubø

Eg kvøði vársins, tey lívgandi ljóð,
tí eg siggi ljósnandi lond,
ein skrædnandi stráaldar skadda nú stóð
til havs frá fosturlands strond,
og spíurnar spretta so sigrandi ørt,
tí vón vekur vársólin bjørt.

Og eg siggi fólkið, ið fylkist um fjøll,
tí nú dynja lúðranna ljóð,
og vegur er vígdur um grasgrónan vøll,
hvar fedranna tingstaður stóð,
og aldri sást múgva megnari mans,
ið sjálvræði stovnaði lands.

Og hjarta mítt hitnar, sum spreinging stendst á,
eg livdi ei stoltari stund,

tí horvin var kloddaklødd kelling, og tá
 úr moldum spratt sigrandi sprund,
 ein norðlanda drotning í skínandi skrúð,
 sárt elskaða móðurmál, tú!

— — — — —

Eg takki tær, frægi, á fundi í kvøld,
 tú sjónunum slóðir breytst mær,
 og takka honum tú unglíngafjöld,
 hann ræsurnar rúmkaði tær.
 Vær veitum tær veitslu, var knýtum tær krans,
 hugdjarvi høvdingi lands.

Og stendst tað, tú sýnti mær, sjónhvørvíng fólks,
 eg takki tær túsundfalt tó,
 fyri hárføgru huldu, ið dragandi trølsk
 á summarnátt streingirnar sló,
 tí ríkur roynst róður á mið, ið ei er,
 mót' miðleysu frystandi ferð.

Grímur Kamban

Løgdu teir langskip, óðalsmenn,
 hart kendist Haralds vald;
 tað var hin reysti Grímur Kamban,
 í Føroyum hann festi tjald;
 frøddust tá frælsir andar,
 meðan morgunsól á fjøllum brandar.

Bjart skein brandsól á stormkroyst hav,
 gyllandi glaðudans,
 ungar ættir, kongabornar,
 stýrdu skútum til lands;
 mælti tá Grímur hin reysti,
 tá hann djúpt sítt spjót í vøllin festi:

»Eg man skilja,
øldir vilja
dimmar hesar oyar hylja,
fáir verja,
smáir skerja,
eingin eigur hug at herja —
tó — tá niðastund er gingin,
morgunglæma gyllir kringin,
hugahædd av fjøllum fingin —
skulu børn av eystanduni
stíga fram við mátt og muni,
fram mót' landi hvíttra fanna
skúma drekar óðalsmanna.«

Leggjum vær langskip, óðalsmenn,
herjum á Haralds vald,
høgt í hesum hvøllu homrum
kvøði hvørt landsins skald,
frøist nú frælsir andar:
unga eystansól á fjøllum brandar.

Meg droymdi —

Meg droymdi um stormstoltar lúðrar
og lyftandi orrustuleik,
um sterkar ormvegandi Sjúrdar, —
so syrgiligt royndin meg sveik,
hon sýnti mær matmaðka holmgong
um viðskera, skorpu og skón,
í kirkjum tey jarmaðu sálmsong:
gud faðir, gev dagligt grón, — —
mæl stormur við meg og málmklong,
man fram eina menskari sjón.

Til føroysku studentar av 1930

Føroyskir unglingar, vígdir Athene bláoygdu gudinnu,
 bornir í heim millum dalar og fjøll og brimbardar strendur,
 staddir tit eru í lívsins mai, hinum sprettandi tíma,
 fremja tit skulu nú ferð — hvørjar leiðir eiga tit halda?
 Ein gongur gøtan sløtt, gjøgnum dal, har gilt er til matna,
 sólin har vermir so væl, at neyvan klæðini nýtast —
 Áðrenn tit kjósa ta leið, ansið væl, tykkum lønin er lagað:
 dølskir tit gerast, einoygdir, fýrføttir, kyn av Polyfemos —
 Foibos tit hóma ei meir — hon vreiðist tá Pallas Athene.

Kjósið tit heldur at halda ta leið, ið lögð er í erva,
 illgongt har er: yvir reyn gjøgnum skursl, upp um hóttandi hamrar,
 fátt er til matna, og myrkur og kavaróksódnir har valda.
 Fallið tó ikki í fátt, o unglingar, stígið tí fremri
 — minnst væl til: hesa leið gingu teir, ið søguna skaptu —
 havið í huga hitt høga mið, sett av Foibos Apollon —
 stevna tit støðugt mót tí, tykkum kransar Pallas Athene,
 — — — — —
 vallarin steðgar — tí stjórnan sang: sic itur ad astra.

Útlegd

Nær verður heimferð mín?
 Tá ravnur flýgur í brúðarlín,
 og reynið rodnar av rósum og vín —
 — tá verður heimferð mín. —

Nær verður heimstund sæl?
 Tá Pan sær skemtar við floytuspæl,
 og dísar dansa um fjalladal —
 — tá verður heimstund sæl. —

Nær man eg fjøllini sjá?
Tá móðir mín veittrar handan á
við mildum brosi og baldursbrá —
— tá fyrst — fyrstani tá.

Ingibjörg

Man eg hitta teg, Ingibjörg,
— síðsta er ferð mín mót Borgundarhólmi —
stórstjörnan glógvar á Eystrasalt,
hefur lyngberjablómuna valt
vini í smildraðum hjálmi?

Man eg hitta teg, Ingibjörg,
— síðsta er ferð mín mót Borgundarhólmi —
goymir tú í tínum eygnabrá
stjörnuglampan á ægin blá
vini í smildraðum hjálmi?

Minnist tú ungdóm vár, Ingibjörg,
fagnar tú vini í smildraðum hjálmi?
villar rósar og berjalyng
barst tú allíð á stjörnuting,
drotning á Borgundarhólmi.

Ingibjörg, hittast vit oyggjalands börn
eina ferð enn á Borgundarhólmi?
í tínum bláu eygum býr
minni um Hjálmar og Angantýr
— hetjur í smildraðum hjálmi.

Vallari, steðga og sjá

Vallari, steðga og sjá:
vøn lýsir heimlands vág,
blíð dandar aldan og blá,
fuglur í frið har á.

Døgginn um grønan hól
líðandi doyr, kyst av sól,
lýsir hvørt gil, hvør lægd
sum diamant og smaragd.

Vallari steðga, lýð á
ást mína, trega og trá;
gloymi ei hana eg sá
sita hjá tutlandi á
gullhárið kemba og tvá.

Vallari steðga og sjá:
myrknar um heimlands vág,
syrgin gerst aldan og grá,
eingin er fuglur har á.

Døgg dreiv um følnaðan hól,
fjalldi sítt andlit sól,
sum diamant og smaragd
lýsir ei meir gil og lægd.

Flýddi frá tutlandi á
leikalind fægur og mjá,
eftir dvølst harmur og trá.

Kanska um hundrað ár

Kanska um hundrað ár
fellir ein ungmoy tár
yvir teir frægu, ið
fullu í randargný,
kanska av summardá,
sóljum og baldursbrá
bindur hon farnum krans,
áðrenn hon fer í dans.

Kanska hon eygnabrá
eigur sum ægin blá,
barmin sum fok á fann
— jökul, har eldgos brann —
lær hon um sólarlag —
snípa við kelduvað —
kanska á dansinátt
skipar hon Kjartans tátt.

Kanska um hundrað ár
fella slík ungfljóð tár
yvir teir reystu, ið
riðu í randargný —
— trein hann í vápnadans
manngarður tindalands —
hurvu í storm og ský
hetjur í randargný.

Hvat sakar feigdarhøgg
frægar, — og benjardøgg?
Summar, heyst, vetur, vár,
gjøgnum mong hundrað ár,
knýta teim hilmiskrans
fljóðini tindalands —
— vakir frá øld til øld
yvir teim fjallafjöld.

Ver sterk mín sál

Ver sterk mín sál á køldu náttarvakt,
 har eingi altarljós til gudar brenna,
 har hvør ein vón av fannkava varð takt,
 og hjartað ongan hita meir kann kenna;
 ver stór mín sál sum rúmdar kalda tøg,
 ið eina er, tá ið slóknar lívsins søgn.

Ver sterk mín sál á mjørkatungu ferð,
 har tættar fylkjast um teg gráar gátur —
 tín barnaflokkur — úttærdur hann er,
 og sárur kennist hans sólsvangi grátur;
 ver stór mín sál í dagsins royndar stund,
 holl veitir nátt hin dreymaleysa blund.

Móses á Sinaifjalli

Og sál mín vaks til Sinais fjallahæddir,
 við veldi Jahve kom,
 Í stjornuljósi' og eldi var hann klæddur,
 eg skalv sum heystsins leyv á Sinais trom.
 Og foldin skalv í eystri og í vestri,
 tí Jahve kom
 við snarljósi og miklum torubrestri
 til Sinais fjallatrom.

Sum ljónsins ljóð í Sinais villu gjáum,
 var Jahves rødd;
 sum dun í óveðri frá fjallaáum
 var Jahves rødd.
 Mær tókti hoyra róm av hini bylgju,
 ið slúkti Farao og alt hans fylgi,
 í Jahves rødd.

Sum bál í stormi skulvu allar rúmdir
við Jahves veldisferð,
og burðabúnað stundu ytstu skýmdir:
tá fœddust foldin, ljós og verð.
Og skuggi Jahves, tímin, var at skoða
sum sól og stjörnugongd á himnaboga —
tá settist mark ímillum var og er.

Úr fyrndarmyrkrinum, Tohu-va-bohu,
eg loysast sá hvønn lut og lim.
Úr loyndarmjørkanum, Tohu-va-bohu,
kom verðin øll og Elohim.
Úr gátutokunum, Tohu-va-bohu,
eg hoyrði eins og storm og brim
kvøða Cherubim:
úr tí, ið var og er, Tohu-va-bohu,
seg sjálfvan skapar Elohim.

In memoriam:

M. A. Jacobsen

So náddu tey fram, tey døpru boð,
sum ond yvir myrknandi aldu,
tey søgdu, mót vestri vart tú á flog,
og ikki meir hjá okkum dvaldi.

Bjart var títt skygni og skarpt títt vit.
sterkur tú tóktist í sessi,
snøggliga komu so boðini: flyt,
klokkurnar ringja til messu.

Maður kemur í mansins stað,
so mannaættin seg uggar —
ofta tó kom tað fyri ein dag,
at eftirmenn royndust skuggar.

Har ljós brenna fá undir lágari lön,
 sæst gjølla, tá eitt av teim slóknar —
 tá maður verður fúkandi fon,
 hitt fámenta liðið hoknar.

— — —

Vinir vit vóru tey farnu ár —
 — vinir koma og fara —
 ei sømir monnum at fella tár,
 tá ið tynnist í vinaskara.

Thurið unga

ið slóknadi 15 ára gomul

Thurið, vakna, kom út og dansa við okkum á bønnum,
 bundið vit hava tær krans av sóljum og summardá,
 blómukrans um høvur vit bera og fremja so dansin,
 Føroyalands vári til prís, hesi halgvígdu stund.
 Fjarar úr fjøllum áirnar syngja, og keldurnar læa,
 havið er himmalblátt, lotið kínir tí lint.
 Thurið, ei mást tú drála, tí nú er vakurleiksstundin
 — átta vit eru í tal, uttan teg talið ei fult —
 tí sum úr søgu tú veitst, er talið sangdísar niggju,
 — kórleiðarinna tú ver, Føroyum og Hellas til prís.

— — — — —

Thurið, ikki tú komst, tú farin vart burtur at ferðast,
 aðrar víddir at sjá — fagrari enn her á fold.

— — — — —

Fara vit mega tí aftur til húsa, vit fremja ei dansin —
 — døggin drívur um vøll, — einki er um okkum meir.

Songur um lívið

Yrking vígd Jørgen-Frantz Jacobsen

Blíð byrjar lívsins siglingsferð —
 — barnarøddir umborð —
 so við eitt eru flesjar og sker,
 lúnskir boðar og undirgerð —
 — alt í sorl og í sor —
 — uttan søgu og spor —
 — grá eru mannakor. —

Vón vekur lívsins siglingsferð —
 — sveinar og sprund umborð —
 bróta tá brátt um flesjar og sker
 lúnskir boðar og undirgerð —
 — alt í sorl og í sor —
 — grátur í suður og norð —
 — sár eru mannakor. —

Strúkandi lívsins siglingsferð —
 reystmenn og brøgd umborð —
 boðabrot um flesjar og sker,
 sjóvaródn, hav og gjálv og gerð —
 — alt í sorl og í sor —
 — myrkur og niður og norð —
 — mein eru mannakor. —

— Fullfíggjað lívsins siglingsferð —
 — aldrandi manning umborð —
 mutlar milt um flesjar og sker,
 vestfallið líðandi hagar ber —
 — gnaddast so smátt í sor —
 — glógva ei minni og orð —
 — grá eru mannakor. —

— Geislandi lívsins siglingsferð —
 — skaldamanning umborð —

syngjandi sær hon flesjar og sker,
 óttast ei hav og gjálv og gerð —
 — fer so í sorl og í sor —
 — skapti tó søgu og orð —
 — stór eru mannakor. —

Eitt summarmarkvöld í Klaksvík 1941

Oyrafjallið í koparloga —
 Háfjall litað sum stálið —
 Halgafellið í smædnum roða —
 Klakkur av síðstu strálu
 heilsast frá sólseturs dráli —
 Kunoyggjin fjarblá, á toppinum snjó —
 Borðoyarfjall, Borðoyarfjall fargað sum blóð,
 rust ella glóð.

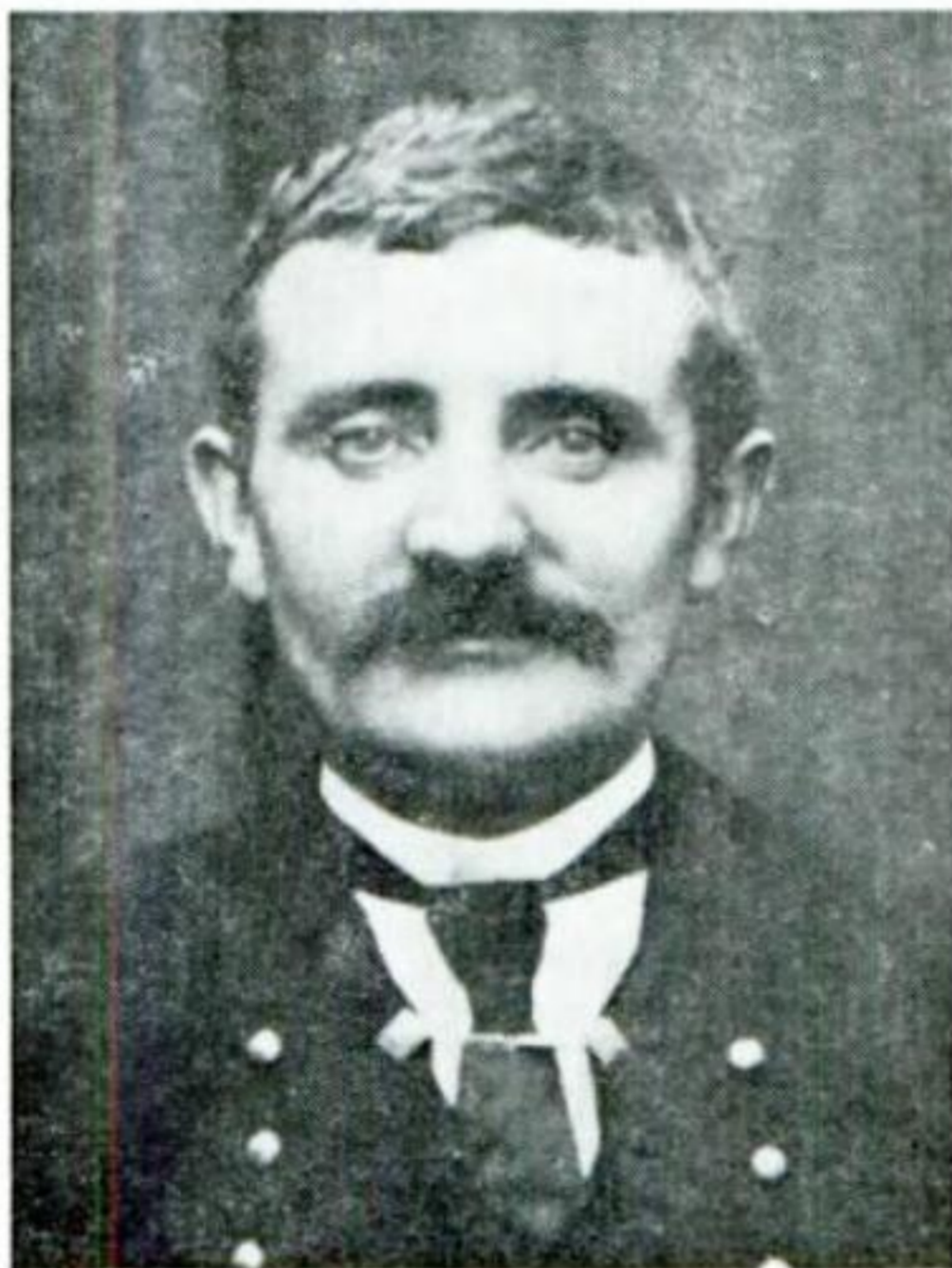
Vágurin allur í svartastilli,
 stásilig havfør har flóta,
 komin aftur av vandaferð villu,
 har flogfør froysa og róta,
 gotrini duna, og kavbátar skjóta —
 — búrur blóðigar bróta.

Tó fer um bygdina látur,
 — lættur og kátur —
 sveina millum og snóta;
 — tey dansa, flenna og blóta.

Lurta, lurta — eitt ljóð er enn,
 tað er barna- og einkjugrátur.

Jákup Hansen

(8/9 1881 - 14/10 1967)

Nú vakni øll úr svøvni glað

Nú vakni øll úr svøvni glað,
nú náttarstundin hvarv;
nú sær mítt eyga ljósan dag,
nú byrjar dagsins starv.

Nú sólin vísir andlit blítt,
hon fer um fjørð og sund;
hon vermir arma hjarta mítt
og gleðir sára lund.

Hon minnir meg á morgun tann,
 tá hann úr deyða stóð,
 ið sigur yvir syndum vann
 og yvir deyðans tjóð.

Ja, glaður hvør til dagsverk fer
 í Jesu Kristi navn';
 og tá ið tað at kvøldi ber,
 hann førir oss í havn.

Fimm ára gamal Hanus var

Fimm ára gamal Hanus var,
 hann fyrstu ferð fór til sjós;
 hann errin ár á borði bar
 og róði upp á rós.

Men ikki fór hann langa leið
 tó sína fyrstu ferð;
 hann fór bert út at fiska seið
 stutt út um Stórasker.

Har seiður svam í hópatal
 — bæði stórt og smátt.
 Hanus dyrgdi, hann fekk væl,
 ja, upp í stóra pott.

Ja, errin var hann henda dag,
 hann hevði fingið nógv;
 hann kundi tí ei gloyma tað
 at fara út á sjógv.

Hann vitjaði at sjóvarstrond,
 hvar bátur pápans stóð,
 og tók har tíðum ár í hond
 og róði sum á sjó.

Hann reisti mastur, legði á
og setti seglið hátt
og fór so til at stýra tá
og meinti, alt gekk gott.

Men báturin á lurni stóð
og fekk tí onga ferð;
men Hanus stýrði sum á sjó,
tá nógvur vindur er.

Glaður Hanus altíð var
at røkta seyð og neyt;
men betur dámdi honum har,
sum bátur pápans fleyt.

Hann títt bað pápan sleppa sær
ímillum aðrar menn;
men oftast Hanus fekk til svar:
»Tú ert ov lítil enn.«

Altíð hann á støðni var
og veiddi seið og murt.
Hann hugsaði við sjálvum sær:
havið, tað er dýrt.

So ein morgun alt var stilt,
og øll nátúrin svav.
Pápin segði: »Hanus, vilt
tú koma út á hav?«

Tá glaður hann til strandar gekk
og mælti blíðlig orð.
Hann fór í bát, seg setti á bekk
og legði ár á borð.

Ta morgunstund í dýrdarlogn
hann róði út á hav.

Tá kendi Hanus sína ogn,
sum harrin honum gav.

Hann leit um fjallatindar blítt,
har sólin setti brand;
tá lærði hann at elska sítt
hitt fagra føðiland.

Á fjallalandi við grønari líð

Á fjallalandi við grønari líð
býr Føroya tjóð,
har frælsið var heima í fornu tíð
og mentan góð.
Monnum ei skortaði nakað til figgja,
men teir finga tó annað at síggja,
tá Gabel ráddi í Føroyum.

Døkk tokan seg breiddi um landið tá,
nívandi tung;
stúrandi eygað at øllum sá.
Gomul og ung
kærdu seg illa undan tí vanda,
kvíðandi fyri, hvar tey skuldu landa,
tá Gabel ráddi í Føroyum.

Hvør fríborin kvinna stúrandi sat
í heimahøll;
ei seggur í stríði seg finna læt,
tey svóvu øll.
Børnini grótu av armóð í smáttu,
maður ei bita til heimið sítt átti,
tá Gabel ráddi í Føroyum.

Í Føroyum mangur tá lítið fekk
til dagligt breyð,
biddandi trælur um bygdir gekk,
ja, stór var neyð;
leitaðu tey sær til strondina niður
at skera sær tang og stinga sær fliður,
tá Gabel ráddi í Føroyum.

Long var leiðin til handils tá
í teirri tíð
hjá teimum, sum búðu langt burtur frá
Tórshavnar bý;
mangur misti tá lív og æru,
ið fór til Havnar at keypa sær varu,
tá Gabel ráddi í Føroyum.

Bert danskir harrar tá ráddu har
við handilin,
tá føroyingur illa happaður var,
slapp valla inn.
Um føroyingar vildu har avreiða nakað,
varð tað við háð og spotti vrakað,
tá Gabel ráddi í Føroyum.

Tann vara, handilin teimum beyð,
var lítið verd,
moðið var kornið og fúnað var breyð
og vágin skerd.
Ofta ov lætt í búð varð vegið
— loddini høvdu mist sína megi —,
tá Gabel ráddi í Føroyum.

Við handilin ofta eyktist sút
og mikið stríð,
og tómhentur mangur varð rikin út
í teirri tíð;
lamið var fólkið sum hundur í hafti,

ið heim verður ríkin við tómum kjafti,
tá Gabel ráddi í Føroyum.

Fólkið varð happað og illa lítt,
lagt undir fót,
hvør maður noyddist at lata sítt
til fútabót.

Tann, teimum talaði nakað at meini,
fjotraður varð á Spískasteini,
tá Gabel ráddi í Føroyum.

Tú fríborni sveinur og fríborna sprund,
hvar vart tú tá —
tá prestar og fútar á tíni grund
frítt høvdu ráð?
Sum grenjandi garmar um landið teir fóru,
ránaðu til sín sum ófriðardjórið,
tá Gabel ráddi í Føroyum.

Tað var ikki løgið, um tú bart hat
á hevndar hátt
til teirra, sum soleiðis bóru seg at
við tína gátt;
útlenskir harrar við trælabandi
bundu teg í tínum egna landi,
tá Gabel ráddi í Føroyum.

Jóan Chr. Poulsen

(23/12 1881 - 2/4 1970)

Signaða navn

Signaða navn,
deyðkomnum sálum tú bjargar í havn,
náði tín lýsir sum alføgur sól,
óttandi sálum teim veitir tú skjól.
Signaða navn,
deyðkomnar sálir tú leiðir í havn!

Signaða navn,
útmøddar sálir tú tekur í favn,

armur tín røkkur um oyggjar og lond,
 eingin kann ríva oss av tíni hond.
 Signaða navn,
 útmøddar sálir tær søkja tín favn!

Signaða navn,
 føðslu tú veitir til dúgvu og ravn,
 fjølbroytt er lívið á víðari fold,
 trásjúkt er sinnið, sum veikligt er hold.
 Signaða navn,
 føðslu tú veitir til dúgvu og ravn!

Signaða navn,
 ver mær tað stavnald, eg leggi við stavn;
 frið gerst tá ferðin um bylgjandi sjó,
 horvin er ótti við Himnanna ló.
 Signaða navn,
 tú ert tað stavnald, eg leggi við stavn!

Um Heljar herlið upp steig alt

Um Heljar herlið upp steig alt,
 um tilíkt lið var aldri talt,
 ei sæð í makt og valdi
 og hótti mær á tungu leið,
 hvar tárið rann, og barmur sveið,
 og mangar vónir kvaldi.

Um gøtan gjørdist hál og mjá,
 um niða yvir øllum lá,
 og hjartað skalv í ótta —
 Guds náðigerð hon vikast ei,
 hon stendur við á hvørji leið,
 um ei eg hómi glotta.

Um hvør ein kensla gerst mær vond,
og burtur sýnist álits hond,
og ridlar alt á foldum;
Guds náðigerð ei svitast kann,
so veingjalætt seg hevja man
hvør tváað sál av foldum.

Hav fría vón, o troytta sál,
tín løn er stór, til hægri mál
hevj eygu upp at skoða;
ei hvirluódn, ei torubrak,
men hóvligt dun, tá stund gerst mak,
Guds mildu rødd man boða!

Nyholm Debess

(30/10 1882 - 1/4 1952)

Teir sigla —

Á streymasjógvinum úti,
har hvítkrýnda bára fer,
har sigla menn sína skútu —
teir kenna hvønn flúr, hvørt sker.
Men aldrin hoyrði eg gitið —
um streymur í ættina bar,
og haldgóð var mastur og spritið,
av elli ei rotið og slitið —
teir sigldu á land sítt far.

Teir sigla í sóflógvum loti,
tá seglið blaktrandi slær.
Teir sigla við repum úr broti,
tá eymkar seg haldgóða far.
Men aldrin hoyrði eg, ræddur
hin stinni sjógarður var;
so mangan í vanda staddur
hann altíð sum maður varð sæddur
at sigla sítt fríða far.

Teir sigla, har bjørgini brøttu
av ísi ferðast um hæv,
har stormur hin stynjandi møtti
og mangan gav váta grøv.
Men aldrin óttaðust dreingir,
um ferðin í deyðan bar.
Teir sungu sálmar og sangir —
teir vóru sum føroyingar mangir,
ið sigla um hæv sítt far.

Aldan brýtur

Aldan brýtur,
aldan fer,
aldan móti bergi ber —
aldan nítur —
aldan slítur,
aldan skolar hólmasker.

Aldan kvøður —
aldan kvað —
aldan lýðir ymist lag —
Hevjar hævur,
brot um nøvir!
Aldan brýtur nátt sum dag.

Aldulagið —
summarstund. —
Aldutesk um kyrru sund!
Aldan vætir,
klettur grætur. —
Aldututl um sveimu stund.

Farið um jól og trettanda er

Farið um jól og trettanda er,
nú dagarnir fara at dragna.
Tá vita vit, fram móti vári ber,
tá vetraródnin má tagna.

Og foldin hon svav sær langan blund,
goymdi hon græs, goymdi urtir.
Nú rísa man sól — nú komin er stund,
hon drepanði frost tíðnar burtur.

Nú várvónin rembist — brátt man hon sær brá,
undir snjóhvítu fonn mundi sova.
Hon rassast — hon ernast, í legu hon lá,
og gleðist, nú opin er smoga.

H. A. Djurhuus

(20/10 1883 - 6/5 1951)

Vetur

Harður er stormur á firði,
og undan strúkandi byri
bátarnir ferðast har;
skjótt fyri stormi teir fara.
Á bátinum piltur má læra
at vera, sum faðirin var!

Fróur hann ferðast á firði
og lærir at seta sítt virði
á lívsins standandi stríð.

Líkasum kapparnir reystir
fara teir unglingar treystir
á havið um vetrartíð.

Frítt verður teirra sinni,
fríðir teir verða í skinni,
havið uppelur teir;
teir berjast við sæltu báru
bæði á vetri og vári
og gera roysnini fleir.

Deyðan teir títt munnu síggja,
tó ikki teir undan flýggja,
standa sum fjallið hart;
ofta í miklum vanda
við brimharðar strendur teir landa.
Tað hevur havið teir lært.

Brúsandí bylgja fríða,
kom, lær tú meg at stríða
lívsins standandi stríð;
lær meg fastan at standa
og ikki at óttast vanda
á harðari vetrartíð!

Deyðastund Tróndar

Sat gamalur í Gøtu,
so grátt var hár og skegg;
hann gekk sær eina løtu
út undir hallarvegg.
Alt fór at aftna dagur,
nærum var sólin sett,
um firðir fuku glaður,
og loft var myrkareytt.

Hann hoyrði iður róta,
sá brim um Mjóvanes,
sá ódnarsjógvar bróta
og rennisúg um fles.
Á hamarsklettum høgu
hekk skaddan vát og grá;
bar vestan vetrarkvøðu
út yvir Gøtuvág.

Brátt skýming lá um landið;
og nú var nátt í sál.
Hann hevði frætt frá brandi,
sá reyða hevndarbál;
fell Tórður har hin reysti,
fór Geyti sømu leið:
»Nú fúnar hon í neysti
mín fríða glæstriskeið«.

Og Sjúrdur, sum í mátti
langt fram um aðrar gekk,
sum mesta dirvið átti,
í stríðnum bana fekk. —
»Ja, nú er ravnur rændur,
ei reiður aftur fæst;
úr heljum kom hin brandur,
ið völdi valdið brast«.

Hann sá teir koma allar
har fram við fjallakleiv
og fara heim til hallar.
Úr búnum blóðið dreiv.
Sárt suffaði í fjøllum
eitt einfalt sorgarlag:
»Nú ráða aðrir øllum«.
Og Tróndur gamli kvað:

»Deyður Sjúrdur Tollaksson,
deyður Tórður lági.

Oyðin verður Tróndar lon,
 onga hevnd eg fáí.
 Illa fóru mínir menn,
 har rann droyrin reyður;
 Tróndur gamli anir enn,
 betri, hann var deyður.

Nú er horvin megi mín,
 viknað lund og lyndi,
 Leivur rændi faðir sín,
 tá hann eldin kyndi.
 Var ei hárið gránað so,
 var ei ryggur bogin,
 fekk væl Leivur hevndarboð,
 tá var løntur login.

Aftur tá teir skuldu sætt
 Trónd at vinna sigur;
 høgt eg skuldi títt og tætt
 hetta slagið niður. —
 Tróndur eigur einki vald,
 Noregs kongar ráða.
 Lítið batti afturhald,
 einki alt at vága.

Bar eg enn mín brynjuserk,
 var eg bara ungur. —
 Oytt er mítt og ættar verk,
 tí er hugur tungur. —
 Deyður Sjúrdur Tollaksson,
 deyðir skeggjar oyggja. —
 Skuggavald í Tróndar lon. —
 Nú er stund at doyggja«.

Streyk Tróndur sær um enni
 tí sorg og heljarsótt;
 tað bar ímóti henni
 tí síðstu vøkunátt.

Í myrkri fjaldist grundin,
og kendi hann á sær,
at nú var deyðastundin
hin kalda komin nær.

Í skemmu sína gekk hann,
dró hurðar fyri brátt;
tó lítlan friðin fekk hann
ta síðstu vøkunátt.
Hann hoyrði íðu róta
og deyða manna mál,
sá Gøtuboðar bróta,
sá reyða hevndarbál.

Feyk kavarok um landið,
fór ódn um fjallaskørð,
breyt brim á Gøtusandi,
skalv gamla Føroyajørð;
tókst hav í villum harmi.
Men høga bergið stóð,
bar hvítan sjógv á barmi
og fram í brimi vóð.

Róður í hond

Sælt ljóðar eitt boð yvir fjallbygdu strond:
Tak, føroyingur, sjálvur títt róður í hond!
Sýn øðrum, tú eigur tær treysti og mátt,
vind skeiðanna seglið í húnar hátt!

Lat merkini bleiktra — nú blæsur hann væl.
Fram frímenn, fram »Krossmenn«, nú muna tað skal.
Tað, fedrarnir góvu, er halgað og vígt,
og fagurt er heimið, ið teir hava bygt.

Hoyr eggjandi ljóð tóna víða um hav:
 Nýt, feroyingur, landið, tær Alfaðir gav!
 Ger verkið til fulnar, tær frælsandi beyð,
 og et ikki longur náðinnar breyð!

Lat dvørgarnar týnast, nú lýsingin er!
 Nú kvøða tær bylgjur um øldgomlu sker,
 nú súsar um tindar — tað dunar í nánd:
 Tak, feroyingur, sjálvur tær róður í hond!

Summarnáttin

Summarnáttin — summarnáttin,
 veikt hon dregur andadráttin,
 sælt hon droymir; álvar dansa
 yvir døgg, sum svalir blómum,
 ljósar tokur tindar kransa;
 burt eg dusist
 av teim føgru náttarljómunum.

Hoyr hitt hulda keldulagið,
 hoyr hitt mikla fossakvæðið,
 aldurunið, tesk av lotum,
 har tey yvir firðir fara,
 mutl um klettar, sús í skotum,
 innímillum
 súg úr sævarsøltum tara.

Aldargamli fjallaseggur
 høvur sítt á kodda leggur,
 ásteymt fevnir streymabáran
 hansar føtur, eynt teir kyssir,
 og hon kennir barmín sáran:
 tungt at ynda,
 tá ein einki fær og missir.

Summarnáttin — summarnáttin,
lundarblóma tín er spröttin,
kring um leyvið sveima vindar,
fagurt ástarljóð teir kvøða.
Sælur tann, av hjarta yndar,
um at sálin
má av djúpum sárum bløða.

Heilsa til Noregs

I

Tað gellir í skorum, tað dunar um sund,
mót' kongsdreka kongsdreki rør;
fuglarnir tagna í grønari lund,
meðan blóð fargar Havursfjørð.

Tað streymar so heitt, tað høvdingablóð,
meðan hogg klúgva brynjuserk;
nú verður hon savnað, hin norska tjóð,
hann Haraldur eigur tað verk.

Nú verða tey feld, tey smákongalið,
ein ráða í Noregi vil.
Fólkið skal læra ein nýggjan sið,
so verður væl friður eitt bil.

Tó mangir, sum taptu, teir boygdu seg ei,
men vundu sær segl í rá,
so hildu teir fram yvir havið leið,
teim norsku fjøllunum frá.

Teir komu til oyggjar og nómu tær,
rændu tey miklu lond,
blóðfargað mangan teim leiðin var,
tí vápnkøn var víkingahond.

Teir vildu gera tað, teim tóktist best;
 tó gjørdist stundin ei long,
 til tess at hitt høvdingaliðið so treyst
 gav seg inn undir norskan kong.

Noreg var landið, sum teir stýrdu frá,
 og Noreg komu teir til. —
 Hvør tann, sum fósturlandskærleika á,
 unna væl heiminum vil.

Tó, mangt skipast um, — ei alt var so frítt,
 sum mong tjóðin av happinum fekk;
 har Sjúrdur jall setti merki sítt,
 har bleiktrar nú »Union Jack«.

Har ljónið hitt krýnda við øksi stóð,
 sum merki landanna sett,
 har vóru væl sinnini norðmonnum góð,
 um merkið var hvítt og reytt.

Har styrktist í hvørjum tey ættarbond,
 um rásin enn stundum var trong,
 og ensk og donsk vóru vorðin tey lond,
 sum fyrr høvdu norskan kong.

II

O, norðmaður, frændi og vinur mín,
 eg beri tær kvøðu í dag,
 tí sjálvur tú, fjallið og fjørðurin tín,
 tit kvøða so heimligt eitt lag.

Eg beri tær kvøðu frá monnum, ið
 eiga sær líknandi ljóð,
 ið trútt goyma minnið um runna tíð
 og gloyma ei gamalt blóð.

Tær eiga sær enn so dýran ein strong,
tær oyggjar, sum eg eri frá.
Har kvøða fossar um Sverra kong,
um hansara dirvi og dáð.

Har kvøður bylgjan við grýtutu strond
um fedrarnar eystanfrá,
um aldri brestandi frændabond
kvøður eystanskaddan so trá!

Hon kvøður um skilnað, vit skilja tað,
sárt ljóðið fer yvir land;
tó kvøður hon eisini fríðari lag,
um blóðsins bindandi band.

III

Skiltust enn oyggjarnar Noregi frá,
vit eru av norskari rót,
og væl tað høvir seg okkum tá
at minnast á gamalt grót.

Tí aldri bresta tey ættarbond,
sum binda oyggjar til lands,
so leingi sum stormurin dunar um strond,
og bylgjurnar treða tann dans.

So leingi sum fonn prýðir fjalsins tind,
og ørn gjøgnum skýggini rør,
so leingi minnist hitt minsta kind
á fedranna ferð yvir fjørð.

Vit skilja tað allir, tí okkara sál
er sprottin av somu rót,
vit tala nærur tað sama mál
og verja várt gamla grót.

Heilur tí, norðmaður, frændi mín.
Vit skilja hvør annan, tú.
Væl fagnar skyldmaður skyldmann sín.
Heilur og sælur nú!

Lívsins leikur

Bíða, blíða, góða, bíða!
nú er stund á ljóð at lýða;
lógvin letur, snípan svarar,
stólpan snákar sínar fjaðrar.
Sólin setir, og vit bæði
skulu hoyra keldukvæðið!

Ynda, synda, samanbindast,
bjartir offureldar kyndast.
Glað um ljósan lóga sita,
eiga lívsins lyst og hita,
tað er gamla kenda lagið,
endaleysa ástarkvæðið.

Vera, verða, roysni gera,
nýggjan við í bálið bera,
men — so brátt sum bál er brunnið,
sita vit á køldum runni;
so er lívsins lóg og vegur,
alt, ein hevur, lívið krevur.

Bíða, bíða, stundir líða,
ár man undan ári skríða.
Eingin stund má burtursandast,
men í vakurleika andast;
annars verður nykubrandur
lívsins ljósi gleðigandur.

Í mánalýsi

I

Í mánalýsi rennur áin blonk,
her giddar skuggi yvir gamlan bonk,
ein gluggi skyggir bjartur, dækt er strá,
men yvir øllum holvir luftin blá.

Øll húsini so kvirr og loyndarfull —
tey goyma alt sítt dýra minnisgull
um ætt, ið var, um hennar gongd og ferð —.
Mær tykir ættin gongur aftur her.

Á hesar gøtur, henda durastein
so mangar løtur mannafótur trein.
Her livir, varliga tí fót tín set,
tú hoyrir ganga — ættarinnar fet.

Eg gangi gøtur; mangan gekk eg tær,
og mánin lýsir í hvørt gluggaglar,
og tøgningin livir, loyndin fevnir leið,
sum var hvørt fetið livandi, eg steig.

II

Her búði Lena, friðarlig og góð;
hon manga stund á seiðabergi stóð,
tá kvøldarroðin yvir vágin brann,
og áin sum í bræddum gulli rann.

Við Kongabrúnna æðuflokkur lá,
og har fleyg rytufjældin til og frá,
og yvir tekjur roykur stillur rak
og breiddi yvir lágar smáttur lak.

Men var tað leygarkvøld, tá kendist tað,
 at heilagt hildið varð hvønn sunnudag, —
 skelsandur lá við hvørja duragátt,
 og túnið alt var skolað, reint og vátt.

Í mánalýsi stendur myndin bjørt,
 alt hvørvur burtur, ið er seinri gjørt.
 Her gongur gamla Lena, sum hon gekk,
 tá kvøldarroycur yvir tekju hekk.

III

Ein hvítusunnmorgun — klokkuljóð.
 Hvør bátur skorðaður á lurni stóð
 við segli uppi. Sólin skein um land,
 og blankar aldur vættu áarsand.

Har stóðu menn og prátaðu um mangt;
 men eygu starðu langtandi og langt.
 Í sjónarringi skilliga eg sá
 eitt skip við hvítum segli undir rá.

Hvítkálkað grund og tjerað húsabróst
 og høsnaskrukkan kring um turran køst
 og klokkuljóð, sum ringdi millum fjøll,
 og summardáablik um grønan vøll.

Her giddar skuggi yvir gamlan bonk.
 Í mánalýsi rennur áin blonk.
 Men fleyrið andar mjúkt í bátasegl,
 og fjørðurin er blankur sum eitt spegl.

IV

Á einum sinni verðin gjørdist glað,
og aldri aftur kann eg gloyma tað;
tað var eitt summarkvøld, tá Jákup sat
og setti pentur í eitt brotið fat.

Kvøldsólin reyða yvir Varða vóð,
og ósasadur undir lá í flóð.
Á Müllarsbrúgv ein hetlandsjolla lá —
men yvir øllum holvdi rúmdin blá.

Stongd varð hvør krambúð, hvørt sum stundin fór.
Øll verðin gjørdist tigandi og stór,
tá dagur hvarv við sól um fjallaskørð,
og døggin dreiv um eyr og grønan svørð.

Nú giddar skuggi yvir gamlan bonk.
Í mánalýsi rennur áin blonk,
og dökkur húsaskuggi fevnir á. —
So mangt er fatið brotið síðan tá.

V

Hvør er í skotinum í kvøld á ferð?
Eg kenni mannin væl, sum stendur her.
Mangt landið sá hann, fór um heimsins høv,
og higar kom hann — fann so sína grøv.

Tí hesi fjøllini tey drógu hann,
so onga aðrastaðni heim hann fann.
Hann mintist roðan, sum á tindi lá,
og máragull, sum oyst var yvir á.

Tí her var friðarstaður hans — og her
hann átti alla sína dreymaverð.

Á hesum götum fyrstu fet hann steig,
tað fetið lív hans var um alla leið.

Og grasið røtast, fellur av og grør.
Her fann hann sítt á hesi ríku jørð.
Í hansar lyndi — hesin mánin skein
á hesar gøtur, henda durastein.

VI

Men gentan her, sum brosar móti mær —
á einum sinni fremst í dansi var.
Vit gingu summarnátt um grønan bø
á Kongaminni og á Frúutrøð.

Hvar fóru løturnar, hvar eru tær
og sóleyan, sum tú í hondum bær,
og summardøgg, sum vætti kjóla tín,
og tú, sum tá var ung og glað og mín.

Jú, tú ert her — eg kenni tíni fet.
Kom higar; her á henda bonk teg set.
Eg skonki tær so dýran minnisskonk.
Í mánalýsi rennur áin blonk.

Ein gluggi skyggir bjartur — døkt er strá,
og yvir øllum holvir rúmdin blá. . . .
Vit eru saman, og vit skiljast ei
og tøgnin livir, loyndin fevnir leið.

VII

Eg síggi mánaljósan Reynagarð.
Mangt farið trínur fram ímóti mær.
Við Portugálið og við Leigubúð
har vil eg ganga einsamallur nú.

Men hvør er har við gamla Fútavegg?
 Á jú, nú kenni eg títt hvíta skegg. —
 Fanst tú ei frið í tíni dýrdarverð —
 men noyðist eins og eg at ganga her.

»Eg kvað um mánalýsi, mjørkaæl.
 Í kvøld á hesi stund er sál mín sæl,
 og Rektarsgøta er so still og kvirr.
 Kom gakk við mær í kvøld sum mangan fyrr.«

Vit ganga gøtur, eingin gongur har,
 og mánin skyggir í hvørt gluggaglar,
 og turrafrostið klæðir stein og strá.
 Men yvir øllum holvir rúmdin blá.

VIII

Í mánalýsi rennur áin blonk;
 her giddar skuggi yvir gamlan bonk,
 og húsini so kvirr og loyndarfull,
 tey goyma alt sítt dýra minnisgull.

Ein gluggi skyggir bjartur — døkt er strá,
 men yvir øllum holvir luftin blá.
 Tú hoyrir ganga ættarinnar fet —
 her livir, varliga tí fót tín set.

Bjart lýsir mánin í hvørt gluggaglar.
 Eg gangi gøtur — mangan gekk eg tær. —
 So mangar løtur mannafótur trein
 á hesar gøtur, henda durastein.

Og ættin — ættin gongur aftur her,
 eg síggi aftur alt, ið farið er,
 sum var hvørt fetið livandi, eg steig
 tí tøgnin livir, loyndin fevnir leið.

Bøn

Prúða land mítt, tær sum havið kvøðu ber,
fríða land mítt, altíð mær í huga ver!
Armin mín ger stinnan eins og herðað stál;
al tær bestu kenstur upp í míni sál.

Um so tung og torfør verður leiðin mín,
lat meg kenna, at eg eri sonur tín;
rista mær ímóti óndir raman gand,
skal tað menna, móðir mín er fjallaland.

Fjallaland við djúpum dølum, fossalag,
sterkum brimi vetrar-, várs- og heystardag,
blíðum, ljósum náttum, stillu summerstund,
huldugentudansi yvir grøna grund.

Um enn alt sigst nyttuleyst, eg havi gjørt,
ger mær lyndið ljóst og ger mær hjartað stórt!
Um eg skuldi ivast, strangt tú revsi meg,
so eg royni bróta slóð og byggja veg.

Lær meg fram um alt at gloyma meg og mítt,
tá tað ræður um at verja merki títt,
lat meg teljast millum teir, ið berjast tá,
aldri víkja tínum fagra merki frá.

Fríða land mítt, fjart frá øðrum londum statt,
sig mær altíð, hvat er rangt og hvat er rætt;
lær meg snildið tað, at stevna fram á veg —
altíð vera millum teir, ið verja teg!

Móti vári

Eg saðlaði mær ein hvítan hest
— móti vári —
so reið eg tær leiðir, sum eg kendi best.
Fagurt skein sólin, mær vindurin streyk gjøgnum hárið.

Døggin hekk grasi og urtum á
— móti vári —
men hvar eg mær vendi, og hvat ið eg sá,
hitti meg longsilin, mær hevði fylgt heila árið.

Var eg á borgum, í veitslunnarhøll
— móti vári —
og reið eg mær fram yvir várskrýddan vøll,
kendi eg nerva meg longsil — so djúpt bar eg sárið.

Sum nú mín vandi sigrandi var
— móti vári —
tá møtti so føgur ein ungmoy mær.
Hana eg kysti á varrar og kysti á hárið.

Tá fyrsta skilti eg vársins lag,
— nú tað varar —
mín gangari rann, meðan fróur eg kvað:
Gloymdar so eru tær kenslurnar tungar og sárar.

So fróur eg ríði mín fljóta hest
— fram í várið —
hon fylgir mær moyggin, ið mær unnar best.
Bjart skínur sól, okkum vindurin fer gjøgnum hárið.

Hin gamla krambúðin

Ein gomul kista av kamfertræ,
 ið minnir um Hongkong og Kina,
 og bambusleggir í longum rað,
 tann kistan kann longsilin lina.
 Fólk fara út og fólk koma inn,
 fólk, sum keypa og selja,
 hann stendur við skivuna hond undir kinn
 og letur tey vraka og velja.

Hann setist á kistu av kamfertræ
 og minnist á sigling um Hornið.
 Teir komu úr Shanghai og rundaðu tað
 snimma á jóladagsmorgni.
 Seglini dúkaðu, hallandi rann
 »Maria av Hamburg« um aldu;
 »Maria« átti ein stýrimann,
 sum teir frammi á bakkanum valdu.

Sólin skínur á tekjustrá
 og turkar døggina burtur,
 anga í krambúð av og á
 kanel og indiaurtir.
 Vágin er øll so sløtt sum spegl,
 friður er úti og inni.
 Hann situr og seymar bátasegl
 og livir í hálvgløymdum minni.

Gongin lýsir í morgunsól,
 tað skróvar í tómum tunnum,
 niðri á Sandi er barnagól
 og kvaggan av sutlandi dunnum.
 Nú gloppar hann hurðina, stendur so
 og hyggur í havsbrúgv suður;
 havið er havið, og havið ber boð,
 um enn er í manninum dugur.

Sjálðsaman anga av kamfertræ,
 rosinum og finskari tjøru
 haldi eg vera enn dagin í dag;
 tó nú gongur eingin í fjøru.
 Nýggj tíð er komin og bryggjusporð';
 tó tað, ið er farið, tað andar
 sum aldudráttur um tjørað borð,
 meðan farið vaggar og dandar.

Havið sang

Havið sang um Føroyar í túsund, túsund ár —
 brúðarsong og líksálm, sang um gleðibros og tár.
 Ljóðið barst um skorarnar og fleyg um tindar hátt.
 Havið sang um Føroyar ta longu heystarnátt.

Havið sang um Føroyar — í hjómi bergið vóð;
 oman fyri tindarnar bjørt stjornulindin stóð.
 Síðar komu aldurnar og hvirlaðust í ský.
 Havið sang um Føroyar ta beisku vetrartið.

Havið sang um Føroyar; og havsins feigdarlag
 hoyrdist inn í bygdin ein gráan ódnardag;
 kámoygd gjørdust fljóðini, tó tolin sótu tey;
 — bátur burtur — maður farin — lívsins eydna deyð —.

Havið sang um Føroyar, og havsins ljóð tað var,
 sum í sálmasongi vára sál at himni bar.
 Halgikvøld í kirkjuni vit sungu Gudi tøk. —
 Sungu við, tá báturin í brotasjógvi søkk.

Klokkuljóð og brimðun bóru saman hvørja stund,
 vóru okkum kærari enn fleyr við Oyrasund.
 Harrin gekk á aldunum, tá náttin fjaldi vág.
 Havið sang um Føroyar, væl vit skiltu songin tá!

Havið sang um Føroyar, um róðrarbát og skeið,
 sang um beisku norðurferð og blíðu suðurleið,
 fylgdu tí vit másanum, sum flýgur millum lond,
 fataðu tó havið best á hesi bardu strond.

Havið sang um Føroyar sitt eyma mjúka lag —
 bivandi og higstrandi — og kvirr vit hoyrdu tað,
 sótu still á sandinum og vistu neyvan av,
 at vit bóru ástartrá til Føroya fría hav.

Havið sang um Føroyar, og havið syngur enn,
 brýtur inn um skerstock millum vásaklæddar menn.
 Fýkur fon um tindarnar og hvirlast hvítt um drang;
 syngur hav um Føroyar, sum havið altíð sang.

Syng nú hav um Føroyar, syng fagran song í kvøld,
 syng um stríð og váðaferð, og tak so t'ni gjøld.
 Fostraðir av brotinum og berginum í senn
 líta vit í ódnina, vit havsins royndu menn.

Hoyrt vit hava havsins dun frá fyrstu vøggustund;
 og til tess vit berast út í deyðans langa blund,
 lýða vit á iðubrot og sjóvarfalsins drátt;
 eiga vit í barminum tí havsins megnarmátt.

Hann skrivar

Hann skrivar Marionnu bræv og biður hana biða. —
 Í ár er Marianna best. Í fjør var best Sofía. —
 Og báðar fáa somu orð: »Mín hjartans alsk tú hevur.« —
 Har situr hann og skrivar bræv — tann konufólkarevur.

Hann lúrdi hundavaktina, nú vil hann ikki sova —
 Á gævi tann — hon svaraði: »Nú eri eg trúlovað —
 Sofíu helt tú fyri háð — ei líti eg á slíkan,
 tí fekk eg mær ein annan drong — ein bóndason, ein ríkan.«

Nú setur rúkkur hann á brýr og brúkar »Formularen«;
 tó einki hóskað honum har — har stendur »Kære Maren«.
 Har stendur bert um garð og neyt — um toskar einki petti.
 »Á malargrót í heilarnar, ið hetta saman settu.«

Vit aðrir spæla trímanssjavs og syngja um hann Kristin,
 til tess hann tveitir penn og ark og missir skrivilystin.
 »Guds deyð, er ikki hugsandi um svøvn í slíkum geyli.«
 »Á halt tú tætt — kom ikki her við tínum gamla meyli.«

»Eg meldi fimm í spaðara — og kleyvar ess í borðið. —
 Nú hvussu veit við brævinum — og hvat var fyrsta orðið.
 Hygg, lættligani kleyvarfrúgv beint upp í leikin fýkur, —
 og kleyvardrongur kemur her. — Tú Janus hann er ríkur.«

So sita vit og arga hann — og minnst á Sofíu —
 á hennar kinn hin rodnandi og eyguni tey blíðu.
 Hann flytur fram; »Frívaktarmaður frið at eiga hevur.«
 »Tað skalt tú ikki líta á, tín konufólkarevur.«

Nú fiskur er

Nú fiskur er á grunnunum, —
 og besta fiskitíð.
 Nú bátur fer av lunnunum,
 og nú er foldin fríð;
 tí grønar gerast skorarnar,
 øll hyljareygu blá.
 Nei hoyr, nei hoyr motorarnar,
 ið strúka út úr vág.

Og hygg! teir fara klinkandi
 har fram við bergsins fót,
 og ei er ferðin minkandi,

um streymur ber í mót.
 Brátt havið bláa fevnir teir,
 tað gevur fong og fæ
 og letur mikið, stundum meir,
 tó aftur krevur tað.

Men sunnan kínir fjøllunum,
 og sól ber vársins boð,
 fær grasið fram á vøllunum
 og stirdan fugl á flog.
 Hon kagar inn í gjáirnar
 og er so fjálg og góð,
 tí læa allar áirnar
 og kvøða vársins ljóð.

Kongaríkið í Bábylon

Kongaríkið í Bábylon
 liggur so langt frá Fjallafonn.
 Siglir tú leingi og stýrir væl,
 hetta ríkið tú vinna skal.

Har býr kongsdóttir von og fríð,
 hon hevur eyguni blá og blíð,
 víða gitin í hvørja ætt,
 hjartað er gott og lyndið lætt.

Sær hon knørr tín og hugsar tá:
 »Hvaðani kemur hasin frá?«
 Gongur hon sær til sjóvarstrond,
 rættir hon tær sína ljósu hond.

»Ver vælkomin frá Fjallafonn!
 Nú skalt tú bógva í Bábylon,
 ríkið faðir skal geva tær,
 nógvan pening og stóran garð.«

Strikar á bunka tú gyltu rá,
brosa eyguni blíð og blá,
ganga tit síðani hond í hond
heim til kongin frá sjóvarstrond.

»Hoyr tú kongur í Bábylon,
her kemur maður frá Fjallafonn.
Gev mær dóttur og hálvtt títt fæ.«
Gamli kongurinn sigur: »Ja.«

Setir hann krúnu á hövur títt.
»Nú skalt tú eiga ríki mítt —.«
Lítli maður frá Fjallafonn
verður kongur í Bábylon.

Liggur so langt frá Fjallafonn
kongaríkið í Bábylon,
vindur tó piltur sær segl í rá,
siglir so hesum landi frá.

»Abbi mín, abbi mín, her komi eg
aftur av ferðum at vitja teg.
Lítli maður frá Fjallafonn
og so prinsessan av Bábylon.«

Burtur á heiði

Burtur á heiði, hvar fuglurin syngur,
har vaksa brobber, har veksur lyngur,
har er korki og javni.
Har er tað, menninir torvið skera.
og konufólkini tað burtur bera.
Hevur tú verið har, navni?

Har veit eg eitt so lítið reiður;
 fyra ungar fuglurin eigur,
 teir eru naknir og smáir,
 djúpt í reiðrið teir bora seg niður;
 tá ið teir vaksa, pápi mín sigur,
 gerast teir brúnir og gráir.

Burtur á heiði neytini ganga. —
 Har er ein tarvur, ið er vanur at stanga,
 hann er reyður og hvítur.
 Øll ræðast hann uttan pápi og Pætur,
 ið mangan hevur havt á honum fatur
 og eigur hundin, ið bitur.

Og ein fittan putt, sum eg eigi,
 hann skal eg hava burtur á heiði,
 líka sum menninir plaga;
 so torir tarvurin einki at gera.
 Vilt tú við mær í ferðini vera,
 navni mín, burtur í haga?

Summarkvøld

Ein skortlitt kúgv við garðaliðið — leingist heim og beljar,
 í ánni spæla skóleys børn, tey floyta fliðuskeljar.
 Nú fellur døgг á gras og sev, ið á og tjarnir kransa,
 og fram við mýri millum húsa mýggjabitar dansa.

Í túninum ein sprøklut høna skrukkar enn og skavar
 og skeitir eftir sólini, ið skeivt á fjallið stavar.
 Ein maðkamola stund um stund úr skavinum hon tekur.
 Um høga tindin spakuliga mjørkatámið rekur.

Og starin flákrar syngjandi í kring á grønum taki.
 Har kemur maður gangandi við torvleypi á baki.

Ein lítil piltur fet um fet man móti honum tita.
Hann puttin ber í vinstru hond, í høggu køkubita.

Ein kráka sær so friðarlig á kirkjuspíri situr,
hon lítur móti vestri út, har skiftandi er litur;
tí hvørt sum sól av loftarhædd at havinum seg flytur,
so fáa skýggini teir føggu reyðu, gyltu litir.

Í kvøldarglæmu glógva enn hvør nøva og hvør tangi.
Um allar leiðir er ein fínur, frískur summerangi.
Nú hvørvur ljós, nú kámost land, nú gránar víða havið,
og tagnar eina stund alt ljóð, tí sólin fer í kavið.

Hønan skrukkar

Hønan skrukkar og hanin gelur —
kettan róma úr kova stjelur. —
Men Guðrun gamla á mylnu melur.

Brúni í túni situr og blundar,
droymir um leik millum aðrar hundar.
Men Sanna situr og roytir lundar.

Sólin skínur, og mjúkt er fleyrið —
glitrar og skyggir í turrum eyri.
Janus kemur úr fjøru við steyri.

Úti á firðinum bátur rekur.
Maður heldur — men lítið tekur.
Oyst verður ofta; tí illa lekur.

Pætur situr á breyt og kvøður,
hugsar um brøgd og gamlar søgur. —
Grønt er fjallið og grønur bøur.

Eygu tíni

Eygu tíni tvá
eru sum ein vág —
djúp og rein og blá.

Har er einki døkt,
har er einki sløkt,
har er bara høgt.

Livandi og blá
eygu tíni tvá
speгла sær í á.

Alt, ið bar og ber,
goymt í teimum er
sum ein dreymaverð.

Steinbíturin

Inni á sandeyganum lá skrubban og geispaði; hon var so lin nú um middagsleitið og ætlaði sær hálva vegna at »tørna inn«. Her var jú einki at havast at nú, ikki so mikið sum eitt æti at hóma.

Stórir taraskógvar stóðu rundan um sandeygað, og upp um teir røkk toppurin av einum tonglavaksnum skeri. Har uppi lá ein øða og gapaði og læt vatnið síla inn millum skeljarnar.

»Her er gott at vera,« hugsaði hon, »her er friður og eingin vandi, her nýti eg ikki hvørja stund at bíta á kamp av ræðslu fyri at vera etin.«

Nú bar skrubban eyga við øðuna.

»Eg meini tú ert farin til fjals,« segði hon, »er tað liviligari har enn her niðri?«

»Mær trýtur aldri mat,« svaraði øðan, »eg nýti bert at gapa, so

verði eg mett. Nei, av teirri grund er tað ikki; men her er frískligari og friðarligari og betri haldbotnur.«

»Eg átti at komið niðan til tín, her er so einsligt á sandeyganum,« segði skrubban og royndi at gera seg so blíðmæltum sum møguligt.

»Tað skalt tú ikki leggja lag í. Mær dámar best at vera einsamøll, og í hvussu er vil eg vera so langt frá tær sum møguligt.«

»Nú ert tú nøsk,« segði skrubban og lætti sær á. »Billar tú tær inn, at eg liggi og svølti? Á nei, á nei,« hon smaskaði við. »Her er almikið av mati, skal eg siga tær.«

»Eg síggi einki.« — Øðan tagnaði knappliga, læsti skeljarnar saman, og tað kvøtti ikki úr henni.

Hon hevði rakt við, at eitt mjátt og grátt kom sveimandi gjøgnum sjógvin, og hon grunaði ilt; tí tagdi hon.

Hetta gráa var steinbíturin, sum kom strúkandi inn yvir sandeygað, hann var í ringum lag og smádeildi, sum hann svam.

»Hetta er eitt hýsulív,« helt hann, »her er ikki livandi longur, ikki so mikið sum ein rotin brosmukálvur at koyra í seg.«

Skrubban gjørdi seg so lítil sum møguligt, at steinbíturin skuldi ikki síggja hana, hon hoyrði á lagnum, at hann sjálvur var svangur, og tá stóð lív í váða, visti hon, og henni fýsti lítið at vera døgurðamatur.

Men steinbíturin hevði sæð hana kortini og helt yvir at henni.

»Hvat vilja tygum, vælsignaður?« spurdi skrubban, hon skalv á røddini, so hjartkipt var hon.

»Eg eri svangur,« svaraði steinbíturin, »eg vil hava nakað at eta; eg kundi tugt grót, so hungraður eri eg.«

»Væl veri tygum,« segði skrubban og fór at aka eftir aðrari lið, »her er einki, hvørki livandi ella deytt. Eg havi nú ligið her í meir enn eina økt og ikki fingið inn í eygað.«

»Og tó ert tú feit og bøllut og væl í holdum,« helt steinbíturin. »Tú hevur so sanniliga onga grund at klynka, tað er best at eg gloypi tær nú í stundini.« Hann gapaði eftir skrubbuni og læsti kjaftin saman, men hon smeyg seg undan og rópti í stórari ræðslu:

»Eir mær! Et heldur øðuna, hon smakkar nógv betur.«

»Er nøkur øða her?« spurdi steinbíturin og gløddi rundan um seg. »Eg kann ikki síggja nakra øðu.«

»Jú, jú,« helt skrubban fram, »hon liggur har uppi á steininum, eg tosaði við hana í áðni.«

Steinbíturinn kveitti yvir at steininum, og har sá hann øðuna. »Hon er góð niðurundir; tú ert góð omaná,« mutlaði hann og svam yvir at øðuni.

»Ólukka rámi tín kjaft,« rópaði øðan, »bíða tú bara, vit hittast aftur í morgin.«

»Í morgin ræðist eg teg ikki,« flenti skrubban, »tí um eina líttla stund býrt tú í búkinum á steinbítinum. Har er so svalligt og friðarligt,« legði hon háðandi afturat, í tí hon kvikaði sær burtur, tað dýrasta hon var ment, tí hon visti, at her var ikki gamansleikur at liggja longur, og at hann var best staddur, ið fann sær skjól.

»Gapa nú, hin rádna,« segði steinbíturinn við øðuna, »so at eg kann síggja, hvussu vorðin tú ert innan.«

»Vænta ikki tað,« svaraði øðan og læsti skeljarnar saman, tað dýrasta hon var ment.

»Eg sigi, tú skalt gapa, ella knasi eg teg sundur í molar,« helt steinbíturinn fram, nú var hann so argur, at slevan dreiv úr kjaftinum á honum.

»Royn tú at knasa,« segði øðan. »Væl havi eg hoyrt, at tú hevur góðar tenn, men eg veit eisini, at skeljar mínar halda; tað havi eg roynt fyrr.«

»Hvør hevur lært teg at brúka munn?« rópaði steinbíturinn spinnandi óður. »Eg eri svangur og skal hava mat; ver so góð, lat meg eta teg við góðum; tí tú verður etin kortini.«

»Et tú grót og gjar, tað er nóg gott niður í búkin á tær,« segði øðan. Hon royndi at vera djørv, men hon pipraði øll sum hon var, so bangin var hon.

»Ja, eg havi ikki stundir at keglast við teg,« segði steinbíturinn og gloypti tvørtur um øðuna. Hann setti á av øllum alvi, men skeljarnar hildu; hann royndi aðru ferð, men tað sama, øðan var líka heil.

»Brót ikki tenninar, hin rádni,« helt øðan háðandi, »tí tá ert tú fyrri ongum. Tú skuldi heldur roynt skrubbuna, hon er bleytari enn eg.«

»Á, tú ert ikki størri enn so, at eg kann gloypa tær í heilum,« segði steinbíturinn.

Og so gloypti hann øðuna.

Tó, hann var líka svangur enn; øðan lá sum ein tungur steinur í búkinum á honum, tað vildi vara nakað, áður hon sodnaði. Nei, nú var best at eta skrubbuna; men hvar var hon? Hann sveimaði rundan

um sandeygað, kagaði inn undir taraskøltarnar; tó — har var eingin skrubba.

Hann svam so avstað aftur, fekk á vegnum fatur á einum ternumurti; tað var alt í einum, at hann varð slúktur; men hvat munti tað? Ikki meira enn ein kúvingur í búkinum á eini yvirvaksnari havtasku. Hann svam skjótari og skjótari og hugdi til ymsar síður; einki etandi var at hóma, bert grót, gjar, tonglar og taraskøltar.

»Hetta er ein ræðuligur dagur,« hugsaði hann, »ein sannur hungursdagur. Hevði eg enntá verið so klókur, at eg hevði etið skrubbuna fyrst, so var alt væl; tó nú er ov seint at gremja seg um tað.«

Har kom ein longukálvur svimjandi ímóti honum, hann fór so kvikur og smidligur gjøgnum sjógvin.

»Góðan dag! Hvar fert tú so skundisliga?« spurdi steinbíturin.

»Eg fari at leita mær eftir einari gággu,« svaraði longukálvurin.

»Íðan —,« steinbíturin gjørði seg so smørmjúkan, sum til bar, »hon rennur ikki undan tær, um tú steðgar eina løtu og prátar við meg. Kom higar, hin rádni, og sig mær, hvussu mamma tín livir.«

»Eg havi ikki stundir at práta,« segði longukálvurin; hann grundaði ilt. »Eg hugsji ikki, tú ert so tráur eftir at frætta frá mamma sum eftir at eta meg,« legði hann afturat.

»Óreinskusettur, sum tú ert illa vandur,« segði steinbíturin. »Lat meg fáa fatur á teg, so skal eg læra teg, títt ótýggi.«

»Renn eftir mær!« segði longukálvurin og pílaði burtur so skjótt, at steinbíturin als ikki hugsaði um at fara aftan á honum; øðan tyngdi hann niður at botni, tað var sum hevði hann slúkt einum kletti.

Tveir smádreingir vóru farnir út á fjørðin og lógu og róku úti á streyminum; agnið høvdu teir gott, nýfingnan krækling og gággu, og teir høvdu fiskað rættiliga væl.

»Høvdu vit fingið ein steinbít,« helt annar, »so var veiðan góð.«

»Ja, hevði tað verið so væl,« segði hin, »tú mátti roynt at fiska ein.«

»Eg kann tó ikki krækja hann uppá, veit eg.«

Annar drongurin dró nú snørið upp, og tað vardi ikki leingi, fyrr enn loddið var við borðið.

»Nú skal eg krækja ein heilan krækling og eina stóra beitu upp á húkin,« segði hann, »og so fáir eg steinbítin.«

Hann so gjørði; brátt var loddið aftur uttanborðs og rann at botni. Hann heintaði og ræsti, ræsti og heintaði og var so hugagóður, sum bert ein smádrongur, ið er útrógvin, kann vera tað.

Steinbíturinn kom svimjandi tvörtur um ta leið, dreingirnir róku eftir. Her sá hann almikið av fiskum, sum tyrptust rundan um ein krækling, ið var skriðin úr skelini, hann dandaði upp og niður í sjónum og tóktist at siga: »Et meg, et meg! Síggja tit ikki, hvussu leskiligur eg eri?«

Fiskarnir høvdu óivað hug at eta kræklingin; men hvør unti ikki øðrum hetta góðgæti, teir trokaðu hvør annan burturfrá, og eingin slapp so nær, at hann kundi gloypa.

»Stingið av við tykkum og latið meg síggja, hvat hatta er fyri nakað, sum hongur har og skapar sær,« segði steinbíturinn og skotraði seg fram at kræklinginum. Fiskarnir vóru so skakkir við at síggja steinbítin, at hvør hvarv í sína ætt; tað var ikki ráðiligt at vera nærindis honum, hann kundi eta teir, áður teir vistu orðið av tí.

Steinbíturinn svam at kræklinginum, hann var nærum ørur av svongd nú.

»Tað ræður um at skunda sær,« hugsaði hann og gloypiti kræklinginum og beituni, tað var langt síðani, hann hevði smakkað slíkan bita.

»Og nú man vera best at sleppa sær heim,« segði hann, »tí nú hugsu eg, eg eri mettur.«

Hann tók ferð á seg og skuldi svimja burtur, tá kendi hann, at hann var tjóðraður, og eisini kendi hann nú, at tað reiv og stakk í búkinum, so tað var, sum eitt vildi skrætt innvølin úr honum.

Hann hostaði og harkaði og spýtti blóð; men hann fekk ikki stundir at geva sær far um hetta; tí nú var hann drigin upp gjøgnum sjógvin, og tað so skjótt, at alt mól í klingur fyri honum.

Sjógvurin gjørdist ljósari og ljósari; har uppi langt oman fyri hann svumu nakrir seiðir, teir glitraðu á skræðuni sum silvur og gull. Tað var sum eitt skot, so fór hann upp um teir.

»Hvar fert tú?« rópaðu teir aftan á honum; men hann fekk ikki stundir at svara, tí nú rendi hann bollan ímóti nøkrum og føldi eina sviðandi pínu úr eyga í eyga.

Og so visti hann einki meira til sín.

»Tær nýtist ikki at høgga hann,« segði drongurinn, sum sat við snørið, »eg meini, hann hevur kíkað, og vit noyðast at skera úr honum.«

»Hvat ólukkan er tað fyri nakað hart, hann hevur í búkinum?« segði hin drongurinn. »Hetta man mestur vera ein steinur.«

»Ja, nú skulu vit vita,« segði hann við snørinum og kruvdi steinbítin.

Og so kom øðan líka heil burtur úr honum, sum hann hevði slúkt henni, ikki pettið bruknað.

»Ein øða, ein øða!« rópaðu báðir dreingirnir, hetta høvdu teir ikki sæð fyrr.

Báðir vóru nú samsintir í at fara til lands, og teir fóru til árar í stundini.

Sum teir róðu inneftir, helt annar, at teir tó áttu at royna inni undir landi og vita, um teir finga nakað á tí øðuni, sum hevði ligið í búkinum á steinbítinum.

Teir lögdu so á ein plinka og kastaðu niður; øðan hekk á húkinum.

Skrubban hevði sveimað víða, hon hevði eina løtu ligið nærum uppi á landi av ræðslu fyri steinbítinum; tí hon visti, at hann ikki væl tordi at ferðast á grunnum vatni. Nú hevði hon leitað sær út aftur á sandeygað — tó, fyrst hugdi hon væl eftir, um nakar vandi var á ferð, áður hon vágaði sær út undan taraskøltunum. Hon hugsaði, at best var at vera fyrivarin.

Men alt var kvirt á sandeyganum; steinurin stóð í sama stað; har var almikið av tonglum, men øðan var burtur.

»Hana hevur steinbíturin etið,« hugsaði hon, »væl var, at eg sjálv slapp undan.«

Sum hon nú lá og gleddi seg yvir hetta, kom ein nakin øða sveimandi niður gjøgnum sjógvin.

Skrubban var so fegin, at eyguni vendust við í heysinum á henni, hetta var vorðið sum; maturin kom so at siga av sær sjálvum, meðan hon lá og hálvdurvaði.

Nú var øðan tætt hjá henni.

Skrubban lætti sær á, spílaði kjaftin upp, tí bitin var heldur stórur, og so gloypti hon.

»Eg segði tær, vit hittust,« læt í øðuni, í tí skrubban slúkti henni, »nú etur tú ikki fleiri øður, hin rádna.«

Skrubban gjørði seg til at svara; men í sama viðfangi var hon rykt og drigin upp ígjøgnum sjógvin, so hon gloymdi alt og øll.

Hon mól í klingur, snurraði runt sum ein tortil, og ferðin vaks í hvørjum.

Hon gav seg til at blunda, tí hon kendi tað á sær, at hugdi hon eina løtu afturat, so misti hon vitið.

Knappliga varð hon rípt upp úr sjónum og tveitt niður á nakað hart, ryggurinn tók, og hon fékk ógvuliga ilt; hon reyndi at kreppa seg undan, tá tók sterturinn, og það var verri.

»Hvat ólukkan er hetta,« mutlaði hon innantanna og hugdi rundan um seg; tá sá hon beint í gronina á steinbítinum, hann lá har og smíltist við blundandi eygum, og rundan um hann lá almikið av øðrum fiski. Alt var so tigandi.

Skrubban ætlaði sær júst at spyrja steinbítin, hvat hetta hevði at týða, og hví alt tagdi, tá hon fékk ein so meinan sting niður í mønuna, at hon bráðdoyði.

Dreingirnir fóru nú aftur til árar; teir lögdu ikki so nógv lag í skrubbuna; men hon nærði tó um talið, hildu teir, og onkur skal vera til það.

Hans M. Ejdesgaard

(21/9 1887 - 23/3 1966)

Megurð

Ein mynd frá fyrra veraldarstríði.

Tann besti drykkur, Brita í Hoygarðinum nakra tíð fekk at njóta, var ein koppur av sterkum te við góðum, helst róma, úti í.

Hon var tann einasta kona í bygdini, ið altíð átti te av tí góða slagnum, tí í ófriðartíðini var einki te at fáa uttan eitt slag við óføra grovum bløðum, og tað var so herkið, at tað neyvan fekst niður. Tað einasta, tað dugdi til, var til rotuskógvabark, og tað var tað javnan nýtt til.

Brita hevði verið úti um seg eftir góðum te. Hon hevði sum ung

genta tænt hjá foreldrum Sálomons í Grindavík. Hann hevði hon ringt upp til, tí hon hevði frætt, at hann var einasti keypmaður, ið hevði alt møguligt at selja, eisini gott te, og hann lovaði henni, at hann av og á skuldi senda henni ein pakka við postinum, men ikki meira enn hon nýtti til egið brúk.

Soleiðis fekk Brita sitt te at njóta, men eitt undraði hana, og tað var, at hetta góða teið dýrkaði tvær krónur upp á pundið fjúrtanda hvønn dag. Brita kundi hava tað smáligt eins og onnur fólk, ið vóru hennara líkar; tó hevði hon altíð átt fyri te, men vildi tað verða at dýrka við sama lag, so fór hon skjótt at standa eftir á berum.

Einaferð fregnaði hon Sálomon í Grindavík um, hvussu hetta kundi bera til. Sálomon, ið manna millum var hildin at vera ein kritlari, sendi henni boð og blíðar heilsur, at hann var vanur at fáa eitt sindur av te sendandi við hvørjum posti, og at tað hvørja ferð kom so mikið uppá.

Brita var ein færlig kona, og tó at hon eins og øll onnur fólk í landinum bert fekk eitt hálv pund av mjøli býtt um dagin, sást eingin neyð á henni. Tað ringasta var við sukrunum, tí kortið røkk so illa til.

Onnur fólk vistu væl, at Brita altíð átti gott te, men um tey komu at læna, fingur tey hvørki lítt ei stórt frá henni. Altíð segði hon seg einki eiga. Brita vildi hava teið fyri sín egna munn.

Ein dagin var hon í uppisetri við te. Hon hevði júst drukkið tann seinasta koppin, og hon var rædd um, at einki fór at koma við postinum, ið tann dagin var so seinur á veg. Men Sálomon í Grindavík hevði heldur ikki gloymt hana nú. Hesa ferð fekk hon ein pakka við so góðum te, sum hon nakra tíð áður hevði fingið. Tað var so hóskaandi fínt og so krúnka svart við snjóhvítum spjað í. Nú skuldi ein koppur av sterkum te við góðum úti í smakka!

Við góðum úti í! Tað var lættari sagt enn gjørt. Nú framman undan jólum stóðu allar kýrnar í bygdini turrar. Einans ein dryppaði, sum hon visti um, og tað var hjá Uppistovubóndanum, men hann var ikki altíð góður at koma til, hildu fólk. Tó var hann vanur at hjálpa teim fátæku, tá trongd var til tess, tað hevði hon hoyrt; men sjálf hevði hon onga tíð verið hjá honum og heitt á hann um nakað.

Kona hansara og hon vóru ikki vinkonur. Tað var so gamalt við tí. Brita hevði sjálf viljað havt Uppistovubóndan, tá hon var ung, men hin var strokin við honum, og tí er tað ikki at undra, um Brita,

sum altíð hevði ligið í Uppistovu sum sviðin kattur, firtaði haðan og tessvegna ikki var hvønn dagsgestur har.

Nú vildi hon kortini fara til Uppistovubóndan at biðja sær ein mjólksopa út í drekka; tað var altíð ein roynd. Hann mundi kortini ikki fara at gloypa henni. Hon mundi ikki fara at fáa meira enn nei, ið hvussu so veik og vendi.

Knútur í Uppistovu, bóndin, var ein prúður maður við stórum skeggi. Hann var bæði blíður og týður. Brita hevði aldri hugsað sær til, at hann kundi vera so fryntligur.

Hann segði hana vera ókunnu fólk og beyð henni sess. Og so tosaði hann við hana um mangt og hvat, og sum altíð endaði talan hjá honum um veraldarstríðið, hetta vanlukku kríggj, ið ongan enda tyktist at fáa. Hann vónaði tó, at Týskurin, áðrenn langt um leið fór at overva seg og lúgvast so mikið, at hann ikki var mentur at halda á longur.

Brita hevði gott treysti til, at ferð hennara fór at eydnast, men tá hon bar fram ørindi síni, tá litifórst Uppistovubóndin. Tað var so vorðið við honum, at hann altíð rodnaði, tá okkurt var áfatt.

»Tú vilt hava úti, sigur tú, Brita í Hoygarðinum. Tað fært tú ikki frá mær. Tvær kýr noyddist eg at taka av í heyst fyri hoyneyð. Hesin óterrin, ið verið hevur tvey tey seinastu árin, tykist ongan enda at fáa. Einans kúgv er opin, skal eg siga tær, og tann dropi, vit hava, verður borin í tey hús, har ið børn eru, so vit eru noydd at drekka svart sjálvi. Doktorin er her í bygdini annan hvønn dag.«

»Nú, hvat bagir?« spyrji eg hann.

Hann ristir við høvðinum:

»Tað er megurð, ómegd ella armóð, sum tú sjálvur vilt,« sigur hann. »Ovlítið at eta hjá teim gomlu, ovlít til mjólk hjá børnunum. Fá okkum mjólk og egg til børnini, mín góði bóndi, og grind og spik, fisk og livur til tey gomlu, so man heilsan brátt fara at verða líka so góð, sum hon fyrr hevur verið; hjá teim ið ikki longu eru so illa viðfarin, at tey hava mist evnini at taka ímóti,« legði hann afturat, »tí tey eru deyðans dæmd, og syrgiligt er tað.«

»Hetta mátti eg geva honum allan rættin í, tí so viðbrekið er tað við megurð.«

Uppistovubóndin tagdi eina løtu, meðan hann heldur stívan sat og hugdi yvir á Britu. So tók hann aftur til orða:

»Fimm gomul fólk eru deyð her í bygdini síðani í summar, og trý í

grannabygdini, og hvat er grundin? Tað er megurð. Ringast er tað í teim húsum, har sum konan er kørg. Niðristovubørnini, ið doyðu á veturnáttum, hvat heldur tú, tey doyðu av? Spyr doktaran og tú fært svarið: tað var megurð. Tvey børn, um ikki tað triðja eisini, liggja nú at doyggja. Hvat er sjúkan? Tað er megurð, skal eg siga tær.

Tveir av okkara gomlu monnum, Símun í Sjóvartúni og Pætur undir Heygnum ganga nú og støpla á vegnum og vita ikki, á hvørja lið teir skulu detta. Trútnir og kvapsutir eru teir í andlitinum og hava kvørkraposar. Hví eru teir so vorðnir? Eg skal siga tær tað: Tað er moldatrot, teir hava, og grundin er megurð. Fólkið fær ov lítla føði, og tað neyðar sindrið, ið er at fáa við handlarnar, er so dýrt, at tað ikki er fyri hvønn mann at lyfta; vit kunnu koma ásamt um, at tað fyri fólk yvirhøvur ikki er keypandi. Seyðdeyði var í fjør, í einstøkum høgum var tað felli, so eingin er at hjálpa. Øll hava nóg mikið við seg sjálvi.

Men tær sæst eingin neyð á, Brita í Hoygarðinum. Tú ert líka so før og kulput, sum tú altíð hevur verið. Ongan mjólksopa fært tú frá mær, tí tað hevur tú ikki fyri neyðini. Eg havi sagt við konu mína, at hvør dropi skal verða borin út, har trongd er til hansara.«

Av hesum tosi hevði Knútur í Uppistovu øst seg sjálfvan so upp, at hann var vorðin so reyður sum ein soðin krabbaskel.

Brita var glað um, at hon heilskapað slapp á dyr.

Uppistovubóndin hevði rætt í tí, hann segði. Símun í Sjóvartúni og Pætur undir Heygnum vóru illa komnir. Teir høvdu verið saman í mangari ferð, líka frá ungum árum, og aldurin hevði heldur ikki gjørt skilnarsótt teirra millum.

Sum so ofta áður møttust teir ein dagin í túninum, settu seg á ein stein og fóru sum vanligt at tosa um kríggið.

»Nú hevur hann uppafstur vunnið eitt slag, Týskurin,« segði Símun.

»Hann er so trúttugur, Týskurin,« segði Pætur.

»Hann er trúttugur víst,« ásannaði Símun, »og óførur at tora, tí hann gevst ikki.«

»Tað er við lít,« segði Pætur, »sum hann er mentur at tóra. Tað er alt at gera, at hinir allir fara at vinna nakað av honum.«

»Tað verður ikki mætari,« ásannaði Símun.

»Eg hevði so gott álit á Russmanninum, tá hann kom upp í leikin, at hann fór at gera enda á krígunum, men hann sveik,« segði Pætur.

»Russmaðurin var ein rættur svíkur,« ásannaði Símun.

»Bara hetta kríggið hevði fingið ein enda onkursvegna bæði brátt og skjótt,« helt Pætur.

»So verði sum tú sigur,« ynskti Símun.

»So mundu vit farið at fáa nóg mikið av mati aftur,« helt Pætur. »Sonarkonan er so kørg, at eg sjáldan fáí so mikið, at eg verði mettur.«

»Sig mær frá tí,« segði Símun.

»Einki er brennivínið heldur at tynna blóðið við. Tað er so storkið í hesi tíðini.«

»Tað hevur tú rætt í,« helt Símun. »Tað er heldur tostleitt í hesi tíðini.«

»Tað ringasta er kortini við tubbaksneyðini,« segði Pætur.

»Ring neyð er,« ásannaði Símun. »Øll neyð er ring, men tubbaksneyð havi eg altíð hoyrt tiltikna. Nú kunnu teir rópa sum fyrr í tíðini, áðrenn frihandilin kom: Hey, hey, tubbaksneyð, allir pungar tómir!«

»Hevði eg bara havt ríviligt av tí,« segði Pætur, »so kundi eg fegin livað mat fyri uttan. Eg fekk eina tuggu frá soninum í morgun, og henni fekk eg so gott av sum av eini búrmáltíð. Nú ein dagin fekk hann eitt hálv pund sendandi úr Havnini; tað kostaði yvir seytjan krónur, og tá var helvtin pappír, so tað kann ikki sigast annað, enn at tað er dýrt.«

»Tað er dýrt við lít,« ásannaði Símun. »Men hevur tú nakað at lata upp í knavan?«

»Eg royki turkað hømliubløð og trøllakampar og borkina av eikitræ, tá eg kann fáa hana, tí hon er best. Tað er bara at hugsa sær til, at tað er tubbak, so ger tað somu nyttuna.«

»Alt dugir at brenna. Bara tað rýkur, so er gott,« segði Símun. Sjálvur roykti hann ikki.

»Hetta brenda kornið, tey nú brúka í staðin fyri kaffi, er eisini líka so gott, um ikki betri,« segði Pætur.

»Tað er ikki ringari,« helt Símun.

Tøgn var eina løtu. Ímeðan sótu teir og hugdu hvør at øðrum og undraðust á, hvussu uppsvølpaðir teir vóru í andlitinum, hvussu stórir eygnaposarnir vóru, og hvussu síðar silpurnar hingu.

Tá kom ein gamal krambakalur, ið helt við Týskinum, framvið. Smádreingirnir gingu í hølunum á honum og róptu:

»Nú tapir Týskurin! Nú vinnur Fransurin! Nú tapir Týskurin!«

»Hann tapir ikki,« segði krambakalurin, meðan hann gekk sína beinu leið. Men dreingirnir góvust á at rópa.

»Nú er uppafstur ein sluppinn niðurskotin,« segði Pætur. »Manningin kom til lands í morgun.«

»Eg havi longu frætt tað,« segði Símun.

»Hvat gert tú um kvældini, Símun?« spurdi Pætur.

»Eg fáist við at spinna, men lýsilampan lýsir so vánaliga, at mær gongst heldur illa at síggja favnin, og tá er tað so keðiligt at noyðast at standa og hanga í rokkinum.«

»Einki er so ringt, at tað ikki er gott fyri okkurt,« segði Pætur. »Blikksmiðirnir hava so nógv at gera, nú øll noyðast at brúka lýsilampur. Teir vinna væl í hesi tíðini, nú lønirnar eru so høgar.«

»Tað meini eg dugir,« ásannaði Símun. »Eg var so heppin at finna eitt stórt stykki av voksi, ið ein morgunin var komið rekandi upp á land, og tað hevur hjálpt okkum so væl. Vit hava stoypt ljósini í einum lampuglasi, og líntráð høvdu vit til rak. Tey hvørki slíma ella sprutta, men lýsa heilt væl.«

»Tað er so nógvur pengi nú á døgum,« segði Pætur, »men fólk duga ikki at síggja til. Tað mesta av tí, tey vinna, fer fyri stás og annað skrambul, sum eingin nytta er í.«

»Tað fer fyri dalsifals,« helt Símun við honum.

»Hevur tú frætt, at postbáturin ikki er væntandi hesa vikuna, Símun? Hann liggur við brotnum motori.«

»Nei, tað man vera verri enn so. Hetta lýsi, teir nú noyðast at brúka til motorarnar, typpir teir. Til endan skramblar alt leyst innan í teim, og so brotna teir. Men hvat er at gera? Eingin er steinoljan!«

»Men teir ráðandi í landinum, hví senda teir ikki skip eftir henni?« spurdi Símun.

»Teir hava annað at gera,« segði Pætur. »Tað stendur at lesa í bløðunum, at teir sita í Tinganesi og telja sukurkort, og tað má tykjast at vera eitt nyttuleyst arbeiði.«

»Tað er nyttuleyst við lít,« segði Símun. »Eg haldi tað við tær, sum tú sigur, at ólíka hevði tað verið, høvdu vit havt oljuna. So høvdu motorarnir kunnað farið út at leita upp toskin.«

»Tað mátti so verið,« segði Pætur.

»Væntar tú, at tú fert at orka at bera tøð til várs, Pætur?« spurdi Símun.

»Nei,« svaraði Pætur. »Livi eg veturin av og verði mentur at standa við einum haka, tá er alt at gera, og tá kann eg lata væl at. Ein hálv-

pundsdrýllur um dagin er so tunnur kostur fyri sleipimannin. Hann er ikki størri enn ein vælgjörd bátsnøgla.«

»Tað haldi eg við tær,« segði Símun. »Hevði eg bara sloppið út á flot, so hevði betri verið vorðið við mær, men nú hirðir eingin at siga mær frá longur, nú eg eri vorðin so gamal og ússaligur. Eg havi orðað við fleiri um at lova mær við, tá onkrum berst frá, og teir hava játtað. Mær dámar so væl at flóta, og eg livi so væl á sjónum. Hevði eg sloppið tað; so hugsí eg, at alt hevði gingið í heilum, og eg komi at tóra veturin av.«

Teir reistu seg upp. Nú var tíð at fara til hús.

»Bara hetta kríggið brátt fekk ein enda,« helt Pætur. »Men tað skal so nógv til at møða Týskin. Hann er so trúttugur og áhaldandi.«

»Hann er so trúttugur víst,« segði Símun.

So skiltust teir. Eingin veit, hvar feigur flakkar. Lítið grunaði Pætur, at hann ongan tíð skuldi síggja Símun aftur í lívinum. — —

Eingin skal um sín dag ganga. Símun slapp út á flot ein dagin, tá einum bátsmanni barst frá.

Tá teir vóru aftur á veg, fingur teir ein strevnan andróður. Símun sat við árina, so leingi hann var mentur. So gleið hann niður í rúmið. Hinir lögdu hann aftur í skut og breiddu so væl út yvir hann, sum teir kundu, og har var hann liggjandi, til teir lögdu at landi. Tá var hann heilt kólnaður og so útlúgvaður, at tað ikki var mætari, enn hann bragdaði, og meira enn hálvdeyður varð hann borin til hús.

Dagin eftir lá Símun í Sjóvartúni fyri deyðanum, og boð fór eftir lækninum, ið ikki læt teir bíða leingi eftir sær, men var búgvín at koma í stundini.

Doktar Termansen, ið var danskur maður av jútskari ætt, var ungur, spakligur í medferð, fólkaligur og sera dúgligur lækni. Tað varð sagt um hann, at hann dugdi so væl at penta saman ein skaða, at einki sást arrið eftir; men tað var kortini nakað, ið hann aldri hevði lært til gitis, og tað var at penta saman rokningar. Tær fekk hann onga tíð í lag at senda.

Hann var tiltikin góður at heita á, og hann deildi ongan tíð, um hann var vaktur á nátt, men var altíð fúsur til ferðar.

Doktar Termansen tók alt, sum tað kom seg. Fekk hann ikki bát at ferðast við, tók hann bara tasku á bak, stav í hond, og so til gongu. Tá hann var hjá barsilskonu, kundi hann sita uppi alla náttina og vaka og í góðum hýri bíða, til stundin kom. Men hann tyktist leggja lítið

í, hvussu henda arma kona gnísti og gav seg, og tá neyðin var størst, kundi hann sita og smílast fyri seg sjálvan, og halda við mannin, at nú var best at brúka tol, tí tað mundi ivaleyst fara at javna seg við tíðini.

Ikki er tað tí at undra, um hann var tiltikin fyri sítt Jobstol.

Termansen var ein figgindi av eingilsku sjúku og tuberklum. Teimum leitaði hann eftir, sum onnur leita eftir nál, og teim vildi hann basa, áðrenn teir fingur stundir at nærast ovmikið.

Og so prædikaði hann gleðiboðini um reinsku, fríska luft og sól. Tað kostaði so lítið, at tað kundu tey øll hava ráð at fáa sær. Vatnið treyt ikki, luftin heldur ikki, og sól var nóg mikið av til tíðir; tað ið umráddi, var at lova henni inn. Alt hetta fingur tey fyri einki; tað var bara tað sindrið av sápu, sum skuldi til, ið tey máttu lata fyri. Høvdu tey hetta, so gjørði tað minni, um tey við hvørt høvdu tað berligt við matna og klædnað, tí tvørraði hitt fyrra, so kundi tað gera tað sama, hvussu nógvan og góðan mat tey ótu, og hvussu væl tey klæddu seg: heilsugóð vildu tey ongan tíð verða.

Hetta var hann við at júka uppafstur og uppafstur í saman, til fólk góvu tí gætur og fóru at vaska og skrubba, gloppa vindeygum og gera gluggarnar størri.

Men tá ið krígstíðin kom, gjørdist heilsan verri yvirhøvur, enn hon nakra tíð áður hevði verið. Gomul fólk doyðu frá hond, nýfðingar vóru ússaligir, og barnadeyða var tíðum at frætta frá.

Termansen fann skjótt grundina til hetta. Fólkið fekk ov lítla føði. Tað sást kortini einki á fólki um miðjan aldur, men børn og gomul fólk toldu tað ikki. Hin gamli skal hava bæði nógv og gott at standa ímóti av, og barnið eisini at vaksa av.

Tað píndi doktor Termansen at síggja, hvussu tey gomlu tærdust burt av verðini, hvussu børnini gingu og krupu av máttloysi, hvussu deyðlig eyguni vóru, hvussu hold teirra sortnaði, og hvussu tey gulnaðu og gjørdust kjøkrut í andlitinum, tí tey ikki fingur ta føði, teimum tørvdi.

Tað hevði altíð harmað doktor Termansen at síggja, tá okkurt, sum frá náttúrinum hevði fingið góð evnir, og tess vegna var borið til at vaksa og mennast til tað besta og fullkomnasta, ið hugsast kundi, av tvørrandi gróðrarváninum steðgaði í vøkstri, annaðhvørt tað nú var ein menniskja, djór ella urt; tað var honum eins tað sama.

Somu hugsan hevði hann eisini í fluttum týdningi, andaliga sæð. Hvussu ofta hevði hann ikki, síðani hann kom til hesar oyur, hitt fólk,

ið áttu øll evnir, bæði ein veg og annan, men sum av ymiskum grundum: fátækdømi, samveran við ómøguligum, fákunnutum menniskjum og øðrum tilíkum, ikki høvdu fingið tann andaliga vøkstur, ið ivaleyst hevði gjørt tey til úrmælingar.

Bæði hesi kor, kropslig og andalig megurð, bæði vóru tey líka harmilig. —

»Nú, hvussu verður tað við Símunni?« spurdi Uppistovubóndin Termansen. »Er nøkur vón um lív.«

»Vón er, so leingi lív er,« svaraði Termansen, »men fyri menniskjans eygum er hann liðugur.«

»Hvat bagir honum?« spurdi bóndin.

»Honum bagir megurð,« svaraði Termansen.

»Uppaftur megurð,« helt Uppistovubóndin. »Eg ætli, at kríggið fer líka so illa við okkum, sum liva so langt burtur frá, enn har tað er.«

»Ja, tað er megurð og uppaftur megurð,« svaraði Termansen.

Honum líkaði so væl at tosa við Knút í Uppistovu. Í grundini vóru teir vinmenn og tosaðu saman sum vinir. Tað var bara tann munur, at Termansen segði alt, sum var at siga, fyri Knút, bæði um seg sjálvan og skyldfólk sítt, men Knútur segði bara helmingin fyri Termansen, og hann lakan eisini, við tað at hann hugsaði sum so, at segði hann alt, so átti hann einki eftir, og tað vildi hann ikki.

Eisini tókti honum tað at vera halgibrot at vera opinskøraður um seg sjálvan ella um nakað, ið hann hevði inni við sítt næstrafólk, annaðhvørt tað var gott ella ilt. Tað átti at vera uttan fyri hini.

Termansen tók aftur til orða:

»Eg hugsji sum tygum, at mannafallið verður líka so stórt her hjá okkum sum á valinum við hetta lag. Høvdu vit bara havt ríviligt av grind og spiki, mín góði Knútur, og fiski og livur, so mundi heilsan skjótt fara at batna. Landsins grøði, fólksins føði! Hevði bara ein stór grind komið. Tað hevði verið fongurin, ið dugdi.«

»Men hvat siga tygum, tá grindin fer at rættna? Er hon líka so góð tá,« spurdi Knútur.

»Góð er hon at njóta fesk, men tá hon er rættnað, er hon uppaftur betri,« segði Termansen.

»Mær dámar óføra væl ræstan mat,« segði Uppistovubóndin, »men tað besta eg fáí til ábit, tá eg í degningini fari á fjall, er ein biti av garnatálg. Tá møðist eg aldri, um eg so renni allan dagin — ønn

mín er ikki tann lættasta — og tað besta er, at eg havi rákan av henni allan dagin. Men nú skal tað ikki vera fínt at eta føroyskan mat longur.«

Tá smelti Termansen útúr. Hann flenti altíð fyri seg sjálvan, tá hann hugsaði um okkurt stuttligt. Tá hann var í felag við øðrum, var hann ofta nipin av tí sama, og tá hann sat einsamallur í stovu síni, gjørði hann tíðum húsfólkinum bilsin, tí tey hildu tað einki vera at flenna at.

Hesa ferð flenti hann at einum tilburði, sum hendi hann, áðrenn hann kom til Føroya. Tá hevði hann fingið bræv frá einum útlendingi, sum hevði verið nøkur ár í Føroyum, men sum hann lítið og einki kendi. Hesin maður skrivaði til hansara, at hann mátti ikki eta skerpi-kjöt, tá hann kom til Føroyar, ella um hann át nakað av tí, tá ikki at lata nakran síggja, tí tað var ikki fyri ein mentaðan mann at eta slíkt.

Hesin maður, ið át so góðan og fínan mat, sá ikki út hareftir. Hann var bæði klæntasligur sum ein hegri og skrámutur, andlitið var sum eitt skimlað biðiskinn. Tá ið onkur so hugsaði sær nakrar vágpírrur aftrat, tá var myndin rámað. Og so hin víða gitni ringi andi — nei, best mundi vera ikki at hugsa um hann.

Uppistovubóndin hugdi upp á Termansen. Hann helt onga grund vera til látur.

»Ja, mín góði bóndi,« segði Termansen, »høvdu øll gjørt sum tygum, so hevði verið betur vorðið. Hjá okkum, sum ikki eru fødd og uppvaksin her, er tað eitt tak at venja okkum á tann mat, ið her verður nýttur; men hava vit fyrst vant okkum á hann, so iðra vit okkum ikki um tað.

Tað er tað, mín góði Knútur, at okkum trýtur sól, og tessvegna sýnist landið so berligt. Hevði sólin staðið eina sponn hægri á himli, so hevði tað verið øðrvísi. Men fáa vit ikki hitan uttanífrá, so má hann koma innanífrá. Tí er tað, at Føroyingurin hevur henda óbendiliga hug til ræst kjöt, spik og livur, tí tað gevur hitan, ið landslagnum tvørrar. Eg eri farin at kenna nakað tað sama við mær sjálvum nú.«

Hetta vóru júst orðini, ið Uppistovubóndanum lysti at hoyra, og tey gjørdu tað, at ein tevi av røstum kom honum fyri nasarnar, og honum stóð hann nú og slotaði eftir.

Doktar Termansen tók aftur til orða:

»Tað er tað góða við ræstum kjöti, fiski, garnatálg og spiki, serliga tá tað er tránað, at tað ger hjartað lívligari. Harav fylgir so, at blóðið

rennur kvikligari og vinnur so væl undir húðina. Tessvegna tað góða dæmi. Tá tygum hava etið ræst ella trátt, tá prikar tað so lystiliga undir húðini um allan kroppin. Tað er blóðið, mín góði bóndi, ið víðkar smáæðrarnar.«

»Matur, ið er gjørdur til eftir útlanda sniði, smakkar rættuliga av ongum,« segði Uppistovubóndin. »Ólíka er tann føroyski. Dóttir mín hevði verið og lært húshald, og nú vevur hon alt møguligt saman, sum eg noyðist at eta, men smakkin hevur tað ongan. Tað sama kann eg standa og gapa móti einum mjørkaflóka. Nei, heldur vil eg eta tað, ið forfedrar mínir gjøgnum óteljandi ættarlið hava notið, og har ímillum er ræstur matur tað besta, og hann gagnast mær altíð væl. Tá eg komi svangur aftur úr bønnum, og eg fáa tevan av, at tey kóka ræst kjøt, tá fari eg altíð at sveitta.«

»Ja, har síggja tygum,« segði doktor Termansen, »hvussu gott tað er, og tygum eru ein heilsugóður maður.«

Nú noyddist Termansen at fara av stað. Áðrenn hann fór, segði hann:

»Biðið nú eftir, at grindin skal koma. Tað hevði ikki verið eiti; hesa ársins tíð eru tær so feitar.«

»Hon man skjótt fara at koma,« segði Knútur í Uppistovu. Tað er sovorðin sneiðtevi í dag. Tað man skjótt fara at rópa, tí grindin er, hvar ið hon so er.«

»Hevði tað bara verið,« segði Termansen. »So høvdu vit fingið nógvan og góðan mat, og tað eru vit turftug fyri, tí hetta vanlukku kríggið tykist ongan enda at fáa. Týskurin sýnist ikki at verða yvirvunnin.«

»Týskurin er so tróttugur,« segði Uppistovubóndin.

»Ja, mín góði bóndi,« segði Termansen. »Tað hava tygum allan rættin í.«

So skiltust teir. —

Símuni í Sjóvartúni stóð ikki til at bjarga. Hann fór tann vegin, øll skulu fara.

Tá ið Pætur undir Heygnum hevði verið og fylgt honum og sløðrandi var heim aftur á veg, hugsaði hann sum so, at nú fór hann at vera tann fyrsti, ið boðini komu til. Men kortini tóraði hann veturin av.

»Tað man vera, tí eg eri so væl kálvføddur,« hugsaði hann. —

Eitt sløð av fiski hevði verið allan veturin, men tá ið várið kom, fór tað rættuliga at bragda á várgrunnunum, og ein sonn gudsnáð av fiski kom upp á land.

Hetta vælsignaða fiskameingi kom landinum væl við. Pætur undir Heygnum og øll onnur fólk ótu fisk og livur. Hann og hini ernaðust upp aftur og gjørdust líka so fræg, sum tey áður høvdu verið. Mammurnar finga so nógv at geva, og børnini fóru fram í sama lagi. Tó vóru tað einstøk, ið ikki komu aftur fyri seg.

Men tá var doktor Termansen longu langt av leið skotin, saknaður av hvørjum manni.

Giktfepurin fataði hann eina náttina, tá hann av kavamjørka viltist uppi millum fjalla, og hann tessvegna noyddist at liggja úti líka til tann ljósa dag, tá teir, ið vóru farnir at leita, funnu hann aftur undir einum steini.

Nú hevur hann vunnið seg nakað aftur, og nú hevur hann kall í Norðurafrika. Nú bakar sólin, sum hann altíð hevði so góða tiltrúgv til, giktina út úr kroppi hansara. Tey samansjørdu lymfukør hava longu givið seg hópin sundur og eru farin aftur at virka, og nú bera tey hitt eiturblandaða brunavatnið tann rætta vegin, sum tað eigur at fara.

Men honum leingist norðureftir, og tá hann heldur seg vera nógv liðiligan aftur, tá kemur hann. —

Brita í Hoygarðinum drekkur te við sama lag. Nú er hon farin at klænka, men tað er ikki megurð; tað er aldur, ið fallin er á hana.

Ofta hugsar hon um Sálomon í Grindavík. Nú gongur niður á bakka við honum, og hann er væntandi at fara á húsagang hvørja løtu. Sum hansara vani var at kradda alt inn undir seg, keypti hann í tí dýrastu tíðini meira av fiski, enn hann var førur fyri. Revsmaki hevði hann altíð borið orðið fyri at vera, og eydnuna hevði hann havt við sær, men nú vendi hjá honum. Prísirnir fullu so knappliga, at hann, tá hann noyddist at selja, misti alt, sum hann átti, og meira aftrat, og nú ríður hann rættuliga á knóranum. Brita tykir synd í honum, men fólk siga, at illa var so kritlað og at hann sáðaði so illa niður fyri seg, at endin mátti verða hareftir, tí orðið lýgur ikki.

Nú fær Brita hvønn dag mjólk frá Knúti í Uppistovu; men við tað, at tað var ein fyrítøka, og hann ikki kom sær rættuliga væl, tí at hann ikki visti, hvussu hann fór at verða upptikin, fór kona hansara við tí tann fyrsta dagin.

Nú eru Uppistovukonan og Brita í Hoygarðinum vinkonur. Hini fyrru er í seinastuni farið at dáma ein munn av te, men góður má hann vera, og nú sita hesar báðar ofta í góðum lag hvør við sínum

koppi framman fyri sær. Og altíð er tað sterkt te við góðum úti í. Sóleygumunn nevna tær tað.

Tí nú trýtur ikki rómi í Uppistovu.

Hjálpirótin

Um tú hevur ferðast í útheiminum, manst tú ivaleyst onkuntið hava vitjað inn í ein kirkjugarð. Har eru kirkjugarðarnir stórir, ja, tað finnast teir, ið eru væl størri enn øll víddin innangarðs í teirri størstu bóndabygd her á landi.

Tá kann tað henda, at tú sært eina svartklædda kvinnu vitja farna vin sín, sum nú hvílir í frið undir moldum.

Um hon ikki hevur varhugan av tær, so kann tað henda, at tú hoyrir eina eymkandi rødd frá henni, so djúpt kenda, at hon nítur tær í merg og mønu. Tað er ikki bert sorg hennara, ið her gevur seg til kennar í hesum ljóðum, men tað er sorgin blandað við hinum djúpa kærleika, og hesi ljóð dugir tú ikki at meta lík nøkrum, tú áður hevur hoyrt — hvørki talu ella tónleiki; — tey hevur hon fingið aftur fyri tákelduna, ið er upptornað. Tey verða hoyrd av honum, ið øllum valdar, og tey lætta um hin sorgtunga barm. Statt stillur, bróðir, og varða teg, at tú ikki gert ónáðir! Tú ert á vígdari grund! Hin syrgjandi einkjan vitjar mann sín! Og kvika tær burtur ósæddur! *Slíkur fundur* er ikki fyri triðja mann!

Sum keypmaður eri eg vanur eina ferð á hvørjum ári at vitja út-handlar mínar.

Eitt árið — tað var um jóansøkuleitið — ferðaðist eg við eimskipi oyggjanna millum. Vit vóru komnir inn á ein fjørð heldur norðarlaga á Eysturoy. Tá ið vit høvdu kastað akker, og bátur var komin um borð, spurdi eg stýrismannin, hvussu leingi vit mundu fara at steðga har, og tá hann helt, at lossingin fór at vara okkurt um ein stívan klokku-tíma, um væl gekst í hond, fekk eg — tó eg ongan handil hevði at vitja har — hug at fara í land. Tað er altíð okkurt ókent at síggja í fremmandum staði og okkurt forvitnisligt at fregnast um. Eg fór so

í land við nøkrum øðrum ferðamonnum, sum høvdu hug at siggja hesa bygd, meðan skipið bíðaði.

Tá ið vit vóru komnir á land, stóðu nakrir bygdarmenn niðri í fjøruni, og felagar mínir fóru straks at tosa við teir. Fyrst fregnaðust teir um, hvussu lambað var, so um hvussu vónirnar vóru um góða grøði at heysti, og so var talað um jarðabruk og munin millum driftina nú á døgum og áður.

Nú eru seyða- og jarðabruk ókendar gøtur fyri mær. Eg eri, sum eg áður segði, keypmaður og dugi at reka ein handil so væl sum nakar, men seyðarøkt og eplavelting dugi eg ikki á at skyna. Hvør skal til sitt her á foldum. Ein fyndarmaður hevur sagt, at eingin verður dúgligur til sitt yrki, uttan at tað er eittans. Mítt yrki er at keypa og selja, og tað er mær nóg mikið. Bið meg ikki handla tær ein skurðseyð, tí sigi eg tá átjan merkur, so fært tú drúgvast trý skinn úr honum, men bið meg sýna tær ein klippfisk, so er mær ikki tørvur á at blunka fyri at siga tær, um hann er fyrsta floks. Mær dámar væl ein skerpibógv og góð heimavaksin epli at fáa á borðið, og tað gjaldi eg helst pening fyri, tí eg vil styðja tað føroyska landbrúkið, og føroyskur matur fellur mær nú eina ferð best, men *tosa* um slíkt, dámar mær lítið. Mær leiddist tí við at standa har, eg snúði mær á og fór mín veg, glaður yvir at sleppa at vera aleina. Tá kann eg betur hugsa um mangt og margt, ið berst mær fyri eyga, og tað er altíð okkurt ókent at leggja til merkis, um tað bert er í eini sovorðni lítlari bygd sum hesi, og lítil lutur kann ofta vekja stóra og djúpa hugsan, tí eg eri — uttan tó at rósa mær av tí — ein mentaður maður, og sonn mentan dugir til allar tíðir at raka við tað stóra í tí smáa. Eg segði, at eg rósaði mær ikki av hesum, tí tað var peningur andaða faðirs míns hins gamla, ið legði grundarlagið til hesa mentan, tí hann sendi meg til landsins besta skúla, og tað er ikki loyvt einum og hvørjum, sum — kann vera — hava mangar ferðir betri evnir enn eg.

Sum eg hugsaði um hetta, rann mær tað dáttliga í huga, at ein hin besti vinur mín var deyður og jarðaður her. Løgið, at eg ikki hevði hugsað um hetta áður; og hví skuldi eg ikki straks minst hann aftur, eg, sum sjálvur saman við øðrum feløgum hevði givið pening til eitt minnimerki eftir hann, tí hollur vinur var, og hann beindi ongan frá sær, ið kom til hansara. Nú rann mær sovorðnar týður til farna vin mín, at eg var fegin yvir at fáa stundir til at vitja grøvina, og fylgi nýttist mær als ikki; eg sá, har kirkjan stóð, og leiðið mundi eg iva-

leyst fara at finna á, minnisvarðin skuldi vísa mér leiðina, og hann mundi eg ivaleyst kenna, tí sjálvur hevði eg stílað fyri, hvussu hann skuldi vera til útsjóndar.

Sum vanligt her á landi var einki lás á kirkjugarðsgrindini, men bert ein klinka, og tá eg kom inn um garðin, var eg straks varur við merkið. Ein høg, smøl og tunn hella stóð so stinn og rætti seg beint mót himli. Hon var so sløtt sum hølvað til allar síður, men ovari endi var avstøktur, tí hann var rúðrutur aftur í sárið og eitt sindur sneiddur.

»Ja, so var tú, góði vinur mín,« hugsaði eg, »ein steinstólpi, ið leitar upp mót himli, men tú sleitst neyvan hálvan aldur — steinurin brotnaði; — og nú stendur hellan so tigandi her.«

Minnisvarðin stóð í útsynningshorninum á eini høvd.

»Tú vilt verða fyrstur at síggja sólina, tá hon rísur,« hugsaði eg, »eins og tú, meðan tú vart á lívi, ofta og tíðum sást ljós, har dapurt var fyri einum øðrum.« Og minnini streymaðu inn yvir meg — minnir um ta vænu tíð, tá vit gingu á skúla saman. — Og nú — nú lá hann fjaldur í moldum, meðan eg stóð og stardi at leiðinum. —

Eg hvakk við.

Deyðan vardi meg, men tað vardi meg ikki, ið her var mær lagað at hoyra.

Á øðrum sinni hoyrði eg her hina eymkandi røddina, tey somu djúpt kendu ljóð frá einum sorgarkroystum barmi, og tey stungu meg eins djúpt her í hesi fábroyttu bygd, í hesum lítla kirkjugarði sum hina ferð í tí stóra; tó — missurin mundi ivaleyst vera líka so stórur og kenslan eins djúp her sum har.

Eg snúði mær á og sá eina gamla konu húka niður við einum av-gomlum leiði, meðan hon fekst við at lúka burt nøkur illgrøs frá eini hjálpirót, sum stóð á leiðinum. Varisliga ætlaði eg mær at rýma, men var so óskoytin at stíga á eitt sprek, eitt avfallið nummartræ, sum brotnaði.

Hin gamla leit upp, og tá sá eg eitt andlit, hvar hin djúpa sorgin speglaði sær í, men aftanfyrri hómaði eg hina stillu gleðina, sum sýndi, at henni var oagnað hin friðin, ið eingin skuldi taka frá henni. Og eg sá eygu hennara; og tey sýndu seg djúp og mild. — Ja, henda kvinnan hevði ivaleyst mist nógv, men eisini fingið nógv afturfyrri; tað sást gjølla.

Tá ið konan nú eina ferð hevði verið var við meg, varð eg forvitin at koma í samrøðu við hana. Eg bað henni tessvegna góðan dag og segði:

»Vit vitja farnar vinir.«

Tá fór eitt bros yvir andlit hennara:

»Ja, góður vinur var, tí hann var mítt einasta og besta her á jørð, og hevði eg ikki havt minnini um hann, so hevði lívið einki verið fyri mær, men nú beri eg minnini um hann, til eg andist og komi til hitt sanna heimið, og tá verða vit sameint fyri ongantíð aftur at skiljast.

Ja, vinur mín! Menniskjur týnast, og heim leggjast oyðin, men hitt ævinliga heimið, tað kunnu vit hava álit á; tað strikast ikki!«

Og so hugdi hon upp móti himli, hvar allar hennara vónir vóru.

At eg her hevði hitt eina sjáldsama kvinnu, var eg uttan iva um. Eg hevði hugsað mær at hava hitt eina einkju av tí vanliga slagnum, sum við grátandi rødd segði frá dygdum mansins, ið hann drúgvast ongantíð hevði havt, meðan hon við svintusnippinum fekst við at turka burt tey tár, ið ikki funnust; men hendan kvinnan hevði dult sítt sanna sinnalag, tá hon varð var við meg, og hon talaði við fastari rødd. Og tað vóru júst hesi viðurskiftir, ið gjørdu meg so forvitnan eftir at fáa meir at vita av søgu hennara; men av teirri orsök, at eg ongantíð havi verið spurin, vildi eg ikki beinan vegin fregnast meir um hetta, men spurdi hana — vónandi, at hon tá vildi upplata seg fyri mær — um vit ikki skuldu seta okkum á høvdina við minnismerk-ið, tí har var bæði turt og væl vallað.

Hon játtaði hesum; vit settust, og tá segði hon mær frá ævisøgu síni.

»Tygum síggja hasa hjálpirótina, eg havi sett á grøv mans míns. Hví tað júst er ein so lítillátað urt sum ein hjálpirót, skulu tygum brátt fáa at vita.

Tá ið eg var seytjan ára gomul, komu nakrir fremmandir menn sunnan av landi — uttanmenn, vit plaga at kalla — til hesa bygdina at rógva út, tí tað várið stóð norðurhavið steinstappað av fiski, meðan ikki æti var aðra staðni at fáa. Millum hesar menn var ein sera fittur drongur, sum æt Haraldur. Hann kom at gista hjá okkum, og brátt gjørdust vit vinfólk. Ein halgjudag — várróðurin var tá yvirstaðin, og ókunnumenninir skuldu fara avstað aftur dagin eftir — tá bað Haraldur meg koma at ganga við sær í haganum. At eg var fegin við og tessvegna játtaði hesum, er einki yvir at dylja, tí satt at siga tráaði eg eftir at koma í samrøðu við hann á loyndarmáli. Ja, tað er eitt satt orð, ið sigur: Tvey, ið ynnast, tey finnast! Og høvdu vit ikki hitst tann dagin, so hevði tað ikki hent, ið hendi, og so hevði eg hvørki havt

fingið at vita, hvat sannur alskur hevði at týða ella havt tey dýrabaru minnini, eg nú havi.

Ja, tíðin rennur sum streymur í á, eitt árið fer og annað kemur, og nú eri eg áttati ára gomul, men enn minnst eg so væl, sum var tað í gjár, hvussu vakur dagurin var. Sólin skein bæði oman og niðan, grasið var so grønt, og blómurnar spruttu longu, — í eitt mannaminni høvdu vit ikki havt slíkt frálíkt vár — luftin var so lætt, og eitt lítið fleyr bar ein heilsuvekjandi sjóráma við sær.

Tað var tó ikki hitt góða veðrið og sjórámin, ið mest gjørdur meg so hugtikna, lætta og fríska tann dagin; heldur var tað hin væni unglingi, ið gekk mær undir lið. Ja, vinur mín! Kærleiki ger alt so vakurt, men tá tað bar so væl á, sum henda góðveðursdag á tí unga sumri, tá verður alt tvífalt, eg kann siga margfalt vænari.

Vit gingu út gjøgnum líðina undir hasi tjúkku brúnni, tygum síggja: Hjallabrúgv kalla tey hana. Tá tygum hyggja út eftir, vilja tygum síggja, at hon innanvert við rustina skilir seg sundur og verður til tvær, og ta niðaru kalla tey Lítlubrúgv. Tygum síggja, at hasin breiði, vallaði stíggjurin førir upp í ein lítlan hjalla, og handan fyri rustina smalkar hjallin seg og verður til eina mjáa rók, og hon gongur, sum eg kann ætla, einar fyra reipslongdir longur, tá koma brúgvvarnar saman aftur í eina, og har er tí brúgvín ógvuliga høg.

Meðan vit gingu, kveitti eg av og á at Haraldi. Tað sást, at honum var sárt um skilnaðin; tó vildi hann ikki lata við seg koma. Hann royndi at vera spølin, men tað eydnaðist honum ikki væl. Tá vit vóru komin út mót Lítlubrúgv, heldur Haraldur:

»Vilt tú ikki koma við mær upp í handan hjallan og út á Mjáurók?«

Eg var fegin yvir, at Haraldur bað meg koma við sær, tí hann var so smæðin av sær, at hann sjáldan hevði fingið orðini upp teir seinastu dagarnar. Eg uggaði meg við, at tað kundi koma av, at hann mundi bera somu kenslu til mín sum eg til hann, og tá var eg glað. Eg visti ikki tá, men seinni havi eg fatað tað, at Haraldur lítið mundi hava umgingist kvinnur áður, og at tað tessvegna var sovorðin fjáltur á honum, at hann einki fekk sagt. Eg hevði ongantið verið á Mjáurók, men hevði hoyrt, at hon skuldi vera góð at ganga, og um ikki so var, hevði eg kanska kortini farið; tá ið Haraldur var við mær, kendi eg meg tryggja. Tó vildi eg ikki lata við meg koma, men segði — tí kvinnan dugir væl at káva út yvir kenslur sínar:

»Hví skulu vit fara á Mjáurók? Tað er betur at ganga niðri á bakk-
anum, og tá kunnu vit ganga fjallið runt, um tú vilt.«

»Tí eg vil ganga við tær, har eingin vanligi gongur, men tá tú
ikki vilt.« —

»Ja, Haraldur, tá tú biður meg, vil eg koma við á Mjáurók,« helt
eg.

Og so gingu vit upp stíggin og gjøgnum hjallan, til tess vit sóu havið,
og tá vóru vit á Mjáurók.

»Hygg, har sært tú havið! Har havi eg roynt í vár. Tað er ikki allar
tíðir so vænt á at líta sum í dag,« helt Haraldur.

Hetta sigi eg fyri tygum, vinur mín, tí eg minnst tað, hann segði,
so klárt, sum var tað ígjár.

So gingu vit, til tess rókin var at enda, og brúgvagnar saman aftur
runnar í eina. Tá heldur Haraldur:

»Sært tú hasa hjálpirótina í hasi rivuni har?«

Eg hugdi tann vegin, hann peikaði, og sá eina lítla, ljóst grøna
hjálpirót ein góðan favn frá okkum, har vit stóðu. Eg var hugtikin
av hesi vænu urt, ið so lítið krevur, og sum er so smæðin, at hon krógv-
ar seg burt, har ongin onnur urt veksur, og júst tí er tað, hon frøir
okkum so mikið, tá vit raka við hana.

Tá spurdi Haraldur meg, um eg vildi hava hjálpirótina og segðist
vilja fara eftir henni.

At eg játtaði hesum, dugi eg ikki at fata. Um tað mundi vera, at
eg var stolt, tí hann vildi vága lív fyri mína skuld, ella tað var gleðin
yvir, at eg nú til fulnar hevði skilt, at hansara alskur til mín mundi
vera líka stórur sum mín til hansara, tað dugi eg ikki á at skyna. Nóg
mikið um tað! Eg sansaði einki, fyrr enn Haraldur var klintraður til
hjálpirótina, hevði rykt hana upp og stungið hana í armakotið.

Tá fyrstani rakni eg við.

»Haraldur! Hvat havi eg gjørt,« rópi eg so hart, eg eri ment.

Her hevði eg uppáftur gjørt eina misgerð við at rópa so hart. Eg
siggi, at Haraldur, meðan hann snýr sær á, verður kløkkur, missir
fótafestið og glíður. Skjótari og skjótari glíður hann; — eg læt eyguni
aftur og var nær við at falla í óvit. Eg visti, at brúgvin í hesum stað
var tíggju favnar høg, og at tað tessvegna var hin vissi deyði at falla
út av. Eg ætlaði mær sjálv at leypa út av; tá — Harrin veri í ævi allari
lovaður og takkaður fyri miskunn sína, hann, uttan hvørs vild ikki
ein músabróðir fellur til jarðar, hann, sum hoyrir øll, ið heita á hann,

sjálvst ravnungan í reiðri sínum, hann hevði eisini hoyrt míni suff, tí tá hoyrði eg Harald rópa mítt egna navn. Eg kveitti út av, og tá sá eg, at hann var steðgaður í eini lítlari torvu einar fýra favnar niðri í brúnni. Her nyttaði einki hjá mær at vera; eg rann tí, tað eg var ment út av aftur rókini til stíggin og niður undir brúnna, har Haraldur var oman fyri staddur.

»Ver ikki bangin,« rópti hann, »eg eri óskaddur, men far til hús og bið einar tveir menn koma út á Lítlurók við eini línu.«

Eg var fegin við, men tá sá eg eina sloku, ið gekk upp tætt við liðini á Haraldi. Rakk hann at fáa fatur í ein kneysa, sum stóð út úr brúnni millum hann og hana, so kundi hann syfta seg yvir í slokuna, og so vildi bera til hjá honum at koma niður á slætt. — Tí, góði vinur, nú vildi eg vera eina við Haraldi, og her skuldi hátíðarstund okkara vera.

Eg greiddi frá tí, so gott eg kundi, og Haraldur trívur í kneysan, fær fastatøku, varpar seg yvir um og er í slokuni. Og nú, vinur mín, setur hann knøini ímóti øðru megin, og bakið hinu megin, og so kemur hann fet fyri fet niður gjøgnum slokuna til tess, hann er á slættum.

»Her hevur tú hjálpirótina,« segði Haraldur.

Eg fekk neyvan takkað fyri blíðni og eymari kenslu, og tá Haraldur einki segði, men eittans stóð og stardi at mær, tá — ja, vinur mín, tygum hugsa, hvat tygum vilja, — tá kundi eg ikki stýra mær longur, men tók báðar armarnar um hálsin á honum og segði:

»Góði Haraldur! Vilt tú eiga meg?« Tá fevndi hann eisini meg, men so varisliga, sum var eg hitt skærasta glar.

»Tøkk, at tú segði hetta,« helt hann.

Nú kunnu tygum, vinur mín, halda hetta vera framligt av eini kvinnu, men eg sá gjølla, at Haraldur var góður við meg, og tá hann ikki fekk *upp*, so hjálpti eg honum, og tygum hoyrdu meg siga, at hann takkaði mær aftur fyri. Og varrar okkara møttust í einum longum kossi. Og tá, vinur mín, tá kendi eg meg máttstolna, beinini kundu ikki bera meg, og eg hoknaði niður. Ja, tá ásannaði eg hitt stóra boðið, at kvinnan eigur at vera manninum undirgivin; tí tá maður fevnir kvinnu, tá kennir hon veiklyndi sítt, væl at merkja, tá tað er ein sonn kvinna, og tá hon annars hevur tokka til hann, ið fevnir. Men Haraldur tók so fast um meg, at eg ikki fekk dottið, — og tá var eg hin sama aftur. Og tá lovaði eg, at um tað eydnaðist okkum Haraldi at koma saman, so skuldi eg vera honum góð og trúgv, og tað havi eg hildið til hesa stund.

Men hjálpirótina, sum var orsök til, at hjörtu okkara sameindust, hana tók eg og kysti, og so rætti eg Haraldi hana, og hann gjørði tað sama. So fóru vit til hús.

Og dagin eftir fór Haraldur av stað. —

Fimm ár gingu; so kom Haraldur aftur, og tá var hjúnabandið knýtt okkara millum. Og nú kom ein tíð, eg ongantíð kann gloyma, so eydnurík var hon. Vit vóru bæði ung og gleddu okkum tessvegna til at hava eina langa, ljósa lívsleið liggjandi fyri okkum.

»Men,« og nú fyrstani eymkaði hon seg eitt sindur, »tað skuldi ikki vera so.«

Her steðgaði hin gamla á sum fyri at menna seg til tað, ið nú skuldi koma.

»Eg hevði arvað nakað av jørð eftir foreldur míni — fimm gyllin og fyra skinn — men ein partur av bønnum var gaddajørð, og tessvegna fingur vit nóg illa fóðrað kúnna. Tá setti Haraldur sær fyri at velta tann bøin, ið grynstur var. Fyrst loysti hann, og so fór hann undir at høgga eyrin, fyri at hann kundi frosteta um veturin; á slíkan hátt ætlaði hann at dýpa um bøin. Henda veturin fekst Haraldur við at velta á hvørjum degi, sum so fræg líkindi vóru, og ofta í ilsligum og ónossligum veðri. Men tá hann so um kvældini kom aftur til hús, settist hann at tosa við meg um, hvussu hugnaligt tað fór at vera, tá vit næsta summer fóru at síggja veltuna næla; og tað dámdi mær væl at hoyra. — Men menniskjunnar ætlan er ein, Guds ein onnur! Lítið visti eg tá um, at eg so skjótt skuldi missa hann.

Eitt kvøldið, tá hann kom heim aftur úr bønnum, kærði hann seg um ein bága í bróstinum, og hesin bágin ívnaði í hvørjum, og áðrenn langt um leið, sást tað gjølla, at tað var bróstsjúka, honum bagdi — bróstmøði kallaðu tey tað tá í tíðini. Og nú kom ein tíð við vekri og strið bæði á nátt og degi. Ja, vinur mín! Tað er sárt at síggja sjúkan mann, men tvífalt verri, tá tað er ein, vit vara av og eru góð við. At eg tá gekk við hasu lítlu, ið nú hvílir undir faðirs lið, lætti mær ikki um byrðina.

Hann lá og stríddist í átjan vikur. Ofta og tíðum var hann við at missa andan — tað neit mær djúpt — og tá var eg von at gloppa vind-eyganum, og tá lætti hjá honum. Eg kundi ikki gera meg kunnuga við ta hugsan at missa hann, tí, vinur mín, tað er so *vont* at skiljast; men ein dagin, tá tað leið mót endanum, tók hann hond mína og teskaði:

Vit mótast aftur! Og tá fekk eg ta góðu vón, ið hefur verið mær ein stuðul fram gjøgnum lívið. —

So andaðist hann tá, og eg sat einkja.

Ein mánað aftan á átti eg eitt gentubarn. Tað finnast kvinnur, ið hava harðar reisir; til teirra hoyrði eg. Men tað kann eg siga tygum, at eg var so tolin sum nøkur, tí eg visti meg líða fyri hann, og tað vildi eg fegin.

Barnið var so neyðarsligt, at einki var at taka seg aftur í, at tað ikki mundi fara at liva. Sorg og náttavekur høvdu í felag sokið burt tey føðievni, ið ætlað vóru fostrinum, sum tessvegna varð ein pínig-ur. Tí var loyvt at liva fjúrtan dagar, so slóknaði tað eins og ljósið, og var jarðað undir faðirs lið. Og nú hevði eg mist alt, sum eg av hjarta hevði elskað.

Síðan havi eg knossast, sum eg havi kunnað. Eg var glað yvir, at mær ikki tørvaði at trongja nøkrum; — tað gremur meg at siga, at tað er so mong einkja, ið situr eftir við berum hondum og sær niður í svart gólv og noyðist at liva av Gudi og góðum fólki, og slík náði er ofta so dýrakeypt, — eg fekk væl av landinum nærum á hvørjum ári, og tað hefur borið so væl á, at kúgv mín altíð hefur verið ein brynja. —

Nú havi eg nærum í tvey mannaminnir á hvørjum vári sett eina hjálpirót niður á grøv mans míns, og tað geri eg so leingi, eg orki at ragga, men tí verri fáir eg hana ikki at festa rót; hon er so harðbalin, og her er ov lýtt og moldin ov feit fyri hana. Men tað besta mær dámar við henni, er hennara ljóst grøni litur, sum ongum øðrum er líkur; eg tori siga, at eg skal kenna hana á litinum millum hundrað aðrar urtir, um so allar eru grønar. Tygum fyrigeva mær, at eg ikki eri so fagurorðað, at eg kann siga hetta gjøllari, men tygum munnu ivaleyst hava fatað meg. *Eitt* gongur tó yvir alt, og tað er, at hon minnir meg um vónina hina góðu, tí, um hon ikki var, so var alt sum einki!« —

Her endaði hin gamla søgu sína; eg rætti henni hondina og reisti hana upp. So fylgdi eg henni út um grindina og takkaði henni fyri søguna; hon segði farvæl og raggaði sær heim.

Eg legði armar mínar fram á kirkjugarðsgrindina og fór at hugsa um, hvat hin gamla hevði sagt, og um hvussu skerd eydna hennara hevði verið. Her var eisini eitt brot av súluni, ið av var støkt við ómild-ari hond. Og eg hugsaði um hina gomlu. Uttan at vita av tí hevði hon verið sjálvum mær ein hjálpirót, tí hon hevði fest mær trúna á kvinn-

una, ið oft og tíðum hevði verið óstøðug, og eg noyddist at trúgva, at tað tó finnast álitandi kvinnur her á landi; — men sjálvur hevði eg gjørt aðra roynd. —

Tað er so mangur maður nú á dögum, ið sigur frá søgum, sigur okkum frá, hvussu veik menniskjan er, og at hon ikki tolir slíkan mótgang, men fellur niður fyri. Ein sovordin er at harma, tí hon hevur ongan stuðul at styðja seg við.

Her hevði eg hitt eina kvinnu, sum hvørki gjørdist ør ella veik av mótgangi sínum, men í toli hevði borið hann. Hon hevði verið hinum áður nevnda stóra boðnum hoyrug, og hon hevði elskað, og tað var altíð nakað; men lívsstuðul hennara: tann óbendiliga vónin um sameining í hinum ævinliga heiminum, tað var tó meira. Og tað mundi ivaleyst vera hetta, ið henni hevði hjálpt. —

Tá hoyrði eg eimskipið ýla, og eg noyddist av stað.

Men áðrenn eg fór, leit eg inn yvir aftur leiðini. Enn tekti eg hjálpi-rótina, og fyri mær sýndi hon seg at vera grøn, men heldur kám.

Men á høvdini stóð hin steýrrætti himmaltráandi steinurin og segði frá síni sáru søgu.

Leguvald

Ofta hevði eg hugsað um at farið til Djúpadals at ferðast, men ongantíð hevði eg fingið tað í lag fyrr, tí altíð var okkurt komið í vegin, sum hindraði mær, men nú var tað endiliga komið á.

Djúpidalur er tiltikin, vælstandandi ognarbygd. Har er grasið sítt og seyðurin feitur, men kortini var tað ikki tað, eg hugsaði mest um, tó at eg ikki kundi siga meg undan eisini at hugsa um tað, tí tað er einum og hvørjum í holdi borið, og fáur kann siga seg so góðan. Men tá ið eg skal siga sum er, so var tað Anna Helena, ið hugur mín mest snúði seg um. Hon var magnetin, ið dró jarnið til sín.

Eg hevði bert borið eyga við hana eina ferð í lívinum, og nú var nakað langt síðan, men kortini kundi eg ikki gloyma hana aftur. Eg hevði aldri talað til hennara og visti lítið um hana uttan tað, at hon var úr einum valahúsi í Djúpadali og var einasta barn, men eitt visti

eg, og það var, at hon hevði kveikt ein neista í hjarta mínum, sum aldri kundi slökkjast.

Tað kundi kanska tykjast heldur lógið av mær at fara til Djúpadals, men nú visti tað so væl við, at eg átti ein guðpápa har, sum ofta hevði boðið mær at koma at vitja seg, og ein vakran dag fór eg so umborð í postbátin, og áðrenn langt um leið, komu vit til Djúpadals.

Eg kom upp á land í øllum góðum, men nú vildi fjandin tað so, at Pól Sivar, javnaldur mín, sum eg hevði verið saman við til skips fyri mongum árum síðan, meðan báðir vóru blaðungir, bæði blíður og týður kom at heilsa uppá meg niðri á brúnni. Hann bað meg koma við sær inn á neystaloftið at práta við seg og fríska upp gomul minni, og satt at siga var eg glaður við boðið og fór tí við honum. Stuttur var vegurin at ganga, og skjótt vóru vit hjá neystinum. Pól Sivar læt hurðina upp og steig innum og eg aftaná.

Eitt sovorðið neyst við lofti omaná vekur altíð góð minni hjá mær frá ungum árum og loypir altíð góðan hýr á meg. Her var tann rætti lukturin, sum eg so væl kendi frá fyrr, ein blanding av turrum fiski og tjøru, av harpiks og rotnari øðu, og haraftrat stóð deymurin av einari mognari hoyrúgvu mær í nasarnar.

Pól Sivar læt hurðina aftur eftir okkum og beyð mær sess, meðan hann peikaði á nøkur gomul bretti, ið lógu uppstáplað undir væðingini. Eg takkaði og settist.

Ímeðan fór Pól Sivar yvir til hoyrúgvuna, sum lá í einum króki, skumpaði nakað av hoyggi burtur frá og fór at triva eftir einumhvørjum. Eina løtu aftaná kom hann yvir til mín við einum bøllutum tíggjupottakagga og einum hálvpeglaglas. So tók hann tøppin úr, skonkti glasið á tremur og rætti mær tað.

»Hvat tú ger fyri Hábars skuld!« Hann skakaði høvdið. »Vit hava ikki verið eitt í dag og annað í morgin. Tað er ikki ein og hvør, ið fær at smakka av hesum.«

Satt at siga gleddi eg meg til eina lógg, tí eg var nakað kólnaður á ferðini, og tømdu tí glasið. Tað var alt fyri eitt, at tann sterki lógurin vermdi meg líka niður í stórutá. Eftir gomlum siði, tá so veit við, kom eg við nøkrum góðum orðum um, hvussu fornur hann var, og hvussu væl hann dugdi at goyma í hesum turru tíðum, og eg legði aftrat, at hann ivaleyst átti fyri tað og meira aftrat.

Pól Sivar, sum nú hevði drukkið sær eitt glas, smírdist og gjørdi seg blíðan og helt, at hann mundi eiga fyri offur; tað var ikki tí, hann

var gamal drongur. Tað er tað við Pól Sivari, at eg ikki havi sæð nakran mann duga at verið so blíður sum hann. Tað var ikki bara tað, at hann bjóðaði tað hann hevði, heldur ikki at hann var meira söt-orðaður enn aðrir, men tónafallið og eygnabráið sýndu ein so ivaleysan blíðskap, og tá ið okkurt var sagt, dugdi hann at gera seg so ómetaliga forvitnan, at tað fekst meira enn gott av tí. Hann var sum einar opnar dyr.

Tá ið vit høvdu drukkið eini tvey gløs aftrat, setti Pól Sivar kaggan upp eftir enda og seg sjálfvan á hann.

»Ja, Heini mín, nú hava vit lagt tretivu aftur um bak, og tað er nógv vatn runnið í havið, síðan vit vóru saman við »Samløguni«.« Tað var fyrsta árið hjá báðum, so vit vóru ungir tá. »Minnist tú ikki til, hvussu óðir teir gomlu vóru, tí skiparin hvønn sunnudag setti inn at dansa eingilskdans? Og hvussu vit stóðu og lúrdu eftir honum, tá hann ein dagin hevði fingið sær flippu um hálsin og stóð og speglaði sær?«

»Ájú, Pól Sivar mín, tað minnist eg væl, meira enn so. Men hvat fæst tú við í hesi tíðini?«

»Eg fáist við at byggja mær hús, og tað havi eg gjørt leingi, men einki liður, til tey eru liðug. Eg leggi ikki í at biðja nakran hjálpa mær, og eg eri tí einsamallur um at stoypa. Og sum tú væl kanst ætla, so slái eg slentur í viðhvørt; tí at liggja og frensast við at bera sand, blanda og koyra í formin, tað fellur heldur stríggið í longdini, serliga tá gentan, eg ætlaði mær, onga tíð vildi vita av mær. Annars hevði eg langt síðan verið liðugur at bygt. Nú havi eg fingið eyga á eina aðra, og hesa ferð vænti eg, at tað fer at bera til. Henda eigur ikki so nógvur teigar sum Anna Helena í Uppistovu, ið eg so leingi lá eftir at fáa, uttan at tað eydnaðist, men henda seinna kann vera líka góð fyri tí.«

Tá ið eg hoyrði Onnu Helenu verða nevnda, forvitnaðist eg, sum rímligt var, og fór at fregnast eitt sindur um hana, men tó var eg heldur varligur við tí í fyrstani.

Pól Sivar reistist flennandi, tók kaggan og fór at skeinkja av nýggjum, og hesa ferð drukku vit ikki úr, men munnaðu, sum best bar til.

»Tú spyrst um hana, og so spyr mangur maður í hesi tíðini. Eg skal siga tær tað, at Anna Helena liggur sjúk. Hon meiddi seg tann dagin, tá búgvið eftir tey gomlu var uppgjørt, og legðist á songina, og hon er ikki upp aftur komin enn. Nú hevur hon ligið so leingi, at fólk er

farið at halda, at hon man vera komin í leguvald. Hevur tú annars ikki hoyrt um ta gøluna, ið stóðst av tí búnum?»

Eg hevði einki hoyrt, og segði tí sum var, at eg einki visti um nakað.

So fór Pól Sivar at greiða mær frá øllum, sum til hevði borist, og eg sat í góðum lag og lurtaði eftir honum.

»Tróndur í Uppistovu og Mina eru altíð hildin at vera ríkastu hjún í bygdini, og tað hevur allar tíðir verið óføra nógv ogn har í húsinum. Men nú eigur Tróndur eina systur, sum eitur Barba í Gomlustovu, og um somu tíð í fjør doyðu foreldur teirra, og tá ið nakað var fráliðið, varð skift millum systkini.

Av hesum kom stór illstøða í, tí bæði húsinu vildu sum vant hava tann betra partin. Tú kanst sjálvur ætla, Heini, at tá ið sagin skal ráða fyri, tá stendur ikki væl til. Ein bát høvdu tey átt í felag; hann var klovin eftir kjølinum, og masturin var kappað. Tvørt ímóti Móse lóg fór hvør kvørnasteinur í sítt hús. Men tað, ið tey í Uppistovu mest høvdu ligið eftir at fáa, var ein gyllin, ið nevnist Slættagerði, og hann kom Barba at arva. Hesin gyllin liggur tætt við Uppistovuhúsinu, og teir halda, at Mina hevur ætlað, at Anna Helena skuldi fáa hann til urtagarð, tí væl dámdi henni at fáast við blomstur, og tað er av allarbesta bø, og tað hevði hon óivað eisini glett seg til.

Tá ið skift var, og hvør hevði fingið sítt, tá kom klandur og ósemja millum bæði húsinu, og tað er við sama lag enn. Men hví Tróndur ikki vil bliðka seg aftur, tað er mær ein gáta, tí hann er annars av fryntligastu monnum, og hann hevur so nógv av øllum, at tað ikki verður arbeitt, uttan hann fær hjálp frá øðrum. Tí enn sum áður er Uppistova tað størsta ognarhúsið í bygdini. Mina hevði so nógv við sær, tá hon kom.

Eftir er at siga, at sama dagin sum skift var, barst Onnu Helenu á, og hon kom at meiða seg. Hon hevur, sum sagt, ligið alla tíðina síðan, og foreldrini munnu líka so væl sum øll onnur ivaleyst halda, at hon er komin í leguvald, tí har man mangt vera roynt, og har hevur mangur maður verið, men eingin hevur kunnað hjálpt henni ella loypt tann hvøkk í hana, sum krevst fyri at fáa hana aftur á føtur.«

Pól Sivar tagdi, meðan hann skonkti upp í aftur glasið, sum hann setti framman fyri mær. So sló hann tøppin í kaggan, fór yvir at leggja hann aftur og setti seg hjá honum í hoyggið. Nú hevði hann tikið so nógv til sín, at hann var farin at tyngjast, og eina løtu fall hann frá, sum hann sat.

Men eg hevði fingið nóg mikið at vita, og eina góða stund sat eg og hugsaði um, hvat best var at gera hjá mær.

Anna Helena var komin í leguvald, tað var eingin ivi um. Eg hevði altið hoyrt, at tað var ikki roknað fyri rættiliga sjúku, men sjúka mundi tað kortini vera, og tað ring eisini, tí tað var sum at vera bundin til songina. Eitt fólk, sum er bundið til songina í sjónligum bondum, er lætt at loysa, tey ósjónligu eru tað verra, og eg var líka so lítið førur at hjálpa henni sum øll onnur.

Men eitt var vist, at var eg komin til bygdina, so skuldi mín fótur ikki av stað aftur, fyrr enn eg hevði sæð Onnu Helenu. Eg mátti finna mær eitt páskot at fara inn á gólvið í Uppistovu, og tað mátti vera alt fyri eitt, tí nú var eg í tí rætta essinum. Eg var vísur í at hava so góðar taligávur, at eg kundi leggja alla verðina fyri feturnar, um so skuldi verið. Men hvat skuldi tað páskot vera? Eg grundaði eina løtu.

Jú, nú kom tað! Í heimbygd míni var ein maður, Andrass við Foss æt hann, sum ofta hevði tikið til Trónd í Uppistovu, og honum kundi eg bera heilsu frá, og tað uttan nakað himpr, tí minnist meg rætt, so hevði hann havt tað á máli at gjørt so, um eg hitti onkuntið Trónd.

Undir sovorðnum viðurskiftum er tað ikki leingi frá ætlan til gerð. Eg reisti meg tí upp, tók glasið og drakk tað við ramsa fyri at fáa meir dirvi. So fór eg út, festi hurðina eitt sindur, so hon ikki skuldi fara upp av sær sjálvum, og læt Pól Sivar liggja sum hann lá.

Men hvar mundi Uppistova vera at finna? Sum navnið segði frá, so mundi tað vera heldur ovarlaga, og eg fór tí eftir gøtuni, ið gekk niðan eftir. Tað var farið væl at skýma, men kortini sá eg øll húsini enn.

Tá ið eg hevði gingið eina løtu, kom eg niðan ímóti eini geil, ið gekk oman í hálvan bøin. Har stóðu eini stór, heldur gomulslig hús, og eitt hoyggjhús stóð tætt við. Hetta mundi ivaleyst vera Uppistova, tí enn hevði eg einki hoyggjhús sæð so stórt sum hetta.

Nú merkti eg á mær sjálvum, at eg hevði fingið stíva kenning, og tessvegna var tað einki hjá mær sum æt at smæðast.

Úthurðin stóð opin, eg fór inn í dyrnar og bankaði á innhurðina, og tá eitt innanfyri bað meg vera so góðan, læt eg upp og steig inn um gáttina. Maður og kona, ið bæði vóru farin um miðjan aldur, sótu inni. Eg bað gott kvøld; tey svaraðu mær blíðliga aftur og buðu mær sess. So spurdi eg, um hetta ikki var í Uppistovu, tí at eg hevði ørindir har, og tey søgdu, at eg var gingin beint.

Nú var eg komin at kenna Trónd og Minu í Uppistovu av útsjónd. Hann var ein stórir maður við sera vøkrum skeggi, men hon var heldur lítil og turrslig. Annars var alt reint og hampiligt inni, so langt eg kundi síggja, tí enn høvdu tey ikki tendrað ljós.

Eg drálaði ikki við at siga, hvaðan eg var, og kom fram við heilsuni, sum Tróndi dámdi væl at fáa. Síðan talaðu vit saman um mangt og hvat, men eg royndi at bera tað so í bandi, at talan mest kom at snúgva seg um velting og seyð, og tað var ein ómetiligur kunnleiki, eg hevði um jarðabruk og seyðarøkt. Sjálvur visti eg einki um, hvar eg hevði tann kunnleikan frá, men Tróndi dámdi væl at lurta eftir, og sjálvur segði hann seg hava gjørt tær somu royndir sum eg, so alt tyktist at bera væl í lag.

Men nú vildi tað so illa til, at tann seinasti hálvpegilin, eg hevði drukkið, kom at gera meira um seg, enn eg hevði væntað. Heitt var inni; eg var farin at sveitta, og tað var so smátt farið at mala fyri mær. Nakrar ferðir í lívinum veit eg meg hava drukkið so mikið fyrr, so tann meldur var ikki ókunnigur fyri mær. Eg veit nú ikki, hvørjum tað kemur av, men hvørja ferðina, tá tað hevur verið soleiðis vorðið við mær, havi eg hildið meg verið staddur hjá mostur míni í Vesturdali og tí so væl kendan, at eg kundi hava alt á orði, og soleiðis eisini hesa ferð. Og tá nú tað lagið var komið á meg, var hugsan mín eisini hareftir. Eg vendi mær til Trónd:

»Hvussu, tit eru so múgvandi her í Uppistovu, sum eisini vitiligt man vera, tí tit hava fingið so stóran arv?«

Men eg var misfataður, annaðhvørt tað kom av, at eg talaði ótýðiliga, ella tað kom av onkrum øðrum, tað veit eg ikki, men Mina reisti seg brádliga, tók til klovan og reiggjaði hann eftir mær, meðan hon spurdi, hvat tey og arvur teirra kom mær við, ein slíkur skemdar-gestur, sum var komin rekandi higar.

Hetta kom mær so dátt við, at eg reyk upp av sessinum, og við ýlandi ferð flýggjaði eg gjøgnum tær fyrstu tær bestu dyrnar. Nú visti tað so illa við, at eg ikki hevði tikið beina leiðina út, men var komin inn í eina stovu, og við tað at eg var ovrendur, kom eg mót eini song og datt endalangur í hana. Sum eg best lá og summaði meg, var nakað farið at liva undir mær, og alt fyri eitt smoygdi eitt konufólk sær upp undan dýnuni og leyp fram á gólv.

»Tey skulu ikki fáa grund at siga, at eg havi havt nakað mannfólk

í songini hjá mær,« segði hon meira hjartkipt enn ilsliga og fór út í eina aðra stovu.

Eg reisti meg upp aftur, so skjótt eg kundi, og gjörði mær renningarlop út, og tá eg var komin út í tún, var tað mesta av mær runnið, og eg var næstan edrúur. So fór eg at leita guðpápa mín upp. Eg spurdi meg fram hjá fólki, sum eg møtti á vegnum, og nakað aftaná stóð eg inni hjá honum og varð væl ímóttikin.

Dagin eftir ætlaði eg mær at finna Pól Sivar fyri at vita, um hann var væl uppafgur staðin, og meðan eg var á veg, møtti eg Tróndi, sum smílandi kom mær í mæti, rætti mær hondina og bað meg ganga inn á gólvið hjá sær. Tað dámdi mær væl og fór tí fegin við honum.

Hann fór inn gjøgnum bakdyrnar við mær, vísti mær inn í stásstovuna og bað meg seta meg niður í sofuna. So fór hann út aftur, og eina løtu eftir kom Mina inn. Eg sá, at hon var meira pyntað enn í gjárkvøldið og hópin bliðari í lótum. Hon kom straks yvir til mín, tók í hondina á mær og ynskti meg vælkomnan.

»Ókunnigur drongur!« Hon legði tónan á hitt seinna orðið, sum vildi hon hava tað fram, at eg ikki var maður enn. So legði hon dúk á borðið og fór at borðreiða fyri mær, og tað bæði nógv og gott.

Nú kom Tróndur inn aftur við dótttrini, og eg legði til merkis, at hann hevði latið seg í eitt nýtt kot. Anna Helena kom eisini og heilsaði uppá meg. Hon var næstan ikki støðufør, men royndi tó at ganga og styðjaði seg nú og tá við eitt stólabak ella okkurt annað, sum best bar til, og so var hon so bleik eisini.

»Anna Helena hevur havt eina so langa sjúkalegu,« segði Mina. »Hetta er fyrsti dagurin, hon er uppi, so tað er ikki undur í, um hon er nakað ússalig enn.«

Nú gekk tað upp fyri mær, at tað var eg sjálvur, ið uttan at vita av nøkrum, hevði fingið Onnu Helenu upp aftur á beinini, og tað vistu tey øll trý, men tó læt eg ikki við meg koma. Ei var at undra, um bliðskapurin var stórur.

»Hon man skjótt fara at koma seg aftur og fáa holdini og tað rætta dæmið aftur,« helt Tróndur. »So skula tygum síggja eina bæði dámliga og dugnaliga gentu. Nú fært tú skjótt hjálp frá henni aftur, Mina, tí nógv er at gera her í húsi. Vit hava so nógv á landinum, skal eg siga tygum, nógv meira, enn vit kunna koma uppfyri.«

Tá ið eg hevði etið og drukkið alskyns góðgæti, segði Tróndur, at

hann leingi hevði ætlað at fingið sær eina mannliga hjálp í húsið, og hann hevði upp á mál við meg um at koma at vera hjá honum.

Eg kendi, hvussu eg ornaði, men kortini svaraði eg ikki alt fyri eitt. Tað er ikki gott at vera ov skjóttur til at játta; tað hevði eg mangan iðrað meg eftir, og hesa ferð skuldi tað ikki vera so.

Eg hugdi yvir at Onnu Helenu, har hon sat. Hon tyktist at vera nakað spent og heldur bleikari enn fyrr, og nú var hon farin eitt sindur at gulna aftrat.

Soleiðis sótu vit eina løtu. Eg takkaði so fyri hetta góða tilboð, sum var komið so óvæntandi, og eg segði, at eg so ofta hevði ynskt mær at verið í einum slíkum húsi. Eg vildi tí fegin siga ja. Tá læt naði hjá Onnu Helenu, og ein fínur roði gekk um enni hennara, og hetta segði mær meir enn mong orð.

Nú fóru tey gomlu út, og vit bæði ungu sótu eftir eina tíð og tagdu. Tá rætti eg hondina upp og gjørði eitt innbjóðandi tekin. Anna Helena reistist, styðjaði seg yvir til mín og setti seg hjá mær.

Annað er einki at siga, enn ein og hvør kann hugsa sær. Anna Helena og eg giftust so skjótt, sum tilbar, og tað kvøldið var hon blíðari við meg enn hitt, tit vita.

Soleiðis kom eg sum gestur til Djúpadals, men fór ongantíð av stað aftur, og soleiðis kann tað bera á, at tað ringa her í lívinum kann venda sær til tað góða, men tað hendir sjáldan, og best er ikki at líta á tað.

Rikard Long

(23/1 1889 - 16/12 1977)

Hvíðarlöta

Tá eg var ungur, eg var so spurin,
eg vildi vita,
hví eygur brenna, hví hendur fjøtrast
og hjørtu tita,

og hví vit liva, og hvar vit fara
og annað tilíkt,
ið elur trætnað og kallast einfalt,
tó tað er tvílíkt,

og vildi fegin á lívsins loynd
fáa fastatøkur,
og mól um strætir og sá meg øran
og keypti bøkur,

og las meg fastan og var so klókur
sum gomul rotta,
ið fær ein grunan av víðum himni
úr trongum glotta. —

Nú veit eg betur; eg undrist ikki,
um eitthvørt dettur,
tí fyri hvørt, sum eg fekk at vita,
var tvífalt eftir.

Og øll mín tráan og trongd — tað er,
sum eg hevði droymt alt,
tí allar bøkur og bond — eg havi
jú mestur gloymt alt.

Nú kann eg sita við frið og droyma
í kvøldarskugga
og síggja smábørn um strætir vappa
og gomul rugga,

og skoða klótur um himin draga
og litir skifta
og hóma óljóð og gang frá børnum,
ið seiðir syfta,

og kenna regnið og hoyra stormin
og havið duna
og verða burtur í summarsælu
og vætubruna

og einans vita meg sum ein dropa
í lívsins havi
á ferð og skolan, í dag í ljósi,
í gjár í kavi.

Vætan

Og vætan kom. Út yvir alt, ið grør,
seg lýkkumjörkin fjálgt um landið smoygdi,
teir flógvu dropar brustu tungt á jørð,
hvørt strá, hvør urt seg móti teimum toygdi.

Og lógvin læt til lógv um fjallatrom,
og alt, ið livdi, skalv í hvørji lykkju
og heiður bar tí velduga, ið kom
á nátt til turru jørð við tostadrykki.

Tí náttin kom við veldi og við vekt
og alt á fold í fragd inn at sær kroysti,
hvørt krúp til jarðar neig í bøn og spekt,
himin brast, og regnið niður oysti.

Í fossi leki drap á dimmu nátt,
hvør á rann stór, og vætan dreiv í reynum,
og ørt kom gróðrartyngd á grasið vátt,
og toka reis úr brekkunum og heygnum.

Tá kendi eg so evurlítlan meg
og vildi burtur meg í smædni krógva,
øll vitska svann — tí fram við vátum veg'
á lýggju nátt eg hoyrði grasið grógva.

Í ørsku gekk eg, gloymdi hoyrt og frætt,
mín sál var fragd, mín hugur einans sæla,
og dult eg kendi meg við teir í ætt,
ið fjart í stormi hoyrdu Harran tala.

— — —

Men undir ælaboga vætan svann,
og eftir vátu nátt kom fagur morgun,
og bjart í sólarglæmu døggin brann
sum tár, ið glógva eftir farnum sorgum.

Og sólin brendi heitt á vátan svørð,
hvør fuglur læt, øll foldin sang í kæti;
úr toku reis ein ný og fægur jørð
í tøkki til alt, á fold av himni latið.

Barndómurin

Um sólsetur eitt summarkvøld
eg fór úr vaksna manna fjøld
út eftir gomlum stíggjum
burt til mín barndóms fjálgu lond
við kombikshyljum, skeljastrond
og taraskógum lýggjum.

Tá rópti meg við miklum ljóð
ein dreingjaskari, ið har stóð,
at síggja, hvat teir høvdu
á sandi funnið millum slógv:
eitt ævintýr úr miðjum sjógv
teir fram á bonkin lögdu.

Har stóðu vit í flokk og rað
í troðka um eitt tarablað
og hará havsins undur:
eitt roðslukent og slýggjut svart:
vit togaðu væl nógv so hart,
tí brátt fór undrið sundur.

Mín barndóms sælu stundir
við tonglastrond og sviðið flag
og streymasker og tarablað,
ið fløðir upp og undir.

Meg minnist

Meg minnist á ein gamlan melodi,
ein vón av vár, ein flóð av ørum minnum,
ein verð av fragd og fet av ungum kvinnum,
ið møttu mær í lívsins potpourri.

Og longsil, iva, fjaðkan víða hvar,
ein fjarløgð gøta, runut, stroydd við klútum,
ein dimmgrá hurð við tveimum grønum rútum,
og nummar fjúrtan trúgvi eg tað var.

Og trappan ríkti hvøll við rin og hvin,
og allarovast undir tigl og væðing,
eitt trongligt kamar, skýmt við furuklæðing
og fyri vindeyga eitt reytt gardin.

Har sat eg, meðan mangt eitt kvøldið rann,
og eg var troyttur eftir dagsins fjaðkan
og stríð um einki — upp í saman traðkan —
og fann mær hvíld, ímeðan primus brann.

Og drakk mær gloymskudrykk í svørtum te,
av onkrum kuli fjart í Shanghai hentað,
og kókað, drukkið, turkað, pakkað, prentað
við gull og higar sent at ugga meg.

Og vildi ei við stórmogulin býtt,
ið yvir hundrað fólkasløgum ráddi:
mítt ríki var ein divan og ein kodd
og túsund dreyma dýrd og ríka vídd.

Og áðrenn enn var myrkt og dagsett var,
eg sat og sá teg á maskinu seyma,
og legði hvørja rørslu mær í geyma
og kundi ikki hyggja burt av tær.

Tí tú var øðrvísi enn gentur flest;
hvørt brá títt var ein sæludjúpur meg,

hvør rørsla tín eitt ævintýr, ein gleði,
ið gjørdi øran heilt ein neyðars gest.

Og enn eg hómi tína fjálgu rødd
og látur tín, hálvtt ivandi, hálvtt kátan,
tá kvøldið kom við skýming og við prátan
um okkurt ørt av tíð og dreymi føtt.

Eg liggi her á summarsvidnu grund,
á turrum mosa ytst á áarbakka,
og sólin stavar, brennir meg í nakka
og áin tutlar meg í dúrlætt blund.

Eg hoyri kámt mín ungdóms fjara sús
og livi aftur longu farnar gøtur
og villist burt á fornar, gingnar gøtur
og skýmlið stræti millum tornhøg hús.

Í Sundalagnum

Í Sundalagnum ein sólskinsdag,
tá komið er út á várið,
og vindur fer yvir grønkandi flag
av stað, av stað
at fagna tí nýggja ári:

Tá sprettur í brekku gras og urt
og vætan seyrar í bakka,
í haga er einki staðið turt —
tó leita tær burt,
har seyðirnir ræsur traðka!

Á firði hvítir tað víða hvar
og áirnar froysa í vindi;
bjørt stavar sólin á vallaðan garð
og skriðu og skarð,
ið blána á Reyðafelstindi.

Stolt reisir landið í treystari vón
 og rodnar í frískari elli,
 man aldri síggjast fagrari sjón
 enn sólskin á nónn
 og vársnjó á Halgafelli.

Eg elski teg, gamla frostsprongda land
 við urðum og royðulindum,
 og havsins brimgang við sólbleiktan sand
 og dandandi band
 av mjørka á ljóssveiptum tindum!

Høgur himmal og eingi skýggj

Høgur himmal og eingi skýggj,
 grøsini veittra føgurnýggj,
 grøn er líðin og blonk er vág,
 fjøllini fána burturblá.

Spurdi eg sólina, hví hon gekk
 vár og summer — og svarið fekk:
 elski eg mest um heimsins kring
 blábersbøkkar og berjalyng!

Skelvur luftin í varma av sól,
 tekur áin í bakka skjól,
 summervarmi og sólskinsvág —
 fagurt bros yvir eygnabrá.

Legði tú armarnar um mín háls,
 teskaði eymliga mær til máls:
 elska meg, meðan summarið er;
 veturin kemur, og hitin fer.

Grønkast líðir um summardag,
spretta knubbar og nælir fræ;
hvitnar vøllur í gil og lág:
summardái og baldursbrá.

Kafeið

Høgætt og kuldi dag undan degi, eysturætt og skerpingur og gallharða frost. Avfall hevur ikki verið leingi, tað er turt og kalt, jørðin er beinfrost og gellir undir fótum, tað ljómar sum av hellu undir jarnklæddum skóm. Jørðin, ið var tigandi og veik, ið lagaði seg eftir skónum og prýddi teir við runu og evju, er vorðin ljómandi og herd, hon býður hart ímóti hørðum og kennist undir iljum sum kuldi og ísnandi megn. Og sporini, vit settu, tá ið lýkkan var, gálva okkum ímóti úr teirri frystu jørð, grá og spottandi, stórir føtur og lítli føtur, snøggir føtur og klombrutir, vírikar og skeivir hælir, eitt ríkidømi og studium fyri hann, ið hevur stundir og hug til tess.

Og ruskið valdar. Tað fýsir úr krókum og skotum, úr øskubyttum og blikkøstum í trongligum gørdum, tað fýkur saman í rúgvu við rossamykju og frystari runu, ið syndrast undir fótum til grátt og fíntmalið dism. Úr øllum ættum kemur tað, allastaðni frá í nøgd og rúgvu, so alt og øll eru um at ganga undir í tí. Tað hylur býin í tám og turra og illa luttandi toku, tað blindar sjónina, setur seg fyri bróstið og ger hálsin turran og trongan. Víðari og víðari fer tað, til tað liggur yvir øllum eins og ein rekkjuváið, turr og køld og vónleys grá, eitt vetrarplagg uttan fjálgu og hita. Og so kemur vindurin.

Norðanfrá kemur hann, frá ísfløtunum hinumegin alt livandi, frá kulda og norðlýsi og hini ævinligu tøgn. Hann er farin yvir Ruslands tundru, hann hevur snúð sær millum samojedar og kvænir, hann hevur skreitt oman av Noregis jøklum, og tá ið hann fór fram við Svíaríkis vøtn, treiv hann í trækrúnurnar og tók hitt størsta træði upp við rótum av púrari kæti. Hann er ungur og fúsar, eitt sindur ógvisligur upp í millum, fullur av skálkabrøgdum og innibyrgdum látri. Og hann rekur ruskið frammanfyri sær, sópar tað saman í nosligar rúgvur, og best sum tú trýrt, at alt veit væl við, blæsur hann niður í

rúgvuna og fýsir alt inn í teg, fyllir nasar og munn, so tú sortnar innan og tekur at njósa, gud signi teg.

Og meðan tú stendur har, hjálparleysur og blindur, blæsur hann hattin av tær og spælir sær við hann oman eftir gøtuni, kanska fer hann á sjógvin, og kanska undir ein sporvogn, hvør veit? Men vindurin hevur longu gloymt teg, hann hevur nógv um at vera, nógvar hattar at blása av høvdi, almikið av ruski at fýsa upp í ský. Hann smellir við hurðum, ýlir upp eftir trøppum og inn ígjøgnum vindeygu, brestir móti tekjusteinunum og rykkir og skrykkir í trækrúnurnar, og sum hann leikar alræmest í, er hann horvin um hornið við einum ýli eins og ein óargaligur drongur, ið hevur útint eitt skálkabragd.

Soleiðis kemur veturin til stórstaðin, ikki við fjálgu og kava, uttan við skerpingi og ruski og ísnandi vindi, ið blæsur gjøgnum klæði og nítur inn á skinn. Á gøtuni tyrpast tey í tjúkkum bjálvum og síðum yvirfrøkkum, við fingravøttum og kraganum upp um oyruni, har yður av bláfrystum nasum og vaturrunnum eygum, har er krím og hosti til yvirmáls. Eydnuríkur hann, ið eigur eina flógva stovu og ein góðan ovn.

Cand. juris. Haraldur Sveinsson strembar sær oman eftir gøtuni, innbjarvaður í einum síðum yvirfrakka. Hann gongur framá boygdur, vindurin er nógvur og beiskur, við aðrari hond heldur hann yvirfrakk-an saman um hálsin, í hinari heldur hann sigarina, ið er slóknað. Uppímillum steðgar hann á og spýtir — Haraldur Sveinsson er annars ikki vanur at spýta — men í kvøld er hann farin úr einari meldurhvirlu av ruski í aðra og kennir seg typtan, allan sum hann er. Tað er fimti dagur hann er í staðnum, fimti dagur, tað hevur verið kalt og turt og tømningur av eystan. Og hann, ið hevði hugsað sær til lýkku og sól og góðar dagar. Býttlingur sum hann er, hann mátti minst, at farið var um veturnætur, at tað var seinast í oktober. Løgið, at tá ið hann burtur í verøldini hevði hugsað um staðin, var tað altíð summar og lýkka, ið var honum í huga, fagrir dagar undir klárum himni, kátar røddir millum sprettandi trø. Hugnaligar løtur vinmanna millum, fjøtrandi skýming og hitandi tám, súkklulyktir fram við vatnið, klokkukiman og fløvandi látur, sangur fjart burturi og ørvitisteskan seint á kvøldi í náttskýmdum durum.

Men hann hevði jú eisini verið vetrar í stórstaðnum, mangar og ringar vetrar. Og nú hann stríddi seg fram ímóti vindi, kaldur og illa heitin og so trongur fyri bróstið av hesum bannsetta ruski, komu teir

allir í flokk og fylgi, hansara stirdu vetrar herinni, við glersettum rútum teir ísaköldu morgnar, tí hann vaknaði til sagn og svongd og ein ovn, ið rodnaði sum honum longdist eftir brenni. Og fram um allar hansara fimbulsvetur á loftskamarinum niðri við havnina, við gjóstri og ýlandi vindum og kava á gólvinum hvørja nátt — hvat seigt er ikki slagið í menniskjuni, at hon tolr alt hetta, hóast hon er vorðin kultiverað gjøgnum mong hundrað ár.

Haraldur Sveinsson var steðgaður á. Hann stóð uttan fyri kafeið, hansara ungdóms kafe við teim bogaðu vindeygum. Ljósið trongdi vermandi og gulligt út ígjøgnum tær tættu gardinur, musikkurin hoyrdist gjølla útum, hann læði og lokkaði í djúpum og hitandi ljómi, í einum lagi, ið var allegro og stakkato og sansahitandi lætt. Hann kendi ikki ljómin; tað var ein av teim nýggju og modernaðu, frá Týskalandi ella Amerika, ein av teim, ið ganga sigursgongd um veröldina í fylgi við maskinum, blámannadansi og teknikk.

Hann læt upp hurðina og fór innar. Gangurin skolaði honum ímóti í forstovuni, ein rennisjógvur av musikki og mannamáli, ringlan av borðiskum, látur og prát. Hann fór innar í rúmið, og hitin læsti seg um hann, tungur og køvandi, ein skaddi av tubbaksroyki og kvalari luft. Tað var seint á kvøldi og stúvandi fult. Hann skákaði sær fram ímillum borðini, andlit kveittu upp ímóti honum, reyð og glógvandi mansandlit, læandi kvinnuandlit, bleik og fregnandi andlit, eyguni virðisettu hann, drógu seg undan ella hugdu at honum kaldliga og eins og uttan at síggja, eins og kveittu tey upp bert av óvart, uttan fyri at njósnast. Hann kendi seg orna allan sum hann var, hitin, gangurin, øll hesi fólkini, hetta knappliga skiftið frá kuldanum og einseminum har fyrriuttan, alt hetta setti honum fyri hjartað og dreiv honum blóðið út í hina minstu æðr. Hann mátti óivað vera ógvuliga heitur á at líta, og so knappliga er har ein, ið hyggur honum inn í eyguni, fult og blindandi, ja, tygum vita sjálvur hvussu tað er, tá ið tygum uttan at varna tað fanga eina glæmu úr eini fremmindari sál. Hann kennir nakað tómt fyri bróstið á sær, eins og eina tivandi trongd, hann hastar framvið, finnur sær eitt borð eitt sindur til viks, har hann kann sita og síggja hana, hon er svarthærd og døkkleitt, hon hevur sjóljónsskinn um hálsin, nú hyggur hon burtur, hon fer at tosa við vinkonu sína, brádliga og hugaliga, so ógviliga hugaliga, tær sita saman við einum, honum tykist at bera kensil á, man hann ikki hava sæð hann til fyrilestrarnar fyri mongum árum síðani.

Hann setur seg við borðið, tænarin kemur, hann biður um ein kopp av kaffi og køkur. Tað fellur av sær sjálvum, at hann biður nettupp um tað. Tað var tað jú, teir vóru vanir at biðja um, tá ið teir sótu her, vinmenninir, kvøld undan kvøldi, meðan bøkurnar lógu víðopnar harheima, sjáldan vísandi á annað enn tey somu bløð. Soleiðis hevði verið við honum og væl eisini við hinum. Her høvdu teir sitið, ein ræðsla fyri tænararnar, ið fingi knappan drekkjupening og væl eisini kendu seg illa við at síggja slíkt leti, slíka vanvirðan fyri tíðini, teir høvdu jú ikki ráð til tess at ganga á kafe, tað segði gjølla búni teirra, tað teir drukku, tann evigheitin, teir sótu við einum koppi av kaffi og einari sigar.

Áh, tann tíðin, tá ið ein var ungur og gekk í ørsku, og dusaði seg burtur í dáðloysi og dreym, í tær fjøtrandi kenslur, ið eru har ið menniskjurnar sita í tyrpandi troka, í hita og tubbakstámi í einari glampanði høll, har tað surrar av mannamáli og teim seinastu ljómum, kámt og doyvandi eins og brim og fjarstaddir fossar.

Teir høvdu altíð sitið í horninum her, hiðan teir sóu niðan gjøgnum alt kafeið. Tað var alt enn sum áður, hitt døkka og brúna panelið, ið av hinum heita ljósi fekk ein fjálgan og reyðligan lit, panelið, ið her og har trokaði seg fram í rúmið, so har vóru hugnaligir og einsamir krókar, og hitt gula loftið, við hvølvingunum, har hinar elektrisku lampurnar sótu omaneftir, tætt saman, í kringum, eins og stórar og glógvandi blómur úr ævintýrinum, úr túsund og einari nátt. Og fjart í hinum endanum spegilin, ið byggimeistarin hevði sett har í einari eydnuríkari stund, allur galvurin sum hann var ein spegil, eitt glampanði einki, ein burturtikin dimensiún, eitt nýtt kafe við dökkum paneli, læandi menniskjum, támi og glógvandi lampum í rað og fylgi burtur í bláan heim.

Haraldur Sveinsson sá alt hetta og kendi seg heitan um hjartað; hitin, támið, musikkurin, alt setti hann í hin veika, fjøtrandi kenslu-dráttin úr farnum døgum, men kortini var har nakað, ið tvørraði, ella var tað øðrvísi kanska? Er tað ikki so, at uppfatan okkara skiftir við hýrinum; tað okkum fellur væl í dag, kunnu vit kanska ikki torga í morgin? Og Haraldur Sveinsson hevði verið burtur úr staðnum í meira enn fýra ár.

Tað hevði verið eitt dámligt kafe. Ikki av teim fínastu, men hugnaligt; tað hevði hóskað til lyndi hansara, tað hevði verið sum ein partur av hansara veran. Men tá ið hann nú leit um seg, kendi hann

seg ekki aftur. Tað vóru ekki hesi andlitini, ið hevði verið mest at síggja her tá, ógviliga ymis andlit til skapilsí fyri alt tað, stórar nasar og lítlar nasar, tjúkkar varrar, tunnar varrar, undirbit og ongar høkur, men øll við einum felags merki, nøkrum sterkum, átufrekum, einari tvørran av søgu, av forfedrum, eins og hevði lagnan sett teimum fótin á bakið og sipað teir burt av støðu teirra fram á ein stað, har teir ekki hoyrdu heima, har teir hóskaðu eins og eitt blátt eyga til kjóla og hvítt.

Har sótu teir út um kafeið og drukku vín og ótu lambasteik, teir ótu meira við knívi enn við gaflí — at teir ekki skóru seg í munnin — og meðan teir ótu, bríkslaðu teir í lag við musikkin. Búni teirra var av fínasta slagi, fingrar teirra uddu við ringum, ljósið geislaði úr skjúrtum teirra, teir høvdu gimsteinar til knappar.

Og teir sótu saman við gentum sum teir sjálvir, við hári frá París, eygnabrúm frá Breining og vørrum eins reyðum og kinnum teirra, ein potpourri, ein cocktail av parfumu og sminku, gimsteinum og skrívandi silki frá hinum dýrasta maison.

Haraldur Sveinsson brá sær við. Hann tímdi ekki at síggja teir; til eina aðra tíð vildi hann frøtt seg yvir, so margføld og rík natúrin var, men í kvøld var hann ekki hýrdur til tess. Hvør ræður fyri hugskotum sínum? Hví kom hann at hugsa um húnarnar í Rom, hesar barbarar á hestabaki, ið sigraðu yvir øllum vegna matarlysti sínum og styrki, óvitsku síni og tvørrandi illusiónum, hvussu teir settu seg í rómaranna setur, ótu mat teirra, kíndu konum teirra, keyptu sær búna teirra og lærdu seg vanar teirra og hábrøgd, men kundu ekki keypa sær andlit teirra, hugsunarhátt teirra, ættarbregði og túsundáragomlu traditióin. Er tað ekki so, at hvør øld hevur sínar húnar, ið bert liggja í slys og ansa lögini fyri at rúsa fram og taka sín part av lívsins góðgætum? Bíða bert; um tvey ættarlið hava eftirkomarar teirra kanska bæði søgu og traditióin.

Hin svarthærda sat longur frammi við bakinum móti honum; av og á brá hon sær við og kveitti oman til hansara, og bar tað so á, at eygu teirra møttust, hugdi hon undan og sat óstill, ella fór at tala við vinkonu sína, knappliga og ónatúrliga hugaliga, løgið, so lítið skiftandi menniskjan er í sínum háttum til at fjala sínar kenslur! Mundi hann hava sæð hana fyrr? Hann helt seg kenna hana, nei, nú visti hann: hon líktist einari, hann kendi, hennara andlit vakti í honum minnir, kám og fløkt og hvørt um annað, uttan at hann í fyrsta bili

hevði dugað at greitt tey, og tað var væl nettupp hetta knappliga, ið hevði fingið hann til at kenna tað sum eitt sjokk, eitt lami, ið dró honum grundina undan fótum og tók hann fyri bringu við knúgvandi hond. Men hon — hon hevði jú kent sama fjáltur sum hann; hann hevði sæð tað í eygum hennar, hann sá tað á hondum hennar, hvussu fingrarnir uttan hennara vilja struku eftir kjólanum, fluttu koppin, tóku upp til hárið, hvørja ferð hon dró eyguni undan brái hansara; mintist eisini hon á okkurt, ella var ófriður hennara bert eitt afturskin av hansara, ein smitta, ein neisti, ið hevði tendrað í eina eldfima sál? Tað var jú nakað, ið æt sálanna samkensla, predestinación, at møta lagnu sínari — tvætl, Haraldur Sveinsson, lagnu tinar møtir tú ikki, hon kemur snikjandi tær upp á bakið, hon kemur eins og ein tjóvur á nátt; tú ert tikin og niðurbundin, áðrenn tú veitst av. Og Haraldur Sveinsson tømdu kaffikoppin og skonkti upp í hann aftur tað seinasta, í kannuni var.

Har varð heitari og heitari inni, luftin varð kvalari, fólk komu og fóru, har var ein troðkan og mannagongd, so har var illa sitandi. Har koma nøkur, hann kennir frá fyrr, maður, kona og sonur, almindiligt fólk, tey kalla; tey hava ein handil í Ryesgøtu, tey eiga at hava góða inntøku nú, klæði teirra eru heldur fínari enn áður, men tey sita á sama plássi, tey drekka sama ølið, lesa sama »Folkets Avis«. Tað vil siga, so eru bæði tey gomlu — sonurin er øðrvísi enn ta ferðina. Tá var hann nýsloppin úr skúlanum, ein ljóshærdur fýrhýrndur preliminaristur, annað eygað væl størri enn hitt, ein víðopin undran yvir alt hetta fína, margháttliga, ævintýrið — men tak hann nú! Nú hevur hann annað beinið krosslagt yvir hitt, hann liggur afturá í stólinum, hann blæsur roykin beint upp í loft, hann sær einki, hann letur seg síggja. Preliminaristur? Hann? Hann er fyrsti maður hjá Hansen og Jensen, kolhandlarunum, tygum vita, hann er nakað, hann veit at bera seg, hann er fínur, ein kantórhøvdingi í jakett og rondutum brókum.

Tey reisast og fara. Tað er eisini út av øllum lagi, at tey gomlu ikki kunnu lata vera at heilsa upp á tænararnar, pápin tekur hattin av høvdi og bendir seg fleiri ferðir, mamman nikkar hjartaliga — tænararnir smílkast afturímóti — sonurin er á at líta sum torusláttur, sum hevði hann etið dynamitt og óndskap og ikki smyrjubreyð og ost. Hann stoytir undir pápan, hann slær niður, hann brestur: eingin sigur farvæl til tænarar — pápin smoyknar út um dyrnar: harragud, hann vildi jú so fegin latið verið at siga farvæl, men vanin, teir gjørdu jú

altíð so í hansara ungu dögum; sonurinn kann saktans, hann hefur ekki sæð annað, enn það ið fínt og gott er, hann hefur einki simpult at arbeiða burtur av sær.

Haraldur Sveinsson reisist og ger sær ørindi út um kafeið. Tað er slíkur ófriður í honum, slík trongd til at síggja alt aftur, dusa seg burtur í henda dragandi kensludráttin frá fyrndini, frá hansara ungdommi og stormandi tíð. Har var tað Ólavur plagdi at sita, Ólavur, hansara besti vinmaður, ið øll spáaðu eina eydnuríka framtíð, og nú — nú situr hann yviri í Amerika á onkrum kantóri í Chicago og telur saman tøl og tornar burtur, skerpist so við og við til ein yankee við stálholdi og gummiandliti, god bless you og go ahead.

Og har sat Torálvur — Torálvur tigandi — teir róptu, bleikur og stillur, altíð á sama plássi, kvøld undan kvøldi, hvør skuldi sæð á honum, at hann var spælari, at hann vann og misti nógvan pening, vann og misti, til teir ein morgun funnu hann út fyri brúnni — deyðan — ein syrgiligur tilburður, skrivaðu bløðini: ein ungur drongur gingið seg útav á bølmyrku nátt.

Haraldur Sveinsson hefur verið ov leingi burtur. Har er eingin, hann kennir, eingin av teimum, ið komu her tá, einans nýggj andlit, nýggir siðir, nýggir mótar. Hann vendir við aftur og fer oman at seta seg í sín krók — men hvat nú? nú er hon horvin, hin svarthærda, tey eru øll trý farin; har tey sótu, situr ein hárleysur gøðingur, bleikur og feitur, høvdið skínur eins og fílabein, hann hefur sterk eygnaglós, ið gera eygu hansara láturliga stór, hann líknar einum firvaldri, einari flugu. Haraldur Sveinsson setist: tað sæst væl ikki á honum, at hann er lumpaður upp um bæði oyru, at hann hevði væntað nakað heilt annað. Íðan so — er lívið øðrvísi? Er tað annað enn ein lumpan fyri og onnur eftir; best sum tú væntar okkurt, so kemur tað ikki, og er tað nakað, tú hugar tær til at sleppa undan, ber tað so vandari á, enn at tú gongur tær beint upp í tað? Lívið er ikki so lætt at ráða, og kortini ganga vit her og hugsa okkum ør um tað og líkna tað við bæði eitt og annað — fæst ikki við, Haraldur Sveinsson, tað frægasta man vera at líkna tað við eina fløkju, eitt mjørkatjúkni, har lagnan spælir við okkum Undir og Fýra bons, uttan at vit koma meira enn eina ferð á mál. Og Haraldur Sveinsson hyggur at sigarini, hon er slóknað, hann leggur hana frá sær og festir sær í eina nýggja.

Tað surrar uttan um hann, tað doyvir og dregur, hvat er tað musikkurin spælir? Cavalleria rusticana? Teir kundu tað sama spælt hvat

sum helst annað, það hevði ikki hoyrst øðrvísi í øllum hesum gangi. Hann leggur seg afturá í stólin, hann situr og starir í roykin frá sigarini, hann hyggur seg blindan, hann kennir kafeið fána burtur, svinna í dreymi og támi; hann er ikki einstaklingur longur, hann er ein ósakniligur partur av einari heild, einum havi av ljóði, hann kennir surrið streyma gjøgnum seg, eins og vatnið seyrar gjøgnum eyr og sand í einari hálturrari á.

»Loyva tygum, at eg seti meg her?« Tað er ein turr og ríkjandi rødd, ið spyr. Hann hvøkkur við. Framman fyri honum stendur ein lítil maður, gráklæddur, framyvirboygdur, við rottuandliti, stingandi eygum, trimum dropum hangandi í hinum gráa skeggi. Hann hevur drigið stólin hálv út frá borðinum fyri at kunna seta seg og stendur og styðjar seg á baksmekkuna. Haraldur Sveinsson kveitir leysliga at honum. »Verið so góður,« sigur hann, »eg ætli mær beint at fara.« Hann hevði aldri hugsað um at fara — men sita lið um lið við hasum har! Hann minnist hann gjølla frá fyrr. Hann plagdi at koma um ellivuleitið og so sita og eta, til hon var farin av eitt. Hann át við eygum og nøs og munni, hann hugdi at hvørjum bita, hann snoddaði til hansara, hann murraði, meðan hann át, hann líktist gjølla einari rottu.

Haraldur Sveinsson reisir seg. Tænarin kemur og hjálpir honum í yvirfrakkan. Hann fer útum. Vindurin fýsir honum upp í andlitið; har er sami gjóstur og ísnandi kuldi, ruskið melur í kringi enn sum áður. Haraldur Sveinsson stappar kragan væl saman um hálsin. So leitar hann út í myrkrið og kuldan.

Louis Zachariassen

(21/1 1890 - 30/8 1960)

Føroya Løgting

(Tá fimm ára fígjarsemjan við statin kom í lag, hevði løgtingið í 1934 longu havt sendimenn at tingast í Keypmannahavn.)

Føroya løgting,
tú ert aftur vorðið høgt ting.
Nú ið Stauning hevur sambandið slitið,
hevur tú vunnið valdið og vitið.
Føroya løgting,
ja, tú ert vorðið klókt ting!

Tú sendir megnarmenn avstað
at vinna gull og fæ.

Stauning stinni,
byrg teg nú í borgum inni!
Andras, Jóannes og Óli hin rádni
hava fyrr tikið tarvin um hornið!
Stauning stinni,
tú verður brendur inni!
Nú herja teir á borgargarð
og vilja hava svar.

Andras bróðir,
ikki mást tú verða óður!
Fær nú Klaksvík ikki sín havnarmúla,
rýkur aftaná Óli í skúla.
Andras bróðir,
nú mást tú vera góður!
Vit gera bert, sum Stauning vil,
og lata standa til.

Sissist brøður,
latið fara gamlar søgur!
Fáa vit havnir, vegir og skattir,
so kann Stauning lata státskassan aftur!
Andras bróðir,
nú ert tú vorðin góður!
Nú gert tú bert, sum Stauning vil,
og letur standa til.

Føroya lögting,
okkum verður tú eitt tøkt ting!
ger tú vegir og havnir, sum halda,
sjálvir skulu vit skattirnar gjalda.
Føroya lögting,
nei, tú ert einki sløkt ting.
Tú skalt nú seta skip í stand
og byggja Føroya land.

Vinnuflokkur,
 har ið Brend er høvuðskokkur,
 biður harðliga tá um orðið:
 »Setið okkum matin á borðið!«
 Vinnuflokkur!
 Har finst ein góður knokkur,
 sum Stauning lýsa kann í bann
 og síðan temja hann!

Føroya løgting,
 tú ert aftur vorðið fløkt ting
 fyri tað, tíni sendimenn gjørdu,
 tá ið Óli teir allar forførdi.
 Føroya løgting,
 tú verður eitt upphøgt ting.
 Brátt loysingar og vinnumenn
 teg herja á í senn!

Bøn

Kom friður av himni í hjørtuni inn,
 Guds dýrd til tey smáu á foldum,
 og grøð tey sjúku í sál og í sinn,
 sum særdust av syndanna voldum!

Kom kærleikans andi sum vársólin blið,
 ið kveikir upp lívið á vali,
 og birt í barminum bjartari tíð,
 sum sýnist í verki og talu!

Kom rættlætis andi og leið okkum so,
 at trúgvín í hjartanum brennur,
 og flyt úr barmi tey trúnaðarboð,
 ið faðirin fagnar og kennir!

Tá tagna tey tár, sum á sorgtungu stund
so nívandi boygdu til jarðar,
og sálin søkir hin friðsæla fund,
hvar faðirin barninum svarar.

Mortítlingurin

Tú sangst eitt so vakurt og yndisligt ljóð
í morgun, tú uppi á mønuni stóð.
Syng, títingur lítli! Eg skilji teg væl.
Mær leingist at hoyra títt ljóðfagra spæl.

So mangan eg spældi á grønari grund.
Eg kleiv upp um hamrar og leikti í lund;
men aldri eg hoyrði eitt vænari lag
enn tað, tú í morgun á mønuni kvað.

Í fjarløgðum londum er fagurt og frítt;
har syngja teir fuglar so lokkandi blítt.
Best hugnar mær tó her á Føroya grund
og lagið, tú títingur syngur um stund.

Tí meðan eg lítil í vøgguni lá,
tú satst, sum tú enn situr mønuni á.
Syng, títingur lítli! Eg skilji teg væl.
Mær leingist at hoyra títt ljóðfagra spæl.

Báturinn

Hann gekk fyri seg sjálfan sum burtur í øðrum heimi, kendi seg hálva vegna fremmandan á staðnum, hóast hann var føddur har og hevði verið lærari í bygdini nú í ein hálvan mansaldur.

Tá hann nú hugsaði seg um, var bygdin ikki til at kenna aftur, sum alt var umskipað. Áarløkurin, sum áður rann so fjaldur í legu síni millum bakkarnar, var nú nógvar staðir farin at renna heilt omaná, tí sandur var lagstur í leggstaðin. Allar staðir var komin ein sovorðin nøgd av eyri, sandi og mold, sum fylti lendið upp, so tað líktist ikki sær sjálvum longur.

Hin gamla bygdin var eisini horvin, og í staðin var komin ein bygd við nýggjum húsum. Enn heyk uppi onkur gamal hjallur, sum minti hann á bygdina, sum hon einaferð var. Hjallurin var bert vorðin meira skirvin, merktur av tíð og elli.

Símun var á veg millum býlingarnar eftir teirri gomlu gøtuni, sum nú var banaður vegur, tá leiðin bendi inn í Stóra Gil. Hann steðgaði á og leit niðan at fossinum.

Fossurin var hin sami, eisini gilið við tí lítla flatlendinum báðumegin ána og so teir brøttu gilsbakkarnir, sum endaðu uppi á raka fossin. Har í gilinum, í sjálvum áarbakkanum út at ánni, stóð tó Báturinn enn við stevninum beint móti fossinum.

Símun stóð og hugdi at steininum. Ein merkiligur steinur. Á hesum steini hevði hann mangan tungan andróðurin róð. Steinurin hevði skapilsí sum bátur. Aftari endi var kanska nakað kubbutur; men framendin reisti seg errin upp móti fossinum, og tá áarføri var, komu stórir skvettir viðhvørt sleingjandi inn yvir æsingarnar. Tá var tað sum at sita í tungum andróðri.

Símun mintist barnaár síni. Hann setti seg niður á steinin. Beinini vóru nú vorðin so long, at tey rukku av toftuni og aftur á lærið. Símun smíkaðist við.

Tað vóru nú mong ár síðan, ein dagin í mai mánað, at Búðarbáturinn hevði hitt so harðan andróður uttan av Grunni, at hann valla vann land upp aftur. Menninir høvdu hetta mangan á orði. So hart gekk á, at eina tíð gekk frá fyri vestan, áðrenn innstoyturin kom á teir, og tá mundu teir rættuliga ikki bjargað sær fyri sjógv. Illa hevði staðið til, um tá ikki var farið at líva av landi.

Nakrar dagar aftaná sótu fyra smádreingir á Bátinum í Stóra Gili og róðu sum fyri lívinum. Símun sat á rongutoftu, tað var sessur hansara, Janus í Búð sat á stýriborðstoftu; teir vóru javngamlir. Aftanfyri sótu Óli og Hanus, sum vóru tvey ár yngri. Árarnar vóru gamlar hjalsrimar og fiskatrø.

»Vit mugu rógva enn dúgligari,« letur í Janusi, »tí nú dregur frá fyri vestan. Eg kviði fyri, at hetta verður feigdardagur. Koma vit undir innskotini, verður ferðin ikki týdlig. — Rógv nú, Óli!« Janus rendi áralummin í herðarnar á Óla, sum hvakk við og misti takið, leyp út úr bátinum og segði seg ikki vilja spæla longur.

Myndin kámaðist nú burtur fyri Símun, við tað at hann mintist Óla. Í einum ódnarveðri av útnyrðingi sló Óli út av skipi vestan fyri Mykines fyri fimm árum síðan. Eftir sat kona við fyra børnum, tveimum dreingjum og tveimum gentum. Hon hevði tað heldur trongligt, men børnini vóru røsk og evnalig. Helst var tað hin tólv ára gamli Páll; hann var framúr skilagóður, men hann kundi ikki bara sær viðhvørt at gera skálkabrøgd í skúlanum.

Ein morgun síðsta vetur, tá børnini vóru komin í skúla, og tey sungu morgunsong, skar ein ketta snøggliga í eitt andskræmuligt mjav mitt undir sálminum. Børnini mistu tráðin og fóru at flenna, men eingin ketta var at síggja. Aftur eitt syrgiligt mjav, og tá kannað varð eftir, vísti tað seg, at ein hálvvaksin kettlingur var stongdur niður í skúlapultin.

Eingin segði seg eiga henda kettlingin, men so var tað ein smágenta, sum segði frá, at tað var kettlingurin hjá Páll. Har var einki við at gera, Páll mátti refsast. Eftir slapp hann eisini at sita seinrapartin. Símun kendi seg nú ikki rættuliga vísan í, um ikki onkur annar eisini hevði verið við í leikinum uttan Páll; tó, Páll segði einki.

Eftir henda dag var hitt ljósa smílið horvið úr eygum Páls, tá hann var í skúla. Drongurin var fámæltur og knapporðaður, men gjørði sína skyldu. Símun hugsaði ofta um, hvussu hann skuldi mildna Páll aftur. Nú var meira enn hálv ár gingið, og tað leið út á heystið.

Meðan Símun soleiðis sat, rann honum í huga tann borðbátin, sum hann júst hevði vunnið við eini burturluting. Bátin vildi hann nú geva Páll bæði sum jólagávu og sum heiðursløn fyri dugnaskap í skúlanum.

»Eg meini, tú ert farin at royna Bátin aftur, Símun, sum í gomlum døgum. Tú gongur væl ikki longu í barndømi.« Tað var Janus í Búð, sum segði hetta. Hann stóð uppi á gilsbakkanum. Símun reisti seg upp:

»Eg setti meg her og kom at minnast hina ferðina, tá vit róðu andróður uttan av Grunni. Tað vóru tung tøk, Janus.« Símun smílkaðist við. »Mangan góðveðursdagin høvdu vit eisini í teirri tíðini og komu ofta við floytifullum báti aftur at landi. Rúgvurnar vóru stórar, ið komu upp á land: toskar og kalvar — steinar og hømlubløð. Her vaks ikki hømlublað eftir í gílinum tá.«

Janus stóð við togi millum herðarnar og styðjaði seg fram á fjallstavin:

»Eisini nú ganga smádreingirnir í gilið at spæla, ikki við hjalsrimum og fiskatrøum, sum vit gjørdu, men við gomlum byttum og mjólkarblikkum, og teir duka á tey, so klinkini hoyrast langan veg. Føroyingar nýta jú ikki árina longur.«

Ímeðan vóru menninir komnir oman á vegin.

»Hvør tíð hevur sítt,« heldur Símun fyri, »men eg hugsí, um vit báðir eina ferð verða í barndømi, so fara vit ikki aftur á Bátin at dunka gomul blikk. Vit báðir eru føddir við ár í hendi, sum teir gomlu søgdu.«

Janus læði spakuliga. Teir fylgdust eftir vegnum móti býlinginum í Húsi.

Símun helt fram: »Hetta fekk meg til at hugsa um tey hjá Óla. Tey hava tað óivað trongligt í hesi dýrtíðini. Einkjan, Marjun, bindur jú fyri fólk, men tað kann ikki vera nógv at liva av hjá øllum fimm. Tað er annars smáligt, hvat einkjur fáa av almennari hjálp. Fáur tykist at hava stundir til at hugsa um slíkt. Einhvør er sær sjálvum næstur, stendur skrivað á øllum tí, sum gjørt verður nú á døgum; hitt fer so at vera harvið.«

»Eg hugsí ikki, har er nøkur neyð,« sigur Janus. »Har kemur okkurt í húsið, sum fáur veit um. Óli var fastur fjallmaður hjá mær, og eg læt hann tá umframt fjallseyðin hava fimm ær gangandi í haga mínum, eisini tí at hann hjálpti mær so væl við røktini. Nú havi eg latið einkjuna havt hesar ærnar, og eg ætli, at so skal verða, so leingi børnini ikki eru tilkomin. Í ár visti so illa við, at tvær av ónum doyðu; men eg læt hana bert fáa frá mær í staðin. Tað veit hon einki um. Hon hevur skorið tvey lomb í skurð, og tvey onnur verða tikin í klipping. Umframt fær hon fyra lomb til ta jørð, hon sjálv eigur.«

Símun líkasum játtaði eftir, men segði einki. Hann hugsaði við sær sjálvum, at nakað livdi tó eftir enn av hinum gamla bygðarfelagsskapinum. Annar felagsskapur var so eingin komin aftur í staðin.

Nakrar dagar eftir hetta fekk Símun borðbátin sendandi, sum hann hevði vunnið. Báturin var eitt snotiligt handaverk við árum, stýri, tollum, eyskari og øllum tilhoyri. Hvør tilja og fiskifjøl var við, ja sjálvt vaðkøllini sótu, sum tey skuldu, snotilig á stokkinum.

Kona Símunar, Katrin, segði, at báturin skuldi verða settur til prýðis upp á skápið í matstovuni, og Símun helt, hann kundi standa har fyrri fyrst. Men annars ætlaði hann at geva bátin í jólagávu. Sjálvur átti hann ongan son, og dótur hansara fóru at vera vaksnar. Tað var betri at gleða ein smádrong við bátinum, og hann hevði hugsað sær, at Páll hjá Óla skuldi fáa hann. Páll var ein framúr vitugur drongur og hartil hugagóður. Og so vildi hann kanska eisini við bátinum kunna javna tað út, sum stóð teirra millum. Tað kundi jú vera, at hann hevði gjørt dronginum órætt — at tað kortini ikki var Páll, sum hevði slept kettlinginum niður í skúlapultin.

Katrin seymaði nú ein dukkumann, sum tey settu aftur á rong í bátin, og so hvørt, sum leið at jólum, vórðu ymis góðgæti lögð bæði í skutir og rúm, so báturin brátt hevði stívan førning.

So kom síðsti skúladagur fyrri jól. Hann byrjaði sum vanligt við bíbulsgu. Børnini høvdu lisið bókina um aftur og vóru komin til Móses.

Símun setti seg omanfyri pultin. Hann hugdi seg um í skúlastovuni. Øll børnini vóru har. Tey sótu alspent hvør í sínum lagi og fyrri-reikaðu seg til at siga nakað um Móses. Men móti allari vanligari manngongd tók Símun sjálvur orðið:

»Móses var tann merkismaðurin, sum skapti fólkíð Ísrael, men vit skulu ikki orða nógv um hann í dag. Hann kom tíðliga út á flot, sum tit vita. Farið, hann lá í, var vánaligt, men tað bjargaði tó lívi hansara.

Í dag skal eg siga tykkum frá einum øðrum fari, sum hevur bjargað okkara, Føroya fólks, lívi, og tað er hin føroyski báturin. Mann eftir mann hevur hesin bátur verið nýttur her á landi. Hann hevur verið bandið oyggjanna millum. Í hesum báti hava føroyingar ferðast oyggj av oyggj og eisini bygd av bygd, tá fóturin ikki var fastur. Øld eftir øld eru ótald vinar- og ættarbond knýtt føroyinga millum gjøgnum henda bátin út um hin tronga bygdarringin. Hesin bátur hevur ført farm oyggjanna millum, flutt sөлuvørur í handilin og ført krambavørur út aftur á bygdin, og veiðina førði hann okkum av havi til lands.

Føroyingar sungu, tá teir fóru út at rógva á morgni, og teir sungu, tá teir komu aftur á kvøldi. Teir gloymdu ikki at taka Harran við á ferð-

ina, og teir gloymdu heldur ikki at takka honum, tá heimið aftur var fyri stavn. Stevið í sálmunum var áralagið.

Hvussu ofta mundi tað ikki henda, at føroysk børn fóru út á flot líka ung ella kanska yngri enn Móses á sinni, um ikki einsamøll sum hann? Tað var umráðandi hjá føroyingum áður at fáa børn síni doypt; tí var barnið ofta ikki meira enn átta dagar gamalt, tá ferð varð gjørd við tí til prest at fáa tað kristnað. Men nú er ikki so longur. Slíkar ferðir vóru ikki altíð týdligar, helst um veturin, og flutningurin fór altíð fram á føroyskum báti. Eisini líkferðir vórðu nógvar staðir gjørdar á báti, tí nógvar vóru bygdinrar fyrr í tíðini, sum ikki høvdu kirkjugarð.

Á henda hátt hevur báturin fylgt føroyingum frá vøgguni til grøvina. Hin føroyski báturin er soleiðis vorðin ein partur av okkum sjálvum.«

Símun endaði við at siga frá gomlum føroyskum jólahaldi. Eyguni vóru farin at lýsa í børnunum. Alt hetta var nakað nýtt, nakað óvanligt, sum lá uttanfyri hitt hvønn dagsliga, hvar børnini vistu frammanundan, hvat henda skuldi.

Tá tey fóru heim, høvdu tey ikki bert kenslu av føroyskum jólahaldi, men eisini av tí strevi og stríði, sum føroyingar høvdu havt fyri at bjarga sær gjøgnum tilveranina.

Jólaaftan kom. Páll kendi seg móðan; hann hevði verið fyra ferðir eftir torvi tollaksmessudag. Hesin dagur hevur altíð verið nýttur til at fáa jólabrenni at húsum. Torvinum mátti Páll taka sær av sum eldri bróðir.

Tá ið klokkan var farin um seks, vórðu jólaljósini tendrað. Jólutræ høvdu tey ikki, men ljósini vórðu sett ymsar staðir, helst í vind-eygakarmar, fyri at tey, sum úti gingu, eisini kundu merkja, at hátíð var innandura. Marjun og børnini sótu nú og nutu jólafriðin.

Tá gekk úthurðin, og inn kemur Símun, lærarin, við einum longum pakka undir arminum, leysliga innballaðum í pappír. Hann ynskir gott kvøld og signing í húsi. Øll reisa seg eitt sindur ovfarin yvir hesa vitjan.

»Eg havi her ein pakka til Páls,« byrjaði Símun. »Eg ætlaði hann bæði sum jólagávu og sum heiðursløn fyri, at Páll hevur verið so fraskila duguligur í skúlanum. Ikki tí, hetta er so lítið vert; men eg helt nú kortini, at Páll hevði eina gávu uppiborna. Ger so væl, Páll!« Símun rætti honum pakkan.

Páll stóð nú ovfarin við pakkanum í hondini. Hann fældi kjølin á bátinum í lógvanum og grunaði beinan vegin, hvat í var. Símun tekur pappírið av, og har stóð nú Páll mitt á gólvinum við bátinum í hondunum. Maður sat aftur á rong og brosaði til hansara, meðan báturin var fullur av øllum góðgætum. Tá smilkaðist Páll eisini, og tá sá Símun aftur hitt ljósa smílið í eygum Páls, sum hann so leingi hevði saknað.

»Sigur tú ikki læraranum tøkk fyri gávuna?« heldur Marjun við Páll. »Hatta er ikki eiti av gávu!«

Páll tók í hondina á læraranum og neig. Hann var eitt stórt bros allur, sum hann var. Hini systkini fjeptust nú uttan um og vildu síggja bæði bátin og alt, sum var í. Frøin var stór á øllum.

Sjálvsagt slapp Símun ikki avstað, fyrrenn hann hevði notið nakað, ein drekkamunn við køkum. Hann skuldi ikki bera jólini á baki. Símun ynskti tá øllum gleðilig jól og fór avstað.

Tá mamman um kvøldið, sum so ofta fyrr, spurdi Páll, um tað nú var hann, sum hevði koyrt kettlingin í skúlapultin á sinni, svaraði hann: »Tað var ikki eg kortini, men nú kann tað vera harvið. Lærarin skal aldri fáa at vita, hvør ið gjørdi tað. Kettlingurin kom aftaná mær tann morgunin, og eg tók hann við inn í skúlan; men tað var nú Pætur í Búð, sum koyrdi hann í pultin, tá vit bráðliga hoyrdu, at lærarin kom.«

»Mja-v!« segði kettan uppi í vindeygakarminum. Hon var lopin hagar upp, tá hon sá, hvussu nógv øll onnur høvdu um at vera. Har stóð hon og hugdi seg bilsin um millum jólaljósini.

Páll læði, og øll læðu við honum. Har nýttist ikki meira. Báturin var nú settur á borðið, og uttanum hann stóðu øll bilsin og stardu at honum og at tí góða, sum í var.

Hetta var hugnaligasta jólaaftanskvøld, sum tey hjá Óla høvdu havt, síðan pápin doyði.

Gudmund Bruun

(18/8 1891 - 3/12 1956)

Eg fátækur snúgví mær, Faðir

Eg fátækur snúgví mær, Faðir,
til tínn, sum í ljósinum býrt,
og havi eg dálkað mær klæðir,
tó tú hevði reinan meg skírt;
mín hugur er óreinur, villur,
mín gerningur oyddur og illur,
og tunga mín talaði svik.

So mikil gerst sál míni vandi,
tí burt fór eg frá tíni lið,

eg livdi í fjarskotnum landi
og fann ikki lívd ella frið,
so svikafull syndin meg vilti,
mítt lættsinni ogn tína spilti,
o Harri, tú miskunna mær!

Bert fátækur komi eg, Faðir,
tó longur ei binda meg har
teir fjarskotnu, svikmiklu staðir,
og eyga við krossin eg bar,
har Krist bøtti alt, sum eg spilti,
og heitir á alt, sum seg vilti,
og lovar mær náði frá tær.

Tí komi eg aftur nú, Faðir,
til tín, sum í ljósinum býrt;
tú kavahvít keypti mær klæðir,
at skoða eg skal tína dýrd;
og alt, sum eg inti á sinni,
tú leggur tær ikki í minni,
tí krossfest er skuldabræv mítt.

Vár fosturjørð er Atlants fjøll

Vár fosturjørð er Atlants fjøll
við lýkku um grøna líð,
við glaðustroki, snjó og mjøll
um dalar á vetrartíð,
hvar fjøll og sjógvar berjast,
hvar fastar oyggjar herjast,
hvar allar ættir mætast
at týna Grím Kambans vøll.

Várt land var krógvað langa tíð
sum Noregis leysingabarn,
tað stóð so einsligt tokum í,
lá ónýtt sum trøllajarn;
nú nýtt og gamalt berjast,
nú ætt og grannar herjast,
nú allir tankar mætast
til hernað og vápnagný.

Um nýtt skal fjálgast. Alt, ið fer
at útdýpa mannasál,
skal berast fram; men tað, ið ber,
er okkara føðimál. —
Lat nýtt og gamalt berjast,
lat gamlar gøtur herjast,
lat allar viljar mætast,
vit verja Gríms Kambans gerð.

M. S. Viðstein

(10/12 1892 - 17/5 1971)

Tórshavn

Havnin við havið

Hugleiðingar og endurminningar og hvørt av sínum

Tað er langt síðani. Tað er so langt síðani, at eingin í dag minnist tað. Og kortini man í mongum heimi í Havn hava verið havd á máli slagklokkan í Geil. Klokkurnar. ið søgdu frá hvussu dagur og nátt leið, tíma aftan á tíma, vóru kanska fleiri víða um í Føroyum, men fyri fólk ið í Havn man neyvan nøkur klokka hava havt slíkan týdning sum slagklokkan í Geil.

Í farnum dögum var útróður við opnum báti, ekki bert hitt mesta, men helst hitt einasta, sum átti lívið í Havnini. Og teir gomlu vóru dúgligir útróðrarmenn. Og teir søktu havið altíð, tá ið flótandi var, og lógu ekki sjóvarfall av sær. Við Eystaruvág høvdu teir fingið slagklokkuna í Geil, sum við sínum málfullu slögum segði teimum, hvussu náttin leið, og hvussu nógv ið fram var. Hetta kom teimum ógvuliga væl við, tí klokkur vóru ekki í hvørjum húsi, tó at húsini vóru fá. Undir Geilarvegginum stóðu mangan fleiri mans í senn og bíðaðu og lurtaðu eftir slagnum frá klokkuni, sum skuldi siga teimum, nær ið teir skuldu boða til útróður. Onkur festi sær í ein kritheys og onkur annar beit sær í eina skrá, meðan teir stóðu har undir vegginum og tosaðu um útróðrarlíkindi og hvussu langt, ið farast skuldi, um nú dagurin helt sær.

Og so sló klokkann! Hon slerdi eitt slag! Nú var ilt at siga, hvussu nógv ið fram var, tí klokkann slerdi eisini fyri hálvum tíma, og tað kundi bera á, at hon slerdi báðumegin fyrsta tíma, meðan teir stóðu og bíðaðu.

Tað er kalt at standa stillur úti á dimmari náttarstund og bíða eftir klokkuni. Og mangur mundi leita innaftur til fyrstaðin at fáa sær ein heitan kaffimunn, áðrenn klokkann sló aftur. Ja, soleiðis kundi tað bera á, at útróðrarmenn í meira enn tógvar tímar vórðu standandi undir Geilarvegginum at lurta eftir klokkuni — og finga so at vita, at teir vóru nóg so tíðliga á fótum, tó at teir vóru morgunmenn allir sum ein. — Men mangan vóru teir hepnari, og Geilar-klokkann var teimum so hent, at teir høvdu ikki kunnað verið hana fyri uttan.

— — —
 Tað er longur síðani. Nógv longur síðani. Tórshavn var lítil. Ógvuliga lítil. Húsini lógu framvið Eystaruvág, av Tinganesi, yvir undir Kjallara, niðan frá Sandinum, yviri á Kákinum og niðan undir Rygg. Hetta var øll Havnin. Umframt tey smáu húsini, sum fólk búðu í, vóru kortini neyst framvið strondina, har okkara gomlu ættarmenn, ið havið søktu bæði árla og síðla, høvdu sínar bátar standandi inni. Neyst og bátar áttu sjálvandi síni framíhjárættindi við strondina í havnini við havið.

Knútur bátsformaður búði nakað niðan frá strondini við konu sínari í einari lítlari smáttu. Tey høvdu bert eina litla roykstovu og eitt enn minni kamar — tað var alt. At onnur umframt eisini høvdu eina

stovu aftrat, rærði tey ikki, teimum untist best undir lonini, sum hon var. Og tá ið tey vóru barnleys, var ikki neyðugt at vaksa um lonina. Lonin var teimum nóg stór — og hon var teirra. Og hetta seinra, at hon var teirra, lögdu hjúnini nógvan týdning í.

Knútur var útróðrarmaður, og at hann varð nevndur Knútur bátsformaður, segði eisini frá, at hann var ein dúglicur útróðrarmaður og ein skilamaður á sjónum. Knútur bátsformaður var vanliga sjálvur fjórði á útróðri. Men í torratiðini róðu teir við størri báti, við seksella áttamannafari, tá var tað helst tveir bátar, sum kastaðu saman um torran. Og Knútur var bátsformaður. Hann var sjáldsama kløkkur á streymi og hendinga góður miðamaður, hvørt tað so var á havleið ella nærri. Og við stórari veiðu vóru teir vanir at leggja at landi við hin innara tangan innanfyri Bursatanga. Har var góð støð og slætt niðan frá at draga bátin niðan. Tá var ikki vorðið vanligt, at konufólkið bar útróðrarmonnum drekka á støðna í Havn, tí húsini lógu so stutt niðan frá strondini. Men Knúts kona bar altíð manninum ein drekkamunn oman á støðna, tá ið torraráðurin var fyri, tí, sum hon helt, hann var jú altíð fyrstur av húsi á morgni og hin seinasti at koma heimaftur, og hevði tí gott av einum góðum kaffisopa.

Tað var í torranum, at Knútskona byrjaði at bera drekka oman á støðna. Um tað var longsulín, ið fekk hana til tað, ella hvat tað nú var, so gavst hon ongantíð við at ganga oman á støðna, bæði til at bíða eftir bátinum og fyri at kunna hava manninum ein munn av heitum, tá ið hann kom aftur av sjógv. Síðani tóku fleiri konur eftir henni, at tað eisini í Havn, sum aðrastaðni í Føroyum, varð borið útróðrarmonnum drekka á støðna.

Men havið krevur síni gjöld. Ein útsynningsódn í fyrstu vikuni í adventini kom so knappliga á, at tað var ikki meira enn at teir hepnastu bátarnir — teir sum vóru heldur vestarlaga staddir — bardu seg til lands. Ikki allir hættaðu sær oman um Skansatanga, og nógvir settu upp í Hoyvík. Ein bátur kom ongantíð aftur — tað var Knútur bátsformaður við báðum bátsmonnum sínum. Teir hava helst verið so sunnarlaga staddir, at teir ikki hava verið mentir at rógva sær lívd av landi undir Nólsoynni. Teir vórðu verandi har úti.

Knútskona sat allan seinrapartin niðri á tanganum og stardi út á vág — stardi í tóman heim. Og í fólkamunni hevur tað verið síðani, at hon hvønn einasta útróðrardag sat niðri á tanganum, tá ið bátarnir komu aftur — og hon sat leingi aftaná, at hin seinasti báturin

var komin. So leingi, ið hon orkaði at ragga, kom hon oman á tanga at sita og stara út á vág, stardi út á hin sama stóra kirkjugarð, sum so mangar føroyskar konur eru felags um. -- Tangin, sum hon sat á, var eftir hetta nevndur »Knútskonutangi«, og hann lá niðanfyrir neystið, sum vit í dag kalla »Lavaneystið«.

Jú, jú, Havnin og havið ella havnin við havið eigur eisini sínar døpru søgur.

— — —
 Tað var tæri og veiggj í okkara gomlu útróðrarmonnum. Neystini, bæði tey sum enn standa og tey sum ikki eru longur, siga frá hugi og dugnaskapi, siga frá hugdjørvum monnum í havnini við havið — Tórshavn.

Inni á Sandi, har ið tey smáu húsini stóðu í einum trunka, summi við einum trongum skoti ímillum, tó tey flestu kleikt tætt upp at hvørjum øðrum, har búði koparsmiðurin »Jóan Hansen smedil«, sum tað verður kvøðið í táttinum um koparketilin. Jóan Hansen, sum var ættaður úr Hesti, varð vanligur nevndur »Hest-Jóan«. Hann var faðir at hinum viðgítta trællinum »Hest-Óla« ella »Óla-Hest«, sum tey flestu nevndu hann. Eisini Hest-Jóan var dúglicur útróðrarmaður. Men sum frammanundan sagt var sonur hansara Óli ein sannur trællur. Ein morgun snimma, ið teir báðir faðir og sonur skuldu til útróðrar, sigur hin gamli við Óla, at hann skuldi gera teimum ein kaffimunn, meðan hann fór út at hyggja at líkindunum. Jú, jú, helt Óli, at hetta skuldi hann greiða. Men tað búði ovlítið gott í Óla til at hann kundi gera hetta, uttan at skálkabragd skuldi vera uppi í. Og so kókaði hann ketilin við vatni, og so koyrdi hann so mikið av blákardús í, at tað fekk litin av kaffi. Óli skonkti so til hin gamla, tá ið hann kom inn. Hest-Jóan snerkti og fýsti og harkaði og tók seg fyrir bróstið:

»Mín sjel, Óli,« segði hann, »hetta er so beiskt!«

»Á,« svaraði trællurin Óli, »et bara dúgliga sukur aftur við!«

Og so var ikki meira talað um tað — og teir fóru til útróðrar. Men hetta man hava verið Hest-Jóan ein herskin drykkur á fastandi hjarta — so mikið er vist.

Óli Hest gjørdi manga skálkagerðina eftir hetta — og hann livdi til hann doyði av elli.

Hitt fyrsta neystið sunnanfyri húsini í Geil hevur hesi seinri árin verið rópt Trappuneystið. Hetta er so bæði beint og ikki, tí hitt upprunaliga Trappuneystið stendur longur úti við ovara enda niðan

móti Kákinum. Tað var stórt neyst, ætlað til tveir bátar, eitt fýramannafar og eitt seksmannafar. Trappumenn lótu tað frá sær til »Oyggjarfelagið«; um teir makaskiftu seg til hitt innara lítla neystið, ella teir seldu hitt stóra og keyptu eitt minni, er ikki gott at ætla. Men hetta sunnanfyri Geilar-húsini er tað neystið, sum í dag vanliga verður nevnt Trappuneystið. Hitt fyrra stóra neystið hevur avgreiðslan hjá D.F.D.S., og nøkur eru tey, sum framvegis nevna tað »Trappuneystið«

Meðan vit steðga her við hetta lítla Trappuneystið — sum kanska um stutta tíð ikki er til longur — kann vera vert at steðga við sjálvar Trappumenninar, eisini nevndir Trappubrøðurnir.

Teir vóru dúgligir menn, bæði á sjógvi og landi, Trappubrøðurnir, Dánjal, Pedda og Niklas á Trappuni. Útróður røktu teir til lítar, og teirra táttur í arbeiði á landi lá ikki aftanfyri, tað hevur Trappubrøðin borið prógv um til henda dag.

Teir søktu ikki bert havið við opnum báti. Nei, teirra hugur lá longur út — út har ið tær stóru bárunar bróta og hin stóri toskurin ferðast í risastórum torvum. Teir fingu skip, Trappubrøðurnir. Fyrst fingu teir »FOX« og seinri »SPRITE«.

Tað var við »Sprite«, at teir vóru fyri teirri vanlagnu, at skiparin Niklas á Trappuni (Niklas Haraldsen) doyði av hjartaslag, meðan teir lógu avhálaðir á fiskileið undir Íslandi. Hann stóð á dekkinum, og fall sum hann stóð — í armarnar á Gamla Jákup við Stein — og var burtur í stundini. Steinamenn og Trappumenn vóru so mangan saman, runnir sum teir vóru av sama fólki — teir vóru systkinabørn.

Skipið var nú uttan skipara, sjálvst um har vóru mangir góðir skilamenn umborð. Umframt Pedda á Trappuni, bróður Niklasar, so vóru tveir tiltiknir Nólsoyingar við, Hanus hjá Malenu (seinri oftast nevndur Hanus undir Heygnum á Tvøroyri) og Pól Niklái í Garði (seinri oftast nevndur Pól Niklái á Glyvrum). Hesir vóru seinri tiltiknir skiparar. Men skiparalærdan mann máttu skipini eftir lógini hava umborð, og tað eydnaðist teimum at fáa ein danskan skipara, tá ið teir komu inn í íslenska havn. Men skjótt vísti tað seg, at teir høvdu verið eins væl staddir, og kanska betur, við ongum skipara, enn við hesum teir høvdu fingið í staðin fyri Niklas Haraldsen.

Hesin nýggi skiparin gjørdi nakað nógv av at sigla inn í íslenskar havnir, har ið nóg mikið var til av tí váta slagnum. Og so bar tað á, at Pedda á Trappuni var staddur á dekkinum, tá ið bátur kom umborð við skiparanum, sum hevði væl meira enn hálva føru og var fram-

undir at detta av. Pedda treiv eftir pumpunikkinum og stillaði seg við hesum ræðuliga vápni við skerstockkin, tá ið báturin legði at skipinum. Pedda læt menninar í bátinum vita, at hann ikki vildi hava henda skiparan umborð aftur. Skiparin hvakk við og gjørdist heldur bítskur og segði:

»Jeg er da skibets kaptajn!«

Men Pedda ivaðist ikki í tí og svaraði aftur, at hann var »reder for skuden«, og at hann fekk pumpunikkin í heysin, um hann vágaði sær umborð.

Báturin noyddist so at rógva aftur til lands, har teir »landaðu« sjálvan skiparan á skipinum.

Teir fóru so aftur at fiska, og við Pól Niklóa á skiparavaktini og Hanusi hjá Malenu á bestamansvaktini royndu teir so til árið var so mikið liðið, at teir skuldu heimaftur til Føroya. Neyvan vildu teir verða tiknir millum lond, sum aðrir sjórænarar, við ongum lærdum manni umborð — og royndu teir so einaferð enn at fáa ein skipara til heimsiglingina. Og tað eydnaðist at fáa ein íslending við prógvi í siglingarfrøði. Men vaktirnar vóru ikki skiftar, tær høvdu Pól Niklái og Hanus framvegis. Hesir báðir Nólsoyingarnir høvdu bókstavliga skipið í hondum alla tíðina frá tí, at Niklas á Trappuni læt eyguni aftur, til tess at »Sprite« kastaði akker á Havnarvág.

Og sum hetta líta Trappuneystið kann vekja minni og siga frá søgum og tilburðum, so hevur hvørt einasta neyst av sandinum og út á Stellinitanga sína søgu. Søgur um menn, um dirvi og dáð, fúsar og óttaleysar garpar, ið søktu havið. Sum Mikjal á Ryggi skald tekur til:

»Við róðrarskútum smáum
og stóru glæstriskeið,
tú kappast skalt í gávum
við menn frá hvørji leið.«

Neystini fækkast. Tey verða niðurtikin, og stór og prýðilig hús verða reist á toftirnar. Og bátarnir, bátarnir, sum vit skylda so nógv, teir standa úti í øllum veðri og slíta ikki hálvan aldur.

Øll neystarøðin uttanfyri áðurnevnda Trappuneystið er burtur. Sjálvt nótaneystið er moderniserað, og innanfyri tær nýggju neystadyr kann ein á sumri hoyra suðið av mongum ymiskum tungumálum.

Einaferð hevði nótafelagið í Havn nógv at siga, ja, so nógv, at tá ið talað varð um at byggja brimgarðin, tá svaraði ein gamal nótamaður til, at »tá mundi nótaselskapið fara at siga nei!« — men lítið hjálpti. Og »Grana-neystið« mátti eisini lúta. »Grani« var stóri báturin hjá Mortansstovumonnum, og uttan at siga ilt um nakran annan bát, so var »Grani« báturin, sum best stóð í eygunum á ungdóminum. Hann fleyt væl á sjónum, var góður gongubátur — altíð fremstur í grinduferðum. Í hinum stóra Politineystinum stóðu tríggir — og við hvørt fyra — bátar. Allir teir gulu. Hin »reyði«, grindabátur politistanna, stóð fyri tað mesta í neystinum yviri í Trøð. Hesir bátar vóru ikki so nógv nýttir, men teir stóðu altíð undir taki »og høvdu tað gott«. Tó vóru teir hendingaferðir drignir oman til onkra ferð við tí nýggja danska amtmanninum — hann skuldi út at síggja seg um. Ein av okkara góðu politistum, ið ikki vardi av ferðini, fyrr enn boðini komu, hevði fingið nakað væl upp í høvdið, so hann ivaðist sjálvur í at fara við. Men so fór hann kortini, og hann kom væl í bátin og sessaðist við árina. Báturin legði frá landi. Men meðan teir róðu út av vágni, so reistist hann knappliga upp, tók hondina til húgvuna, heilsaði og segði: »Jeg er fuld, hr. amtmand!«

Amtmaðurin, sum var nýggjur um hesar leiðir, smíltist og svaraði: »Det er i orden! Sæt Dem bare ned, min gode mand!«

So setti hann seg niður, og hann var væl hýrdur, tí tá ið amtmaðurin segði, at tað var í lagi, so gjørði tað einki, um hann hevði eina kenning.

Einaferð mannaði sjálvstýrisflokkurin á lögtingi hitt gula áttamannafarið — amtmansbátin kallaðu teir hann. Og henda hendingin hevur eisini sína søgu:

Tað var í 1908 á Ólavsøkutingi. Chr. Bærentsen, amtmaður, sum tá var lögtingsins kongsvaldi formaður, var staddur í Danmørk sum landstingsmaður fyri Føroyar, og tessvegna hevði hin kongsvaldi lögtingsformaðurin Fr. Petersen tikið við formansstarvinum. Fr. Petersen luttók ógviliga íðin í orðaskiftinum, tá orðadrátturin millum báðar flokkarnar var bæði harður og hvassur. Sjálvstýrisflokkurin vildi halda, at hann ikki var so uttanveltaður á formanssessinum, sum hann átti at vera. Og so ein dagin kom satt rok í. A. C. Evensen førði orðið, sum framsøgumaður sjálvstýrisflokksins. Hann kundi viðhvørt vera ógviliga hvassur, og henda dagin var hann serliga hvassur, tí hann gjørði atfinningar at formansskapinum sjálvstýrisflokksins vegna.

Fr. Petersen royndi at fáa Evensen at sissast, men tað hjálpti ikki. So ringdi hann við formansklokkuni, og tað segði tað sama. Men formansklokkann í tinginum fekk ikki A. C. Evensen at tala, harafturímóti svaraði hann, at hann ætlaði at tala seg lidnan, áðrenn hann gavst. Og tá ið hann var liðugur at tala, flutti hann stólin inn at borðinum og fór á dyr — og allir sjálvstýrismenninir fylgdu honum. — Flokkurin møtti ikki aftur á tingi, fyrr enn Chr. Bærentsen var afturkomin. Tá ið Chr. Bærentsen kom aftur við »Tjaldrinum« hjá D.F.D.S., mannaði sjálvstýrisflokkurin amtmansbátin og fóru umborð eftir Chr. Bærentsen, amtmanni, sum nú aftur skuldi taka við formanssessinum á lögtingi. Tá ið hann var afturkomin, møtti sjálvstýrisflokkurin aftur á tingi.

— — —

Tær gomlu myndirnar hvørva, sum ætt eftir ætt søkkur í mold. Har eru eingi børn á sandinum, sum í Holuta steini spæla við tigulgrót í ymiskum litum og »mála« bæði myndir og strikur. Eingin drongur stendur á Topputa steini og roynir at standa á einum beini. Og á Langaskeri ríður eingin unglíngi »gangaran« út í tær smáu aldurnar, sum skola inn at sandinum í góðveðrinum. Sandurin og hesi trý skerini var eitt satt ríkidømi fyri hina ungu ættina í Havn í sínari tíð. Her spældu tey í sjóvarmálanum og runnu í flóðini og róptu »flóðin út-út-út« og »flóðin inn-inn-inn«. Her sóu tey bátarnar rógva út og inn, og her sóu tey skipini koma og fara, bæði tey stóru og tey smáu. Mangir av okkara mætastu sjógørpum hava runnið í sjóvarmálanum á sandinum og spælt við tær smáu og blíðu summeraldurnar, eins og teir hugtiknir hava hugt at, tá brimaldurnar, hjómhvítar, holvdu seg inn á sandin. Seinri komu teir sum vaksnir at royna havið sjálvir, bæði við okkara strendur og í fjarløgðum londum. Og teir royndust sum menn — føddir og uppvaksnir í *havnini við havið*.

Dúvaldur fyri óhøppum

Dúvaldur var hann nevndur manna millum, hóast hann hevði fingið annað navn tann dagin, ið hann var skírdur. Men soleiðis hevur tað hent so mangan, ið sum lítil hevur fingið okkurt heiti og síðani hevur

borið hetta heiti sítt sum navn alt lívið. Dúvaldur var ongantíð nakað eyknevni; men av tí at brøðurnir vóru so mangir í hesum bóndahúsum, so hildu húskallarnir tað vera skilaleyst, at tey ikki kallaðu garðin ella býlingin upp, og teir settu so heitið »Dúvaldur« á henda litla sakleysa drong, sum lá á roykstovugólvinum á einari heldur grovari rekkjuváið. Allir hinir brøðurnir høvdu fingið vanlig fólkanøvn, so tað kundi einki saka, at ein kom at bera navn eftir upprunaliga heimbyli sínum. Og sum teir vildu vera við, sum settu »Dúvalds«-navnið á henda litla drong, so hevði navnið minni at týða í lívinum, tað ráddi meira um at verða maður ímillum menn. Og enn var lítli Dúvaldur bert ein lítill smádrongur millum nógvar vaksnar brøður.

Og Dúvaldur kom drongurin at verða nevndur líka frá tí degi, at hann fyrstu ferð tók seg upp á roykstovugólvinum og royndi at ganga framvið, til tess hann á ellisárum læt eygu síni aftur.

Har var høgt til fjalla, har ið bygdin lá, sum Dúvaldur var føddur og uppvaksin í. Líðirnar vóru góðar og grønar, og fjallatindarnir blánaðu móti lofti í góðveðri, meðan teir vóru gráir og grímutir á at líta illveðursdagar. Áin, ið seyg sína megi úr giljum og smáum fjallavøtnum, var mangan so stór og djúp, at tað var ikki altíð, at vaðast kundi um hana. Men niðri í dalinum, oman móti sjóvarmálanum, rann hon so líðandi fram eftir sløttum, til tess at hon gjøgnum sand- og grasbakkar í góðveðrinum stillisliga fleyt út í flógvan — og út í havið.

Men ikki var altíð líka stilt og ikki altíð líka slætt niðri í ánni. Illveðursdagar kundu koma, stormarnir kundu súsa, og hvirlurnar kundu mala í ring, so at tað mest sum glaðaði niðri í ánni, meðan ýlini frá bárubrotunum á lónni hoyrdust heilt niðan, har húsini stóðu. Men húsini vóru fjálg og lýggj, og eingin var ódnin so hørð, ið kundi fáa tey, ið innanhýsis vóru, til at óttast. Her hevði henda ætt búð øld eftir øld, og tað munnu vera fá, sum flyta frá sínum ættarstaði, sjálvt um tað er aldri so balið.

Dúvaldur var ikki reiðiliga sum hinir brøðurnir ella sum aðrir dreingir, tað sást á honum, longu áðrenn hann dugdi at ganga. At høvðið tyktist at vera nakað samanstappað, ja, tað mundi fara at rætta seg við vøkstrinum. Men hasir fingrarnir? Væl hevði hann eins og onnur tíggju fingrar, fimm á hvørjari hond, men teir vóru allir bæði stuttir og kubbutir og líktust meira tíggju tumlum enn vanligum fingrum. Tá ið tey komu eftir hesum, at hann hevði so undarligar

fingerar, so mátti hann handast millum øll í húsinum, so at tey kundu síggja og kanska eisini meta um, hvat ið tey hildu um hetta. Tey flestu ristú á høvðinum og slerdu seg fyri bróstið, men søgdu einki. Men ytst við dyrnar sat ein gamal húskallar norðaneftir, hann hugdi at hesum lítla dreinginum og streyk honum eftir høvðinum og segði: »Hetta verður maður skal eg siga tykkum, tí tað sum hann ikki kemur at hava í fingrunum, tað fer hann at hava í høvðinum. Vit eru nógv her á garðinum, sum hava vælskaptar hendur og fittar fingerar, men hvussu stendur til hjá øllum í erva — her í høvðinum?« Og hin gamli legði knúgvarnar á sín bera skalla og risti við høvðinum. »Lítið tit á míni orð«, tók hann upp aftur, »hetta verður maður, maður, sum veit, hvat hann vil, sjálvst um hann ikki altíð fær tað at bera til.«

Dúvaldur vaks og sýntist at trívast heilt væl, og við vøkstrinum var tað eisini líkt til, at har fór at vera nakað av muni millum tumlarnar báðar og hinar fingerarnar. Og tað var eisini farið at síggjast munur á longutong og hinum fingrunum, hon var eitt vet longri enn hinir fingrarnir. Hetta lætti um hjartað hjá teimum, sum stúrdu, tí tey høvdu ongantíð verið í iva um, at Dúvaldur fór at verða vanskapningur.

Tó at Dúvaldur var sínar fimtan-sekstan mánaðir, áðrenn hann kundi ganga leysur, so var hann kortini heldur illa føttur, tá ið hann kom út í hitt steinsetta túnið. Tað bar betur til á bønnum ella niðri á sandinum í ánni. Og Dúvaldur varð vitugur drongur, tað hevði hin gamli húskallurin rætt í. Tí tá ið hann skuldi oman á sandin, so leitaði hann sær hagar, ið hallið oman at ánni var brattast, legði seg á liðina og rullaði oman á slætt sum eitt annað noða.

Væl er tað so, at tað er lítið roysni í at rulla omaneftir. Men tá ið ein sum Dúvaldur var illa til fóts, so var hetta bæði skjót og lagalig ferð oman at ánni. Áin hevði allan hansara hug, tí har var ørgrynni bæði av sílum og álli. Og hann var mangan heppin at fáa fatur á bæði einum og tveimum sílum, men állurin var honum bæði ov smeðin og ov hálur, so við tað slagið gjørdist einki. Hann var altíð ov seinur, tá ið hann toygdi seg eftir einum álli, og so vóru tað fingrarnir, sum ikki dugdu til hesar snildir.

Dúvaldur varð tíðliga hildin til bókina, og har royndist hann bæði hugagóður og næmur. Hartil hevði hann hendinga gott minni. Tað, sum hann hevði fingið inn í høvðið, tað stóð har, sum var tað neglt við trítumma seymi. Tað var ikki bert at lesa, at hann tók seg væl fram,

men hann lærði at fáast við töl og dugði tað skjótt líka væl sum hin besti leikarin í talvi.

Hin gamli húskallurin smíltist: »Tað segði eg altíð, at maður fór at vera, tí hann hevur betri høvd enn vit øll somul samanløgð her á garðinum!«

Ikki dámdi øllum í húsinum, at Dúvaldur soleiðis var róstur, áðrenn hann hevði gjørt nyttuverk. Nyttuverk har á garðinum inti bert hann, sum knossaðist undir onkrum, einum tøðleypi ella einum torvleypi ella onkrum øðrum. Hetta, at knossast, lá ikki so fyri hjá Dúvaldi, og eingin eggjaði honum at fara undir ein leyp, tí hann var so illa føttur — hann hevði tað nóg stríggið við at ganga leysur.

Men eitt var, sum hann væl fekst til, tað var, tá ið summarið kom, at sita hjá neytum. Og hetta dámdi honum væl. Við prukkuni í hendi raggaði hann sær niðan í líðina, har ið neytini skuldu liggja, og tá ið hann hevði funnið sær ein góðan stein at sita á, so settist hann at grunda — grunda yvir sína egnu framtíð.

Sum Dúvaldur soleiðis sat á steininum og læt neytini ráða sær í tí góða grasinum, kom hann at hugsa um bókstavir og tøl. Mangt kundu bókstavir nýtast til, men tøluni? Ja, tøluni — tað vóru pengar í tølunum, nógvir pengar. Tað visti hann, av tí at sýslumaðurin, sum til ávísar tíðir kom til bygdina, altíð skrivaði upp tøl. Hann skrivaði so mangar merkur, so mangar gyllin og so mong skinn. Og stundum taldi hann pening, fimm, tíggju, átjan, tjúgu krónur. Og alt skrivaði hann í eina tjúkka bók. Jú, jú, hugsaði Dúvaldur, tøl eru teir beru pengar. Og hann lovaði við sær sjálvum, at so skjótt, ið hann var fermdur, skuldi hann koma sær á einahvørja skrivstovu suðuri í Havn at læra snildir. Tí snildir og dystin lærdir vóru allir teir, sum annaðhvørt høvdu sitið á einari skrivstovu ella staðið í einari krambúð. Hann skuldi ikki gevast á hálvari leið, onei, annaðhvørt skuldi hann verða sýslumaður, telja merkur og skinn, ella skuldi hann verða handilsmaður — og sita og telja pengar hvørt einasta kvøld.

Tað var sum hin gamli húskallurin segði, tað sat ein góður skøltur á Dúvaldi. Og hann gavst ikki at krevja at verða sendur suður til Havnar, áðrenn hann enn var fermdur. Ájú, helt hann fyri, tá ið tey gomlu bóru undan at lata hann av bygdini, suðuri í Havn er alt, har eru bæði prestar og klerkar og sýslumenn, so hann kundi fara fyri prest har suðuri. — Men tey gomlu søgdu nei. Tað kom ikki at verða nøkur havnarferð hjá Dúvaldi, fyrr enn hann var fermdur. Og hvat

mundi hann sjálfur prestur fara at siga til, at tey sendu hann suður til Havnar at fermast, hann, sum illa dugdi at fóta sær í túninum í síni egnu heimbygd?

Og so rann upp tann stóri dagur, tá Dúvaldur var fermdur. Nú var einki annað at gera hjá teimum gomlu enn at lata hann fáa sín vilja og sleppa til Havnar at royna seg. Brøðurnir hildu hann ikki vera skikkaðan at lata suður millum alt tað fína fólkið, ið har suðuri búði. Men tá talaði hin gamli húskallurin at og segði, at hann sum ungur hevði verið suðuri í Havn fleiri ferðir, og tað visti hann at siga, at har búðu eisini hampafólk, umframt hetta fína slagið, ið teir talaðu um. Og hann helt ikki, at Dúvaldur kom í nakran vanda suðuri í Havn, tí har var bæði fúti og amtmaður, og nógvir menn gingu við korðu við lið í Havnar túni, so har skuldi eingin vandi verið.

So varð roynt at fáa Dúvald inn í onkra krambúð suðuri í Havn, og tað eydnaðist at fáa ein gamlan handilsmann at taka sær av honum. — So fór Dúvaldur til Havnar at læra snildirnar í handilsskapi.

Hann var ikki so lítið andbráður, tá ið hann fyrstu ferð legði al-bogarnar niður á skivuna framman fyri einum heldur tilkomnum konufólki, sum komið var til handils:

»Og hvat sigur frúan?« spurdi Dúvaldur, sum var hann ein longu í handilslívinum drivin krambakallur. (Hetta var lagt honum eina við heimanífrá, at í Havn vóru øll konufólk »frúur«.)

Men »frúan« misskilti Dúvald og helt hann halda seg fyri tað turra spott. Tí hon var ógift og nakað komin til árini.

»Nú havi eg aldri hoyrt so naskt,« svaraði hon heldur ilsk, »kemur ikki eitt sovorðið rekavætti av landsbygd til Havnar og heldur hampiligt fólk fyri spott. Eg havi ongantíð verið kona, og lati meg aldri uppliva tað heldur! Tá ið eg komi siðiliga og still inn at keypa, so er tað væl tað minsta, eg kann krevja, at eg ikki verði hildin fyri spott.«

»Nú, nú, Suffía,« segði hin gamli handilsmaðurin og kom yvir at skivuni. »Tú skalt ikki taka henda unga mannin illa upp, hann vildi vera kurteisligur móti kvinnunum, nú ið hann er farin at ganga í longum brókum, sum aðrir ungir menn. Tú veitst, at ungir menn vilja vera hábærsligir móti konufólki, tað veitst tú líka so væl sum eg.«

Og Suffía sissaðist. Dúvaldur flýddi henni tað, ið hon skuldi keypa, og tá ið hon var farin av durunum, kom hjarta hansara so spakuliga upp aftur, har ið tað átti at vera. Tað var smokkað langt niður, meðan henda havnarkonan, sum ikki vildi vera »frúa«, hevði givið ilt av sær.

Dagur datt av degi, og so við og við vandist Dúvaldur við at fáast við viðskiftafólk, sum vitjaðu inn í krambúðina. Í staðin fyri at siga »hvat sigur frúan«, tá ið konufólk komu inn í krambúðina, so segði hann altíð »hvat siga tygum?«

Alt gekk sína góðu gongd, og Dúvaldur gjørdist hugagóðari dag undan degi í handilsviðurskiftum. — Men so hendi tað Dúvaldi heldur óvart, at krambúðin varð afturlatin eftir boðum frá sorinskrivaranum. Og nú gjørdist Dúvaldur starvsleysur — og visti sær einki annað at gera enn at koma sær heimaftur. Hann var eitt sindur illa við, tá ið hann gjørdi seg til at fara í bátin, sum komin var til Havnar í handilsørindum. Men tað, ið hann hevði lært hesa tíð hjá hesum gamla handilsmanni í Havn, skuldi hann væl minnast til og duga at nýta, tá ið hann sjálvur fór at fáa sær handil. Tí, at hann skuldi vera handilsmaður, tað ivaðist hann ikki í.

Nú ið hann hevði verið suðuri í Havn, gingið hampiliga ílatin í longum brókum, dugdi hann ikki at vera í vásaklæðum og fáast við neyt og annað á garðinum heima. Nei, hann hugsaði nú bert um tað eina, at hann skuldi vera handilsmaður.

So leið tíðin — og Dúvaldur hevði fingið sær konu. Hon æt Malan og var dóttir ein ognarmann eystan fyri sundið. Tá fór Dúvaldur heimán, og sum tað valahús, ið Dúvaldur kom úr, so fór hann ikki tómhentur av stað.

Dúvaldur og Malan búsettust á Bakkanum, væl norðuri í Sundunum.

Og handilshugurin brann í bringuni á Dúvaldi. Tá ið hann hevði fingið sett sær hús upp í tí nýggja skapi, sum menn nú vóru farnir at nýta — so bygdi hann sær pakkhús við heilt fittum kjallara. At slíkur maður sum Dúvaldur, ið gekk í longum brókum yrkadagar, eisini hevði bæði bát og neyst, var vituligt. Hann skuldi ikki bert vera líka frægur maður sum hinir í bygdini, men munin frægari.

So ein dagin kom ein »grýla«* úr Havn við handilsfarmi til Dúvald á Bakkanum. Soleiðis var Dúvaldur nevndur nú, ið hann hevði sett búgv har á staðnum og oagnað sær byggilendi, strandrættindi og annað aftrat niðri á Bakkanum. »Grýlan« sigldi inn at sandinum, til tess hon stóð. Og so hvørt tað fjaraði, legðist hon meira og meira á liðina. At enda lá »farmaskipið« turrfjarað — og so var vøran fingin í land.

* Stórir lossibátur, ið umframt tær tvær stóru árarnar, eisini hevði mastur og segl.

Meðan Dúvaldur tók sær av teim lottu posunum og køssunum, so fór Malan undir tað, ið tyngst var. Menninir á bátinum hjálptu eisini til at fáa vørurnar inn í pakkhúsið, tí tað ráddi um at fáa alt inn á land, áðrenn flóðin kom, tí teir skuldu av stað aftur við »Grýluni« eftir fiskafarmi í eini aðrari bygd.

Hetta kvøldið, sum hin fyrsti vørufarmurin var komin inn í pakkhúsið, sótu hjúnini leingi uppi um kvøldið. Hann sat á brikini við eldin og hevði lampuljósið so nær, at hann so dánt sá at lesa hetta virðismikla skjal, sum hann hevði í hondini. Skjalið var einki minni enn sjálvt handilsbrævið, ið hann nú hevði fingið. Hann var ein fríur og frælsur maður, hann skuldi ikki hava nakran lítlan úthandil fyri teir stóru handlarnar suðuri í Havn, nei, hann skuldi vera sín egni maður!

Og so byrjaði Dúvaldur handil sín niðri á Bakkanum. Hin fyrsta dagin sat hann í pakkhúsinum allan dagin. Eingin kom at keypa. Dagin eftir var hann nakrar fittar lötur í pakkhúsinum, men tað segði tað sama — eingi viðskiftafólk, ongar »frúur«. Teir royndust ikki væl, teir báðir fyrstu dagarnir í handilslívinum hjá Dúvaldi.

So setti hann vónirnar til fiskakjallarans. Tá ið góð útróðrarlíkindi komu, so skuldi hann keypa allan tann fisk, ið bátarnir her um leiðir veiddu — og tá skuldi eisini koma ferð í bæði mjøl- og grýnskuffurnar, ja, og í pengaskuffuna við.

Og so kom útróðurin fyri, og við honum vuku so vónirnar aftur hjá Dúvaldi um at gerast tiltikin handilsmaður. Hann gekk í longum brókum aftur og fram eftir Bakkanum um tað mundið, bátarnir komu aftur at landi.

So koma bátarnir syngjandi norðanifrú, ikki vóru teir nógvir henda dagin, bert einir fimm í tali. Dúvaldur stillaði seg við fiskakjallaran og bíðaði, tá ið hin fyrsti báturin legði at landi. Har sást einki til nakra veiðu, teir høvdu tað á fingrunum, sum eftir var í bátinum — teir høvdu avreitt hjá handilsmanninum í onkrari bygd norðanfyri! Dúvaldur hugsaði so, at onkur av hinum bátunum mundi tó fara at leggja at landi og avreiða hjá honum. Men nei, teir hildu allir suðurumuttan ein, ið legði at landi í sína egnu støð. Teir høvdu veitt væl, og tá ið teir høvdu blakað fiskin upp á land og drigið bátin í neystið, so bóru teir eisini allan fiskin niðanfrú — teir saltaðu sjálvir.

Soleiðis fóru dagarnir, vikurnar og mánaðirnir við. Eingi viðskiftafólk søktu pakkhúsið hjá Dúvaldi, og eingin stertur varð innhandlaður í fiskakjallaran.

Dúvaldur gjördist tungur í huga og enn meira innitokin, enn hann áður hevði verið. Men Malan, ið bæði var hjartaløtt og livandi, hon uggaði hann, tá ið hon sá, hvussu hart tað gekk á hann, at eingin handil bleiv úr handlinum.

»Tað er, sum eg altíð havi sagt tær, Dúvaldur,« segði hon við hann, »alt, sum ikki er arbeiði, tað er fjas! Og handilslívið man ikki vera hitt mætasta fjasið, so vítt ið eg dugi á at skyna!«

»Segði tú fjas?« Og Dúvaldur vendi sær illbrýntur móti henni. »Vilt tú siga tað, at Skibsted og Restorff og Hansen suðuri í Havn fáast við fjas? Ella Jóhann Mortansson á Tvøroyri og Jørgen Bech úti í Klaksvíkini norðuri í Vági bert hava fingist við fjas? Nú ert tú heilt frá tær sjálvari.«

»Onei, einki bilar mær vitið og enn minni skilið, skal eg siga tær, Dúvaldur,« svarar hon aftur. »At vaksið fólk gongur í longum brókum hvønn yrkadag innan fyri eina skivu og ikki ger peningsverk, tað er einki uttan tað bera fjas. — Tað hevur ongantið verið hildið at vera nøkur skomm at liva av arbeiði. Og nú ráði eg tær til, mín góði maður, at tú heingir tær longu brøkurnar frá tær, letur pakkhúsdyrnar aftur í lás og fert at arbeiða, sum hinir menninir. Og tað skal eg leggja aftrat, at mín táttur skal ikki liggja eftir — so mikið er vist!«

Dúvaldur hugdi upp á Maluna. »Skal so vøran verða liggjandi í pakkhúsinum og ikki verða seld?«

»Nei, nei, Dúvaldur,« svaraði hon. »Vit skulu ikki bert arbeiða, men vit skulu eisini liva. Vit keypa sjálvi alla vøruna, sum í pakkhúsinum er. Hon fer ikki fyri skeyti, tá ið vit brúka hana sjálvi.«

»Íðan so,« segði Dúvaldur heldur jánkasligur, »tað verður sum at byrja lívið heilt av nýggjum.«

»Ja, ja,« svaraði hon, »fyri tær verður tað sum at byrja av nýggjum, men eg havi arbeitt, síðani eg var smágenta, og eitt sindur dugi eg enn, um eg eri gift við einum handilsmanni, lít tú á tað.«

Sum Malan hevði skotið upp, so tóku hjúnini niðri á Bakkanum nú skeiðina í eina aðra hond, sum tikið verður til. Pakkhúsdyrnar stóðu stongdar allan dagin, uttan tá ið tey høvdu ørindi sjálvi har inni — og tær longu brøkurnar vórðu hongdar á ein nagla inni í kamarinum. Her eftir skuldu Dúvaldur og Malan niðri á Bakkanum liva og arbeiða sum onnur í bygdini. Og tað sá út til at fara at bera væl til. Tey skuldu liva av landinum og tí, sum fáast kundi úr sjónum, sjálvt

um hetta seinna ekki kom at vera so nógv, at tað trongdi stórvegis um fiskakjallaran.

Nakað av jørð høvdu tey. Kúgv kundu tey hava, og nakað av seyði fingi tey eisini. Og tey vóru bert tvey-eini — og tað røktist ekki fyri, at tey nakrantíð komu at verða fleiri.

Og so baksaðust tey hvørt í sínum lagi. Malan var eitt satt konu-brot, og hon lætti Dúvaldi mangt takið. Tað sum skuldi berast í leypi, tøð og torv, tað bar hon. Og skuldi hann á flot, ja, so dró hon bátin við honum, bæði oman og niðan, og var onkuntíð við sjálv.

Dúvaldur legðist í bœin og arbeiddi har, so hann sveittaði, og hon tókst við bæði eitt og annað, umframt húsarhaldið, og leivdi sær onga løtu. Har var altíð reint og ruddiligt at koma inn hjá teimum á Bakkanum, tað skein á hvørjum spreki, og tað reyk av reinføri. Men tey sótu aldri hendur í favn, hvørki Dúvaldur ella Malan, tey høvdu altíð okkurt arbeiði fyri. Hon var bæði kvik og fingrafim, hann heldur seinførur og óhandaligur. Men væl bar til hjá teimum, og fáur har um leið mundi hava tað stórt betur enn tey. Handilin við sínum stóra vónbroti hevði ekki tikið tey av fótum.

Teirra strev bæði uttanhýsis og innanhýsis gav so mikið góða úrtøku, at tey altíð høvdu nógv mikið at liva av.

Tað loysti seg væl hjá teimum, Dúvaldi og Maluni, at vera sum hini í bygdini og liva sum tey, og søkin og pjøkin sum bæði vóru, komu tey, sum árinu liðu, at hava tað so gott, at sagt var um tey, at tað var eitt »holdið hús« niðri á Bakkanum.

Dúvaldur var mangan fyri óhøppum, bæði smáum og stórum, tí hann var so illa til fóts. T.d. beyð hann sær eitt heystið til at fara niðan á liðið eftir kúnum. Malan hevði so nógv at takast við innanhýsis, at hann helt seg hava skyldu at veita henni ein lætta, hon sum fyri tað mesta hevði borið dagsins byrðu, síðani tey giftust. Dúvaldur tók prukkuna í hondina og kneykraði sær so spakuliga niðan á liðið. Tvær vóru kýrnar. Meðan onnur var deyðaspøk, so var hin heldur stygg at fáast við. Hann slepti hinari spøku kúnni leysari inn um liðið, meðan hann hevði band á hinari. Hin spaka kúgvinn gekk, sum hon skuldi verið leidd eftir beinari gøtuni omaneftir, men Dúvaldur kom at verða skølsettur av kúnni, sum hann leiddi. Áðrenn hann visti av nøkrum, leyp kúgvinn um eina veit og Dúvaldur, sum vardi av ongum, misti takið og fór beint fram eftir rommum í eitt díki. Tað var ekki meira, enn hann fekk høvðið uppundan aftur, so djúpt var tað farið niður í

mórana. Stríggið var, men á fœtur kom hann. Hann sá þúra einki í fyrstani, men endiliga hevði hann við troyggjuermuni turkað so mikið burtur av andlitinum, at eisini eyguni komu undan. Tá sá hann kúnna fara spelandi oman gjøgnum bœin.

»Títt búrbeist!« helt Dúvaldur fyri, tá ið hann sá kúnna, »hevði tað ikki verið fyri nógvu mjólk tína, so skuldi høvdið av tær og tað á hesum degi!«

Báðar kýrnar vóru omankomnar sjálvar. Malan hevði bundið tær inn og skuldi nú fara at hyggja eftir Dúvaldi. Beint sum hon hyggur niðaneftir, sær hon eitt koma oman eftir gøtuni — og hon hvakk við.

»Jesus náði meg!« segði hon og tók seg fyri bróstið, »man eg síggja trøll?«

Men skjótt sá hon, at fólk var. Hon kendi tötlingarnar á Dúvaldi — og skar í ein skellilátur:

»Hoyr, hvussu veit tær við, Dúvaldur,« segði hon og lætst at vera full av samkenslu, »eg meinti, at tú skuldi fara eftir kúnum, og nú koma kýrnar við tær, ella rættari, tær koma undan tær.«

Nú noyddist Malan at fáa gjørt Dúvald reinan aftur, meðan hann greiddi henni frá, hvussu hetta ótýggið av kúgv hevði borið seg at.

»Ája, ája,« suffaði Malan, meðan hon vaskaði Dúvaldi, »mangt ærhøvdið havi eg havt um hendi, sum árinu hava liðið, men eitt so-vorðið ófantahøvd, soleiðis sum hetta sær út, tað havi eg aldri havt hendurnar á.«

Malan fekk hann so skínandi reinan, at tað var langt síðani, at hár og skegg á Dúvaldi hevði verið so stívt og vatndrivið sum á hesum sinni. Men ongantíð var tað niðurlagt, tá ið kúgvinn leyp um veitina, og Dúvaldur fór eftir høvðinum í eitt mórudíki.

Tey eldust bæði, Dúvaldur og Malan. Meðan hon framvegis var líka røsk og gjørði alt sítt vanliga innan- og uttanhýsis arbeiði, so visti ikki so væl við Dúvaldi, tí eyguni vóru farin at bila hjá honum. Malan eggjaði honum til at fara suður til Havnar, tí har var ein frá-líkur eygnalækni komin, hevði onkur sagt henni. Men hesum vildi Dúvaldur einki vita av.

»Eg havi verið í Havn fyri meg!« var altíð hansara aftursvar, tá ið talan var um eygnalæknan.

Men so fingtu tey hann suður til Havnar, og eygnalæknin fekk henda aldrandi mann, Dúvald, um hendi og helt seg til at lekja hann. Men

tá ið hann hevði verið undir hesi kønu læknahond eina tíð, var hann vorðin so starblindur, at hann sá ikki dagsins ljós aftur so leingi, hann livdi!

Sum eitt annað ólukkudýr kom hann norður aftur. Malan tók væl ímóti honum, men var hørm um, at hon hevði eggjað honum til at søkja ráð hjá hesum eygnalækna. Aftan á hesa havnarferð kom Dúvaldur at sita á bríkini og stara fram fyri seg — púra starblindur.

Malan gloymdi ongantíð eygnalæknanum suðuri í Havn hesa óbóta-gerð móti Dúvaldi í staðin fyri at veita honum hjálp fyri eyguni. Og kom fremmanda fólk gjøgnum bygdina, so spurdi hon, um tey vistu nakað um henda eygnalæknan, og orðalagið var vanliga hetta:

»Sigið mær, gongur hasin eygnalæknin leysur enn, ella er hann komin í Bláa torn?« Og tá hon ikki fekk nakað reiðiliga greitt svar, so var hon von at leggja aftrat, at tað skuldi ikki nógvur lærdómur til at gera fólk blind, sum síggja illa. »Og hevði eg havt stungið eyguni út á manninum, ja, so hevði eg skjótt verið føstsett og síðani send av landinum í slávarí!« Og so brá hon sær á og fór innar til mannin, sum sat á bríkini starblindur — av fólkavoldum, so vildi hon vera við.

Jú, óhøppini trutu ikki fyri Dúvaldi — men hann og konan bóru seg væl hóast óhøppini. Vanlagnan, at Dúvaldur kom at sita blindur øll síni seinastu ár, fór illa við tí áræði, sum Malan hevði átt, síðani hon fór heimanifrú. Men í allari vanlagnuni valdaði semja millum hjúnini, sum annars í lyndi vóru hvørjum øðrum so ógviliga fjar.

Sól til viðar gongur

Sól til viðar gongur,
ei er dagur longur,
stjornurnar á himni hátt
boða, at nú verður nátt —
sól til viðar gongur.

Sól til viðar gongur,
náttardimmið hongur

yvir bý og bygdalag,
liðugt er alt verk í dag. —
Sól til viðar gongur.

Sól til viðar gongur,
tagnar fuglasjongur,
vongur fjalir hævur gott,
dúrar fuglur sælt á nátt. —
Sól til viðar gongur.

Sól til viðar gongur,
eingin meir er fongur
til teir menn á havinum,
teir, ið royna fiskigrunn —
sól til viðar gongur.

Sól til viðar gongur,
títt er dagur trongur,
mannasál og barnalund
finna hvíld á kvøldarstund —
sól til viðar gongur.

Sól til viðar gongur,
ljóðar kvøldarsongur
takksamt fyri dagsins stríð,
tá í vestri bjørt og blíð
sól til viðar gongur.

Victor Danielsen

(28/3 1894 - 2/2 1961)

Gud, eg tær tókk og prís vil veita

Gud, eg tær tókk og prís vil veita,
at tú mær gavst at kenna teg!
eg eftir ljósi havi leitað
á lívsins tóma, turra veg;
men einki ljós mitt eyga sá,
fyrr enn tað, Gud, fekk teg at sjá!

Mítt arma, sorgarfulla hjarta
fann ongar vónir her á fold;
mín framtíð var jú grøvin svarta,
mítt heim hin kalda, myrka mold;
eg søkti gleði her og har,
men vónleyst, oyðið alt tó var.

Tá skygdi í tí myrkri svarta
 eitt ljós; tað kom av Golgata;
 eg sá hitt gjøgnumstungna hjarta,
 sum legði seg á byrðina,
 mín synd, mín ræðsla, sorg og neyð,
 tað førði hann í krossins deyð.

Hann legði á seg sjúku mína,
 og mína straff hann tók á seg,
 alt fell á hann, hvør synd, hvør pína,
 at ei tað skuldi ráma meg;
 av Gudi sligin har hann hekk
 og inn í deyðans myrkur gekk.

Men upp hann reis — á stóra gleði!
 her fekst tú frið, mín arma sál,
 her víkti náttin fyri degi,
 her fann mín longsil endamál;
 tí eg skal liva eins og hann,
 í mín stað stríddi hann og vann.

Hoyrið nú boðskapin gamla um alstóra gleði

Hoyrið nú boðskapin gamla um alstóra gleði,
 boðskap, ið geva kann fólkinum lívsmót og megi:
 føddur nú er
 Frelсарin sterki, sum ger
 Eden á vónleysum vegi!

Hoyr tað, tú armi, sum tærdur av ivanum gongur:
 Ikki tær nýtist at trilva í myrkrinum longur!
 her kanst tú fá
 stillaða djúpastu trá,
 ljóða skal slitnaði strongur.

Hoyr tað, tú ræðslunnar trælur, sum troyttur manst fjaðka —
deyðræðslan dirvi og vón undir fótur man traðka —
hoyr nú um hann,
sum yvir deyðanum vann,
setti sín fót á hans nakka.

Hoyr tað, tú falni, sum alt fyri syndina seldi —
reinleiki, ungdómsvón tærdust í lystanna eldi —
her bótist alt,
livna skal hjartað so kalt,
brótast skal myrkursins veldi!

Hoyr tað tú iðrandi sál, sum mót dóminum skoðar —
skelvandi tykist tú sjá, hvussu eldurin logar —
fáa tú kann
náði, sum røvarin fann,
hoyr tó, hvat Harrin tær boðar!

Hoyrið tað øll! Tykkum øllum er Frelsari føddur;
hoyr tað, tú ungi, og tú, sum ert gamal og møddur!
lív kanst tú fá,
frelsu og uppreising ná,
frígjørdur verða og grøddur.

Mær leingist at síggja staðin

Mær leingist at síggja staðin,
sum ævigt grundaður er,
mær leingist at síggja dagin,
sum ei mót náttini ber;
men, Harri, enn meir mær leingist
at síggja andlit títt,
av tráan mitt hjarta treingist,
at alt skal verða nýtt!

Eg veit væl, staðurin stendur,
tó fjaldur enn fyri mær,
mín sál mót honum sær vendir,
tó eygað enn ei hann sær;
men tá tað, sum nú eg trúgvi,
eg skal við undran sjá,
tá eg í tí staðnum búgvi —
hvør mangan betri tá!

Eg veit væl, lívssólin lýsir,
um døkt og dimt er her,
tann trúgv mær leiðina vísir
á hesi troyttandi ferð;
Men tó — hvør munur at ganga
í ljósu himmalsku borg
hin æviga dagin langa,
ei kenna sakn, ei sorg!

Eg veit tað, Gud, eg skal liva
í ævir eins og tú,
um enn eg ofta má biva
í deyðans landi nú;
men, á, tú kennir tað, Harri,
hvør djúp mín tráan er
at kenna og vita teg nærri,
enn hjartað dugir her!

Tó — kanska ein tungan tíma,
tá sorgin nívir mítt sinn,
tá dagur á fold man skýma,
og tár mær renna á kinn —
eitt ljós skal á himli skyggja,
basúnin siga mær
og mongum, sum trúliga hyggja,
at nú er Jesus nær!

Dagmar Joensen-Næs

(31/12 1895 - 21/4 1983)

Oyggin

Fyrstu ferð hon sá oynna, var hon hugtikin, so hugtikin, at tøgk kom á hana. Henda lítla, grøna oyggin, mitt úti í stóra havi.

Henda dagin var havið stilt og spegilsblankt. Alt var hugtakandi. Lundarnir í sínum holum uppi í berginum. Teir vóru forvitnir, so at onkur kom út at kaga eftir, hvat tað var, ið larmaði so. Á jú, tað var sum vant, menniskjan, ið við sínum motorlarmi loypti ófrið í teirra hugnaliga heim. »Á - - Á - -«, ljóðaði tað uttan um bátin.

Og so Skarvaloft langt inn undir bergið, fittur sandur inni á botni, har aldurnar tutlaðu so spakuliga.

Jú, hugtikin var hon, hon Marita, ið sum ung genta kom til oynna at ferðast! Og tað blivu ógloymandi dagar, tær tvær vikurnar hon var

har. Túrarnir uppi á oynni, ið var so rík av søgumínum. Hin heidni »kirkjugarðurin« meira enn 1000 ára gamal, men enn varðveittur. Hin kristni kirkjugarðurin, har gravsteinurin yvir Sigmund Brestisson, við sínum krossi á, stendur enn. Leiðini hjá Heri og Brandi, synum hansara. »Holið í fjallinum« har tey krógvaðu seg, tá ið tey flýddu undan sjórænarum. Norðuri á Fagradali, har leivdirnar av smáttuni hjá Rannvu síggjast enn. Tróndarsteinur, har Tróndur í Gøtu stóð og gandaði Sigmund, so hann misti svørðið, tá ið hann leyp um Sigmundargjógv. Høvdamøl, har hann leyp á sjógvin fyri at royna at svimja til Sandvíkar.

Jú, hetta var eins og at uppliva Føroyingasøgu.

Og so at hyggja út av eggjatromini! Røkur við fugli í túsundatali! So tað sá út frá í erva, eins og sandur var stroyddur á røkurnar.

Og so fólkið har, so heilt øðrvísi enn tey í teimum størru bygdunum. Tað var nakað so frískt og nátúrligt yvir teimum; tey liva so nær upp at náttúruni og fella eins og saman við henni. — Og so blíð og fryntlig tey vóru við hesa fremmandu gentu.

Men tíðin gekk, og Marita mátti fara heim aftur — við tungum huga. Tá ið fyra ár vóru gingin, kom hon aftur, nú sum gift kona. Tað var í august, og hon stúrði eitt sindur fyri vetrinum. Ja, væl var hann, veturin, bæði langur, baldrutur og myrkur. Væl kundi tað til tíðir ganga einar tvær vikur, hvar ein ikki hevði samband við hinar oyggjarnar.

Men Marita var bilsin yvir, so væl tey dugdu at hugna sær. Tað var sum eitt húski. Tey leitaðu saman til hvørt annað.

Marita minnst hina stóru roykstovuna, hvar ið altíð nógv fólk leitaðu saman. Tað var als ikki nøkur roykstova, tó at hon varð kallað so. Hon var ovurstór við stórum komfýri, trægólvi og tveimum smáum vindeygum við vøkrum gardinum.

Har var hugnaligt at koma saman tey longu vetrarkvøldini, tá ið húsbóndin segði frá tilburðum, honum hevði verið fyri.

Og hon, húsmóðirin, ið seint verður gloymd. Hon við síni hjálpanði hond og góðu ráðum; hana varð altíð heitt á, tá ið á stóð.

Marita minnst eitt mikukvøld í føstu, hon var send oman at siga frá, at tað kundi ikki blíva nøkur kirkjugongd í kvøld, tí deknurin var sjúkur. Hon snúði sær á, henda stillføra, vakra kvinna, og hugdi bilsin at Maritu: »Hvat sigur tú, eingin kirkjugongd eitt biðikvøld? Tað skal ikki vera!«

Hon segði ekki meir, og tægn var, til ein ungur drongur læandi spyr: »Ætla tygum kanska at vera deknur?«

Hon svaraði einans: »Farið tit bara í kirkju sum vant!«

Jú, farið varð í kirkju, kanska nógv av forvitinskapi. Jú, henda mentarkvinna sat í sínum vanliga kirkjustóli, fremst við. Sálmanumrini vóru komin á talvuna, og sungið varð sum vant 2 sálmar.

Hvat nú? Deknastólurin var tómur.

Jú, kvinnan snaraði sær eitt sindur á og las lesturin, ið hoyrði til kvøldið.

Ein annan ilsligan vetrardag var Marita farin oman hagar. Nógv fólk var inni; konan sat við stökkunum. Yviri við rokkin stóð gamli abbin og spann. Hann var illa til passar og knarraði nokk so fitt, helst inn á húsmóðurina.

Ein løta gekk í tægn, meðan hann alsamt knarraði. Tá reisti húsmóðirin seg knappliga, og Marita hugsaði, at nú misti hon tolið við hann.

Men hvat hendi? Hon fór eftir kaffikannuni, og tá ið liðugt var at trakta, segði hon við síni mildu rødd: »Abbin — kom og fá tygum ein kaffimunn, so verða tygum betur til passar« — Soleiðis var hennara lyndi.

Men veturin leið, og várið kom aftur. Tjølðrini komu aftur. Lundarnir komu aftur í bakkan. Tá gjørdist Marita bilsin yvir, hvussu spakir fuglarnir vóru. Einkí var at óttast hjá teimum, eingin var kettan. Tjølðrini sótu ofta undir vindeyganum, tá kalt var, og væntaðu sær ein bita. Mýrisnípur og smáfuglar gjørdi sær reiður á húsatekjuni. — At hoyra mýrisnípunar í mjørkaveðri í skýmingini — tað ljóðið er ógloymandi.

— Men ikki alt var hugni hjá hesi ungu konu um dagarnar. Væl var veturin farin afturum, tá ið menninir fleygaðu gamlar havhestar í berginum, ofta í herðslu. Tá sat hon ofta heima við bangnum hjarta, til maðurin var heima aftur.

Men nú sumraði. Mai mánaður var næstan at enda.

Eitt sunnukvøld vóru skyldfólk komin at vitja. Tá varð nógv tosað um ræningina (tá menninir taka lomvigaeggini). Tað varð sagt frá tí hátíðardegi, tá ið ræningin var norðri á Dal og annað mangt; hvussu tey stuttleikaðu sær tá. Henda unga konan gleddi seg til at síggja hetta fyrri fyrstu ferð.

Tá sigur ein onnur kona: »Tú situr og gleðir teg; lítið veitst tú, hvussu vandamikið tað er. Ofta fáa teir steinar í høvdið; stundum mugu teir loysa seg úr línuni og ganga leysir í berginum og so víðari.«

Tá bleiv tøgn, ikki bert á hesi ungu konuni, men eisini á øllum hinum.

Dagin eftir, 1. juni, varð so farið avstað undir oynna.

Alt fólkið var komið oman á bakkan; men tað lá ein tung álvarslig kensla yvir øllum, ið eins og smittaði á Maritu.

Nú fóru bátarnir avstað, eftir spegilsblanka sjógvi, syngjandi: »Nu flyer jeg til din Naade«, og stillisliga fóru konufólk og børn at húsum.

Út ímóti seinraparti hoyrist motorbátur koma. Marita fer til vindeygað og hyggur út. Hatta er fremmandur bátur, og — hon tekur sær til hjartað — hann flaggar á hálvari stong!

Skundisliga loypur hon oman í bygdina: »Hvat er hent!«

Leingi var, hon einki svar fekk. Hon sær, at nógvar av kvinnunum gráta. At enda er tað ein gamal maður, ið spakuliga teskar til hana: »Tann ungi Dímunarbóndin hevur fingið stein í høvdið og er deyður. Hvalbingar eru komnir fyri at siga frá; nú fara teir undir oynna at siga teimum frá, ið har eru.«

Tað var, eins og blóðið stirðnaði í Maritu. — Dímunarbóndin! Hann var har í gjárkvøldið, so ungur og lívsglaður og skundaði undir at sleppa niðan aftur til konuna og triggjar mánaðar gamla sonin, tað fyrsta barnið. Tey høvdu gestir! — Soleiðis var altso ræningin!

Aftan á henda dag stúrði Marita alt árið fyri ræningini, ið vardi frá 1.-8. juni. Øll tey 5 árin hon var á oynni.

Skjótt komu bátarnir aftur undan oynni — og niðan til Dímunar. Har trongdi til hjálpanði hendur!

Eisini jarðarferðardagin varð farið niðan.

Men síðan mátti aftur ræningin fara fram. Livast mátti víðari.

Tann seinasta dagin varð altíð farið norð á Dal, og var tað altíð vant at vera ein sannur hátíðardagur. Henda dag var alt fólkið uppi á landi og stuttleikaði sær í tí fagra dali í góðveðrinum. Einans síngarmaðurin og teir, ið sótu undir í línuni, vóru í arbeiði.

Í øllum húsum bleiv henda dag bakað pannukøkur av lomvigaeggum.

Um middagsleitið komu konurnar at boða hvørji aðrari frá at fara norður á Fagradal við drekka til menninar. Tað var ein vakur túrur. Hagin har, um jóansøkutíð, er sum ljósagrønur floyal at ganga á, einki skursl, ongar eyrskriður.

Sjálvsagt var Marita við hetta fyrsta árið hjá henni.

Komin norður leitaði ein og hvør kona til sín mann við drekkamunninum.

Men hvar var hennara maður? Hon sá hann ongastaðni, og tá hon spurdi, fekk hon einans loyndarfult bros til svar.

At enda er tað ein, ið sigur: »Kom og vita, um tygum tora at hyggja út av eggini?«

Jú, hon fór at royna. — Og har hekk hann, maður hennara. Hekk í línuni so langt niðri í berginum, at hann var ikki størri enn ein grindalokkur á at líta!

Ógloymandi er myndin, tá ið kvøldið kom, og eggini skuldu bítast: brekkurnar í Fagradali lýstu reyðar í vesturskininum, sólin, sum fór í havið vestur við Mykines. Kýrnar, ið lógu og jótraðu í dalinum. Álvarsamir eldri menn, ið býttu eggini, sum nú lógu í rúgvu á vøllinum, smábørn og ung, ið stuttleikaðu sær í ymiskum leikum á vøllinum.

So varð farið til húsa heim við leypi á baki. Ræningin var at enda komin í ár!

— — —

Henda líta, grøna oyggin, ið lá so einlig úti í tí stóra havi, tyktist at blíva vakrari og vakrari. Men ikki var alt grønt og yndisligt. Vestanfyri reistu bergini seg steýrrætt og berlig, av eggini og líka í sjógv.

Ein túrur við báti runt um oynna! Ein stórlátin sjón! Hugtikin sat ein í tøgnum og kendi seg so evurslítlan ímóti hesi veldigu skaparhond. Men hóttandi tyktust tey at stara niður á ein. Hvussu kundu menn, ið høvdu so at siga sítt dagliga arbeiði, klára seg at ganga í hesum steýrrætta bergi? Ófatiligt! Ikki er at undrast yvir, at Marita sat heima við bangnum hjarta, tá ið maðurin var á slíkari ferð.

Ein vakran morgun kom maður at leggja til at draga lunda. Tveir vóru bátarnir, ið fóru syngjandi avstað henda vakra hásummar-morgun. Veðrið helt sær, so einki skuldi verið at óttast fyri.

Um 4-tíðina kom annar báturin aftur, fullfermdur. Hin kom beint aftaná, søgdu teir. Men so varð ikki! Tíðin gekk, tími aftan á tíma.

Marita bleiv heldur illa við, men uggaði seg við, at tað mundi vera hennara býttleiki, ókend sum hon var við viðurskiftini her.

Náttin kom á, og nú sá hon, at órógv eisini var komið á fólk niðri í bygdini. Títtari og títtari gekk fólk oman á bakkan at hyggja út á sjógv. Mest vóru tað konur, hvørs menn ikki vóru afturkomnir. Hon sá, at eingin fór til hvíldar í bygdini.

Tá ið klokkan var vorðin tvey, kom kona gangandi tungliga niðan brekkuna. Marita tók sær til hjartað! Hvat mundi hon vilja? Konan kom sáttliga inn, setti seg tungliga niður og segði bara: »Nei, eg hugsaði bara, eg skuldi koma og vera hjá tygum, so tygum ikki sótu einsamøll her í nátt.«

Marita kølnaði. Nú var hon vís í, at okkurt var áfatt. Hon veik ikki úr vindeyganum alla hesa ljósu summarnátt.

Klokkan verður trý.

Nú sær hon, at maður gongur hús úr húsi. Sigur nøkur orð og fer skundisliga avstað aftur. Lítila løtu aftaná fer bátur rógvandi úteftir.

Nú fatar hon, at teir fara at leita. Nú kendist tað, eins og øll bygdin helt andanum inni, til báturin kom aftur.

Men ikki var tað leingi, so komu teir sáttliga rógvandi aftur. Øll oman í fjørana; tað var ongantið ov skjótt at frætta.

»Jú, teir sita uppi í berginum! Beinanvegin, sum hin báturin var farin, kom knappliga so nógv brim, at ikki var hugsandi um at sleppa í bátin; men annars veit alt væl við, teir bíða eftir kyrrindum, og tá vænta teir, at tað fer at verða kyrrari við landið.«

»Harrin havi lov!« hoyrdist eins og eitt tesk frá einari kvinnu. Annars lá kvirra yvir øll. Einans faldaðar hendur og tár á kinn á mongum. Tár av takksemi og lætta.

Tigandi varð farið heim til húsa at bíða.

Tá morgunin kom, komu teir aftur. Hesa ferð fingi vit teir aftur!

Tað leið longur út á summarið. Veðrið hevði verið vánaligt leingi, men henda morgun var tað batnað, so lítil bátur við bert trimum monnum var farin tíðliga á morgni at royna at fáa sær at kóka.

Knappliga, um tíggjutíðina, brast hann á av landnyrðingi. Tað øtlaði í hvørjum. Marita var farin inn har, sum hon plagdi at fáa mjólk sína.

Hon hvakk við. Har sat gomul kona við komfýrin. Mamman at tveimum av teimum, ið við vóru. Sat bara tigandi, við hondunum upp fyri eyguni. Hon var von við at sita so, so mangan!

Knappliga reisist hon og fer yvir at hyggja at klokkuni. »Klokkan er 12,« suffar hon. »So er alt yvirstaðið nú!«

Stillisliga fer hon av durunum. Hon mætir ungum manni í túninum. »Grát ikki gamla, enn er ikki øll vón úti. Vit fara á eggina at vita, um vit síggja nakað til teirra.«

Teir fóru og komu aftur við teimum tíðindum: »Teir liggja inni í lítlari vík og kroka, men veðrið er so ringt, at ikki er hugsandi um hjá teimum at vinna heim um Høvdamøl, sum veðrið er nú.«

So fór hvør til sín. Í tøgn og stúran gingu tímarnir. — Men nú kom hann fyri vindeygað — sami gamli maður, ið vanur var at leggja til brots fyri at hjálpa. Marita var farin at kenna hann nú; hon visti, hvat hann vildi. Hann gloppaði hurðina: »Vit fara at royna at koma teimum til hjálpar við størri báti.«

»Ja,« varð svarað. Har var eingin ivi, einki himpr, og eingir spurningar, bara »ja« og so beinanvegin avstað.

Eftir stóð Marita. Tað gekk so skjótt fyri seg, at hon fataði tað ikki rættiliga, fyrr enn hon kendi tótleika uttan um seg. — Maður hennara var farin!

Hon fór oman til vindeygað og hugdi út. Jú, nú fór ein størri bátur við motori út eftir.

Men sjógvurin! Marita tók sær til hjartað: »Á, Harri, hjálp!« Bylgjurnar brutu, sum vildu tær slúka hetta litla farið, brimið ýldi ímóti klettunum har niðri.

Marita legðist á knæ har inni í kamari sínum. Hon bað so inniliga til hansara, ið so ofta fyrr hevði hjálpt.

Leingi lá hon so. At enda reistist hon og hugdi út. »Á, tú miskunnsemi Harri! Sjógvurin er slætnaður!« Væl var tað enn óslætt, men tó einki aftur ímóti sum fyrr.

Og nú — hoyrði hon ikki motorin? Á jú, nú komu teir undan — og hin lítli báturinn við! Bara eitt lítið petti afturat. — So, nú lögdu teir at landi — og vóru bjargaðir! Beint, sum teir vóru komnir at landi, øtlaði sjógvurin aftur!

Marita fekk so við og við ferilin av, at hetta, hesir vandatúrarnir, vóru einki undantak. Hetta mundi óivað fara at endurtaka seg, grunaði hon — og óttaðist! Óttaðist fyri, hvat ið komandi tíðir fóru at bera við sær.

Hon tosaði ein dagin við gomlu vinkonu sína: »Er tað ongantið so, at her er tørvur á læknahjálpi, og tað ikki viðrar at fara eftir lækna?«

Hin gamla tagdi eina lötú. So segði hon sátfliga: »Tá ið vit hava havt lækna fyri neyðini, tá hevur verið farandi eftir lækna. Soleiðis hevur Harrin makað tað — og soleiðis vil hann framvegis maka tað. Tað líta vit á hann!«

Hetta summarið var farið at halla. Hoyterrin hevði verið ringur. Nú var komið út í september, og enn var ikki liðugt at hoyggja. Henda dag var illveður, so einki gjørdist á sjónum.

Meðan tey sita og hugna sær inni, hoyrast rennandi fótafet niðan ígjøgnum túnið. Hurðin brestur upp, og grátandi kvinna kemur inn: »Hjálp mær! Maður mín doyir so beint nú!«

So var hon uttandura; men maðurin í húsinum fór aftan á hana.

Eftir sat Marita við bangnum hjarta. Hvat mundi nú fara at henda?

Um eina lötú kom maður hennara aftur: »Vit mugu fara til lækna beinanvegin: hann hevur fingið eitt ringt hjartaherði, maðurin.

»Til lækna, — í hesum veðrinum, og myrkrið kemur brátt nú?«

Marita skelvur á málinum. »Tú fert ikki við?«

»Jú, eg má fara við, tí annars eru teir ov illa mannaðir, nú sjómenninir ikki eru afturkomnir.«

Eitt skundisligt farvæl, og hann rennur avstað. Hon má aftaná, oman í bygdina. Nú er myrkt. Hon hoyrir glintan av sinkspannum. Teir fara rennandi oman í fjøruna, hvør við síni spann — at oysa bátin við!«

Nú hoyrist motorurin, so nú eru teir farnir — út í myrkrið og óveðrið við tí sjúka manninum í bátinum.

Áðrenn teir fóru, vóru teir bidnir um at glaða, tá ið teir komu inn til meginlandið.

Tung vóru sporini, niðan aftur. Inn í tað tóma heimið orkaði hon ikki. Hon leitaði sær inn í sama húsið, hvar tey vóru von at samlast, tá ið á stóð. Har var nógv konufólk inni, og nakrir fáir gamlir menn.

Mitt á gólvinum sat húsfaðirin við urinum í hondini; hann tók ikki eyguni frá urinum. Ikki orð bleiv talað inni. Tá ið tey soleiðis høvdu sitið leingi, sigur hann sátfliga: »Nú eru teir inni »á Boða«!« og stakk hann síðan urið í lumman.

Tey flestu vistu, hvat ið tað vildi siga: at leggja á Boðarnar í stormi og náttmyrkri!

So seint, so seint gekk tíðin! Oftari og oftari gingu menn út fyri dyr. Vóru lötú aftur, komu tigandi inn aftur, meðan hini hugdu spyrj-

andi upp á teir. Men einki sögdu teir, og meira og meira álvarsom varð tægnin.

Eftir tímalangari bíðan var tað endiliga ein, ið kom inn og mælti: »Nú glaðar har yviri!«

Á, tann vælsignaði lætti! So vóru teir framkomnir!

Nú var einki meira at bíða eftir. Eingin var telefonin, so meir var ikki at frætta, fyrr enn tað viðraði hjá bátinum at koma út aftur.

Fólk fóru út so við og við. Nú reistist Marita; men tá helt ein kona fyri: »Nei, tú skalt ikki verða einsamøll í nátt, eg skal koma við tær.«

Henda myrka septembernáttin var long og tung at koma ígjøgnum. Svøvnur bleiv eingin. Frá tí tað lýsti so frægt, lá Marita í vindeyganum og hugdi út á sjógv. Nú var alljóst, men enn var einki at síggja, tó nú sá hon, at veðrið var batnað.

Tá mælti hin konan: »Lat okkum heldur fara ein túr, norður eftir vegnum; kanska vit síggja teir.«

Tær fóru.

Komnar útum hoyrdu tær motorin, og stutt aftaná sóu tær bátin.

»Harrin havi lov; hesaferð finga vit teir aftur.«

Tað hevði ikki altíð verið so. Ongantið verður gloymt, tá ið báturin við 8 monnum gekk burtur inni á Boða.

Nú var hann heima aftur, maður Maritu! Hon spyr: »Hví var tað so leingi, áðrenn tit glaðaðu?«

»Jú, nú skalt tú hoyra,« sigur hann, »vit vóru komnir inn til Boðarnar. Vit hoyrdu teir bróta, men sóu einki í myrkrinum. Hvat var at gera? Tað var óðamannaverk at halda á. Leingi lógu vit og andøvdu vistu ikki, hvat vit skuldu. Tá kemur eitt lítið ljós upp: tað tykist, sum kom tað úr einum vindeyga. Tað lýsti beint á boðabrotið, so vit sóu, hvar ið frægast var at halda á — og komu innum!!! Stutt eftir lögdu vit at landi. Ljósið sløknaði aftur, beint sum vit vóru komnir innum.

Teir fóru við sjúka manninum til lækna. Eg fór mær yvir til tað húsið, har eg var vanur at gista. Eg bankaði á hurðina, tí har í bygdini var alt fólkíð farið til songar nú. Jú, eg slapp inn og var væl kom-in sum altíð.

Meðan vit sita og práta, spyrji eg undrandi, hvat tað mundi vera fyri eitt ljós, vit sóu, so vit sluppu inn um Boðarnar?

Konan í húsinum hugdi bilsin upp á meg: »Eitt ljós sigur tú? Jú, eg skal siga tær, veðrið var so ringt, hvirlurnar so harðar, at eg

fekk ekki sovið, fór so at hugsa, um øll vindeygu mundu vera væl aftur. Tendraði mær ein ljósastubba og fór upp at hyggja eftir. Hetta má so hava verið ljósið, ið tit sóu!«

Soleiðis segði maðurin frá. Hendurnar funnu saman. Løtur eru, hvar tøgn talar meira enn orð — orð vera so fátækslig!

Men nú kom hin langi, myrki vetur aftur. Nú vóru sjómenninir aftur komnir, so nú var oyggin væl mannað við mannfólki, um nakað skuldi borist á.

Eitt sunnukvøld í skýmingini var ungur maður komin niðan at práta. Veðrið var ringt, so tað kendist so hugnaligt og trygt at sita inni í heitari stovu.

Sum tey best sita, hoyrast rennandi fótafet niðan ígjøgnum brekkuna. Maður brestir hurðina upp, og tivandi rópar hann: »Eru tit inni? Vælsignaðir komið eftir lækna við mær.«

Hann skal renna avstað aftur, men hesin ungi maður rópar á hann: »Til lækna? fyri hvønn?« »Tað er lítli sonur mín.« »Hvat bagir?« »Á tig, í Jesu navn, hann er brendur; dottin í ein løgpott!«

Uttanduraður var hesin neyðar pápi; men tann ungi maðurin rann aftaná.

Hesa ferð slapp maður Maritu frá at fara. Nú var nóg mikið av ungum monnum at fara til hjálpar.

Um litla løtu hoyrdist aftur sama óhugnaliga ljóðið í myrkrinum og óveðrinum — ljóðið av glintrandi sinkspannum, meðan menninir runnu oman í fjøruna.

Hesa ferð blivu teir bidnir um ikki at glaða, tá teir vóru innkomnir. So ótoliliga ring hevði løtan verið seinast, tá ið bíðað varð í fleiri tímar, áðrenn glaðan kom.

Hesa ferð endaði alt í góðum. Teir komu aftur dagin eftir.

Einans ein sorgarleik afturat skal nertast eitt sindur við. Tað verður ov sárt at siga frá tilgongdini út í æsir. Tað var, tá ið skipið við fleiri av bygdarmonnum í hesi lítlu bygd sakk.

Bátur úr bygdini hevði verið sína vanligu postferð. Presturin av meginlandinum kom út aftur við teimum. Hví kom hann ein leygar-dag? Fólk spurdu — og øtaðust. Tað undarliga var, at presturin bleiv sitandi niðri í fjøruni við hondunum fyri andlitið. Tað var, eins og orkaði hann ikki niðan í bygdina.

Ein av bátsmonnum fór til hansara og tosaði nakað við hann. So reistist hann, og teir báðir komu tungliga niðan ígjøgnum túnið.

Nú fór presturinn at ganga inn í tey ymisku húsini — har hann hevði ørindi.

Tað eru tíðir, ið eru eins og ov sárar at nema við. Tað er eins og at ríva gomul sár upp at bløða. Tey flestu, ið av vardu, eru nú farin til hvíldar undir grønu torvu, men vit, ið enn liva, gloyma ongantíð hetta leygarkvøld — ella sunnudagin aftaná, kirkjugongdina, henda unga, óroynda prestin, ið fór á prædikustólin og leingi ikki fekk orðið upp — og at enda byrjaði prædikuna við sálmaversinum: »Vi stolte Adamsslægter, kun saare lidet mægter,« og síðan helt fram: »O Gud, hvor saare lidet vi mægter!«

Ja, soleiðis skiftir, á hesi lítlu oyggj, eins og aðrastaðni: ljósir og glæsiligir dagar, myrkir og daprir dagar, men menniskjan reisir høvur aftur, tá avsissast — við Harrans hjálp!

Poul F. Joensen

(18/11 1898 - 27/6 1970)

Á Beinisvørði

Eg av Beinisvørði sá ein blíðan summardag yvir Føroyaland,
oyggj við oyggj, sum víkingar í herferð sigldu fram
gjøgnum sólarbrand,
túsund bjartar litir yvir land og sjó,
lívið lívsins drotning bar sítt takkarljóð,
sæl lá dýrd yvir land og stað,
foldin var von sum heimsins fyrsta dag.

Undan havsbrúgv upp á himin reina sum eitt skot
mjørkaflóki sprakk,

streyk á veldis veingjum gull og smaragdlitir út,
sól í dimmið sakk,
tokuskýggj í klingur mólu yvir grund,
sum í rúmd ein sól á síni fœðistund.
Brátt var grátt, har við eyga bar,
eina eg tá í oyðumörkum var.

Eins og Óðins villa fylgi goystu flókar fram,
trølskir uttan ljóð,
feldu alt, ið forða vildi teirra veldisferð,
rok um bygdur stóð,
sum tá Timur Lenk alt javnaði við jørð
og Artala oyddi land við eld og svørð,
sum ein dreki mjørkin goysandi
slúkaði sól og heim og sjálvan meg.

At liva sum neytið

At liva sum neytið
fyri grón og greyti
var allar dagar fjøldinnar mið,
fáir teir stóru, sum upp á tindar fóru,
tóku sær sess undir gudanna lið.

Fróur sum lambið

Fróur sum lambið káta
liv lívið, um tú kann,
býttlingar sita og gráta
og harmast um tíð, ið svann.

Missionerarar

Ja, teir kunna sálirnar krypla,
so syndarligt er at sjá:
tær rangvørgar eru vorðnar,
sum teir fingur hendur á.

Prestar

Doyði nú Belsabub gamli,
brátt ístrið, ið hongur á knæ,
bráðnaði, og skjótt teir gjørdust
tey ramastu beinaræ.

Stórkeypmaður

Fávitskan lýsir av dummstoltu skon.
Hann stendur og styðjar sítt ístur mót diskki,
hugur hans røkkur frá mjøli at fiski
øld eftir øld.

Fiskikongur

Slíkt er ein kappi, hoyrist so títt,
tó eygað er bruknað og grúkur av bróski.
Toskur jú heldur seg altíð at toski
øld eftir øld.

Sambandspolitikarin

Er soðið ov tunt, koyr missiónsbollar í,
so slúkar fjøldin, tað kann ikki feila,
tí hon hevur runu, hann gólvsóp til heila
øld eftir øld.

Sakførarar

Samfelagsins sjakalar,
ið piða hvørt mannaræ,
teir leiva ei gor ella garnar,
so søtliga gloypa teir tað.

Av øllum vindum

Av øllum vindum, um meg sveima,
tú norðanætt best hugnast mær,
tí har mín kæra hevur heima,
hon sendir heilsan mær við tær.

Hvør angandi og fryntlig blóma,
hvørt vársins lot, hvør summerstund,
hvønn fuglasjong, eg hoyri ljóma,
meg minnir á mitt væna sprund.

Og bar eg norðanættar veingir,
og fleyg við skund um land og sjó —
ei ódnir vegin kundu steingja,
eg stevndi til mitt væna fljóð.

Blóma mín

Fagra blóma! Tú, sum prýðir
 fjallatindar, berg og skørð,
 bø og ong og grønar líðir,
 hvat er fagrari á jørð? —
 Eina blómu tó eg kenni,
 fagrast hon av øllum er,
 sjálvst ei rósan líkist henni:
 tað er hon, eg valdi mær!

Blómur spretta móti vári,
 følna, tá ið heystið er!
 Mín, hon blóma man alt árið,
 um so kalt og kavi er. —
 Einaferð hon bert kann blóma,
 følnar hon, eg følni við;
 fylgja skal eg blómu míni
 til tann síðsta hvíldarfrið.

Til Juliu

Bárur troddu dansin,
 hvør í skúmi vóð,
 dagur tók at kvølda,
 eg við strendur stóð.

Einglarødd tín eyma
 fer mær aldri frá;
 brim og hvøllur stormur
 rópa: Julia!

Lívsins besta drykkin,
 beyðst tú míni sál,
 tínar varrar vóru
 kærleiks rubinskál.

Og tá eg teg aftur
taka skal í favn,
sælur eg teg kyssi,
teski eymt títt navn.

Mær í brósti leikti,
rætt sum brim um sund,
ástartrá og longsil
til tín, væna sprund!

Djúpt í mínum hjarta
tekkilig tú stár,
tú um mínar leiðir
legði ævigt vár.

Eg í mínum barmi
tempul reisi hátt,
offri kærleiks rósur
til tín dag og nátt.

Sálarglað, tá sólin
fevnir hav og lond,
sum tveir firvaldar, vit
sveima hond í hond.

Skemtarorð

Skemtarorð, ið látur vekja,
hví skal eg við teimum tiga!
Látur best kann sinnið lekja,
lívið nokk av sorg kann siga! —
Sært tú ei tað, sum kann gleða,
bert tað ringa her á foldum,
kanst tú ei við øðrum læa,
betur tú vart undir moldum.

Jarðarferðin

Deyðin við líggjanum kom her til jarðar,
 kvetti ein lívstráð og sálina tók;
 hon væl, sum hinar, til Heljar man fara
 ella í Himlinum fann sær ein krók.
 Kroppin hann ongantíð tekur við sær,
 helst man hann vera ov tungur at dragsa,
 siður at pota hann í moldina er
 í einum trongligum kassa.

Sama við henda tey nú skuldu gera.
 Hann, sum øll hini, í ormarnar fer!
 Tríati menn skuldu skiftast at bera
 hagar, hvar páradís ormannanna er!
 Leiðin var long, og so kaldligt tað var.
 Snapsur var góður, so meintu teir flestu.
 Húsbóndin gav tí, ið troystaði sær.
 Tann, mest drakk, var hildin tann besti.

Fóru til gongu, ei var til at bíða;
 fimmpottakrukku teir høvdu við sær,
 oman á kistuni sást hon at ríða, —
 tá eingin ómakur av henni var.
 Tóku at syngja við miklari rødd:
 Kingo bleiv toygdur úr hvørjari lykkju,
 — tokut var innan hvørt einasta høvd;
 hvør sang eftir sínum tykki.

Saman teir byrjaðu sálmin tann fyrsta,
 skjótt teir tó skiltust, og hvør sang sum best:
 Tá ein var mitt í, var annar at enda,
 triði, hann hevði í næsta vers fest,
 fjórði, hann úti við miðjuna var,
 fimti sang tað, honum best mundi huga.
 Tann, ið síðst sálmin fekk lidnan frá sær,
 bestur var hildin at duga!

Stevndu teir fram, og so fagurt var ljóðið,
 hvølt sang í homrum hvørt einasta orð.
 Yndisligt danskt er, og Harrin forbjóði,
 at føroyskt í Føroyum fær livilig kor!
 Mong er tann sál nú í Himlinum er
 vegvíst av danskari tungu og presti,
 men fáa vit føroyskt! Eg svørji tað her:
 til Heljar so fara tær flestu!

Niðan í brekkuna fylgið sæst ragga,
 har gongur leiðin til næstu bygd fram;
 vakurt tað hoyrist í krukkuni skvagga,
 mongum tá vatnið úr tonnunum rann.
 Tá ið teir komu í brekkuna har,
 haðan teir oman til kirkjugarðs skoða,
 hildu teir: best her at hvíla seg var.
 Krukkan var øllum í huga!

Brátt stendur kistan á fløtuni eina,
 allir teir tyrpast at krukkuni fram.
 Søtliga svølgdu teir mjøðin tann reina,
 tann, sum drakk fyrstur, fekk mætastan dram.
 Væl áðrenn helvtin fram at henni fann,
 var hon so skróvturr, ei dropi at líta!
 Hundsvott og búrkropp teir eyknevndu hann,
 ið síðst mundi av henni nýta.

Fróir teir vóru, sum mest høvdu fingið,
 hinir teir lótu ei finnast á sær.
 Rundan um kistuna settu teir tingið,
 rósaðu honum, sum í henni var.
 Nevan í lokið brátt sipaði ein:
 Signi vár Gud hvørja knotu, her liggur!
 Væl tú í lívinum elvdi oss gleim,
 í deyðanum var tú mest dyggur! —

Aftur teir oman við kistuni ragga,
 syngja og tosa um seyð og um ull;

einki nú hoyrist í krukku skvagga,
 taka teir hana og koyra á rull.
 Verðin, hon gevur ei mætari lön!
 Tá ein ei meira kann nyttuna gera,
 burtur hann tveitist — tá batar ei bön!
 Krukkan eitt dæmi kann vera.

Sálmarnir tyntust, og menn gjørdust kátir, —
 best sum ein sálmur at endanum var,
 so helt ein fyri: »Her batar ei grátur,
 longur at syngja tað hugar ei mær;
 betur vit kvøða tey fornføgru orð!
 Kvæðini ljóða so væl mær í oyra.
 Tá hann, vit bera, á lívinum var,
 fell honum væl tey at hoyra.«

»Nei,« meinti annar, »ei skulu vit kvøða!
 Kvæðið ei hóvar í slíkari ferð.«
 »Danskt má tað vera!« so hoyrist ein røða,
 »føroyska málið ei sømir seg her!«
 Byrjar so sjálvur — hann beljar sum kúgv —
 vísuna føgru um Hábar hin unga,
 og hana Signuvu, vænastu frúgv,
 ið Nornan gav lagnuna tunga. —

Presturin eina við grøvina stendur,
 ofta hann lítur í brekkuna upp;
 eingin sæst koma; men hoyr nú, hvat hendir!
 Meðan hann sjálvur stóð hendur í hupp,
 hoyrir hann skrambul, í brekkuni er,
 skjótt hann tá varnast, hvat fylginum forðar:
 Leirkrukka rullandi kemur við ferð,
 smátt hon mót garðinum sorast!

Líkfylgið sæst nú um sýnina koma,
 sjongurin dunar sum brimið við strond;
 gina teir skjótt gjøgnum brekkuna oman;
 presturin mundi tá mist sína ond:

Hann sær teir dansa við frálíkum lag,
líkkistan sleingist sum bátur á bylgju!
Ein hoyrdist skipa — brátt skilti hann tað,
um Hábar og Signu kvað fylgið.

Kvøða teir inn gjøgnum kirkjugarðs liðið,
vingla og missa so takið við hvørt.
Presturin bønar og biður teir tígá —
einki tó batar — alt fylgið var ørt;
bæði við góðum og illum hann bað,
teir bara snerkja og banna av vreiði.
Tá Hábar var úti — skiparin kvað:
Grani bar gullið av heiði!

Prestur var vreiður, ei bønar hann longur,
rýmdi sín veg, meðan fólkið alt kvað.
Sjúrdi var kvøðin sum jarðarferðssongur,
líka til kistan var fjald undir flag.
Tosa teir síðan um níðingsverk stór:
Høgna og Gunnar teir smátt vildu knúsa!
Seinni hvør maður av fylginum fór
kvøðandi aftur til húsa.

Hørpuspælarin

Eri eg skald, má eg duga
at kvøða um alt, ið kann
brúsandi kenslur skapa
í barmi á kvinnu sum mann':
kærleikans dárandi tónar,
sorgar- sum gleðislag.
Um alt, sum fær hjartastreingir
at skelva, eg ljómandi kvað.

Mín sangur skal rúmdina fevna
 í smeltandi moll sum dur,
 boða frá fornum tíðum,
 lata upp vísdoms hurð.
 Mjörka- og klingelings rímur,
 tómmt skvaldur, mín andstygd er;
 eg skapa kann tár sum látur.
 Til øll boð mín sangur ber.

Eg leiki á hjartastreingjum,
 sálmar, sum eitrandi spott,
 vill, sum eymastu kvæði,
 og sangir, sum lýsa á nátt.
 Um himna- sum heljardrottin,
 um lívsins frøi og mein.
 Eg einsvæl kann níðstong seta
 sum ævigan beytastein.

Eg meðkenslu havi við øllum
 livandi skapum á jørð:
 eitt leika hjá vitleysum kreftum
 vit eru, og lívslagnan hörð.
 Eg tosi sum barn við barnið,
 við einhvønn sum vit hans er;
 eg fati hvøns verk og lyndi,
 ja, djóranna málleysu verð.

Er landið ov lítið — sjálvt størstu
 mansevni skerjast í bein.
 Eg trælur var 99 dagar,
 granskari — skald í ein.
 Men vitan úr øllum ættum
 mín heili á flogi tók,
 tó mangan havi eg saknað
 skalda- sum vísindabók.

Ei vald ella kærleiki kundu
 nakrantíð fjøtra meg,

einans sum fuglur friur
lísvirði kendi eg.
Um eg í gullbúr varð settur,
altíð mær longdist av stað
mót víðum lofti, og aldri
mín harpa sitt fragdarljóð kvað.

Mín sál hevur granskað og funnið
bert rúmdar kulda og tøg, n,
kent gosið frá veldigum víddum,
sæð enda á lívsins søgn.
Eina eg kólnandi stardi
á tíðinnar vónleysa hav:
sum brestandi bløðrur í skúmi
søkk lívið og knøttur í kav.

Tó ongantíð lívsótta bar eg,
men lívsgleði spreiddi um meg,
tó eina um brotasjógvar
mítt skaldafar stýrði eg,
men altíð eg kendi mítt virði,
og andstreymur menti meg.
Tó Kappin útlagin í royndum
alt fataði — fyrigav eg.

Mítt lívsdirvi skapt er av viti:
Vit noyðast at dansa her,
so er bert í semju at fáa
mest gleði av øllum í verð,
ongantíð stúra, men part tin
av illum sum góðum ber.
Um lagnan teg fellir, reis teg
sterkari hvørja ferð.

So ymist í mær er lyndið:
føddur sum ljósins skald,
ivi um alt og granskan
gav dapursjónini vald.

Tó aldri við fullspentum veingjum
 eg enn kundi royna mitt flog,
 hitt dýrasta gullið gróv eg,
 var frælsis- og vísdómsboð.

Eg hørpuspælari eri,
 ið grøða kann hjartasár,
 og vón teimum vónbrotnu bera,
 tó mær í eygum tár.
 Tí eg síggi ongan glotta
 lýsa í bølmyrku nátt.
 Eina eg vónleysur standi —
 tó beri eg hævur hátt.

Veðurfastir

Tá ið 16 mans sótu veðurfastir út á triðja dag í Sumbiarhólmi umleið 1866. Greitt fyri mær av manni, ið sjálvur blaðungur var við á vandaferðini.

Sum ein veldigur brimbrótari, hálvan annan fjórðingsveg langur, liggur Sumbiarhólmur og verjir fyri Sumbiarbygd, ið annars ikki hevði kunnað verið so niðarlaga, sum meginparturin av henni er bygdur nú. Hóast hólmurin, ið er upp til 10 favnar høgur og steyrættur út móti vesturhavinum, liggur undir sjógv í hvørjum broti í verstu brimódn, tá ið boðasløgini duna sum torusláttur, so ein fremmandur ikki blundar, og hvørt brot av Sjørgrunsboða, sum í 1913, av storminum verður borið 120 favna hædd upp við Beinivørði sum ein veldigur áarfossur, ið fellur sum glopparregn niðuraftur yvir bygdina, so missa tey miklu brotini sína megi móti honum, og tað kann vera kyrra innan fyri hann.

Men Sumbiarhólmur kann eisini sigast at hava verið sum eitt bjargingarskip, tá ið sumbingar á útróðri, sum ofta hendir, ikki hava kunnað lent á Mølini ella Pollinum, tí brimið hevur staðið í grasið,

og ekki hefur verið klúgvandi eystur um Akrabergstanga, har Røstin rísinn rann og stongdi allar leiðir.

Tá var hólmurinn einasta bjargingarvón, og mangan hava sumbingar gjögnum öldirnar sitið vátir og svangir — ofta í frosti og kava — harúti millum vón og ótta fyri verri brimi, skildir frá sínum heimi og kæru av tí smala, brimavvelta Sumbiarfjørði, meðan teir kundu eygleiða tey heimasitandi og teirra virki í bygdinni.

Á vetri í 1866 fóru tvinni áttamannafer úr Sumba til útróðrar. Leiðin út á Sumbiargrynnu er ekki long, bert tveir fjórðingar at rógva; men teir vóru ekki meir enn setstir, tá aldan í sjónum vaks so bráðliga, at aldukamburinn fjaldi landið, tá ið teir vóru í aldudalinum, og vestast á oynni spýtti fyrsta brot, teir sóu, so hjómhvitt langt upp í bergið, og við hvørja aldu flutti brimið seg eitt fet longur suður við oynni, til øll oyggin um stutta stund vóð í kókandi skúmi, og Sjørgrunsboði legði 50 favnar upp í Beinivørði, hóast tað bert var vanligt andøvsgul av útsynningi.

Farið var undir segl og árar við tað sama, og strúkandi runnu báðir bátar at landi. Men meinkunnigir, sum menn vóru við lendingarlíkindir í slíkum landbrimi, vistu teir væl í forhond, at nú lendi ongin bátur í Sumba. Eysturleiðin var stongd av Røstini, ið leikaði í við miklum brotum og bakbrotum í teirri síðu havalduni og harða streyminum. Vesturleiðin var heldur ekki farandi um strongin á Heygsfles, ið fer til havs út úr Beinivørði, umframt at brimódn var bæði á Vágseiði og í Fámjin.

Fyri vestan varð leiðin inn á Sumbiarfjørð eisinni stongd av Høvdaða og Sundboðunum. Haldið á Sundinum, ið er so smalt, bert boðarnir skara á, at árararnar nema við brotið í bæði borð, vistu teir væl, vóru ongi lögir at koma ígjøgnum, tí har brutu boðarnir saman uttan íhald; tað skuldi minni til enn so, at teir reistust frá grunni. So var *einans leiðin* eftir, um lív skuldi bjargast, og hon gekk millum strongin á Kílanum út úr hólminum og iðuna á Lambagjónni, sum bæði vóru í andarisi, og har kundi verða nóg ruskut. Teir stevndu so leiðina fram, og væl gekst eftir umstøðunum, hóast kjøkrutur sjógvur var, og stórir skvampar við hvørt lögdu inn um stokkar og stavn.

Teir triggir tangaboðarnir eystur úr hólminum brutu saman, so har var ekki hugsandi um at leggja á; stevnt var so eystur yvir teimum, tað vóru ongi onnur kor at velja; hóast har var reiðilig sjóvarilska millum boðarnar og iðuna uttanfyri, komu teir vandaleysir

inn um gjøgnum tann leysa sjógvin, ið viðhvørt stakk seg upp við borðinum og spýtti stórar skvampar inn í bátin. Men vestur undir tangaboðunum var sjógvurin so krappur, at bátarnir viðhvørt tóku inn um báðar stavnar ísenn, og innanfyri teir tók hann á at bróta á tí grunna vatninum, ið er allastaðni uttanfyri Sumbiarbygd. Teir vunnu tó vegin fram og komu sjódálkaðir inn á deyðavatnið úti undir hólminum, meðan Sumbiarfjørður lá avveltur í skúmandi brimi innanfyri. Av Oyruni, ið gongur úr hólminum væl meir enn inn á hálvan fjørðin, har eitt smalt hald er at rógva ígjøgnum, tá nakað er at, sum á Sundinum, fóru brotini hjómhvít hvørjum øðrum á baki uttan íhelming, sum hond í hond langt upp á land, har tey smildraðust í malargrótinum, ið buldrandi dró inn og út við hvørjari fylling og útdrátti, og sum ljóðaði eins og veldigur trummusláttur til aldu-dansin og brimdunið, har alt mannamál kóðnaði í ódnarrómi.

Brimið stóð í grasið, so onki annað var at gera hjá útróðrarmonnunum enn at draga bátarnar upp í hólminum og bíða í tolni eftir batnandi líkindum. Men ilt var at vera tolin undir slíkum umstøðum, vátir og válaðir, sum teir vóru, og skjótt kom eisini svongdin aftrat, tí tá á døgum var tað ikki siður at hava mat við til útróðrar, tí gomul pátrúgv var í forðum í Føroyum, sum eisini í Noregi, at svangari fiskimaður var, betur beit fiskurin, og hann varð metaður sum eitt átufrekt ómenni, ið hevði mat við á útróðri, sum eisini Brókatáttur sigur:

Allir teir á bátinum vóru
egndu fyri kalva
uttan Jóannes Niklasson,
hann egndi fyri seg sjálvan.

Fyrsti dagur rann skjótt at enda, tí tað var stutt undan jólum, men vetrarnáttin var so mikið longri og tóktist ongan enda at fáa hjá hesum neyðstøddu monnum, ið vóru um at stirðna, tí kalt var í veðrinum, og brimið var vaksið so, at viðhvørt stóð sjórokið sum regn yvir hólminum. Fyri at fáa skjól holvdu teir bátarnar og stungu seg saman við seglinum útyvir sær fyri at halda varmanum, men teir, ið ytstir lógu, vóru verst fyri, heitir um aðra lið og frystir um hina, ið úteftir vendi, tí seglið rakk ikki væl til at fjala allar. Tað var tí av hørðildum, at ein av teimum, ið verst var fyrikomin, tá liðið var út á

náttina, svór so dýran eið, at slapp hann ikki longur inn undir seglið, so skuldi hann skera sín áttanda part burtur úr tí, men hann fekk sín vilja fram, teir innaru skiftu so legu við teir ytstu.

Tá ið lýsti fyri degi, livnaðu menn aftur, men ikki vóru vónirnar lýsnaðar frá degnum fyri. Vindurin og brimið var vaksið og Sumbiarfjørður avveltur av óløgum, ið sjóðandi glímdust í kókandi skúmi: brotini eystan- og vestaneftir møttust á Oyruni, brunnu saman, reistust upp í andarisi í fastatøkum við miklum duni, fullu máttleys aftur í skúmandi froða, men tá vóru tey næstu á veg við somu øði til sama úrslitaleysa dystin fús.

Landbrimið stóð í grasið allastaðni. Veldug grunnbrot fullu við miklari megi móti berginum báðumegin bygdina, stigu hátt upp við bergsins barmi, sum royndu tey at rætta seg upp á eggjatromina, men bergið sló tey øvugt í havið aftur hvørja ferð; — tó ótroyttilig lupu tey á aftur og hildu á tað endaleysa stríðið millum land og hav.

Hólmurin, ið vóð í skúmi og brimroki, var fyri teimum sum mikil knørr í havódn og teir manningin, hjálparleysir móti natúrinnar veldi. Uttan og innanfyri ýldi havið vilt sum svangar løvur, og gjøgnum stormin dundu grunnbrotini sum torusláttur. Vestan og eystan hólmin vóru boðasløgini sum hvøllastu kanónskot av Sundboðunum, Mistrívningi og Høvdaboða og teimum trimum Tangaboðunum. Ein veldugur ljómleikur, leiktur á natúrinnar orgli, so kraftamikil og skakandi áhoyrarnar og trongjandi at merg og mønu, at allir menniskjans ljómleikir vera viðfáningar móti stormsins og havsins veldisløgum í himmalódn.

Tað, ið menn bóru mestan ótta fyri, var at stormurin skuldi vaksa til ódnarstorm við havódn av tí versta, tá hvørt brot steig upp við berginum og fall so kolblátt niður yvir hólmin og fór skolandi inn á fjørðin, tí so vistu teir væl, at bæði teir og bátar hvør um annan komu at fara skolandi gjøgnum óløgini og finna sín bana á fjørðinum, har teir kanska einaferð saman við smildraðum bátasprekum vóru funnir sum brimløstað lík á Malarbrúnni undir bygdini.

Svongdin herdi á og doyvdi eisini dirvið. Dánjal undir Hamri, ið var ein tann elsti, hevði tikið øll homlubondini, ið vóru av grindabøkslum, í sína varðveitslu; hann duldi sína ætlan við hesum: fyrsta kvøldið fekk hvør maður tveir bitar, og nú ið menn illa tuskaðir fóru at tosa um svongd, so tók hann og skar hvørjum manni nakrar bitar aftrat; hettar var berkin kostur, men teir fingtu tó ein matraka, tá ið

teir tugdu væl, og at enda gleið væl niður, tí sum kunnugt, er svøltur hin besti kokkurin; hetta mettaði ikki, men teir ernaðust eitt sindur av tí. Langtandi sótu teir og starðu inn á land, har teirra kæru kúrdu um teirra óvissu lagnu. Tann stutti vetrardagurin tóktist teimum endaleysur, tí langtandi manni tykist longst at liva, men alt fær tó ein enda, og tá nakrir bitar vóru býttir aftrat, og náttin kom, royndu teir aftur at bølast sum best inni undir bátunum við seglunum útyvir sær.

Svøvnurin var sum harragudveit, tá ið ein er bæði kaldur og svangur og óttast tað versta. Brimdu og boðabrot mintu uttan støðg á, at Rán var á villari veiðiferð sveipt í hjómhvítan feigdarbúna og væl kundi veita teimum kalda song á havsins botni, hóast teir høvdu fótin fastan. Og stormurin hvein sum trølskir andar um bátarnar, og tey fúkandi illveðurskýggini mintu á Óðans villa deyðingafylgi á skýferð í stormduni á óveðurssvørtum hestum, og mánin torgaði sjáldan at kaga útundan, tá ið stormurin einstakar ferðir skræddi rivur í tað skýfyllta loftið.

Fall vetrardagurin langur, so var tann langa óhugnaliga vetrarnáttin sum ein ævi at koma ígjøgnum undir hesum tungu umstøðum. Onkuntíð maktaðust teir burtur, men vaknaðu skjótt av illum dreymum og kuldaskjálvta til tann beiska veruleikan.

At enda fór tó at grána fyri degi, og líðandi kom hitt signaða dagslýsið aftur og kveikti nýtt lív í teir neyðstøddu menn.

Ongantíð hevði Sumba tókst teimum so yndisliga vøkur sum henda illfýsna vetrarmorgun, prýdd sum hon var við eini gyltari glæmu av góðum lívsminnum og av teirra langtandi hugi eftir børnum og vívi og øllum har heima, sum teir kanska ongantíð fóru at síggja aftur, hóast teir vóru so nær staddir, at teir kundu eygleiða alt í bygdini: allan húshagan randaðan av tí stolta fuglaríka Beinivørði og Eggjagarði við Spinunum, Spáafelli, Knúkanum, Skálanum og Fjallinum, har teir áttu so mong spor bæði í bergi og haga. Tá brast úr einum teirra av ótta og langtan: Gud gævi eg nú sat undir høvdið í Tjørnini! (eitt stórt sortudíki oman fyri Malarbrúnna), tí so visti hann, at lív var bjargað. Einasti uggi teirra var, at veðrið var ikki versnað. —

Heima í bygdini var ringur standur, fremst hjá teimum avvarðandi, men hjá øllum hinum eisini, tí øll vistu, at lívsljós teirra, í hólminum sótu, brátt kundi verða sløkt, um stormurin øtlaði eitt sindur aftrat, tí tey sóu brimið so javnan spýta upp á bergstromina og rúka inn yvir teir, ið sótu sum fangar, hungraðir og frystir, og sum væl

kundu eygleiðast av landi. Menn vóru javnan saman í ráðagerð og talaðu um, hvat ið var til ráða at taka fyri at veita hjálp, hóast teir væl vistu, at í hesum føri vóru ongi ráð fyri óráðum.

Teir fingur Suðroyar sýslumann til bygdina, og teir samráddust nú saman við honum, men hann visti ongi ráð heldur. Við skipi kundi onki gerast, um tað torgaði vestur um Sumbiarenda, so var ongin vón skøpt at fáa samband við hólmin, sum nú leikaði í. Onkur helt, at tað vóru vánir til ættarskifti, kanska teir í so fall kundu lata kíkar við mati reka út í hólmin, men hetta uppskot bygdi á leysa luft og var meira ein ynskidreymur, sjálvsagt. Tá reistist ein Kollfirðingur — Nikláí, ið var komin suður at vitja ættarfrændar — seg á føtur og beyð sær til at seta lívið í veð og svimja út í hólmin við mati! Sumbingarnir hugdu bilsnir at honum, og fleiri máttu flenna, um teimum ikki var látur í huga, tí teir vistu fullvæl, at út gjøgnum brimið slapp ongin livandi, men hann, ið royndi slíkt, kom at verða bardur til deyða móti kletti ella møl. Slík roynd vildi einans verið sjálmorð. Men fleiri yngri konufólk tóku hetta makaleysa tilboð sum álvara og bønaðu og bóðu henda fremmanda, ið vísti seg djarvari enn nakar av teirra bygdarmonnum, um fyri teirra skyld ikki at seta sítt lív í váða. Nikláí stóð bringubrattur, errin, sum hani í einum høsnaflakki, og læt seg bøna leingi. So helt hann fyri náðisliga: tað var sær hart ímóti, men tá ið tær tóku sær hansara lív og lagnu so nær, so skuldi hann fyri teirra sakir og bønar skyld lata vera at fara, hóast tað var lítið verk fyri seg at útinna.

Nikláí varð til látur fyri mannfólki, sum sóu tvørtur ígjøgnum glansmyndina, men tað var ikki sørt av konufólki, ið bóru tokka til hansara fyri hetta mikla roysnisverk, sum hann einans hart trongdur av teirra bønun hevði latið seg eftirlíka ikki at fullføra. So hann fekk góða løn fyri sín »offurvilja«.

Bygdarmenninir, ið onga hjálp kundu veita, skiltust í vónloysi; nú vóru einans ráð at biðja og vóna, at veðrið skuldi batna og brimið minka. — Úti í hólminum minkaðu vónirnar so hvørt, sum dagurin leið, og stormur og brim leikaðu í við sama lag, tí nú fór at standa á hvørjum manni, hungraðir, vátir og frystir og illa svøvntir við deyðanum fyri eygunum leiðulanga tíð vóru teir viknaðir likamliga og eisini sálarliga. Dánjal undir Hamri býtti teir seinastu homlubondsbitarnar millum allar og stóð við einum lítlum stubba av tí seinasta eftir í hondini, tá ið hann spurdi, um nú allir høvdu fingið sín part, tá svaraði Jens

Jakup, at sanniliga hevði hann onki fingið. Dánjal, ið visti sum helst fleiri aðrir, at Jenis var ein tann fyrsti, ið hevði fingið sína »verð«, tókki synd í honum, tí hann var eina verst fyrkomin, og læt hann fáa tað, ið eftir var, og ongin av hinum meira og minni illa farnu fanst at tí.

Hvussu illa teir hava verið farnir av svongd, sæst av hesum tilburði; tí tá ið eitt gamalt homluband av hvalahvølju við tránaðum siggi uppií, verður notið við betri matarlysti enn nakað góðgæti í vanligum umstøðum, tá gongur hart á megnarmenn. Men tað vóru eisini meir enn tveir dagar gingnir, síðan teir smakkaðu matartuggu.

Teir stungu seg saman í myrkrinum undir bátunum fyri at søkja sær varma og ugga. Ikki bar væl til at sova, tá ið tenninar ringlaðu í heysinum av kulda. Fleiri høvdu onga bjargingarvón longur, tí óveður og brim leikaðu við sama lag; men teir bóru sína lagnu sum menn, vandir upp sum teir vóru í kvæðamentanini, sum segði tað ei vera kappalíkt at gráta um deyðar menn, og mentir av teirra forløgstrúgv, at ongin kundi renna frá sínari lagnu, og doyggja skuldu øll. Sjálvt um teir sárt saknaðu síni kæru, ið lítil vón var um at hitta aftur, tí um teir ikki skolaðu av hólminum av brimi, so fóru teir brátt at maktast burtur, sat ongin teirra og eymkaði seg ella feldi tár um sína lagnu, tí hon var fastløgð í móðurlívi og kundi ikki ryggjast; onkur kundi tó biðja til Gud, men innantanna.

Teir frægastu tosaðu saman um tær mongu ódnarferðir, teir høvdu verið við til, ella sum oddamenn í bjørgum, tá ið eitt hár var millum deyðan og lívið, ella tá ið teimum lá vátt undir fótum í andróðri ella av sjóvarilsku. »Minnist tú ódnarsiglingina vestan úr sjógv, Sørin, tá ið brotið legði kolblátt inn yvir bátin, og hann sigldi seg upp á aldukambin á næstu báru, so tað stóð sum áarfossur aftur av honum tvørt um Dánjal, ið sat við róðrið?«

»Ja, Tummas, tað var somu ferðina, ið tú segði: Hattar var ein kroppur! og Jógvan, ið saman við øðrum lá niðuri í rúmumum fyri at gera bátin tryggari undir seglinum, spurdi: Var tað ein hvalur, hann sá; og tá ið hann fekk at vita, tað var ein brotasjógvur, bað blaka teg út, tí tú háðaði Harrans veður og vind. Og tú svaraði við at kvøða: Ikki skulu vit láta lív, so longi sum Ormurin heldur.«

»Ja,« helt Tummas fyri, »eg segði tað fyri at menna hinar, tí tað galt lív og deyða, og eg havi lagt til merkis, at sálmar ella bønir í vandaferð heldur gera flestar menn ráðaleysar, so at teir missa mót og

megi, meðan hóskaði kappærinna menna allar. Og at hann, sum er staddur í deyðans vanda og hefur hug og hendur fullar av at bjarga far og lívi, minni hugsar um Gud, tí tað hefur hann ikki stundir til.«

»Tað man vera, sum tú sigur«, legði Óli til, »sálmasangur okkara hefur altíð verið eitt heiti; kappróðurin á havmiðini og aftur at landi er ikki væl hóskaði til sálmasong; sum nú í heyst, tá ið vit kappróðu á Tormansmið; vit vóru byrjaðir at syngja, tá ið hinir lögdu á, og áðrenn vit vóru komnir vestur at Flesini undir Á, var málið sum í kálvi á hvørjum manni, og vit máttu enda sangin í triðja ørindi ella tapa. Tað man Harrin fyrigeva okkum; hann kennir síni børn og veit best, at øll eru brekað,« tók Dánjal til orða; »hann hefur ikki skapt okkum til syndagremjandi hongjuhøvd, men til at gera okkara virki á foldum á besta hátt og halda dans og leik, tá ið stundin loyvir, eins og gudsmenninir Dávur og fleiri í bíbliuni, sum ørindið sigur:

Gud gleðir hann, ið glaður er,
hann er Gudi kær,
hann hefur ongar illar tankar,
meðan hans hjarta lær.

Tað skalt tú eiga allan rætt í, tók Sørin til orða. Eg óttist ikki at doyggja, tað skal so einaferð verða; eg eri nú ein eldri maður og øll míni floygd. Tað er ikki so stórur harmur í mær og mínum líkum, sum ikki hava stórt av ogn at binda seg til lívið, men sanniliga sker tað meg í hjarta, um Niklas í Laðangarði, ið nýliga hefur tikið við seksmarkagarði, skal láta lív her bert 18 ára gamal, beint sum hann skal byrja at liva, so at siga fyri egnum durum, síggjandi bygd, jørð og garð sín við seinasta eygnabrái.

Eg harmi meg heldur ikki, segði Dánjal; mínar umstøður eru tínum líkar, Sørin, men tað, sum fellur mær tyngst, er, at 16 av bestu monnum í bygdini nógvir á bestu árum skulu seigpínast til deyða her, meðan so mong óvætti, sum ongin saknur var í, sum Jákup bróðir, skulu liva sum ónyttur til ellisár.

Tá brast út úr Hanusi, ið var kendur at liva í støðugari ósemju við konuni, at læt Gud veðrið batna, og hann kom heilur heim, so skuldi hansara fyrsta gerð verða at fara til altars við konuni, og aldri

skuldi ðvugt orð falla teirra millum aftur; tað lovaði hann dýrt og heilagt í olmussu.

Men Sørin kundi ikki bara sær, tá ið hann hetta hoyrði: Trýr tín býttlingur, at Gud ikki hevur meira um at vera enn at ansa eftir, hvussu tú og konan tiggja tykkum, og at himmalsins veður og vindur gevur far um, antin tú klórast ella hálsfevnist við konu tína? Eg havi verið við í vandaferð, tá ið menn hava lovað munandi mætari olmussu enn tína, men eg havi ongantíð sæð, at sjógvur ella stormur eru tamdir av luftum ella bønnum; vit slitu landið upp við okkara mátt og megi, uttan at veðrið linkaði ella læt við seg koma; men summir bátsmenn mínir trúðu av gomlum vana, at tað var olmussan, ið bjargaði.

Tosið doyði so líðandi burt, og flestir maktaðust av svøvni og dúraðu.

Stormurin var nú minkaður, og tveir teirra, Pól og Jenis, ið vóru eina frægast í lagi, fóru at leita eftir svøvnskarvum, ið plagdu sita og sova fast um náttina á pallum fram við sjónum. Tað eydnaðist teimum eftir langari leitan at fáa fatur á teimum, og fóru teir so aftur til hinar.

Eldførispinnar vóru ikki komnir í nýtslu tá, so teir høvdu ongan eld; teir skrædlaðu tí fylluna við fjaðrunum av, eftir at hava drukkið blóðið, og hesir ráu skarvarnir vórðu so ætlaðir at býtast javnt millum allar, hóast tað bert var ein góður munnbiti í part, um ikki veðrið var linkað, tá ið dagurin kom. Og tað hevði eisini verið sætliga etið, um rátt var.

Men móti lýsing minkaði vindurin nógv, og sjóðanin av brimum minkaði eisini so líðandi og kveikti nýggjar vónir í hesar illa teipaðu menn, ið høvdu gjørt sær greitt at doyggja og vóru tí fyrivarnir tí versta. Allir tóktust at vinna nýggja lívsmegi, tí kanska tað ótrúliga *kundi henda*, at hann kyrraði so mikið, at teir finga lögir at lenda. Hjartaslagið gjørdist títtari, so teir ornaðu av spenninginum millum vón og ótta og tráaðu alspentir eftir ljósum degi og fríum útsýni yvir líkindini á Sumbiarfjørði. Løtan undan lýsing tóktist endaleys, so gránaði umsíðir fyri degi, og við hvørjari nerv á tambi stóðu teir og starðu inn á fjørðin, til tað lýsti so mikið, at teir sóu hylling á umstøðunum fyri bjarging. Tað var sum ein klettur var lyftur av hvørjari bringu, tá ið teir sóu, at bert hann kyrraði eitt sindur aftrat, mundi vera klúgvandi vestur í Pollin.

Teir vendu so teir holvdu bátarnar aftur á rættkjøl og drógu teir á sjógv og lógu so búnir at byrja ta stuttu, men vandamiklu heimferðina, so brátt sum líkt var til at koma fram, tí teir vistu, hvussu lúnskt Sumbiarhavið var, helst á vetrartíð; ein lítil linni viðhvørt og so avvelt aftur í brimi, sum kundi liggja bæði tveir og mest av triðja mánað eisini, uttan at tað var lendandi í Sumba.

Brimið linkaði líðandi, og so samdust teir um at royna. — So illa teipaðir sum teir vóru, hildu teir seg tó ongantíð hava tikið ár í hond við so stórum vónum, og harav øktari megi, sum á hesi um lív ella deyða ráðandi heimferð. Skúmandi runnu bátarnir gjøgnum brimhjómið, og alt fall væl í lag, uttan um Haldið á Oyruni, har tað breyt saman viðhvørt; men teir sluppu eftir lögum vestur um Oyruna og róðu so vestur undir teimum skúmandi Sundboðunum, eygleiddir av øllum, ið gonguført var í bygdini, bíðaðu óløgini av undir Sundinum, og lögdu so eftir lögum inn í Pollin, har bátarnir vóru loftaðir av teimum heimastøddu og sum eitt skot meira bornir enn drignir líka á bakk-an.

Har var fagnarrómur og gleðisgrátur av teimum avvarðandi, ið høvdu fingið menn, fedrar, brøður og synir, sum vóru teimum eins og afturgivnir úr deyðans kalda favni.

Men skjótt var henda vandaferð bert eitt kámt minni hjá øllum, ið samband høvdu havt við hana, tí óspilt mannabørn hava lyndi at gloyma tey illu og goyma tey góðu minnini. Og mong hending er farin fram í Sumbiarhólmi síðani.

Hans Dalsgaard

(29/3 1899 - 25/10 1970)

Minnisvarðin

Norðanfyri bygdina, uppi undir fossinum har sum Mígandalsá og Áin í Rættum renna saman, kanst tú enn hóma rustirnar av hini gomlu mylnuni, ið staðið hevur har í óminniligar tíðir. Leivdirnar eru ikki miklar: Tvey veggjaløg, og í helluni millum veggjanna ein rustað stálpík, ið klænkar ár eftir ár. Brátt er eisini hon horvin, og einki er tá eftir, ið minnir um Gomlu Mylnu. Ja, hvør veit? Kanska fara málfrøðingar at leggja høvur í blot til at týða upprunan at Mylnarfossanavninum, og kanska finnur tú tá í hini nýggju útgávuni av navna-bókini, undir stavinum M, kvinnunavnið Mylna, avleitt av Mjøl'nir, hamara Tóra-guds.

Ja, brátt fer alt í gloymskuna! Góðir menn fara undir mold og verða gloymdir, farsóttir herja lond, og bátar ganga burtur, alt verður gloymt! Ja, og so øll lyftini, ið lovað verða, og síðan verða gloymd! Hetta meini eg við meg sjálvum, hetta um lyftini, tí so ofta havi eg lovað mær sjálvum, at Gamla Mylna skuldi fáa eitt vakurt eftirmæli. Og hvat varð so burtur úr øllum lyftunum? Eg hevði ætlað mær at lýsa hana í eini skaldsliga innblástari ritgerð, soleiðis at lesarin skuldi kenna á sær, eins og sá og hoyrði hann vatnið froysa móti teimum sveiggjandi mylnubløðunum, hoyra hitt dunandi hulda ljóðið frá kvørnini og hitt tunglátta, langtandi kvæði mylnarsveinsins. Eg hevði ætlað mær at skriva so, at lesarin bókstaviliga skuldi kenna angan av fúnaðum mjøli — beiskt og søtt í senn — rúka sær í nasar. Ja, eg hevði ætlað mær, men eg gjørði tað bara ongantíð! Eg gloymdi lyftið, hóast tað var lætt at útinna. Ja, tí tað plagar vanliga at liggja raðið fyri mær at skriva eftirmæli. Tað er so nógv lættari at skriva um eitt ella annað, ið *farið* er, sum t.d. ein sið, ið avlagdur er, ella ein merkismann, ið er deyður, tí tað verður ein ikki álopin fyri. Heilt øðrvísi er tað, tá tú skalt til at skriva um *verandi* lutir, ella um eg so má siga, at skriva um tað, ið livandi er. Tað endar sum oftast í kjaki — verður til politikk — sum maðurin segði á sinni um tarvin.

Eftirmæli fekk Gamla Mylna ikki. Men spyr tú meg, um eg so eisini fari at *gloyma* hana, so svari eg nei. Tí so mangan gleimin gav hon okkum óvitum. Hvussu ofta mundu vit ikki sleppa vatninum oman, meðan fríggjarapar sat á kvørnini? Havi ofta seinri undrast yvir, at eingin skaði hendi. Hugsa sær til, at sita við eini gentu á fanginum og mala í klingur!

Men tað er ikki gleimur eina, tað sum eg havi at minnst aftur á Gomlu Mylnu — alt annað! Og nú fyrstani komi eg til søguna, sum eg ætlaði mær at skriva. Søgan er um ein tilburð, ið bar á seinastu ferð, ið eg var við Gomlu Mylnu.

Lat meg siga tað beinan vegin, at tað er hitt ringasta vari, eg havi verið staddur í á ævini; tað krýpur í mær, tá eg hugsar aftur um tann dagin.

Vit triggir, Tummas, Sámal og eg vóru farnir niðan á Gomlu Mylnu at »snurra«, sum vit kallaðu tað. Tað var soleiðis, at ein av okkum í senn skuldi standa á mylnubløðunum, groypa armarnar tvørtur um mylnustokkin, og so skuldu hinir sleppa vatninum oman. Roysnið var, hvør longst kundi standa uttan at verða í ørviti.

Vanliga plagdu vit at kasta lut um, hvør ið fyrstur átti at snurra, men tá vit í tí sama sóu Jákup Mortan koma sporandi niðan móti okkum, ráðlögdu vit, at hann skuldi hava fyrsta snúðurin — og tað skuldi ikki vera eiti av karmi heldur, hann skuldi fáa sær. Vit skuldu byrgja ána heilt upp á trepan, og har skuldi hvør dropi fara í slokuna.

Jákup Mortan læt seg ikki eggja tvær reisir. »Á devulin, ja!« var tað fyrsta, hann svaraði, tá ið hann hevði svølgt drýlbitan, sum hann hevði í munninum.

Tað var tað ringasta við Jákup Mortani, at hann bannaði so ræðuliga illa, tá hann varð ivrigur. Sára Malena plagdi ofta at hava at mammu míni, tí at hon læt meg spæla saman við hasum knektinum, tí at dúvuungi kom ikki úr ravnseggi, segði hon. Sára Malena var kona »Líkskoðarans«, tey áttu eingi børn. Altíð var hon eftir Jákup Mortani, hvar hon sá sær føri til tað.

Men ongantíð forbeyð mamma mín mær at spæla við Jákup Mortani, og sjáldan hoyrði eg hann banna, tá ið vit vóru heima hjá okkum, hóast levintið ikki altíð var av tí besta. Ikki sýtti hann mammu míni bøn, og hon segði ofta, at hann bar tað ringasta uttaná.

Nú var mylnarhylurin næstan á tremur, og Jákup Mortan stillaði seg á bløðini. Hann groypti armarnar væl saman um stokkin og rópaði hvat d. . . vit bíðaðu eftir. Vit læðu okkara millum og rópaðu afturímóti, at lokan var komin í baklás, hann mátti geva tol.

Tá vit ikki fingi byrgt meira vatn, rópaðu vit so andskræmiliga varskó og ryktu lokuna upp. Vatnið fossaði oman, og mylnubløðini mólu heilt vitleyst. Vit gleddu okkum til at hoyra geylini frá Jákup Mortani. Nakað bloyttur var hann nú!

Men har komu eingi geyl — ikki eitt ljóð — og sum eftir felags innskoti rendu vit lokuna fyri og turnaðu oman undir mylnuna, ið nú var steðgað. Har var eingin Jákup Mortan!

Spyr ikki, hvat vit søgdu. Eg minnst bara, at tað var eins og eg frysti, eg var púra stirðnaður av ræðslu og sorg.

Vit stardu niður í hin djúpa hylin, niðan fyri mylnuna, ræddir fyri at síggja, hvar hann lá, meinslaður og kanska deyður. Men hann var ikki í hylinum. Nú kroysti fyri álvara at hjørtum okkara.

So at leita oman gjøgnum alla ána Vit hugdu undir hvønn vallbakka og hildu soleiðis á allan vegin, heilt oman millum húsanna.

Og tá var eftir tað versta, tí nú komu allir hinir óvitarnir kropp á

kropp, og teir vildu hava at vita, hvat tað var, vit leitaðu so gjølla eftir. Sjálvsagt fingur teir einki svar frá okkum, men hetta, at vit nú einki kundu tala okkara millum, síðan allur repilin var komin rundan um okkum, gjørdi alt enn tyngri fyri okkum. Nú var ógjøriligt at ugga hvønn annan. Var tað undir øðrum umstøðum, kundu vit rikið teir aftur at húsum, men vit vóru ikki til hernað fúsir, hvør var mótleysari enn annar. Hinir vórðu alt meira og meira forvitnir, teir endavendu hvørjum steini í ánni við róp og levint — vit skuldu nú aldri sleppa at hava hetta fyri okkum sjálvar! Kanska var tað ein búgválur ella ein silvurkróna.

Ein og hvør kann ætla nakað, hvussu okkum visti við innanbrósta. Eg svari fyri meg, at tað var meinviti. At vita sær at hava forkomið einum leikbróðuri. Hann fleyt nú kanska úti á sjógv, ella hann var skorðaður so langt inn undir ein áarbakka, at hann ikki kundi koma út aftur. Eg sá tárini í eygunum á hinum báðum, og sjálvur bardist eg við grátin av ovurhuga. Eg bað til Várharra so bøniliga, at hann skuldi lata okkum finna Jákup Mortan aftur livandi. Tað gjørdi minni, um hann kanska var eitt sindur meinslaður, tí eg skuldi vera so góður við hann, og eg skuldi bera alt torvið fyri hann. Nei, Jákup Mortan *mátti* ikki doyggja, tí so varð eg sekur í, at hann kanska fór til illamans, tí at hann bannaði, beint áðrenn vit sleptu vatninum oman.

Men so — mitt í allari neyðini — hoyrði eg tey mest sálarsvalandi orð, eg nakrantíð á ævini havi hoyrt — og tey komu frá honum, ið eg syrgdi sum deyðan:

»Her er hann!«

Og síðan ein fløkja av illbønum.

Ja, tú má fyrigeva mær og royna at seta teg í mín stað. Har lá nú Jákup Mortan ljóslivandi, fram eftir rommum á einari hellu, og bardist við ein yvirvaksnan eyrriða, sum hann hevði drigið út undan helluni. Eg kundi ikki meira, tað mól fyri mær. Eg hevði bara *eina* hugsan: Hann er livandi, á Gud havi lov!

Sum ein sigurharri kom hann yvir á vøllin til okkara at sýna okkum veiðuna.

»Mamma tín skal eiga hann,« segði hann, og rætti mær eyrriðan.

Í fyrstani visti eg ikki, hvat eg skuldi siga — eyrriðan misti eg niður á vøllin, men so brast tað út úr mær:

»Tú hevur ikki rikið oman eftir ánni, tí troyggjan er turr. Vit hildu, at tú var deyður!«

»Halt turrar! Heldur tú ekki, at eg visti, hvat tit ætlaðu, hinir gomlu? Hesin gamli er ekki so lættur at lumpa. Eg spelaði bara beint til hús at eta morgunmatin lidnan. Mamman segði, at eg skuldi fara eftir torvi, men so sá eg tykkum niðri við ána, og eg brendi avstað — eg visti, at tað var ein eyrriði, tit høvdu sætt! Hvar sóu tit hann fyrst?«

»Vit hava ongan eyrriða sætt,« skuldi eg til at svara, men í tí sama kemur Sára Malena til, og hon tekur til at berja og lemja Jákup Mortan við einum rábleytum biðiskinni. Hann bannaði og kallaði, og hon lamdi og skeldaði:

»Tín skarnsungi! Títt kloddafyl! Eg skal læra teg at brúka munnin. Vakurt er at hoyra teg, illbønirnar hoyrast um alla bygdina. Pakka teg heim aftur, har tú eigur at vera, tín leysingaungi!«

Í fyrstani stóðu vit og vistu ekki, hvat vit skuldu gera av okkum, men so kom tað til sjóndar, hvussu takksamir vit vóru fyri, at Jákup Mortan ekki var deyður. Vit lupu allir triggir á Sáru Malenu, og tað var ekki handavending, so lá hon fløt á jørðini. Sámál fletti skjúrtil upp um hana, og Tummas flongdi hana við eyrriðanum.

»Er tú svakur?« Nú spilti tú eyrriðan!« rópaði Jákup Mortan. »Hvør heldur tú, fer at eta hann nú?«

Um kvøldið varð eg flongdur og koyrdur tíðliga til seingjar, og pápi helt eina langa álvarstalu fyri mær og segði, at um eg versnaði soleiðis, so visti hann eingi onnur ráð enn at senda meg á útoyggj.

Eg visti væl, at eg átti at vera iðringarsamur, og eg sá eisini, hvussu syrgin pápi og mamma vóru — men eg kundi ekki gera við tað, eg var so hjartans glaður yvir, at Jákup Mortan var livandi, at eg kundi ómøguligt gráta iðranartár, og eg legði ekki petti í, um Sára Malena klagði meg fyri presti og verjuráðnum.

Seinri um kvøldið hoyrði eg mammu og pápa tala saman uttari í køkinum. Tey hildu meg vera sovnaðan. Hurðina hevði mamman latið staðið á gloppi, tí hon hevði ekki hjarta til at lata meg liggja einsamallan við mínari iðran.

So mikið hoyrði eg, at eg so við og við fataði alt, hví Sára Malena var so ill við Jákup Mortan: Einaferð, langt síðan, hevði mamma Jákup Mortans verið arbeiðskona hjá bóndanum. Hon var bæði røsk og vøkur, og Jákup Petur, sum tey nú nevndu Líkskoðaran, vildi fegin hava hana, men hetta vildi Sára Malena ekki, tí at hon ætlaði sær Jákup Petur til mann. Jákup Petur hevði drigið á bæði, men so hevði Sára Malena lagt seg at doyggja, og boð fór eftir Jákup Peturi, at hann

mátti koma at síggja hana, áðrenn hon slóknaði. Tað segðist, at hon var deyð, tá hann kom at seingini. Tað var hon tó ikki reiðiliga kortini, tí aftaná hetta vórðu tey trúlovað. Men Jákup Petur fekk eyknevnið Líkskoðarin.

Einaferð seinri sama árið hevði Bóndin sæð Líkskoðaran koma út úr Gomlu Mylnu, og mamma Jákup Mortans var við honum. Tá var Sára Malena komin til teirra, og hon legði beinanvegin á tey. Hon kallaði mammu Jákup Mortans við øllum háðarorðum, kallaði hana rekavætti og alt annað illavorðið, og við Jákup Petur segði hon, at nú skuldi hann velja eitt av tveimum, annaðhvørt merkurnar Undir Fjalli ella flórskøvuna hjá Bóndanum.

Sára Malena og Líkskoðarin giftust á mikkjalsmessu og høvdu stórt brúdleyp. Sama kvøldið kom ljósmóðirin til arbeiðskonuna hjá Bóndanum. Tað kvøldið kom Jákup Mortan í bygdina. — — —

Men Sára Malena fekk ongantið nakað barn — sum betur fór, tí hon var eitt óargadýr, sum ikki kundi torga børn í námindum av sær. Og nú er hon deyð, og Líkskoðarin við — men Jákup Mortan, hvat er vorðið av honum?

Ja, hann er eisini deyður.

Eg havi her liggjandi á borðinum framman fyri mær eitt enskt blað. Í tí stendur frálíka vøkur og áhugaverd grein um »The Faroe Devil«, føroyingin, ið var so stak handfimur at taka handspreingjur og gera tær vandaleysar. Blaðið skrivar, at hann hevði eitt seregið handalag at taka hesar spreingjur. Eg ivist ikki í, at tað hevur verið hitt sama hepna handalagið, sum hann hevði, tá hann tók síl í ánni heima. Eyknevnið, sigur greinskrivarin, góvu felagar hansara honum, av tí at hann einki óttaðist. Tað er trúligt, men eg havi nú kortini ein grun um, at blaðið kennir ikki allan sannleikan í hasum. Mestur man tað vera so, at einhvør illbønin er gloppin honum út av munnni — ilt er barndømið burtur at kasta — og harav man eyknevnið vera komið.

Tað stendur ikki í greinini, á hvørjum hermóti hann er fallin, men at hann var við at bjarga hinum seinasta av ellivu liðsmonnum, tá líggjamaðurin náddi honum. Hann er heiðraður við hinum hægsta merki, ið givið verður meinigum, og verður tað sent heim til Føroya.

Heima í bygdini eru eingir ættingar at syrgja Jákup Mortan. Men eg ætli mær at reisa honum ein varða, og á honum skal heiðursmerkið hanga. Hvar varðin skal standa, veit eg væl: *Uppi undir Mylnarfossi.*

Seinasta bragd Nelsons

Dópsnavn hansara viðkemur ekki hesari sögu. Öll kallaðu hann Nelson, og sjálfur nevndi hann seg við hesum navni.

Hann var í ørviti. Var sum ungur vorðin heilabrekaður av einum falli. Leyp, sum so mangur hevur gjørt, ov tíðliga av einum sporvogni í Keypmannahavn, og tá hann eftir langa sjúkralegu aftur kom út at ganga, kundi heili hansara ikki fylgja við tí, ið fyrifóruttan um hann. Í fyrstani talaði hann lítið, og tað var bert um eitthvørt frá barnaárunum, men seinri kom ymiskt av tí, hann hevði lisið, fram fyri hann, mest úr veraldarsøguni. Nú var so langt síðan, hann var heimaftur komin, at eingin rættiliga mintist til tað longur. Tey ungu vistu einki annað um, enn at hann altíð hevði verið har í bygdini, og at hann var barnavinur; legði ikki þetti í, um tey argaðu hann.

Óvitarnir fjeptust uppi í honum, og hann var altíð fúsur at koma, tá teir rópaðu á hann at koma at spæla. Tað vóru altíð tey einfaldastu spøluni, sum t.d. at pikkast, steina verpur ella eisini ravnaleik, men tað gratt ikki, at spælið altíð endaði við álopi á fransin.

Ella byrjaði. Tí tá tað lagið var á óvitunum, og teir sóu Nelson koma, við øðrum arminum stívum á skák út frá sær og kreptum neva og við hinari hondini groyptari um troyggjurondina fyri rørunum, kundu teir skera útúr:

»Nelson, fransurin er her!«

Og tá var Nelson ikki seinur. Hann skipaði við tað sama allar til atsókn, og har hjálpti einki at muta ímóti. Hvør maður til sína kanón! Nú skuldi Nelson vísa hasum røvaranum Bonaparta megi Stóra Bretlands.

Ein gamlan koparstavshólk hevði hann altíð í hinum krepta nevnum, og tá harðast gekk á, lótust dreingirnir oftast, sum at eingilskmaðurin varð við undirlutan, tí nú vistu teir, at Nelson hevjaði hondina við stavshólkinum, gjørdi seg ógvisligan á máli og segði:

»Nú setur Nelson kikaran fyri hitt blindu eygað. Tá veit hvør maður, at hann eigur at gera skyldu sína móti gamla Bretlandi, um hann so leggur lívið á, tí í dag stendur øll mannaættin í váða.«

Men tá var eisini spælið liðugt fyri tann dagin, tí tá Nelson hevði hildið hesa eggjandi talu, var hann deyðagivin á at líta, tivaði tungliga og stardi grundandi fram fyri seg; síðan snúði hann sær á og fór sín veg, sum oftast oman at sjónum, og var ikki at síggja aftur fyrr enn dagin eftir.

Var brim í sjónum, kundi hann standa ytst á sjóvarklettinum og hótta við nevanum út móti ólögnum. Hann toldi illa alt, sum var ógvisligt.

Jóannes var í bönum. Elin stóð og bakaði pannukøkur til millummála hjá honum, nú hann fór at koma aftur um eina løtu. Men hann hevði tað við at halda leingi á, og nú vóru báðir teir eldru dreingirnir farnir at ótolnast. Teir vildu hava millummála, søgdu teir, og teir tímdu ikki at ansa eftir lítlabeiggja longur. Nú vildu teir sleppa yvir á bøin at spæla við hinar dreingirnar.

Teir fingi hvør sína pannukøku og haraftrat strangligt forboð at fara av fetinum frá hinum lítla, fyrr enn pápin var komin aftur úr bönum. Hon var ikki av teimum, ið halda tað vera nóg mikið at signa børnini um morgunin og síðan lata Várharra skoyta teimum restina av degnum. Tvørturímóti. Tað var ikki sørt, at hinar konurnar høvdu fragd í at síggja hana renna niðri á bakkanum og niðri í fjøruni eftir dreingjunum.

Nú var hon liðin við at baka pannukøkurnar, hevði beint burtur og sett á borðið. Nú kundi hon fara út eftir hesum lítla og taka hann inn. Hon vildi helst ikki hava hann malandi um seg, meðan hon fekst við eldin. Teir eldru báðir mundu nú vera keddir eisini, sum ikki var lægið.

Hon hevði havt ein strævnan dag, og nú hevði hon kýtt seg við pannukøkunum eisini. Hon varð tí illa við, tá eingir dreingir vóru at síggja. Tá hon hevði hugt allastaðni um húsini, fór hon yvir í granna-húsini at spyrja.

Jú, tey høvdu sætt teir fara niðan í bøin. Hevði hon ikki sent teir niðan til pápan?

»Teir høvdu væl handan lítla við sær?« spurdi Elin.

»Tað man ikki vera, tí hann spældi sær rætt nú her niðri, fyri løtu síðan; gekk og dró eitthvørt eftir sær« søgdu tey.

Elin ornaði og ætlaði sær at siga okkurt, men læt vera. Hon kundi sjálv havt ansað betur eftir, segði hon við seg sjálva, og síðan skundaði hon sær oman á bakkan. Fyrst oman á Neytagarðin, sjálvandi; tað var stytsta leiðin — ikki meira enn tvær snørislongdir — og haðani sá hon oman á Koytusand. Ja, tað var hent, at børn vóru skreidd oman gjøgnum skriðuna og ikki steðgað aftur fyrr enn á sandinum. Hvussu skjótt kundi ikki skaði hent?

Hon hevði so mangan orðað við Jóannes at seta tætt stik eftir hinum gamla vøllgarðinum, sum nú sást bert farvegur til.

Men Jóannes hevði bara svarað aftur í glóri, at tað skuldi ikki vera hissini stik, ið skuldi halda fyri óvitum!

Tá hon kom oman á Neytagarðin og sá oman yvir gilið, sum vanligi varð nevnt Koytan — valling var báðumegin í gilinum, men í botninum var skriða — tá sá hon, at tað var ókyrrari, enn hon hevði hildið. Beint nú var sjógvurin úti, tí sum altíð, tá ilt er í vestursjógv, var nógur renningur, men hon sá slóðina eftir óløgnum oman fyri hálvan sandin, og stórar fyllingar vóru nú við at taka seg upp úti um tangoddarnar.

Har var eingin at síggja á sandinum, Gud havi lov, men hon visti væl, at hin lági kletturin undir Koytuni bar uppfyri, so at hon sá ikki hitt ovasta av sandinum. Fyri at síggja heilt inn undir klettin mátti hon annaðhvørt gjøgnum Katlar, niður á Urðina norðan fyri sandin, ella hon fór oman á Pallin, sunnan fyri hann.

Elin var í trongum skóm, tí flóðin vaks, og hvønn veg hon fór, kundi hon koma ov seint. Fór hon oman á Urðina, og hon einki sá har, so varð hon ov sein, um nú drongurin var farin oman eftir Sjóvargøtu, oman á landingina har suðuri. Rópa eftir hjálp? Nei, tað hvepti hon seg við, tí so mangan hevði hon hoyrt fyri oyrunum:

»Lat hasar dreingirnar vera í friði og skoyta sær sjálvum! Tú spillir hasar dreingirnar. Í hesi bygdini er einki brúk fyri bloytum og vendilókum!«

Hon viðgekk, at teir høvdu rætt. Teir meintu henni tað væl og vildu bara rættleiða hana. Teir talaðu fyri »bygdina«. »Viða gongur mansins rykti,« tí ráddi um, at bygdin fostraði fulltiknar menn. Hvussu ofta var ikki ein bygd komin í ringt orð einans av *einum* vánamanni?

Men hon var líka bangin fyri tað. Vildi ikki missa nakað av børnum sínum av gáloysi og óansni. Hini skiltu hana bara ikki. Tú skalt ikki freista Harran tín Gud! Skuldu møður ikki kenna ábyrgd fyri teimum børnum, ið vóru givin teimum í hendi? Hon treiv í ørindið:

»Harri, tak í tína sterku hond barnið, sum leikar á sandi.«

Í sama bili kemur Nelson oman eftir. Ja, hon visti tað! Nú hevði

hann kent pannukökuroyk, men nú hevði hon ikki stundir til at leska hann, sum hon var von.

»Eg snaraði lykilin um, Nelson. Eg havi mist handan lítla burtur og veit ikki, hvar hann hevur fjalt seg. Og so er tað hesin bakkin! Í dag verða helst ongar pannukøkur fyri tað fyrsta. Nelson hevur væl ikki borið mær eyga við hann nakrastaðni?«

»Eg havi mist min kikara! Mitt instrument er burtur!« svaraði Nelson. »Varúlvurin er leysur, og øll mannaættin er í váða. Nú herja teir á aftur! Men Napoleon kennir ikki Nelson enn. Nú skal hann fáa at kenna hann!«

»Á, Gud hjálpi okkum, Nelson!« segði Elin.

»Ja, men Guds hjálp virkar so langsamt, og her er eingin tíð at spilla!« svaraði Nelson og ginaði avstað, suður á lendingina. Hann hvarv oman millum neystini.

Tað visti hon altíð, at tað kundi einki nytta at spyrja hatta vanlukkudýrið. Í dag var hitt rætta lagið á honum — ella rættari var at siga: tílíkur stjølur hevði ongantíð verið á honum áður.

Elin var ikki meinsk við Nelson. Hon var bara so uppi á floti, tí at nú var órógv komin á hana fyri álvara. Hon hevði ikki stundir at tala við hann um hansara »instrument« — kikaran? Ja, nú fyrstani sansaði hon, at hann hevði ikki stavshólkin í hondini — tað var av sonnum sjáldsamt! Hevði hann mist hann burtur, so var ikki undarligt, um hann var í ringum skørum, tí at hólkinum slepti hann ongantíð, hvørt hann so át ella svav — bert skifti hann í ymsar hendur. Av hesari orsök hevði hann mist mangan koppin á gólv og brotið. Harrin viti, hvussu hann hevði skólmað hann burtur og hví?

Alt hetta vavdist upp í tankar hennara, meðan hon rann suður at neystunum og altsamt gjørdist meira og meira trong um hin lítla Hví kom Jóannes ikki úr bønnum?

Eftir bakkanum, millum Koytuna og neystini, var ein samanbygd lon av gróthúsum. Tey stóðu har sum ein verjugarður, so at har var eingin vandi fyri smábørnini. Samtíðis tóku tey av fyri sjórokinum á landnyrðingi. Tað segðist, at her hevði hin upprunaliga bygdin ligið. Eitt av hesum gróthúsunum hevði hvølpalás enn. Hon hevði einaferð sætt eitt tílíkt hvølpalás innan. Omaná sláini vóru tveir hvølpar, og undir sláini var ein. Jóannes segði, at teir kundu viðhvørt hava upp til átta hvølpar omaná, men niðriundir var altíð bert hin eini.

Hon mintist so væl ta ferðina, Jóannes segði við teir báðar eldru:

»Hesir báðir hvølþarnir, hesir eru tit báðir, og hasin har niðriundir, hasin er lærhvølpurinn hjá mamma síni.«

Og tá teir spurdu, hví lítli beiggi skuldi liggja einsamallur har niðriundir, svaraði hann teimum:

»Tað er tí, at hann er so lítil enn, og tí má mamma hansara goyma hann har.«

Elin hvepti seg. Væl var goymt!

Áðrenn hon sneiddi oman millum neystini, hugdi hon niðan í bœin eftir Jóannesi. Jú, har kom hann rætt nú úr akrinum við báðum dreingjunum aftaná seg. Hon rópaði tað hon var ment á hann, men gav sær ikki stundir at vita, um hann hoyrði. Skundaði sær bara enn meira fyri at verða nóg skjót — hon kappprann við flóðina.

Av lynningini og norður móti Koytuni var eitt rókalag, ið endaði á Pallinum. Hagar ætlaði Elin at fara, tí haðani kundi hon síggja allan sandin, heilt niðan undir klettin. Enn var ikki ov seint, tað sá hon á brimslóðini har á dráttinum — men tað fløddi í hvørjum.

Hon gekk tó fyrst so langt oman á dráttin, sum hon slapp, tí haðani kundi hon síggja mesta partin av sandinum — tó ikki heilt niðan undir bakkan, við tað at Pallurin bar uppfyri.

Á fjøru og hálvfløddum sjógv var gongt millum dráttin og sandin, undir rókini. Hetta hevði Elin eisini í huganum, tá hon valdi at fara oman á dráttin fyrst. Men í dag var uppris í brimi.

Nú bar hon eyga við Nelson. Hann stóð har yviri á Pallinum og stardi niður á sandin. Hann stóð ikki, sum hann var vanur, og hótti, men hendurnar gingu kykar, eins og vildi hann taka eftir einum hvørjum. Tað var eyðsæð, at hann var ikki minni sinnisrørdur enn sum vanligt, men hvat hann stóð og messaði, skilti hon ikki fyri duninum frá teimum komandi óløgnum — og sama kundi tað gera.

Men tað var annað og meira, hon hoyrði nú. Bar tað til? Hon læsti tenninar saman, sum hon lurtaði. Jú, har var tað aftur! Og nú var tað týðuligari... barnagrátur! Og ljóðið kom av sandinum — men hvar var lítli drongur hennara? Og har stóð nú Nelson! Hví kundi hann tó ikki vera sum eitt annað fólk? So kundi hann sagt henni, hvar hann var, tí haðani sást um *allan* sandin. Hetta var henni ovboðið, hon skar útúr:

»Nelson! Áh harra Jesus Kristus!«

Nú hugsaði hon hvørki um flóð ella brim. Hon hugsaði bert tað eina: Bjarga barninum! Og so leyp hon avstað...

Men áðrenn hon var komin av dráttinum, hoyrði hon Nelson rópa:
»Hatta er óðamannaverk! Kom higar yvir — skunda tær!«

Og so sá hon hann loypa.

Tá Elin kemur yvir á Pallin, er Nelson komin aftur á beinini. Hann er farin fram eftir aðrari øksl, tá hann er komin niður. Neyðardýrið, hann er ikki fimur í brøgdum longur. Hann skinklar á beinunum, men nú fer hann yvir eftir hinum lítla dreinginum.

Og nú sær Elin dreingin hjá sær! Tætt uppi undir hinum lága klettinum, undir Koytuni, gongur hann og melur í klingur, grætur hjarta-skerandi og rópar eftir mammu, meðan hann gníggjar sær um bæði eygu. Har uppi er sandurin heldur brattur og leysur, so hann dettur ferð eftir ferð, og alt fer hann longur og longur omaneftir — og har koma óløgini!

Men nú er Nelson har, og hann varð undan.

Ikki varð hann tikin av fótum, men hann riðaði á og varð borin úr stað. Nú tók hann dreingin upp undir annan armin fyri betur at kunna lofta sær, og soleiðis stríddi hann seg at Pallinum. Men nú var onnur fyllingin á kroppinum á honum.

Elin stóð stív av ræðslu og toygdi armarnar út ímóti teimum báðum. Hon sá, at Nelson var við at fara av fótum. Hann meira fleyt enn gekk. Skuldi hon síggja teir báðar hvørva í briminum? Tá fór bygdin at fáa eitt annað heilabrekað fólk ístaðin fyri Nelson. Tá var betur at loypa beinan vegin niður til teirra — doyggja saman við tí lítla soninum — og honum. ið hevði sett lívið til fyri barn hennara.

Men hon kendi ikki Nelson enn.

Eitt litið bil seig so mikið niður, at hann fekk føturnar fastar. So tók hann dreingin í báðar hendur, setur sveiggja á tvær ferðir og kastar hann so av allari tí makt, hann hevði eftir, upp móti Elini og rópaði:

»Lofta honum!«

Tá kom hin triðja og størsta fyllingin. . .

Jóannes var givin nú. Hann hevði skorið akur í allan dag, bundið og skryvt. Nú stakk hann knívin inn í hitt niðasta bundið í tí seinasta tólvinum og fór oman.

Tá hann kom oman á brekkuna, vóru teir báðir dreingirnir komnir hagar, og hann ætlaði at seta seg niður eina løtu at práta við teir. Men tá hvakk hann við, tí rætt nú, meðan hann hugdi eftir briminum, sá

hann Elina niðri við neystini. Hon rópaði niðan til hansara, tað sá hann, men hann skilti einki av tí — og so rann hon oman millum neystini.

Hann tók dreingirnar, hvønn í sína hond, rann síðan tað hann var mentur at húsum. Hann setti dreingirnar inn í gólv í næsta húsi og rópaði á tveir av gronnunum, ið eisini rætt nú vóru komnir at húsum, síðani helt hann til gongu oman í fjøru. Hinir fylgdu eftir.

Tá Jóannes, ið var undan hinum, er komin oman á dráttin, sær hann Elina liggja fram eftir rommum yviri á Pallinum. Hann drálaði ikki á fótunum, men var skjótur haryvir. Hann var deyðagivin, so tað mól fyri honum, tá hann sá, hvussu vorðið var.

Elin hevði fingið aðra hondina um ein kneysa, og við hinari helt hon tí lítla dreinginum, ið meira hekk enn lá í klettatromini. Hann sá, at hon hevði ikki nógv út at geva, men nú vóru hinir komnir til, og har varð skjótt atborið.

Tá drongurin var bjargaður, var úti við Elini. Hon svímaði.

Men áðrenn hon varð reiðiliga burtur, hoyrdu teir hana teska við rístandi máli:

»Nelson! Óløgð tók hann!«

Nelson? Ája stakkalin! Ikki var annað at vænta, enn at hann endaði á sjónum. Tað var syrgiligt, men kanska var tað hitt frægasta, ið henda hann kundi. Her kundi verið verri enn so. Hetta kundi væl komið at verið skaðadagurin, ið seint varð gloymdur. Tí nú var so ókyrt, at á flóðini fór Pallurin at vera sópaður.

Elin raknaði við aftur, meðan teir bóru hana og dreingin niðan á slætt. Tað fyrsta hon segði, var tað, at hon sá Nelson aftur heilt yviri við Urðina. Hinir báðir brunnu tí avstað at vita, um hann kundi vera skolaður upp á land. Tann vegin gekk tvørsúgurin.

Elin var so fræg, at hon gekk óstudd at húsum, meðan Jóannes bar hin lítla. Tað leit ikki til, at hann hevði fingið stórvegis mein, men hann var nakað skurðslaður um annan vangan, og hann hevði fingið sand í eyguni. Jóannes bar hann so varliga, sum hann kundi, og troyggu sína hevði hann lagt tvørtur um hann. Hann streyk hitt váta hárið burtur frá pannuni á hinum lítla og kysti hann. Tá steðgaði Elin á, kíndi hondini á hinum lítla og segði við Jóannes:

»Ja, vit fingi hann aftur. Men tað hava vit einans Nelsoni fyri at takka næst Gudi! Tað tykir mær so sárt, at hann skuldi doyggja so. Men kanska skuldi tað ganga soleiðis. Høvdu teir nú bara, av illum, funnið hann aftur.

»Nelson?« Jóannes bráðsteðgaði, og tað var ikki langt frá, at hann misti dreingin úr hondunum. »Tú sigur ikki, at Nelson hevur... Eg meini, hatta ber ikki til, at *hann* kann hava hjálpt tær nakað petti? Hann, við sínum handalag?«

Men Jóannes segði ikki so, tá hann hevði fingið alla tilgongdina at vita. Hann var ikki bilsin, nei, hann var púra ovfarin. Hann varð ikki minni ovfarin, tá Elin segði honum, at Nelson hevði fingið vitið aftur; tað var eingin ivi um tað. Ein heilt annar Nelson var hann, hevði talað við hana við fullum skili, og tað sýndi seg eisini á øllum brøgdum.

Ja, helt Jóannes. Tað var kanska ikki so heilt ótrúligt, hvørt sum var. Læknar søgdu, at tilíkt kundi henda viðhvørt. Kanska hevði hann fingið hvækkin, ið skuldi til, tá hann hevði hoyrt hana rópa í deyðaræðslu síni. Men so var tað handalagið? Hann hevði ongantíð kunnað hildið á einum koppi, hvussu *kundi* hann hava borið dreingin, í so ringum líkindum? Og hvar hevði hann so kikaran?

»Tað má tú væl spyrja!« svaraði Elin. »Kikaran hevði hann mist burtur í morgun. Tað undraði meg nógv tá. og eg spurdi meg sjálva, hvussu hann mundi hava mist hann, og hví. Nú veit eg hví! Tað kann væl vera, at hann hevur fingið vitið aftur av hvækki; hví ikki tað? Men her hevur einhvør annar skipað fyri, Jóannes!« svaraði Elin.

»Ikki veit eg, Elin,« svaraði Jóannes, »men vit bæði kunnu ið hvussu er siga, at Nelson hevur ikki livað til einkis!«

— Nú er eftir at siga teimum frá báðum grønum hjá Jóannesi:

Tá teir koma oman á Urðina, vildu teir illa trúgva sínum egnum eygum. Tí hvør situr har undir bakkanum uttan sjálvur Nelson? Sum ein baðað kráka, sjálvandi, men livandi! Ússaligur var hann, men hann sat við einum brosi á andlitinum og kíndi einum ella øðrum, ið hann skifti hond úr hond.

Stavshólkurin! Har hevði Nelson funnið kikara sín aftur. Óivað hevði hann mist hann úr hondini, meðan hann hevði staðið uppi á bakkanum í morgun.

Teir bóru hann upp á slætt, og síðan tóku teir hvør undir sína hond og leiddu hann til húsar. Har varð einki talað um annað, enn at hann varð lagdur í song heima hjá Elini og Jóannesi og boð sent eftir lækna til hansara.

Einki var at gera við hann, segði læknin. Nelson hevði bara overvað seg og skuldi bara hava frið og hvíld. Og hann legði aftrat:

»Tað man fara at verða hvíldin langa.«

Í trý samdögur lá Nelson fyri tað mesta og svav. Elin fjálgaði um hann, tað besta hon kundi, men niður í hann fekst einki uttan tann vatnsopin, Elin gav honum við spóni. Ikki mælti hann orð.

Um kvøldið triðja dagin, meðan Elin sat framman fyri seingini hjá honum, kom órógv á hann. Jóannes kom beint tá inn og hevði hin minsta við sær. Hann tók hann upp at sær og segði við Elina.

»Er tað ikki best, at eg skifti við teg; so tekur tú tær av hesum lítla?«

»Nei, Jóannes! Nú haldi eg, at tað verður ikki leingi. Lat meg sita hesa lötuna aftrat. Far tú og legg hann!«

Tá reistist Nelson uppundir seg, stavshólkurin gleið úr hondini á honum og fell á gólvið. So hevjaði hann báðar armar upp, stardi upp í loft og rópaði:

»Lofta honum, Elin! Nú herja teir á aftur!«

So seig hann afturá. Nelson tók undan og sigldi heim, har heiðurslønin bíðaði honum.

Aksið

Eg fann eitt aks á vegnum,
— av hestahógvi niðurtrátt.
Tá kornið er so nógv og gott,
sær bóndin ei
eitt einsligt aks á vegnum.

Eg tók tað upp av vegnum.
— Mær tókti synd, at háð tí beyðst.
Men tað var tómt og nyttuleyst,
tí lá tað har
sum fótatraðk á vegnum.

— — —

Tú vallari á vegnum,
sum gongur reystur — ansa tær,
at kjarnin góðar mentir fær.
Tú annars er
eitt burturkast á vegnum.

Skip í stormum farast

Skip í stormum farast —
 feigdin skeiðið skamtar.
 — ressast dötur Ránar.
 Bróta brot frá grunni,
 ganga bátar burtur —
 fólk í bygdum fánar.

Langt av landi flýddur
 fuglur — her er herskið.
 — gapa oydnar gjáir —
 Ómegd elvist, monnum
 minkar dáð og dirvi.
 Fúsir eru fáir.

Balast børn í túnum,
 telgja skip úr spónum.
 Neglir borð og nikkir,
 byggir bátasmiður,
 sigla ungir aftur,
 oyðist bygdin ikki.

rímleys yrking

Meg hugbítur mangan,
 at her kom ein profetur
 í Jeramiasar líki,
 við hevjaðum hondum
 og logandi eygum,
 at skelka samvitsku teirra,
 ið gloyma skaparans minstu —
 Sum siga í háfloygdum røðum,
 til handaklapp
 og hurrá:

»Tað er ikki produktivt,
at byggja borgir
til býtt børn.«

Áramót

Herðslu heimsins bræð og brót,
aftri tú hvønn tvøran fót!
biðja vit við áramót.

Tey í myrkri, gev teim ljús,
vitja inn í fangahús,
tú, sum ert til hjálpar fús.

Tey sum syrgja, ger tey glað,
kærleik set í haturs stað
tú, sum fyri øllum bað.

Tey, sum eiga ongan eyð,
gev tú teimum dagligt breyð.
Ver tú hjá í sálarneyð.

Mildi Kristur, grøð tey sár
summi nutu hetta ár.
Tel og goym tú teirra tár.

Signa skeiðir, bát og bú,
arman, mætan, nekt og skrúð.
Tá vit sova, vaki tú.

Chr. Matras

(7/12 1900)

Hitt blinda liðið

Ganga fram í myrkri
øll tey blindu.

Ganga ymsar leiðir
eftir lyndi.

Eingi hóma miðið,
fram bert ganga —
so fer blinda liðið
vegin langa.

Summi lúgvast tíðliga
og leggjast fyri,

onnur halda ferðin
er uttan virði,
fylgja so við streymi
uttan vilja —
ganga øll í dreymi
og einki skilja.

So í sælum stundum
hendir lívsins undur,
blindir fáa megi
at lata eygu sundur,
liva ríkar lötur,
ið leingi minnast,
sígga allar gøtur
saman finnast.

Ganga so aftur
øll í blindum,
ganga ymsar leiðir
eftir lyndum,
eingi hóma miðið,
fram bert ganga —
so fer blinda liðið
vegin langa.

Veðurtrøll

Nú er vetur og móti nátt,
og trøllið situr og karðar grátt
í onkrum steini, har gjóstur tvarrar
og sýgur mannmerg og etur spjarrar.

Og trøllið karðar og trøllið karðar
og laðar upp stórar villavarðar,
og gjóstur tvarrar og sløðir trøllgrátt
og heldur átfund, tá alt er kølgrátt.

Og maður svegur og ekki ansar,
 at nú tróð gjósturin skinklidansar,
 so tröllagrátt út um heimin spjaddist,
 og náttin rýmdi, hon deyðaræddist.

Og við tók dagur í tröllagráum,
 hann fettist erpin av ljósum ráðum,
 men sólin grein burtur øðrumegin,
 hon var so gomul, hon kendi vegin.

Men sólin snópnast, sum dagur líður,
 tí grá er ættin til allar síður,
 og trøllið karðar, og trøllið karðar
 og laðar upp nýggjar villavarðar.

Eg sigi tær satt

Eg sigi tær satt, at enn henda dag hanga sóttroll í tróðri,
 roykstovu-sóttroll,
 kvæmri enn gróttroll,
 ið doyggja á degi og nærast á nátt.

Tú lært, tí eg bar hasar minnisins spjarrar
 saman við sóttroll,
 kvæmri enn gróttroll.
 — Sópa úr sinni sóttrolla-minni, sigur tú,
 ikki kann spøkja, har einki er til.

Jú, eg tváddi tróðrið, skræddi burt sóttroll,
 og leki kom á,
 eg tetti aftur, traman og tættur
 var skálin mær tá.
 Men aftur komu sóttroll,
 kvæmri enn gróttroll,
 ið doyggja á degi og nærast á nátt.

Eg sigi tær satt, at enn henda dag stendur roykstovan eftir.
 Roykstovu-sóttroll,
 kvæmri enn gróttroll,
 vaksa í skugga, regni og sól.

Skjaldur

Rógva teir, rógva teir inn gjøgnum flógvan.
 Uttarlaga sótu teir, veiddu fiskin nógvan.
 Leggja teir, leggja teir inn undir nevið,
 síðani við landi fram — sama árastevið.
 Nú rópa tey á sjónarheygi: *Teir koma!*

Pretnast teir, pretnast teir, móðir menn í báti.
 Líður nú væl at víkini. Har er Kletturin Váti.
 Børnini, børnini skriða nú oman av bakka,
 eftir koma gamlir menn, við krókutum putti lakka,
 og konur, sum bera flógvan munn í hosum.

Skjóta teir, skjóta teir, kœnir menn at landi.
 Fátt er enn á munni havt, sum var her duldur vandi.
 Skipa upp, skipa upp fiskarúgvu á knaggar.
 Oman nú um hamarin hin síðsti knarkurin raggar.
 Nú taka teir bátin upp har niðri á Spori.

Tosa teir, tosa teir um veiðina og veður.
 Nú er komið upp á turt. Og so alt bátin dregur
 langan drátt, langan drátt niðan í neyst á bakka.
 Konur ganga nú heim til hús, innantanna tær takka,
 at aftur kom hin dýri farmur í góðum.

Ragga teir, ragga teir niðan aftur í garðar.
 Er sum hvør ein steinur og túgva trúliga av teimum varðar.
 Framman túnið, framman túnið lækjur leka í giljum,
 og alt er blítt og heima fjálgt við dunnusvamban í hyljum.
 Nú ríkja aftur hurðar heima í gørðum.

Viðoy

Sigl, oyggj, fram úr mjørka, nú ert tú eitt skip
og tindarnir siglutrø,
tú stevnir í veldiga heimin út
við høgum og fjallarøð.

Nú brýtur frá stevni við Enniberg,
og við Nánestanga er hvítt.
Enn liggur tú fremst í skipaheri,
har streymurin rennur strítt.

Og líta vit upp at mastrartræ,
har lýsir við tind og røð.
Nú tekur at lætta við helluna
og um brekkur og fjálggrønan bø.

Og fuglaringar um stavn og bógv
teir lívga upp urð og skor.
Og fólk og fæ og spógvamál
er hin dýri farmur um borð.

Morgun

Renn, sól, upp úr havi so glæmu-ung,
rís hátt á himinsins boga,
nú brotnar og brestur náttin tung,
og tindarnir taka at loga.
Nú eru vit aftur Alheims børn
og vakna í ríkum roða.

Nú hitar tú urð og flidnalond
og lendir í køldum gjáum,
tú skyggir á báru og hyljastrond

og lýsir í leskandi áum.
 Nú lyftast upp fuglar, fólk og fæ
 og lívgast av ljósins náðum.

Neytakonur

Neytakonurnar ganga nú sunnan úr høgum
 við biðum á baki og móðar í knøum.
 Skvatlar mjólk í biði, og prikar undir iljum
 lyngurin á heiði og eyrurin í giljum.
 Heima liggur lítlin og svevur.

Neytakonurnar ganga nú sunnan at gørðum,
 ganga á træðri og líkjast fjallavørðum,
 sum fóru til gongu, tá dimmið kom á heiði.
 Nú opnast teimum grindin og bygdarvegur breiði.
 Heima liggur lítlin og svevur.

Neytakonurnar knugga nú tungt gjøgnum bøin.
 Kettan har heima stundar trátt á løgin,
 leggur gjøgnum grasið, tá neytakonan kemur
 við nátt á baki og biðinum á tremur.
 Heima liggur lítlin og svevur.

Halgi

Nú er halgin lögst um heimafjöll,
 sum eitt huldublik breidd yvir vøll,
 sum ein messufarri yvir sjógv
 — sum ein heilug tøgna um tún og lógv.

Allar urtir steðgaðu í dag,
hvør ein seyður hevur annað lag,
hvør ein fuglur fekk eitt annað mál
— hvør ein hylur er ein rúnað skál.

Her í halgirúmdini hvørt far
fer sum leyst við hvønn dagsheim tað var
— er sum mynd úr kvæðafjaru verð
sædd í sjón út fyri landi her.

Summarkvøld

Einki er sum summarkvøld við strendur,
Hvítar lýsa gjar- og flidna-rendur,
Standa menn á nesjum og á tongum,
Bátur rør við áratøkum longum.

Veksur flóð, og neyvan tú tað grunar.
Eiðasørt á nøkrum flúri runar.
Syftast fagrir fiskar fram við strendur,
meðan dagur leggur saman hendur.

Hýkur dimmið mjúkt um hellulandið.
Kámast agnið, her eg sjálvur standi.
Áraknarr og syftan millum flesja.
Hómast valla land ímillum nesja.

Fram við landi eftir taragrunni
hava blankar beitur støðugt runnið.
Sleiskast alt hjá monnunum á tanga.
Ein og ein teir heim til húsa ganga.

Fólkafundur

Nú ferðast fólk fyri nesini
og sigla inn undir Eið
— ganga so gjøgnum grønan haga
ta longu fundarleið.

Ymiskur er tann húsroykur,
ið hongur uppi við fólk
— og ymisk er gongd og húgvuburður,
har tey tyrpast í bólki.

Og lyndið er dæmt av heimalívi
slíkan dag sum nú
— og innan kot og knappatroyggju
býr ymisk trá og trú.

Mong eru tey í rúgvuni,
sum smæðast seg sjálv og øll,
tí hetta er vaksna manna spæl
ímillum tey høgu fjøll.

Tey standa tí sum í kirkjuni
rundan um talarastól,
meðan smálomb jarma so sunndagsmælt
undir heitari fundarsól.

Men summi hvørva í ungari ást
burtur í grøna lág
— og summir vekja ella drepa dreym
við at ganga og smakka sær á.

Ein hálvvaksin drongur hentar alt
í hugan á sínari leið
— fundarhátíð og lomb og gras
og dreymar við Gøtueið.

Seinni fer hann burtur í lond,
førdur av lagnu og trá
— tá vaknar í onkrari løtu alt,
á Gøtueiði hann sá.

Móðurmálið

(Yrkingin vigd føroyskum studentum)

Eg fann teg í kvæðum, sum fólksins varrar
lyftu úr øld í øld,
eg fann teg í søgum og sagnatali,
har fólksins brøgd vóru tæld,
eg fann teg í mjúkum barnaljóði,
sum sungið varð vetrarkvøld.

Eg fann teg í orðum, sum møður mæltu
stákandi inni við eld,
eg fann teg í teimum hyggjuráðum,
í orðatøk vóru telgd,
eg fann teg í teimum føguru nøvnum
á fjøllum, áum og deld.

Eg fann teg hjá einligum stórmennum,
ið festu teg fyrst á blað,
eg fann teg í tí væna ljóði,
sum skaldið um oyggjarnar kvað
— eg fann teg nú aftur, nú andi tín
teg loysa úr fjøtrum bað.

Hann fór inn í sítt høli

Hann fór inn í sítt høli
við tí sum eygað sá.
Nú hildu øll hans bøli
í eldslökkingi lá.

Tey vistu ikki hann løddi nú
so sterkt í síni orð
at hann fekk í tøkum tíma
skotið vanasjón í sor.

Berjasunnudagur

Har er ein dalur handan fjøll,
sum einki hús er í
— og likkan eitur klokkan tann,
sum gongur undir ský.

Og skurar sita á vatninum,
og seyður fer framvið
— men uppi móti grótinum
fær haran ikki frið.

Tí har er fólk við berjalyng
nú tólvta sunnudag,
og alt er børn, tó sumt er stórt,
og hevur sama lag.

Tey brellast eftir fongi enn,
tó nú er vørrin blá
— so stoytir sumt at vatninum,
og summi halda á.

Tá aftnar dagar fara tveir
 um kamb og gjøgnum gjógv,
 teir klintrast eftir hjálpirót
 — og síggja beint í sjógv.

Teir ganga gjøgnum røkurnar
 og bera heim við sær
 ei almikið av berjanøgd,
 men annars alt, ið var.

S. Joensen-Mikines

Ein klettaheimur við flesjum og drongum,
 við bjørgum og skorum og nesjum og tongum,
 eitt brattleika-róp móti víðhavsins fløtum
 við blámandi sjógv undir manngingnum gøtum —
 við súlubergr-rókum og lundalands-grønum
 nærindis túnunum, teigalands-bønum —
 við trøsligum hamrabergs botngrønu sølum,
 og mildari lag í lægdum og dølum —
 og so bygðin við lonum, og á ímillum,
 ein friðheimur manna í landslagi villum —
 har fekk bjargamansbarnið tað inn í sinnið,
 sum dæmdi hans liv, hans málning og minni.

Úr upprunaheimi

I

(Inngangur)

Á Hellu eg stóð,
 nam fornsædda sjón og tey fornhoyrdu ljóð,
 har stóð um meg heimur, sum ljóðliga beyð

mær at loysa seg úr síni orðleysu neyð,
ein heimur av hellu, av huga og tíð,
sum lív mítt var í.

Alt bað hetta nú
meg geva tí ljóð, sum í sinni bar súg,
sum dró meg av landi og festi meg tó,
sum útdráttur átti og fjøtrandi ró,
við halgidómsblettum í sannsælu stund
sum dæmdu mær lund.

II

(Oyggin)

O ørbratta land,
har hæddir og hav framdu varandi gand
við ørandi lofti um ups og um egg,
við tindum, ið toyggjast um meitlaðan vegg,
hesin almáttar leikur í oybúgva sál
meg biður um mál.

III

(Gjógvin)

O klingruta trom,
sum hæddsælu veitti, tó ræðslan var rom,
undir ups runnu bakkar í síðkar og sig,
sum vætan í støðum rann sjónsk oman við,
undir gjóskuggalofti beyð krógvaða møl
mær lokkandi dvøl.

Av bakka í gjógv,
har fossur við gjómunnan stoyttist í sjógv,
har óku vit niður um brattasta stíg

at komast á mæl til at fara úti,
um hálastu hellu var gongt inn í gjógv
at kaldreinum sjógv.

Ja, sjógvurin har
var lokkandi reinur, tó rekastrond var
við óhugnalutum brimbornum á land,
teir huganum bóru ein sjáldsaman gand,
tær djúpheidnu lötur enn liva í mær
frá dvøl míni har.

IV

(Hellan)

O hellan her øll,
eitt fløtukent land fram við skriðu og vøll,
ein klettviður heimur við skiftandi lund,
við óløga-leiki og kyrrastu stund,
á Hellu undir bakka runnu uppruna-ár
við sælu og sár.

O poknuta grót,
sum rísur úr hellu sum knaggar og mót,
har Sporið er máað og lynning er lögð
og bátsstöða evri í klettin er høgð,
her fløðir og skolar mær ævinligt lag
í sinni hvønn dag.

V

(Flesjarnar)

O flesin tú sá,
hon var við á ferðini, burtur og hjá,
hon var mær eitt festi í huga og sjón,

tá tungt var í lívi, tá skygdi av vón,
hon var mær eitt merki á langari leið
í fegni og feigð.

O flesjanna ljóð
av livandi sjógvi um gjarstrendur stóð,
har æðurnar lótu og tjaldur fekk mál,
sum fjálgaði skeroyggj sum grøs lívga vól,
og ternan skar í eitt so summarsnjalt ljóð
tá lötan var góð.

VI

(Útsýnið móti vestri. Múlalandið)

O grannaland mitt,
teg sá eg av hellu bæði ilsligt og blítt,
tín Múli, og Nakkur, og heimoyggjar fjøll
vóru laðaðir veggir í Norðoya høll,
so rúmvítt var húsið, var lonin hjá mær
í lötuni har.

O veggfríða land,
hetta listafínt meitlaða háhamra-band
við omanlopsgróti í brekkum og líð,
við hjólaðum dølum og tindi mót ský,
undir ben-svørtum bakka stóðu kyrra og kvøld
sum ævinlig vøld.

VII

(Eystursíðan á oynni. Fugloy)

O eystara trom,
eg tíðum av bakka um heiðarnar kom,
við egg rúnar rúmdin við sjón yvir hav,

og streymsongur hoyrist, tá hugt er útav,
 á lofti er fuglur um menn og um sig
 við hábergsins lið.

Ja, eystara land,
 av eggini høgu eitt hábakka-band,
 fyri sunnan er bakki og háhellu-strond,
 har Leiti og Berg er útenda-lond,
 á Leiti sá torvmaður komin úr krógv
 í sjóðandi sjógv.

O fløtan í dal,
 bar hvíld fyri eygað, so stund gjørdist sæl,
 har á undan fossum so ringjandi kom,
 so møk til hon nærkaðist bakkanna trom,
 ein blíðmynd millum fjalla so grøtandi rík,
 at fá er hon slík.

O Fugloyggjin har,
 var nakað land dýrari sjón fyri mær?
 Eg leit tá á útoyggj og flotoyggj í senn,
 hon flutti seg áður og flýtur har enn,
 fær barnið at undrast og kenna sum gand
 hetta bergfríða land.

VIII

(Útgangur)

Slikt eyga mítt sá,
 og ljóðið av sjógvi var altíð mær hjá,
 enn fløðir og fjarar í huga á mær
 sum áður á hellu um klettanna gjar,
 mær fylgja á ævini brimdun og flóð,
 hesi fornhoyrdu ljóð.

Og alt er í mæ,
 tað *er* tað sum eina ferð livdi og *var*,
 um lag-skifti bóru inn báru við hvørt,
 tað hvørvur tó ei sum í sinni var stórt,
 var størri enn maður og hvønndagslig spor
 slíkt beiðir sær orð.

Ást undir homrum

Ást undir homrum
 í mjúkum myrkri.
 Heimurin vón.
 Verøldin vígd.

Morgnar

Eg sum morgnarnir vitja
 við sjógvi og oyggjum og lofti
 eri um nøkur ár
 ella fyrr
 ikki til.
 Eri sum óføddur
 eri sum ógitin.

Eg havi kent fólk
 sum høvdu dýrar morgnar
 við lívsins fylling og virði
 fólk sum gingu við deyðanum í hondunum
 og sum vistu tað.

Vart tú førur at veita øðrum morgnar
 at minnst?

Heðin Brú

(17/8 1901)

Fastatøkur

(Brot úr skaldsøguni)

Tað er komið út um javndøgur, ein sunnudag. »Rúðan« liggur bakk úti á Lítlagrunni við einum repi niðri. Hetta er einaferð úti á seinra-partsvaktini.

Lítli Páll kemur til kappan og rópar niður: »Bestimaðurin biður tykkum koma upp at telja lippur.«

Hann fær einki svar. Nú heldur Hákun fyri og hyggur rundan um seg: »Farið tit, sum eiga nakrar lippur at telja, eg eigi ongar.«

Torkil fer tigandi á dekkið, aðrir aftan á honum, soleiðis uttan

skund, allir vilja vísa, at teir leggja einki í hesa teljingina, at tað er ikki tí, teir fara upp, einki er at fara til.«

Ája, teir taka skjáttarnar við sær og savnast har á hekkuni. Bestimaðurin stendur í kappanum við bókini og hevur ein mann at telja fyri seg.

»Komið við lippunum, komið við lippunum,« skundar teljarin undir.

Her er ein tóm skjátta, her er einki at telja, her eru nakrir vaðskítar. Soleiðis er orðalagið, tá ið teir stoyta lippurnar á dekkið til teljingar. Hákun er ikki komin upp enn, hann situr frammi við styttuna og roykir. »Far upp og vita, hvat teir hava at telja, kom so niður aftur til mín,« sigur hann við ein smádrong, ið situr og stoppar sær eina hosu. Drongurin fer og kemur aftur um eina løtu.

»Nú, hvat fekk tú at vita?« Har eru fleiri, hann roknar upp. »Hvussu nógv hevði Torkil?«

»Torkil, hann hevði 519.«

»Hvat devulin sigur tú, 519. Og Høgni?«

»Høgni hevði 511, bestimaðurin hevði 514, síðani vóru hinir lægri.«

»Hevði bestimaðurin so nógv, nær fanin hevur hann fingið tað. Nei, so dýra doyð sendi eg skjáttuna hjá mær so beint á bláman, eg havi ikki dripið livandi hesa vikuna.«

»Kom við lippunum hjá tær, Hákun,« rópar ein í kappanum, »vit eru lidnir.«

So fór hann knuggandi upp. Tað taldi 510 hjá honum.

»Hasin man fara at koma at tosa við okkum,« halda menninir og standa og hyggja eftir einum skipi, ið liggur ímóti teimum. Tá ið tað er so nær, at tað einki er at ivast í longur, tala teir á skiparan og biðja hann koma upp. Haraldur kemur og fer fram á bógv. Nú er skipið her.

»Góðan dagin. Nógvur fiskur?«

»Góðan dagin, 49000 fyri túrin. Og tit?«

»36000. Fara heim nú.«

Haraldur rennur aftur eftir dekkinum, sum skipið kemur framvið: »Hava tit tosað við Ski. . . . ?« og horvin er hann, teir hava skotið eitt kar fyri føturnar á honum, og hann fer so skerflatur. Tað verður látur á hinum skipinum, men teir svara, siga eitt sindur frá skips-tíðindum. Tá ið Haraldur kemur upp aftur og brennur aftur á hekku, nær hann bert at rópa: »Vit hava ongan tosað við.« So er skipið farið.

Rúðumenninir torðu ekki at læa, fyrrenn hann var niðurundir aftur farin, men tá varð stuttligt.

»Vit munnu fara at rýma í kvöld,« halda teir sín ámillum, »høgur í ættini og barometrið fellur eitt sindur, nú ber til at kvetta tvørturum.« Og soleiðis varð, um vaktaskiftið sigur skiparin við ein: »Far og bið teir strekkja repini upp.«

»Strekkja repini upp,« rópar hesin á dekkinum, »strekkja repini upp,« rópar hann niður í lugarið. Tað verður tikið upp aftur av hvørjum manni, og átta høvd stinga seg fram úr koyggjunum og gløa svøvtungt hvørt upp á annað: »Fara vit heim nú?«

Eina løtu seinri siglir Rúðan við skeytunum úti. Skiparin hevur róðrið, meðan hann, ið stýra skal, er niðriundir og letur seg í ein dobba.

Hákun kemur hattleysur við aðrari buksubrókini uttan á stivlanum leypandi aftureftir og niður til skiparan at spyrja, um teir skulu ekki seta breiðfokkuna.

»Hava tit so ræðuligan skund,« sigur skiparin, »so heingið bert upp, sum tykkum lystir.«

Hákun er sum ein áalur aftur á dekkinum: »Upp við breiðfokkuni, upp við breiðfokkuni.«

Teir eru longu í seglkoyggjuni og róta sum óðir menn. »Her er hon,« sigur ein og heldur í kósina á einum segli. »Halt kjaft,« deilir ein annar, »kennir tú ikki »Símun« frá breiðfokkuni.« »Ja, so er hetta hon.« Og nú bar til, teir, í kappanum standa, fáa eisini í. Ohiiib! ohiiib! ohiiib! soleiðis hála teir hana tak fyri tak upp á dekkið. »Hatta munti,« rópar róðursmaðurin, tá ið teir hava fingið hana at standa.

Væl liður eftir teimum suður við landinum.

Á útpurring morgunvaktina er Høgni fyrsti maður úr koyggjuni, fær sær kaffi upp í eitt krúss og skorðar tað fast við einum vøtti millum borðskottið og styttuna. »Hvussu er vorðið uppi?« spyr hann ein mann, ið kemur av dekkinum.

»Veðrið er toluligt. Hann hevur frískað vindin eitt sindur, so mikið skjótari gongur hjá okkum — men tað man fara at verða eitt nos nú einaferð aftur kortini, barometrið gongur so nógv niður.«

»Ja,« svarar Høgni, »tað eigur at fara at verða rusk aftur, eg fekk ikki frið fyri konufólki alla vaktina, tað týðir illveður. Hin gamla í Húsi stóð til róðurs, og neytakonurnar í Hórishaga skrubbyaðu uttanborðs.« Hann er liðugur við kaffið, stendur oljuklæddur á dúrkinum

og bindur sær útsynningin, tekur einar vøttir frá kabússini og fer á dekkið.

»Nú, Høgni,« rópar róðursmaðurin, »kemur tú at loysa meg av?«

»Eg eigi ikki róðurstúr.«

»Tað eigi eg,« svarar ein annar, ið kemur upp úr kahúttini og tekur róðrið.

Høgni verður gangandi á dekkinum, gongur og válar. Tað lívar upp at síggja ferð á skipinum og vita havn fyri stavn.

Einaferð, hann kemur fram móti loybumminum, er honum hyggjandi at vaðbeininum hjá sær, og hann støðgar á. »Nú skulu vit skiljast bæði,« sigur hann fyri munni sínum. Og tað rennur fram fyri hann, hvussu mangan ójavnna tey hava havt saman. Her hevur hann staðið bæði í illum og góðum hesi árinum, meðan vindarnir og aldurnar hava strokið framvið og sæð hann vaksið til mans, og meðan snørið hevur máað seg niður í vaðbeinstræið, hevur hann drigið eitt sindur av frískleikanum úr vindinum og eitt sindur av dýpdini í havinum í seg, og tað er ikki til einkis, tað er gott at hava fingið. Men nú er tað komið ilt ímillum vaðbeinið og hann. »Tú gevur við aðrari hondini og tekur aftur við báðum,« sigur hann við tað, setir stivlahælin á og kvettir tað fyri borð.

Tveir menn eru komnir upp og standa niður á bátin. Høgni fer aftureftir og hoyrir teir tosa: »Ódámilig luft. Eitt ódnarveður aftur.« Og so hyggja teir upp í ættina: »Dámiligari er, at tað er ljóst á náttini, fullmáni í annaðkvøld.«

Mánin. Høgni hyggur upp á hann. Tað kemur so mangt í hugan, sum hann gongur einsamallur har á dekkinum: Barn heima, tá ið mánin sá inn gjøgnum roykstovuvindeygað um kvøldini og legði gular rípur á gólvið. Mánin, tá ið vit spældu úti, leiddu blindabukk, runnu dyst, brendu snjókelting. Alt í einum kundi ein undarliga skapaður skuggi koma rekandi spakuliga eftir vøllinum og ræða hvørt aftur í sína holu. Mánin, í unglungaárunum, tá ið dansur var um vetrarnar, í hoyna, í nótakasti, tá ið unglingar hittust í vinarlag og spákaðu langar leiðir, lið um lið, meðan skuggarnir trúliga fylgdu í mánalýsinum í sínum tigandi álvarsemi, meðan hjørtuni renna saman og allar hurðar fara upp.

»Hann veksur vindin,« talar róðursmaðurin á Høgna.

»Ja, var tað ikki heimferð, høvdu vit havt repað.«

»Enn er hon ikki ovbyrjað av seglum, men nú skal ikki nógv

til afturat, fyrrenn handa breiðfokkan tekur seg sjálv, hon er rotin.«

»Ja, hatta skuldi longu verið siglt yvir á sjógv, so høvdu vit havt eina betri í nátt.«

Teir sigla alla morgunvaktina, men á vøkutíð fara seglini at vera so stór, at teir leggja til at repa. Tá versnar veðrið so nógv alt í einum, at teir taka tvey rep niður og verða liggjandi, fara ikki aftur at sigla.

Men veðrið var ikki fullversnað, tað sást á øllum brøgdum — henda luftin, og barometrið bóлтаði niður.

»Vit skulu repa,« rópar av dekkinum.

Skúvur hevur skorðað seg fastan frammi við borðið. Nú letur í honum: »Jesus náði meg, skal nú triðja rep niður.«

»Tað munnu vera hyggjuráðini at repa, meðan vit fáa repað, havið man fara at hvessa tenn, hugsí eg,« svara menn aftur og fara á dekkið. Oljuklæddir frá høvur til fót, í tungum stivlum og bundið um ermar og brøkur, soleiðis ílatnir fara hesir menninir upp at berjast við havið og stormin.

Teir siga ikki eitt orð, men tú sær á teimum, at teir hava virðing fyri havinum, tað er ein feril av hátiðardámi í andlitunum og hábrøgdunum. Um einhvør óvenjingur hevði verið har nú, sum fór upp at galdra, tí hann fataði ikki ódnina, hann hevði verið harðliga tikin, »tí havið tolir ikki sovorðið,« høvdu menninir sagt.

Nei, teir halda einki vøs, hoykja seg eitt sindur í knøunum, stíga treystliga til, og fara á dekkið. Tað er ovurveður. Himmalin er fjaldur av svørtum samantrunkaðum skýggjum, stormskræddir og øgiligir fúka teir sína leið yvir loftið. Havið stendur í einari skriðu, so langt eygað røkkur, stendur glaðustrokið eftir sjónum, at tú sær einki til aldu-gongd. Skipið liggur skerflatt, tað er so nógvur vindur, at menn vinna ikki fram eftir dekkinum, teir mugu lesa seg fram við lúnningini. Men tað er slætt enn, stormurin er so nógvur, at sjógvurin fær ikki reist seg.

Alt tað frægara fólkið av báðum vaktunum var á dekkinum, tí nú galt mót og manndómur, nú ráddi um, at repa í sovorðnum lagi er ikki spæl, tað skal ganga sum eftir einum tráð, um ikki seglini skulu fara í kloddar.

Haraldur hevði róðrið, hann stóð sum ein risi har afturi og stardi út í rokið, menninir styrknaðu av at síggja hann. Hvørja ferð tað var eitt lið í glaðunum, rendi hann skipið til vindin somikið, at teir vunnu

eitt tak. Og það eydnaðist, teir fingu repini niður í öllum góðum. Fyri at lætta enn meir um hana, stytta teir sprytið, fírdu það longur inn á dekkið. Síðani væla teir um allar surringar á tunnunum og øðrum, á dekkinum er, vísna seg um, at hvørt ting er, sum það skal vera, og so var liðugt, nú lá hon, sum vit siga, fyri stumpunum, nú hövdu *teir* gjørt það, *teir* kundu, síðani mátti alt standa í Guds hond.

Menn fara niðurundir aftur. Teir, ið deksvakt hava, tveita vøttirnar, loysa útsynningarnar av hövdunum og seta seg á beinkirnar ella á dúrkið. Hinir lata seg úr og fara í koyggjurnar. Tað eru bert tveir mans eftir á dekkinum, teir standa afturi við káhúttkappan.

Tað verður metað eitt sindur um veðrið, nógvir halda seg hava ikki verið í sovorðnum vindi á sjógv, annars kemur einki burtur úr nøkrum tosi innanborða í dag, menn sita og roykja ella liggja og strekkja seg og hálvdúra. Teir hoyra hetta javna dunið av storminum í erva, hoyra sjógvin alsamt fossa á dekkinum, teir kenna, hvussu skipið gevur seg, hvussu tungliga stormurin nívir á tað.

Kokkurin strevast við døgurðagerð. Suppu hugsar hann ikki um í dag, tað er ógjørligt, meðan skipið hevur hetta knappa syftingarlagið á sær, men kjötgrýtuna setir hann útá og surrar hana fasta allar vegir. Ája, tað fer at kóka, kjötroykurin breiðir seg út um lugarið, stingur seg upp í nasarnar á monnunum og uggar teir eitt sindur, eisini í sovorðnum líkindum fellur ein góður døgurði væl frískum monnum. Nú fær skipið ein skvamp og setir so knapt, at lemmarnir rúka av kolakjallaranum, osagrýtan stökkur uppav, og hvørt sindur á dúrkið, grýtan stóð sleikt eftir í sínum surringum. Har lá so alt og skolaði, men eingin tosaði nakað um tað, soleiðis er vorðið um borð í skipi. Kokkurin gavst ikki, hann fylti uppí aftur grýtuna. »Einaferð royna vit enn.« Tá bar til.

Nú káhúttmenninir koma fram at eta, siga teir frá, at barometrið fellur ikki meir, og teir, ið hava verið á dekkinum, halda vindin vera í so lítlan nú í seinastuni. »Ája, so er veðrið komið,« tosa teir sín ámillum, »hann brann so harðliga á, at það mátti ikki verið áhaldandi.«

Teir vaksnu hugsa sítt um hesi tíðindi, teir vita, hvat stormurin hevur aftanfyri, tá ið hann einaferð linnar, men óvitarnir ugga seg. Teir liggja og vaka í koyggjunum, sleppa ikki upp, liggja bert og slota eftir, hvat tosað verður. Av og á stinga teir hövdini út og hyggja spyrjandi upp á teir vaksnu, vita ikki, hvat teir skulu halda um henda

standin. So kann tað henda, ein spyr til stuttleika: »Nú hinir gomlu, hvussu dámar tykkum sjólívið?« Tá smílka teir so fánisliga og leggja seg inn aftur.

Á midnátt var væl minni vindur, men tað var ódn í sjógv. Høgni stendur í línu afturi við mesanin, skiparin í kappanum har afturi og Torkil í kappanum har frammi soleiðis, at hann sær teir aftaru menninar. Luftin er so tjúkk, at hóast fullmánan er náttin myrk, og sjógvurin liggur so kolsvartur, tað einasta, ið rívur í, eru brotini um skipið og mureldurin, ið brýtur innvir. Tú hoyrir dunini frá stórsjógvum, ið bróta, og tú hómar blámarnar, ið koma froðandi upp aftan á teir. Aldurnar eru sum fjøll; tá ið skipið fer upp ígjøgnum tær, er tað djúpt at síggja niður aftur í dalarnar aftanfyri. Høgni stendur tryggur og starir gjøgnum myrkrið, eftir lanternum, eftir skipinum og eftir sjógv. Stormurin kemur og rívur í hann, oysir hann undir í hvøssum roki, men Høgni herðir seg uppímóti, mennist og styrknar, hesin einsamalli, hjálparleysi maðurin, ið stendur har á einum neyðars lítlum skipi, ið kastast sum ein høgguþónur í sjónum, hann gloymir sín undirluta, tað kemur eitt fast álit upp í honum á, at hann orkar nógv. Sjógvarnir bróta úr erva at síggja, sum hamrar, ið leypa niður, kortini sær hesin maður seg færan fyri at halda ímóti.

Soleiðis er sjómaðurin. Og sum hann stendur har, er hann við kropp og sál í bardaga við havið. Hann eygleiðir sjógvarnar og savnar allan sín vilja um hetta at boyggja teir frá skipinum. Bróta teir so kortini á hann, hevur hann hondina á loft ímóti teimum og loypur niður ígjøgnum kappan. Teir menn, ið vandu hann upp á sjónum, lærdu hann eisini hetta. »Og«, søgdu teir, »tá ið vit høvdu hondina soleiðis á loft móti sjógvunum, høvdu vit varhugan av einari aðrari hond, ið var enn sterkari enn okkara, sum eisini hevði seg upp móti brotunum.« Hetta trúði Høgni við, hann kendi seg ikki einsamallan, tað var mestsum, tað hekk meir uppi við hann, enn hann grunaði, tá ið einki var á vási. Tað var, sum hann varnaðist røtur, ið gingu frá honum út í stórsjógvarnar, út í hina hondina, ið teir gomlu høvdu sagt honum frá, og gjøgnum hesar røturnar var tað, megin og mótið kom.

Ein annar maður kemur upp og loysir Høgna av.

Teir fáa skvampar av og á út eftir náttini, og tá ið hundavaktin fer at halla, grovkast brotini, so tað fer at siggjast eftir teimum, eitt brýtur tvørtur um bógvin og tekur skansaklædningin í læ, styttturnar standa naknar og raða allan bógvin frameftir, ein brýtur inn aftan

fyri stórvantið og tekur bát og fiskakassa. Tá hyggja smádreingirnir út úr koyggjunum, siga einki, men tað sæst, at nú halda teir vera ringt.

»Nei, stakkalir,« siga menninir, »enn eru vit slopnir væl, liva tit nakað, verða tit at kalla tað smáskaðar, at ein gamal bátur flaknar niður.«

Meðan teir tosa um hetta, nú rópar aftur fyri sjógv á dekkinum, og maðurin, ið loypur niður úr kappanum, rópar: »Tørnið út! Tørnið út!« men hann er ikki meir enn komin í dúrkið, nú brýtur, tað er ein hvøllur brestur og eitt ræðuligt brak, tað stendur tann blái fossur niður gjøgnum kappan, og hon fellur so nógv á liðina, at menninir á gulborðsbeinki bresta í leysari luft í skottið í læborði. Ringarnir fara av kabússini og eldurin út í sjógvin á dúrkinum, lugarið verður myrkt av osa. Allir brenna á føtur og til leytaran, men mugu bíða, sleppa ikki upp, sum tað fossar niður, tað er so leingi, áðrenn hon vinnur seg undan aftur. Teir aftaru menninir sleppa skjótari. Haraldur er fyrsti maður, ið brýtur seg á dekkið. Hann hevur trivið ein spæla-spaka í hondina við sær úr kahúttganginum og hirðir hann inn í síðuna á einari livratunnu. Hann brennir til róðrið, og hon er sligin so nógv til viks, at tað eydnast, hann fær hana undan. Stórmasturin er farin um dekkið og hongur í lævantum aftur við borðinum. Áðrenn lýsiblikan var komin í kjalarvatnið, breyt aftur, og nógv fólk á dekkinum, teir smekkaðu seg niður, har teir vóru staddir, og krøktu seg fastar sum frægast. Sjógvurin kom tvørtur um hekkuna, og tá ið av aftur fjaraði, var bæði skeilett og kappi har afturi farið, róðrið soraðist borð úr borði, og skiparin lá skorðaður inn undir naglabeinkin í læ. Nú var lýsiblika komin aftan á skipið, so tað breyt ikki. Allir eru á dekkinum uttan Skúvur. Hann hevur skorðað seg fastan í lugarskappanum, so at smádreingirnir skulu ikki sleppa upp at síggja hesa sjón, teir fáa skelk, sigur hann, men teir eru honum so sterkir, berjast sum fyri lívinum og ganga grátandi og vaða í sjógv undir leytaranum.

Menn brenna við øksum og knívum at fáa mastrina leysa, menn brenna eftir skiparanum, og menn brenna til pumpuna. Haraldur er svímaður og hevur fingið ein skurð tvørtur um høvdið og bløðir illa. Teir fáa hann niður í lugarið, og ein fer og skal taka medisinkistuna, men sleppur ikki, kahúttin er full av sjógv.

Teir draga segl upp úr lugarinum og skottfjalir úr lastini og sláa út yvir holini í dekkinum har afturi, men tað gongur so seint at fáa sjógvin úr henni aftur, hon er ov tung, og teir noyðast at fara at oysa

við þesum. Tað er eitt sindur mótimikið at oysa skip við þes, men tað var tað einasta lítla, teir kundu gera, og teir vóru nógvir, tað munti eitt sindur.

Ája, teir fáa tómt hana, strekkja sær mesanin betri upp: Nú er hann einasta álitið, einasti kloddin, á skipinum er, og so fara teir undir at gera lýsiposar, tí annars gekk ov nógv til hjá teimum. Tað ræður um at spara, eingin veit, hvussu leingi teir koma at nýta tað. Soleiðis royna teir at berjast fyri lívinum, og tað eydnast at halda brotini frá skipinum. Hesir øgiligu sjógvarnir koma og reisa seg, men blikan strýkur seg upp eftir teimum, og so falla teir niður aftur. Tað verður bert stýrt undan sjógv, annað er einki at gera.

Skiparin vaknar skjótt úr aftur. Teir penta honum ennið aftur og binda um, so ger hann eina lissu á seg og fer aftur at stýra. Enn er so nógvur vindur, at hon gongur í níggjundu míl við berum mesaninum. Men hon er so tung í sjónum, hevur ov lítil segl, at tað leggur so nógv inn á hana, tá ið tær stóru fyllingarnar eru, at tað stendur bláur fossur fram av henni aftur.

Menn eru ikki samsintir innanborða um, hvat best er at gera, tað eru teir, ið halda við skiparan, at tað var betri at leggja fyri drívsegl. »Tí,« siga teir, »koma vit inn undir land í sovorðnum skili, eru vit deyðir.«

»Gaman í,« svarar Haraldur, »men leggja vit til, eru vit slúktir beinan vegin. Síggja tit ikki, hvussu vorðið ið er rundan um okkum?«

Strunkur og stórur stóð Haraldur og stýrði, hevði eyguni eftir aldunum, eftir skipinum, og hann hugdi so fast at øllum tingi í dag, hoykti seg eitt sindur niður og steig fast í dekkið. Tað var einki himpr við honum, tað var eingin ivi í eygunum, tá ið hann hugdi upp í aldurnar ella tók á róðrið. Fyllingarnar komu innvir og tóku hann av beinunum av og á. Men hann gavst ikki, var aftur á fótum í lötuni, og snúði skipinum sum frægast. Maðurin var tryggari á at líta enn vanligt. Álvarsrukkurnar um eyguni vóru djúpari og harðnaðar í stein. Tað var væl, teir høvdu ein sovorðnan klett við róðrið, tað uggaði manningina, tí tað var mangt ótrygt eyga, ið leitaði út yvir havið hesa nátt.

Eingin maður var í kahúttini, síggið var farið úr dekkinum, so har rann niður allastaðni.

Í lugarinum var alt av lagi. So nógvir, sum sluppu at, arbeiddu við sveitta í barm við at gera lýsiposar. Tað lá ein heilur dungi undir leyt-

aranum og bíðaði eftir at verða tikin til brúks. Lemmarnir voru tiknir av dúrkinum, og menn stóðu í kjallaranum og fyltu kolagrús í posar, aðrir bóru lýsi av dekkinum og fyltu útyvir. Av og á kom sjógvur niður og skolaði hesar røstu livrarnar út um alt, meðan rúmið fylltist av køvandi royki.

Tað var einki tos út yvir tað, ið arbeiðið kravdi.

Óvitarnir hingu kvírrir út av koyggjunum, høvuðtungir og bleikir við stórum spyrjandi eygum. Teir skiltu á monnunum, at her var álvara á ferð, at her galt tað lívið.

Spakuliga liðu tímarnir, spakuliga minkaði lýsið á dekkinum, og nærri og nærri komu teir landi. Men sjógvurin var tann sami.

Tað var meir enn ein og tveir, ið fóru at møðast, ið ikki orkaðu at halda lívsvónirnar í sær longur og innan í sær sjálvum gjørdur upp við alla.

Fyrst kom tað sum ein óró í blóðið, ein nívandi kensla av friðloysi og leiði, sum fekk teir at ganga og darta og ríva í arbeiðið sum óðir menn. Teir vildu bróta hetta av sær, rýma frá tí. Men hugin avlagaðist meir og meir, vanlig hugsan kámaðist burtur, meðan neyðin vann sær fastari røtur og at endanum fylti teir heilt. Rykkingarnar í skipinum og dunið á dekkinum, hvørja ferð tað fylti innnyvir, og hon rann fram gjøgnum sjógvarnar, fekk teir at kólna í bringuni og at missa ræðið á sínum hábrøgdum, eyguni stívnaðu, andlitini avskeplaðust, og teir tóku fyri sær við hondunum, mest sum gripu eftir lívinum, ið teir kendu seg missa. Nú var alt ræðsla, og øll frísk hugsan var køvd, tað var vorðið teimum ein víska, at teir skuldu doyggja.

Men lívið er ikki so at sleppa frá, tað stóð har og gjørdi seg vakurt. Nú voru eingir forbannaðir vaðskítadagar longur, einki helvitis sjagg við lúnningina, nú var alt litfrítt og yndisligt og øll menniskju góð. Ja, nú sóu teir lívið, sum tað var. Og teir undraðust. Hví høvdu teir nakrantíð klagað, hví høvdu teir nakrantíð kent tyngd og sakn. Høvdu teir nú sloppið at livað. . . Og teir lovaðu olmussu, lovaðu Guði allar dygdir, um teir hesa ferð bóru boðini.

Men hugin møðist sum hondin, tað var bert lötuvís, teir orkaðu at hugsa so sterkt. Innímillum komu bil, tá ið alt viknaði burtur, og bert ein kám trá var eftir, ein fløkt langtán eftir at sleppa úr neyðini.

Einaferð á miðjari vaktini kastaði Høgni seg inn á koyggjuna. Hann var lúgvaður av arbeiði og lysti at hvíla eina lötú. Hann hevði ikki

mist mótið, men hann var í neyð, hann var í neyð, tað vóru allir, og tí var hann vorðin so klársíggin.

Tað var sólskin yvir lívinum, sól og gudborið stórlæti. Mótstöða var putl og illstöða millum manna misfatan. Ja, ja, nú sá hann alt. Og tá ið hann kom heim aftur, skuldi hann bøta tað, hann hevði gjørt galið og liva øðrvísi.

Elin, jú hann skuldi fara til Elina, gráta yvir hana og biðja hana um fyrigeving. Hann hevði verið blindur, hevði ikki sæð betur, enn hann gjørdi rætt. Men hetta var smávegis, tað var bert lívið sjálv, ið hevði virði, og tað hevði hann ikki tikið av henni.

Móðir, ja, hann sá tað nú, hon hevði eisini eitt hjarta, sum hekk og sló og helt seg heitt, hevði bert ikki varnast tað áður. Tað var so mangt, hann sá. Faðir og Gunnvá vóru mest sum meira verd, enn hann hevði hildið fyrr. Nú, hann kom heim aftur, skuldi hann geva seg yvir, líta á menniskjuni til fulnar, tí tey vóru betri, enn hann hevði grunað. Sjálv Sjúrdur varð ein annar. Neyðar Sjúrdur, hann var eitt góðdýr; at hann var evnalít, kundi hann einki gera við.

Meðan Høgni liggur og hugsar soleiðis, kemur Torkil fram og talar á hann: »Heldur tú ikki, vit skulu fara og bjóða okkum til at taka róðrið fyri skiparan eina løtu?«

Jú, Høgni var frammi í lötuni, og teir fara aftur. Haraldur vildi einki til at fara frá, men teir vóru treiskir, tóku róðralínuna, og so læt hann sær eftirlíka.

Nú skiparin kemur fram í lugarið og sær, hvussu vánaliga stendur til við hýrinum hjá fleiri, heldur hann fyri: »Nú er tað versta av hesa ferðina, tá ið dagurin kemur aftur, vænti eg stilli.« Hann biður geva sær kaffi.

Tað uggaði. Hesin friski, sterki maðurin við síni reystu rødd mannaði upp. Hvørt eyga stardi at honum, har hann stóð, og teir fingur sum ein sting av ómetaligari gleði. Tað var lívsvónin, ið vendi aftur, tað var mótið í skiparanum, sum festi í teir, sum veikari vóru.

Skúvur, sum hevði ligið so stillur og tárað í koyggjuni, legði seg fram á stókk og bað Jesus hava lov fyri tað. Óvitarnir hugdu hvør upp á annan og fingur lit aftur á kinnarnar.

Óveðrið herjaði fleiri tímar enn, men so linaði tað, og »Rúðan« varð flótandi, teir vóru bjargaðir. Tá var frøi innanborða, tá fell arbeiðið lætt. Tað var fragd at kenna plankarnar undir fótunum, tað

var fragd at síggja dagin, at síggja slætnað hav og Mykines í eystri. Neyðin hevði skírt hesar menninar til nýtt lív og hert teirra megi og teirra áræði.

Sigla kundu teir ikki, royndu at fáa sær hjálp, og tað eydnaðist; um kvøldið kom ein enskur trolari, sum sleipaði teir inn.

Høgni hin gamli

Ein dagin, eg kom eystur um land, var mær gangandi eitt sindur hægri eystur gjøgnum hagan, enn vanligt plagar at verða gingið. Gott var veðrið, og eg hevði tíðina fyri mær, ætlaði mær tí upp á Hjallarnar, so eg kundi síggja betur oman gjøgnum hagan.

Nú eg kom niðan á Keraldabrekkuna, síggi eg, maður dagar á sýnini fyri eystan; eg steðgaði á, at vita, um eg kendi. Jú, tað var eyðsæð, hvør ið var, tað var Høgni hin Gamli: Stavin á økslini, berbeinaður, við stórum turriklæði um hálsin, tað passaði væl, soleiðis plagdi hann altíð at ganga. Og so gongulagið: Óstortligt, so hann kom mestsum dettandi niðaneftir.

Hann gekk niðan vestureftir; men eg hevði ikki verið heima í langa tíð, so mær dámdi væl at hitta fólk, legði tí fyri hann niðan heimeftir. Hann kendi ikki *meg*, men mundi síggja, at eg vildi honum til tals, og kom ímóti mær.

Hann var tann sami Høgni, hann altíð hevði verið, so langt eg mintist, ikki eldur, hann hevði altíð verið gamal; men eg sá á honum, at okkurt hátíðarligt hevði verið á vási í bygdini, tí hóast tað var stutt eftir torvskurð, var hann so gullreinur, og skeggið var eisini nýliga hampað; eg gitti mær, at tað hevði verið ervi, ella at prestur hevði verið. — Hin gamli gekk altíð aðrahvørja ferð til altars, tað mintist eg.

Eg: Góðan dagin!

Høgni: Góðan dagin!

Halt kjaftin saman á tær, tað hoyrist ikki mannamál, sum hatta leikar í, heldur hatta kjaftin, so er tað í illum líki. — Hetta segði

hann ekki við meg, men við hundin, ið vildi gerast óður og goyði sum ein vanlukka. Gamli Høgni hevði ongantíð átt líkindahund: Búrbeist, glúpskt sum hin versti, tað var tað gamla. —

Hann skjýtur píkina í jørðina, tveitir eitt skráspytt frá sær og styðjar seg fram á stavin.

Tøgn — —

Eg: Flatnamenn á fjøllunum í dag!

»Á ja, tað meini eg,« svarar hin gamli og setir høvdið bylgjandi fyri seg og lyftir eygnabryrnar, sum hann altíð gjørði, tá ið hann rættiliga skuldi gera seg til, og sum óvitarnir plagdu hava eftir honum. »Í dag er gonguveður.«

Aftur tøgn.

Hann verður standandi at hyggja at mær. »Fremmandur maður!« heldur hann so fyri og verður aftur standandi at hyggja og hyggja.

Eg: Kanska ikki so fremmandur kortini! Kenna tygum meg ikki?

Hann lyftir bryrnar enn meir og trívur aðra hondina í skeggið: »Ikki er tað. . . — hann nevni meg — ið aftur er komin?«

Eg: Jú, soleiðis er!

Høgni: Ja, eg helt, eg kendi teg av fólkinum; tú breðgur ikki burtur úr ætt í útsjónd, tú er sum togaður úr tonnunum á abbanum, haldi eg meg síggja, hann minnist eg, hálvungan mann. — Vit seta okkum niður báðir. —

Hvørji tíðindi úr útiferðini? Úti í verðini eru nokk ólíka hagarnir enn her heima hjá okkum?

Eg: Tíðindir eru eingi. Eg hoyrði norðan fyri Fjørð, at teir finga gilt av fiski fyri vestan.

Høgni: Eija, eija! Hesir vóru á havinum í gjár, tað hevði eisini bragd-að fyri teimum, men hann køvdi av í mjørka, so tað gjørdist einki.

Eg: Hvussu er vorðið í haganum hjá tygum í ár?

Høgni: Tað man vera illa vorðið, hugsu eg. Eg orki einki longur; eg fáir ikki kleyvina í rætt á mikkjalsmessu. Annars er árið ikki verri enn ilt. Vit hava »uppi á«, og lembingin er so dán; tað sá ikki so væl út í vár; prílmáni var so baldrutur, men mars var so góður, tað var tað, ið reddaði, seyðurin var albirgur, tá ið lembingin kom fyri. Teir gomlu plagdu altíð at siga, at var marsmáni góður, so kundi príllur skíta seg. Soleiðis var í ár, várdeyðin bilti einki.

Eg: Nú fara tygum at eldast í hvørjum?

Høgni: Ja, eg fylti 79 gomlu trettandu, ið fór, so mínir dagar eru

taldir. Javnaldrarnir eru allir slopnir. Eg veit ekki, hvussu tað skal verða vorðið í høgnum; tað unga fólkið røkir ekki um at hyggja burtur.

Eg: Tygum hava verið leingi seyðamaður?

Høgni: Ja, tað havi eg verið, síðani eg fekk prestsins hond á høvdið. Tá var faðir í vælmaktini, so tá hvíldi ikki so nógv á mær, men hann fór so skjótt burtur og fleiri við honum. Aftan á hitt stóra vanlukkuárið — gamli turkar eitt tár burtur úr eygnakrókinum — tá hekk nógv á okkum, ið eftir vóru: Kriatúrið skuldi húglast um, og einki fólk var at gera nakað; tey tandrini, ið komu til heystar, skuldu fáast til garðs, og ikki kundi seyðurin skoyta sær heilt sjálvur heldur, so tað er ikki so undarligt, at eg eri móður, nú tey áttundu tíggjuni fara at verða úti.

Seyðurin hevur verið mítt, líka frá barnsbeini. Í óvitadøgnum vóru tað hornini, ið vóru seyðir. Eina ær fekk eg í tannfæ; eg minnst hon var hálsut og hevði eina øgn niður á drunnin. Um várarnar, tá ið hon hevði lembt, plagdi eg at sleppa við hinum gamla burtur í haga at síggja lambið. Gimbrarnar undan teirri ærini fekk eg eisini at eiga ella at bera kannuna av og so aftur teirra gimbrar, tá ið tær vuku til og fingudøtur.

Soleiðis liðu mínir barnadagar.

— Gamli fer aftur á føtur — »Eg má heldur fara at royna at ragga niðan á savningina, sólin er skjótt í suðri. Eg skuldi at sóknast eftir einari ær, hon hevur ikki verið fyri mær í fleiri dagar, høvdu teir bara ikki havt beitt mær hana útav, tað eri eg bangin fyri, hon plagar onga staðni at hvørva sær burtur.« — Hann fær sær eina skrá úr húgvuni og fer til gongu.

»Snar! Afturum Snar!« njellir hin gamli, men Snar øntir ikki, hann steðgar við eina túgvu, lyftir lærið upp og kveitir aftur við sær, so slankar hann víðari, hasi rópinum hevði hann hoyrt so ofta, og Høgni hevði rópt so ofta, og hann hevði bara rópt, sum hann plagdi og gav sær ikki meira far um tað.

Eg legði meg fram eftir rommum við høkuni á ørmunum at hyggja eftir honum.

Ikki sást hogg á føti, hann fór niðaneftir, fótaferðin var kviklig sum altíð, men so undarlíga støplandi og óstortslig. Visaligur var hann kortini, synd var annað at siga; hann minti um eitt fjaðurskot. Lítil hevði hann altíð verið, og nú var hann klænkaður burtur eisini. Men ikki var hann bognaður á gamalsaldrinum.

Væl hóskaði hann til náttúruna, har hann gekk, og hvørs einkarbarn hann var. Um tað so vóru litirnir, so hóskaðu teir. Skegg og hár hvítt sum bálakorki, kotið brúnt sum steinamosi og brøkurnar, ið hingu og tveittust hálvtómar uttan á honum, vóru littar sum svarðloysið, sum mósoyðið, sum tindurin har uppi; holdið á honum var samlitt við deyðasinuna, hann vóð ígjøgnum, sum hann fór niðaneftir.

Og so eyguni: blíð og klár, sum himmalin, ið holvdi seg yvir Flatnahaga. Øll tey skýggj, ið vóru drigin fram fyri tey millum ár og dag, høvdu einki tám latið eftir sær, og øll tey æl, hann hevði køvt á fjøllunum, høvdu ongan kulda og einki myrkur latið eftir sær; bara reinleika, hita og dýpd.

Nú er hann uppi undir Hjøllunum, men teir forða honum ikki, hann gongur alsamt við sítt sama lag, líka skjótur ella líka seint; um tað so er »í bróstið« ella »á høvdið«, so fer hann fram við somu ferð, altíð líka, sum tann áin hann legði seg at drekka úr har uppi undir Hjøllunum; tey kenna hvørt annað, áin og hann. Hon hevur sæð hann gingið í sjeyti ár, og hann hevur sæð hana runnið í sjeyti ár. Og einaferð fyrr ella seinni munna tey bæði út í hitt stóra undarliga havið, ið sleikist um lívsins strendur, og einaferð holvir tað sínar aldur saman um tey bæði, Høgna og áanna, og dregur tey at sínum myrka grunni.

Nú fór hann um sýn.

Men Flatnahagi hann er tann sami. Høgna hevur ikki latið nakað fella í órøkt av tí, ið var, men hann hevur heldur ikki gjørt nakað nýtt. Duttu støðurnar niður, bygdi hann tær upp aftur, sum pápi hansara hevði lært hann at gera, og sukku hagaskurðarveitirnar saman, skar hann tær upp aftur á sama hátt, sum faðir hevði gjørt. Gimbrar komu í staðin fyri ær, ið vóru tiknar. Og soleiðis hevði pápi hansara eisini hildið alt í standi, ið var, og pápi hansara fyri honum, soleiðis út heyggj.

Eg fór aftur til gongu, men ikki kundi eg gloyma Høgna. Her verður hann gangandi, til hann einaferð leggur beinini, hann kann ikki annað, hansara heimur er her, hansara eitt og alt. Hvør túgva, hvør lægd, hvør heyggjur er hansara, hann eigur tað, kennir tað, elskar tað og er fastgrógvín í tað. Alt er livandi rundan um hann: fossarnir, hamrarnir, gjáirnar, fuglur og seyður, alt er tað líka livandi fyri honum, alt talar tað við hann og gevur honum hvørt í sær tær vissu kenstur og tey vissu hugskot. Gamli Høgna er ríkur! Gævi øll vóru so rík sum hann; hann elskar og er elskaður av øllum sínum heimi, Flatnahaga.

Einbýli

Tað stendur eitt einsamalt hús tætt norðan fyrri Lyngvörðu, beint í brattastu líðini. Og uttan um húsið er veltur ein kloddi av bø.

Har býr Kallur og hansara gomlu foreldur.

Nú Kallur er tjúgu ára gamal, doyr móðirin, og faðirin legst á seingina.

Hetta var tungt at taka hjá Kalli: At móðirin doyði frá honum, var ikki tað versta, nei, faðirin lá og var verri enn deyður. Hevði hann tagt, so var einki at sagt við hann, men hann lá bæði seint og tíðliga og sjaggaði á sonin, at hann skuldi gifta seg.

Kallur bar seg undan.

Men hin gamli gavst ikki: »Tað er tí, eg doyggi í lúsum, um kona ikki kemur í húsið,« sigur hann. Og hann bannar illa, reisir seg á knø og grevur djúpt í seingjarhoynum eftir lúsum. Hann hevur eina nebbatong í hondini at kroysta lýsnar við, og tá ið hann hevur kroyst tær, pilkar hann tær niður í eina tægu, ið stendur í høvdalagskrókinum.

Hesa tæguna hevur hann altíð á lofti at hótta sonin við: »Eg skal vísa hana fyrri fólki, tín morðbrandur, so skulu tey síggja, hvønn deyða tú ætlar pápa tínum.«

Kallur var so mikið birgur drongur, at hann hevði hug á konufólki. Men hann var ein av hesum dreingjunum, sum tora ikki at fríggja. Hvørja ferð, hann fekk hug at royna, nei, so misti hann mótið, hann trúði ikki, at gentur høvdu hug til sovorðið.

Men okkurt var at gera hjá Kalli, tí tað livdist ikki inni fyrri hinum gamla: Hann bannaðist verri fyrri hvønn dag. Og so hevði hann tikið sær fyrri at skráa so ræðuliga, hann segði tað var ein munur fyrri lúsum. Og hann ætlaði sær at skráa, so skráin skuldi sláa í krovið, spríkja út gjøgnum skinnið. »Lat so grámerarnar koma, forbannað....! Altíð hevði hann eitt træ hjá sær, ein fótalunn, sum stóð framman fyrri seingini. Tá ið hann tosaði um lýsnar, kundi hann brenna á føtur og reiggja fótalunnin rundan um seg: »Verið so devilsligar, sum tit vera vilja,« deildi hann lýsnar — »eg skal læra tykkum.« Og so sá hann túsund lýs koma ímóti sær eftir dýnuni og ripaði fótalunnin í flokkin. Tá var hann errin: »Ja, ja, gamli,« tosaði hann við seg sjálvan, »onkuntíð var tú maður. Nú er tú hálvfems, og enn stendur tú ein móti túsund.«

Tess meir tægan fylltist hjá gamla, tess meir hugsaði Kallur um at

fáa sær konu í húsið. Ein dagin fer hann inn til faðirin at frita út úr honum, hvussu hann hevði gjørt, tá ið hann fríggjaði.

Hin gamli sat uppi undir sær og skráaði, tá ið sonurin kom inn, sat og stardi at einum bletti á fótalagnum og tugdi og tugdi. Kallur talar á hann, men nei, gamli svarar ikki. So alt í einum toyggir hann hálsin út og sprænir eitt yvirvaksið skráspytt beint á blettin á fótalagnum, hevur hendur á loft og sker í eitt gallróp.

»Hví sita tygum so skaftur?«

»Hví eg siti so skaftur, sá tú ikki, tað fóru sekstan niðan eftir fótalagnum. Tær lógu allar, druknaðar í skrá, he.« Og so læði hann so hjartaliga.

Nei, Kallur fekk einki burtur úr hinum gamla um fríggjina, tordi heldur ikki soleiðis beinanvegin at spyrja. Men hin gamli bað hann bert ikki smæðast, tumbla og klípa, so spekjast tær.

Hetta helt sonurin vera óflýggjatalu og rýmdi: Nei, hann mátti ivaleyst royna sjálvur.

So fór Kallur at ganga til bygdar um kvøldarnar, sat hús úr húsi, har døtur vóru og hugdi at teimum. Men segði einki.

Gamli fregnaðist, hvussu gekst. Nei, Kallur læt illa at: »Tað er so knívskorið, tær hyggja ikki at mær. Nei, eg skuldi dugað stig og kunnað farið í dansin, so hevði borið betur til.«

Og so gamli av seingini at læra hann stig. Teir kvóðu Ánaniastátt tretivu ferðir, tá dugdi sonurin stig, og hin gamli legðist aftur á seingina.

Kallur fer í dansin, gongur har og hyggur at gentunum, men tær látast ikki um vón. So missir hann aftur mótið.

Gamli, hann spyr eftir tilgongdini.

»Nei, tað gekk ongan veg,« segði Kall.

»Tú ræðist tær, devilsettur. Drekk tær ein hálvpegil, áðrenn tú fer, so kemur mótið.«

Kallur bestillir brennivín. Men hvat, hann tók so stórum til, at hann vann ongantið til bygdar, datt av eftir vegnum, og í tí skili fór dunkurin.

Men so eitt kvøldið Kallur kom úr dansinum, nú kemur hann at fylgjast við einum konufólki, einari hálvgamli gentu, sum var og ferðaðist í einum húsi har uttast í bygdini. Tað kemur eitt ræðuligt kavaroksæl á tey, ein sonn ódn, so tey máttu leita sær krok undir einum garði.

Hetta veðrið varði leingi, og kavin beykaði niður. Gentan klagði seg um kulda. Jú, tað helt Kallur við, at tað var kalt, og blakaði sær, men segði einki meir.

Gentan kólnar meir og meir. Einaferð, nú heldur hon fyri: »Kallur, var tú nakar maður, so hevði tú vermt meg eitt sindur.«

Tá lær Kallur og heldur tað vera skemt.

Men gentan gevst ikki: »Hví vil tú ikki verma meg eitt sindur?«

Nú skilir Kallur, at tað er kanska eitt sindur um hetta, hon sigur og heldur fyri: »Ja, visti eg hvussu eg skuldi gjørt, so . . . so var gaman í.«

»Hvussu tú skuldi gjørt, tú kundi sitið undir mær, hildið um meg og so.«

Tá missir Kallur málið, førkar seg spakuliga í kavanum, setir seg væl fyri og tekur gentuna á fangið. Soleiðis situr hann við henni og sigur annars einki. Men nú fer hann so líðandi at kenna hitan av henni, at kenna, at tað er mjúkt hold inni undir klæðunum, fjálgt kvinnuhold, og tá kom lív í hann, og hann leitaði seg framat at kyssa hana á kjálkan. Um eina løtu skuldi hann aftur kyssa, nú smekkaði hann bert til, tí nú visti hann, hvar kjálkin var, men tá hevði gentan vent høvðinum, og hann rakti hana á munnin. Eldur kom í hann, og hann kroysti hana, so at eyguni stóðu á tambi á henni.

Í tí skili kavaðu tey undir.

Tá ið Kallur kom heim aftur ta náttina, hoyrði hann gamli kvað, og hann hoyrði, hvussu tungt fótalunnurin fall, hvørja ferð hann ripaði til. Hann fer inn til hann og sigur, at nú kemur kona í húsið.

»Tað er tíð uppá,« helt hin gamli og vísti soninum tæguna. Tá var hon full.

Kallur var ein annar maður eftir hetta. Hann vaskaði sær hvønn sunnudag og læt seg í, hann hampaði inni í húsinum. Hin gamli lá og undraðist og helt fyri, at nú var so stásiligt inni, at teir kundu tikið móti presti.

Men so ein dagin hin gamli stendur og hvílir seg fram á fótalunnin uppi í seingini, nú kemur eitt konufólk inn við einari balju í hondini og setir á gólvið. So fer hon eftir vatni og stoytir í baljuna. Gamli hevði ikki talað, men nú spurdi hann, um hon var kona Kall.

Ja, tað var hon, og nú skuldi hann lata seg úr hvørjum tráð, so skuldi hon hjálpa honum í baljuna.

Tá spurdi gamli, um hon var baptist. Nei, hann var doypur og skuldi ongum klæðum úr, og hann bannaðist grovliga.

Men hon tók hann, skræddi burtur av honum og tveitti í ein krók. Hann bardist sum fyri lívinum, men tað batti einki, hon var sterkari enn so.

So tók hon og koyrði hann í baljuna. Tá rópti hann neyðarróp. Tí hann vildi nógv fyrr doyggja í lúsum enn doypast umaftur hálvfems ára gamal, og hann bað alt gott standa hjá sær.

Tá var eitt ræðuligt dun, og ein steinur kom úr fjallinum, brast í vindeygað, inn á gólv og niður ígjøgnum. Hann tók alla síðuna úr baljuni, men skaddi ikki tey pá eitt hár.

Tá erraðist gamli upp: »Her skal tú síggja,« hann helt seg duga gand.

Men konan gavst ikki, kom við einari aðrari balju og fylti vatn í, kroysti so gamla niður í vatnið og fór at vaska, at skrubba við bust. Tá ið hon so var liðug at vaska, kom hon við saksi og skáldaði bæði skegg og hár av honum.

Tá helt hann við báðum hondum fyri rørnar.

Nei, nei, hon tók hendurnar burtur og helt fyri, at fyrr skuldi hon klippa alt av, enn at tað skuldi ein trefsi vera eftir á kroppinum á honum.

Tá græt hin gamli. Tá iðraði hann seg eftir, at hann hevði stuðlað soni sínum til at fáa sær hetta tryggið í húsið.

Konan brendi hvørt sindur, í seingini var, vaskaði og vaskaði, og tá ið hin gamli kom aftur í seingina, var bæði tæga, fótalunnur, skrá og seingjarhoyggj burtur og eingin lús undir lonini.

Tá helt hann fyri, at so forbanniligt hetta konufólk var móti sær, eitt skuldi hann rósa henni fyri kortini, at hon hevði elvt lúsunum ein so bráðan enda.

Men hann doyði stutt aftaná. Nú lýsnar vóru burtur, hevði hann mestsum einki at liva fyri, einki at stríðast við, og tí doyði hann, doyði líkasum í leti.

Tað fleyg ein lógv

Tað fleyg ein lógv í summarmálaslettingi, streyk um deyðasinu, brúnan lyng og svangan seyð. Deyðasinan og lyngurin skutlaðu sær og søgdu: Huff! kalt vár — men kavin fánaði og bráðnaði og rann í áirnar. Áirnar tóku øgil í seg og runnu avstað við kavanum yvir fossar,

yvir brekkur og stillar hyljar til strandar: Pums! har fór kavin fyri bakkan. — So var hesin veturin liðin.

Eftir lá hagin og slotaði eftir lýkku. Og lýkkan kom, útsynningurin kom við henni, og sólin slapp framat. Undir steinum og í lýggjum bökkum um vatnræsi otaðu grønar nálir seg uppundan. Lógvin støðgaði á einum heyggi, gróv reiður í mosan, varp og legði seg at bøla.

Hóv! hvat var hatta? Lógvin hvøkk upp av eggjunum. Nei, tað var bert ein ær, ið kom at leggja seg á ból undir heygnum. So legði lógvin seg aftur at bøla og stakk nevið undir veingin.

Tá ið hon vaknaði aftur, var ærin tvílembað; bæði lombini vóru á fótum, stóðu og sugu og lótu við halanum. So stóðu tey har og riðaðu á vøllinum og vóru ótrygg á beinunum. Einaferð sólin glotti út, slettu tey við høvdinum og fóru um koll; men tey komu aftur á føtur, slettu aftur við høvdinum og vórðu standandi. Tá høvdu tey lært at spæla í sólskini.

So lá lógvin aftur við frið og bœldi, meðan skýggini lætnaðu, lýsnaðu og mistu ferðina, tí nú var góðveðrið komið. Lógvin lá og sá, hvussu maimánaður kom og át náttina, hvussu árstíðin fevndi maimánað, so hann varð gitin við ljós, fell í gólv og føddi krossmessu, tíðina tá ið tað ikki avdagast í Føroyum, tíðina tá ið tað bert er ein still døggfalslota millum kvøld og morgun.

Og so tá ið døggfalsløturnar hittu sólina um morgnarnar, tá reistist lógvin av reiðrinum og læt síni do-o-o, do-o-o, do-o-o. Tá kom spógv-in aftur á heyggin og læt, ja, tá var eingin tunga tigandi í haganum, og tvílemban rann og jarmaði við fullum munni, tí lombini høvdu gloymt hana og leikaðu vill á vøllinum.

Hví?

Tí tá skolaði bráðnað gull yvir dalar og fjøll, yvir áir og gjáir, yvir himmal og hav.

Og best sum lógvin stendur og letur síni do-o-o, do-o-o, do-o-o út um hagan, nú bresta eggini, og har liggja fyra dúndiglur í reiðrinum, dúndiglur við nevum sum standa upp í loft og siga pipp, pipp. Tá sá lógvin, at eisini teir nýføddu høvdu fingið ein skvamp av haggulli yvir seg.

Á, har stóð ein errin lógv, ein sólsignað lógv. Og hon smekkaði seg á veingirnar og fleyg um heyg og lág at veiða føði til garðs. Tá ið hon kom aftur á heyggin, var mjørki, men ungarnir teir høvdu sítt gull, teir vóru diglur av morgungulli.

Og heystið kom

Eg sat og sá heystið koma, fyrstu øgnina av heysti. Tað var bert ein gulgrøn glæma á luftini og eitt suff innan í mær sjálvum.

Alskapningurin hevði einki varnast enn, tí heystið var bert undir belti: Døggin lá líka lýggj, líðin stóð líka grøn, og óvitin gekk líka berbeinaður.

Men so føddist heystið í Føroyum. Tað varð borið í heim í einum fuglahjarta uppi á fjøllum: Á einari mosafletu hægst á Heiðafjalli situr eitt tjaldur og skimast við sínum langa nevi. Tað er morgun, og sólin rísur reyð undan bláum homrum. Tá fær tað eitt hald inn í barmin, ein sting av ófriði, og hjartað fyllist av heysti.

Tað letur síni klipp, klipp, klipp, sum vanligt. Men nú er eingin sól í málinum, eingin jóansøka, eingin føroyskur hagi ella strond, bert dapurt langfaraálvara. So kastar tað seg á veingirnar og strýkur avstað.

Og tjaldrið flýgur út við boðskapinum um tað unga heystið.

Hvar tað flýgur fram, har bliknar dagurin, og skapningurin støðgar og starir: Ærin dvølur við sínum matstrevi, hyggur fram fyri seg við dølskum seyðaeypum og kennir kleyvina glíða á gleri. Mýrisnípan boyggir høvdið í sínum grasi og sær soyðini hvítta, meðan láir og spógvar støðga á heyggjunum og kanna sínar leiðir yvir havið.

Tjaldrið flýgur longur, og onnur tjøldur leggjast afturat. Tá ið tey koma heim á bø, er bøurin longu sligin, og gulir aktrar liggja í legdum á elmunum. Hoybyrðarmenn, lodnir av hoymoð bróta angandi sátur og binda byrðar av flørunnum hoyggj, meðan løður treingjast og desjar vaksa upp um húsatekjurnar. Óvitar spæla í hoygørðum, snata um túnini og stinga høvdið inn í dyr at snulta eftir hoybyrðarmati. Teir bóru sátustaðarhoyggj, bundu byrðar og drógu langar bendlar aftan á sær gjøgnum bøin. Og teir bóru til møtis. Bar onkur ov langt, mátti hann leggjast niður og byrðan takast av honum, tað var avgerðin. Tá ið teir høvdu fingið ein dunga heim, fóru teir at laða støðið og gera des. Men tað var so skjótt, teir hildu seg vera noyddar til at »kasta«. So settu teir seg á rað gjøgnum slætta hoygarðin at »kasta«, hugdu vaksið upp á hoybyrðarmenninar og søgdu »ho, ho,« tá ið teir rættu køstini frá sær.

So flugu tjøldrini avstað. Og tá komu segl til sjóndar undir havsbrúnni, síðani bógbrot og síðani tigandi sjómenn, ið stigu upp á klett-

in og sögdu: »Góðan dag.« Breiðir og stivlatungir ragga teir niðan frá, styðja herðarnar aftur at neystaveggjum og siga heimafólki tíðindi uttan av havi.

Tá setti eitt æl niður á fjøllini. Skriðubakki hvítnaði, og tær fyrstu heglingsgrómurnar sandraðust oman yvir hagan, meðan grasið bliknaði, lyngurin rodnaði og grátítlingurin loftaði sær oman á láglandi. Hattleysir neytadreingir í bønnum stungu nevarnar upp undir posatroyggjurnar, bokraðu inn undir vøllgarðar og hyldu sínar blákøldu leggir í deyðasinu. — »Smátt verið tykkum fyri! Hava tit slept neytunum í bleikjuna hjá mær?« Tað var ein kona við viðjusneis í hondini, sum kom deilandi undan vøllgarðinum. Tað kvøldið komu óvitarnir skelvandi aftur at húsum: »Mamma, nú troysta vit okkum ikki út aftur berbeinaðir í ár.« Og so settu møðurnar seg at stoppa hælseinur og albogar, tí nú var summarið farið.

Morgunin eftir ríktu hurðar. Tað vóru turkingarkonur, ið lótu sornhúsini upp. Svartoygdar mýs settu halarnar upp í rógv og ruku inn í sínar veggjarholur. Sornkonan kom í svinna lag og gekk varliga, tí her stóð summarið undir børu. Hon sá tað á tí kógva sornkerinum, teirri ljósu treskjuni og teim gráu veggjunum, og hon kendi tað í nøsini, tí her reyk alt av deyðum gróðri.

Heima í korngørðum minkaðu skrúgvuni, meðan djúpir riparokrókar fylltust av tungum øksum. Smádreingirnir sótu og tóku burturúr knarrandi av keðsemi. Stubbhálmin høvdu teir bundið í hólgar, húsini vóru bygd frammanundan, og nú vildu teir sleppa út at tekja. »Bindið nú frið, til hetta tólvið er liðugt, so skulu tit sleppa frá eina løtu,« sögdu fedrarnir.

Tá ið fyrsti sorneldurin reyk, komu óvitar í dyr, tóku eplir upp úr vøttunum og bóðu steikja. Men turkingarkonan sat krýkin á grúgvuni og hevði bundið upp fyri munnin. Tað var tornaroykurin, ið setti seg fyri bróstið: »Komið aftur seinri, tá ið eimurin er komin, stakkali.«

Næstu ferð, tey komu við eplum, vóru avlatingarkonur komnar: »Farið ikki inn, farið ikki inn,« sögdu tey sín ámillum, »tað er at snulta. Men Tummas legði einki í tað, hann skorðaði seg inn við hurðini. »Far mars á dyr,« deildu treskingarkonurnar, »og meiggja okkum ikki treskjuna út við hasum klossunum.« Men Tummas var ikki tykkin. Tí hann hevði tevjað rugdryl, førkaði seg til viks, stakk fingurin í munnin og hugdi upp á turkingarkonuna. Jú, hann fekk

rugdrýl og pílaði á dyr við bitanum. Tá komu hini börnini og lögðust á hann: »Slepp okkum at bíta í...bert eina ferð.« Nei, tað vildi Tummas ikki, hann rann undan við bitanum og át.

So ein morgunin gingu allir hundarnir so lághalaðir og hvinu, runnu niðan í bøin og beistaðust, komu so oman aftur á trappusteinin at skelva og smáglepsa. Menn stóðu í hjalsdurum og bangaðu mottu burtur úr kjøti. Aðrir tóku storkervir niður av tekjum og stungu undir reimina. Tað vóru rakstrarboð, og eitt lættgongt lið fór niðan um garðarnar.

Ein tekur eitt fólnað strá upp í hondina og heldur fyri: »Tað er so deydligt, nú ið summarið er liðugt.«

»Tað veit eg ikki, svarar ein annar, »fyrr fæst einki úr haganum.«

Uppi yvir teimum hekk ein slintra av morgunbleikum mána, og í eystri stóð sjónarringurin sum ein kám strika millum bláan himmal og bláari hav.

Uppi undir savningini seta fjallmenninir seg, meðan seyðamenninir fara einsamallir á fjøllini at lata fylgið niður.

»Smokkuleggur, smokkuleggur!« kallar ein piltur uppi á einum steini niðri á Botnsávarða. Mótmaðurin stóð niðriundir og blakaði við runu. Tað vóru smádreingirnir, ið vóru farnir at reka. Teir høvdu bundið sær biðifetlar til herðabond, snøri til reimar og hongt vøttir og stør uppá seg, fingið sær stavar, og tveir høvdu slíðrar og træknív.

Ein hevði funnið ein kritustein og málaði eina rætt upp á ein flatan stein. So lögðust teir í eitt grótbrot at henta svartaklukkan, sleptu teimum á steinin og skuldu reka tær í rættina. Men smátt verið teimum fyri, tær gjørdur órætt og lupu upp um garðin. — Og so vórðu teir komnir til ilnar.

Við eina hellu longur uppi støðgaðu teir aftur, gróvu eyrin burtur undan og settu seg at bíða eftir einum æli, so teir kundu krúpa inn undir helluna at kroka. Men tað kom einki æl, og so fóru teir aftur til gongu.

Tá sóu teir, ið lógu eftir á savningini, seyðin koma træðandi niður av fjallinum. Teir hoyrdu seyðamenninar rópa síni hvøllu hó hó og grava píkarnar gjøgnum eyrin fyri at skunda undir seyðin. Á savningini rann alt saman í ein trunk og støðgaði. Tá settu seyðamenninir seg at telja. So gingu teir við tí, aftur og fram, aftur og fram róku teir tað á savningini, meðan teir bríkslaðu síni langdrignu seyðamansløg

og hövdu hundarnar í knæsbotunum. »Nú er best at fara við tí í Jesusar navni.«

Nakað niðri á haganum tusti allur smádreingjariðilin út undan einum steini og kom til fylgið.

»Hygg hinir gomlu! Eru tit komnir líka higar norður?« sögdu rakstrarmenninir, »ansið nú væl eftir og farið ekki seyðinum ov nær.« Ja, ja, teir skuldu ansa eftir. Men allir vildu vera fremstir, tí teir aftastu kundu altíð fáa orð á seg at vera dotnir niður, og tað var ein tortur. So endaði tað ofta við, at teir lögdu at og fingtu eitt gallróp.

»Ansið nú væl eftir hasi morhálsutu, hinir gomlu, latið hana ikki stinga seg burturúr!« Har gekk ein ær og kveitti aftur við sær. Tá setti oddin framúr. Ein hundur vendi honum eitt sindur bondskliga aftur, so stökkur kom í fylgið, og tá legði tann morhálsuta á, har sum óvitarnir gingu. Tveir hevði hon undir seg, men triggir hingu uppi í henni, so hon slapp ikki frá teimum. Men teir róptu neyðarróp, tí hon var teimum ov sterk. Tá var frøi á dreingjunum, og teir fóru at hirða stavarnar fastari í jørðina og stíga langt. Men ein gekk og lúnaði, tí hann hevði einki roysni gjørt.

Á rættini býttu fjallmenninir skurðin eftir holdum, men smádreingirnir býttu eftir hyrningi. Allir vildu hava tey ringhyrntu. Gimbur-lombini dugdu einki, tey kundu genturnar eiga.

Men, tá ið skurðurin kom til garðs, var ikki meira enn javnt hjá summum óvitunum. Teir vildu fáa at vita, hví fjallmenninir einki lamb bóru inn á gólvið hjá teimum.

»Tí,« sögdu foreldrini, »vit eiga ongan seyð.«

»Ja, men hví var faðir ikki á rættini og tók seyð til okkum?«

»Á, tú lítlin,« svaraðu foreldrini og hugdu hvørt upp á annað.

Men lítlin fór í bóndans garð at vænta sær bløðrur at blása. Og hann gekk og droymdi um at verða stórur, so hann slapp á rættina at taka seyð og bera heim á gólvið hjá teimum.

»Nú síggja vit rættiliga, at tað er vorðið heyst,« segði bóndin og hugdi upp undir kjótásin, sum longdist undir bitanum.

Malevinius og teir

Tað er summar og lýregn. Menn standa undir takdropanum og tosa um mógv og endurroyting, sperra gummiskógvarnar út eftir túninum og remba seg aftan á váringina.

»Hvussu var filað hjá tær, tú rak í gjár, Malevinius?«

»Nei, nei, tað var sum handarbakið, eg tordi ikki at røra við.«

»Ádú — ádú alla — ádú allarsøtasta!« Og trý skráspýtt fóru syngjandi út í veðrið. Menninir sóu óárið beint fyri eygunum: ræ og ravnaleik um allar hagar og tálgartóman skurð til heystar. Høvdini duttu niður á bringu og málanin hvarv. Tá sigur ein fyri munni sínum: »Kanska hetta lýregnið reddar.«

Malevinius pilkar eina steinpirru leysa við gummiskónum: »Verður hetta regnið, fáa vit heldur ikki eina torvu turra.«

Tað stakk í bringurnar og sortnaði rundan um teir: Tómir hjallar og tøðtorv til heystar. — »Hin góði annámi okkum.«

Tá kom ein ungur siglingarmaður har. Hann lavdi allur sum hann var, og buksulummarnir stóðu á tambi. Menninir lyftu ikki høvdunum, men skutu eyguni upp undir húgvutútarnar og hugdu at honum:

»Hvussu var niðurferðin?«

Hann skuldi svara, men teir nýggju tanngarðarnir duttu leysir, so hann fekk ikki; tað bert físti eitt sindur í honum. Men hann tók eina fløsku og stakk upp undir nøsina á Maleviniusi. Tá ið hinir hoyrdu, hann drakk, skutu teir eyguni og mungaðu. — Teir fingtu allir, hvør aftan á annan. So tók siglingarmaðurin tanngarðarnar í lumman og datt av.

Tá ið teir høvdu staðið eina løtu, koyrði Malevinius undir síðumannin og peikaði á við tumlinum niðan í tann tunga mjørkan í fjallinum: »Kanska hatta reddar seyðaárið.«

»Men torvið.«

»Tað bilar ikki, her á okkara leiðum hava menn altíð fingið torvið turt í mínari tíð, nú eri eg trýss.«

Tá lyftu allir høvdunum, skutu bringurnar fram úr sær og læðu. — Árið var reddað.

Nátturðældarnir brunnu. Konur gingu og stákaðu. Ein kom framvið, hvíthærd og innanholað, sum ein fjaðursár høna. Hon hevði eitt barn í hvørjari hondini, helt bugfullar hendurnar í klæðini á bakinum á teimum, bar tey soleiðis steinsovandi heim aftur til sín sjálvs.

Ein smágenta kom við einari heimakúgv. Hon gekk aftaná, sló kúnna við slætta lógvanum og segði kjøh. Men kúgvinn hevði sítt at skjøtta og fór um í tolni, pilkaði sær hømliubløð og snoddaði runt allastaðni. Tá ið hon kom at tí avdotna siglingarmanninum, snoddaði hon eisini at honum, sleikti nakrar ferðir niður eftir buksulærinum, treiv so í alt, sum stóð upp úr baklummanum og rykti tað upp. Dastið datt niður, ymist pappírsfjas, sigarett dósir, eisini tveir hundradkrónuseðlar — men sumt hevði hon eftir í kjaftinum og tugdi.

Tá tók Malevinius so dýran til og legði hendur á kúnna: »Hon etur allar hundradkrónuseðlarnar hjá honum!«

Hinir lupu eisini til og skuldu halda. Men kúgvinn var stór og sterk, skotbráið lítið, øðrumegin var húsaveggurin og hinumegin ein høgur áarbakki. Har varð stórt rumbul í túninum. Smágentuna traðkaðu teir á fótabløðini, so hon haltaði á báðum beinum, tá ið hon slapp til rýmingar.

Malevinius krækti seg tvørtur um høvdið á kúnni og helt um geilátikarnar og kjálkarnar, so hon skuldi ikki fáa tugt. Hinir triggir lögdu undir beinini og royndu at kollvelta hana. Men ein mátti so skjótt fara frá, tí hann fekk mein, knæið fór úr lið. Leingi var, áðrenn teir vunnu á henni, fleiri ferðir lógu teir flatir í túninum, sum hon traðkaði og sló, men so at endanum fingur teir hana um rygg. Tá gavst hon og lá bert still og tivaði.

Malevinius tók eitt træ og skorðaði kjaftin upp, so smoygdi hann upp um armin og fór at leita inni. Men har var eingin hundradkrónuseðil, bert ein slintra av »Dimmalætting.«

Tá hugdu teir ilskir hvør upp á annan og fóru inn at fáa sær nátturða. Eftir lógu kúgvinn og tann avdotni. Tann lamna styðjaðu teir inn aftur til sín sjálvs.

Loðin sól

Hann stóð niður á ein bát. Hendurnar í buksunum, føturnir inn eftir og lendarnar skotnar afturúr. Pípan stóð niður á rongina, tanngardarnir niður á pípunum, og høvdið hvíldi á tanngørðunum.

»Góðan dag,« sigi eg.

»Góðan dag,« svaraði hann, men hann fekk so illa sagt tað fyri pípunni.

»Illveður.«

Tað rumlaði í honum okkurt sum: »Ja, ja, eitt feigdarveður;« men orð vóru tað ikki.

Hann hevði kollin heilt niður yvir eyguni, men túturin var losnaður á miðjuni, so hann sá út ímillum hann og restina av húgvuni.

Hann hugdi at mær við øðrum eyganum: »Vita tygum nakað um hetta nýggja sprittið?«

»Nei. — Dámar tygum snaps?«

»Nei.« Tá reisti hann seg upp. »Eg drekki ikki, uttan eg fáir nógv.«

»Hvussu nógv?«

»Inntil sólin verður loðin; eg eri vanur at miða meg eftir henni. Um kvøldið havi eg mánan.«

»Men nú,« eg peiki upp í luftina, »nú er hvørki sól ella máni. Høvdu tygum so ikki drukkið nú?«

»Jú,« hann peikar á eitt brotið svinghjól, sum liggur í fjøruni, »bert eg síggi eitthvørt runt. Inni rætti eg meg eftir einum renli. — Mær dámar best at drekka inni.«

»Eg havi ein pott í taskuni, skulu vit fara heim til tygara at drekka hann?«

Tá læt hann hitt eygað upp og hugdi at mær við tí eisini: »Ein pottur er nóg mikið,« segði hann, »latið okkum fara.«

Eg sá á kjálkunum, at hann læði eitt sindur. Munnin sá eg lítið til, tí undirskegg og yvirskegg var samanfløkt. Tað hingu bøkklar í kinnklovunum. Hann var á føroyskum tuflum, sum sporið og hælurin vóru slitin av, men táin var høg eftir fyri framman. Eg gekk og hugsaði um, hvussu hann fekk gingið niðan, tí húsið stóð langt uppi í brattasta bønnum. Men tá ið vit komu í hallan, vendi hann tuflunum aftur og fram, hann hevði eitt leður á tí endanum við. Tá gekk hann sum brent.

Húsið var so fitt hjá honum: Revlað móti strondini og grót móti fjallinum. Hurðin gekk á stórum træhongslum, ið ríktu sum lýsilomvigar. Vit komu inn í eina roykstovu við grúgvu. Á grúgvuni stóð ein øskusáta. Har var alt ber øska, gólv, sessir og bróst, hon hekk sum norðlýsi niður úr erva. Ein tríbeintur fressur sat á gólvinum. Hann var eisini ber øska. Eitt petti av yvirkjaftinum var burtur, so ein tøkutonn sást ber útígjøgnum.

Hann beyð mær inn í stovuna. Har var eingin øska, men mold,

og tað vóru músaspor í moldini. Eg setti meg undir vindeygað og skrivaði við fingrinum 1940 á eitt borð, har stóð, men so blásti eg tøluni burtur aftur.

»Ja, her er stormpláss,« sigur hann, »stormurin ber mold inn. Fyrr sópaði eg. . .«

Rútarnir vóru grønir, tað var so várligt at síggja hagan ígjøgnum teir.

Hann fór uttar aftur í roykstovuna og setti opið eftir sær. Eg sá, hann tók eitt krúss við petrolium og stoytti í øskusátuna, so setti hann eld á og hongdi ein jarnketil uppyvir.

»Tygum gera tygum tað so ómakaleyst,« haldi eg við hann og peiki á eldin.

»Ja, fyrr skar eg torv. . .«

Hann kom aftur við einari fløsku og setti á borðið: »Koyrið mín part upp í hetta.«

Eg gav honum tríggjar peglar.

»Hetta er í so nógv,« helt hann, »fyrr toldi eg meir.«

»Skulu vit ikki leggja tunguna á?« spurdi eg og ætlaði at seta á mín part.

»Nei, latið ketilin orna fyrst,« segði hann. »Eg fáí mær altíð úr ketlinum afturvið, men tað skal vera lögur.« Hann hugdi út gjøgnum vindeygað: »Tað er gluggaluft, óvist at sólin ikki glottir fram.«

Vit sótu eina løtu og bíðaðu. »Tygum eru einsamallur í húsi,« haldi eg við hann.

»Ja. . .fyrr vóru vit seks — men tuberkulin. . .« — Hann kleimdi eitt torvatrøll, ið kom eftir gólvinum: »Sovorðið slag er so lætt upp á sporið, tað gevur músini lítið eftir.«

Tá leyp hann upp, tí fressurin mjarraði: »Fressurin sigur mær, at ketilin kókar.« Hann fekk sær upp í eitt krúss, í gildi sum ein pegil, úr ketlinum og drakk tað so heitt, at hann snerkti, koyrdi sama mát av brennivíni upp í aftur krússið og drakk tað við. So kom hann inn aftur til mín og setti seg at hyggja eftir sólini.

»Tygum drekka ikki,« helt hann við meg.

»Jú, eg havi eisini drukkið.« Tá var eg liðugur við helvtina av mínum parti.

Um eina løtu tók hann í økslina á mær og peikaði. Tá sóu vit glitran av sólini undan einum skýggi: »Kanska hon kemur undan.« Men hon kom ikki undan. — »Bíðið nú!« segði hann, »ein annar gluggin er har.«

Vit sótu so og eygleiddu gluggan. Tá ið hann nærkaðist, vóru vit so alspentir, at vit reistu okkum upp og kveistraðu við ørmunum fyri at raka skýggini burtur. Tá sóu vit røðina á sólini, og vit fóru at læa: »So snøgg sum handarbakið.«

Hann drakk aftur ein pegil úr ketlinum og sama mát av brennivíni. Tá var líkt til, tað rann úr og í hjá honum. Men hann fór upp á gólvið at standa, gánaði og toygdi hálsin uppeftir. So smátt um smátt sjaknaði tað so mikið, at hann fekk spurt meg eftir sólini.

»Ja, nú kemur ein gluggi undan fjallinum, sum kanska fer at ráma.« Hann kom til vindeygað og hugdi: »Nei, nei, hasin verður ov norðarlaga.« Hann fór aftur um hurðina, tók ein knív úr einum slíðrum, har hingu, og visti mær: »Hyggið, mær dámar so væl at stinga.«

Tað var ein smalur, væl brýndur knívur, sum var bert blóð um skaftið. »Hvat stinga tygum?«

»Alt, sum fólk biðja meg stinga. Sjálvur eigi eg bara mýs. Eiga tygum nøkur krióatúr, sum skulu stingast?«

»Nei,« segði eg og hugdi upp á hann. »Leingist tygum eftir at sleppa at stinga?«

»Ja. Nú skal eg út at stinga eina kúgv, bara beint her vestur um veggina.«

Ein maður, sum búði tún um tún við hann, kom inn á gáttina og bað hann koma nú.

So fóru vit út. Hann hevði knívin beran í hondini. Kúgvin stóð á einum teigi og jótraði. Hann gekk fyrst uttan um hana og pjátraði fyri henni, streyk henni, legði hondina upp innan fyri bógvin vinsturmeigin og segði: »Tikk, tikk, tikk,« eftir hjartaslagnum. So legði hann triggjar fingrar aftan fyri hornagarðin og stakk. Kúgvin hoknaði niður og spjálkaði, so kleyvarnar ringlaðu. Men hann kastaði seg á høvdið á henni og stakk hana tvørtur ígjøgnum kvørkrarnar. Vit hjálptu honum at halda.

Hann lá og hugdi at blóðfossinum, tók hondina niður í og læt tað renna út av henni. Upp ímillum streyk hann kúnni, royndi at leggja eygnalokini á henni niðuryvir. So var hann aftur í blóðinum við hondini og læt tað renna niður ímillum fingrarnar. Tá ið kúgvin var út-blødd, fóru vit inn aftur. Fressurin sat enn á gólvinum, men eldurin var niðurbrendur. Hann tók krússið aftur og koyrði meira petrolium í. Ketilin fór aftur at snurra. So tók hann fressin og fekk sær knívin

aftur í hondina. Men fressurin gjørdi so nógv um seg, at hann mátti sleppa. Hetta var ivaleyst ikki fyrsta ferðin.

Eg havi sett meg aftur undir vindeygað: »Nú kemur ein gluggi aftur fyri sólina.«

Hann royndi at skunda sær aftur til vindeygað. Tá sá eg, at hann sløðraði. Øll sólin kom undan.

»Nú er hon loðin,« segði hann, »men ov lítið loðin.«

Hann drakk ein pegil av kókaðum vatni afturat og restina úr fløskuni. Tá gekk betur at fáa tað niður, tí tað var eitt sindur fráliðið, síðani hann drakk seinast. Hann fekk sær knívin aftur og fór at draga órúm fram úr einum króki: »Her plaga mýs at vera,« helt hann, men fann onga. »Komið og setið tygum aftur at hyggja eftir sóluni,« helt eg við hann. Hann kom, men tað var eingin friður á honum, sat og rassaðist eina løtu. So fór hann út aftur í roykstovuna at antasta fressin. Men fressurin leyp upp á bitan, so upp gjøgnum ljóaran og var horvin. Tá kom hann aftur til mín og setti seg.

Vit sótu eina løtu aftur og hugdu eftir sóluni. So kom hon aftur til sjóndar. Tá læt hann betur at: »Nú er ullingin, sum hon fyrr plagdi at vera, tá áðrenn tuberkulin kom, tá ið eg var vanur at skera torv og sópa gólvið.« Hann treiv í at geispa, men tá stóð á, har sum yvirskeggið og undirskeggið var samanskorpnað, so hann roytti seg og geispið datt burtur.

»Tað er so vælsignað svøvnligt, tá ið sólin er vorðin loðin.« Hann legði seg fram á armarnar, niður yvir borðið. Um eina løtu reytt hann, og fressurin leyp niður aftur gjøgnum ljóaran.

So fór eg avstað og læt hurðina aftur eftir mær.

Tann dagin um Múlan

Tíðliga ein sunnumorgun fari eg við motorbáti út av Klaksvík. Menninir høvdu lovað at seta meg upp á land norðuri á Borðoyarsíðuni, onkustaðni sum til bar.

Alt kendist so grátt og kleimið henda morgun, skaddan, ið hekk niðuryvir, regnið, ið sílaði niður, og sjógvurin, ið lá sum ein blýspong út millum oyggjarnar, alt var ein háлка. Vit fýra manstandrini, ið um borð vóru, kendu okkum eisini gráar og storknar at beini, stóðu

bert og smágeispaðu og stardu tómt fram fyrir bátin, feldu vit eitt orð, varð tað hangandi í tonnunum og mest sum datt aftur á okkum.

Soleiðis dunkaði motorurin okkum norðureftir, líðandi og alsamt, dunk, dunk, dunk, og fyri hvørt dunkið kom ein royktáttur upp úr rørinum, varð kurlaður út í veðrið og hvarv í mjørkanum.

Eg setti meg á ein kassa aftan fyri stýrihúsið, boygdi høvdið fram yvir og læt eyguni aftur, búgvín at gloyma kringumstøðurnar fyri eina løtu, búgvín at gloyma henda bátin, ið ikki tókti mær at vera annað enn ein dunkandi, skramlandi rúgva av viði, jarni og tjøru, ið dreiv av vætu, petrolíum og fiskaroyki. — Og tað var ivaleyst eydnast mær at fáa blund á eyguni eina góða løtu, tí tá ið eg fekk vitið aftur, stóð tornaroykurin upp av dekkinum og sólin stavaði. Tá var lystiligt at ríva eyguni sundur og hyggja rundan um seg: Eysturhimmalin var skrædnaður, og út úr rivuni stóð eitt gos av liti og ljósi, ið sandraðist vestur yvir oyggjarnar, so alt glógvaði og skein. Skorarnar uppi yvir Haraldssundi drívu í djúpum koparroða, og hvørt vatnræsi brann. Smáaldurnar norður gjøgnum sundið bóлтаðu sær í alsomum litskifti, sum var tað ein tendrað stjörnumøl, ið lá norðureftir. Maðurin við stýrið var kátur, skráaði og kvað, stakk høvdið út gjøgnum ein rútt og vildi tosa. Hinir báðir vóru ikki at síggja.

Nakað norðuri á síðuni settu teir meg upp á land, á einum stað, teir róptu Krákugjógv. Báturinn legði út frá aftur og fór sína leið, eg sat einsamallur eftir á strondini.

Eina løtu sat eg bert dølskur og hugdi; men tá ið eg so hevði summað meg eitt sindur, rann tað fram fyri meg, hvussu stór løtan í grundini var: at mær var lagað ein sovorðnan litfloymdan hásummarmorgun at vera staddur einans einingi her, langt av leið burtur í haganum. — Tí eingin sigi eg so manngóðan, at hann ikki mangan kennir tað møðsamt í mannabýlinum og stundar burtur í óbygdir, har reystari røddir tala, og fótaferðin er ein onnur.

Eg sat beint á sjóvarklettinum við beinunum hangandi útav. Undir fótunum fylti og seig smáaldan, og um ein pinkalíttan flúður skolaði og mól vatnið. Við hvørt var tað eitt lítið hol niður í sjógvín, við hvørt ein rípa av bláma niður í dýpið, niður í hetta myrka, hulislíga sjódýpið, ið fær so mangt at rørast í huganum frá tí tíðini, tá ið eg, sjúkur av útrá, sat við mína heimastrond og stardi út yvir havið. Ein sovorðin blámi, ið holaði seg niður, kundi so mangan gerast eitt kag-

ingarhol inn í náttúrunnar dulda álvara, inn í tað stóra ókunnuga, ið eygað ikki røkk.

Tangbjøllan í sævarmálanum glógvaði og skein, tey longu tangini svumu og litskiftust í vatnskorpunum; uttanfyri flóta blábleikar hvalspýggjur og láta við ravunum, lata sólina lýsa ígjøgnum seg og verða lyftar og lættar á bárunum.

Eg fáir mær taskuna á herðarnar og fari niðanfrá, haldi leiðina norður eftir bakkanum. Mørgundøsin seyður reisist av náttarlegu á haganum, sperrir halan út í loft og remlir seg, starir dølskur at mær og leggur seg á bit. Uppiðvir standa fjøllini, blásvørt og kvírr í ævinligari trygd, órørd av allari ágongu reisast tey úr sundinum brøtt og bulmikil, laðað upp jaður fyri jaður av føstum homrum.

Best sum eg gangi, komi eg at oyðibygðini á Skálatoftum, stígi upp um eingjargarðin inn í bøin og fari eftir einari grasgrónari gøtu norður gjøgnum bygdina. Seyður liggur á bønnum, garðarnir liggja niðri, veitirnar eru samansoknar og teigarnir flóta. Her er eingin bætandi hond longur, tað er eyðsæð. Her livir hvør, sum sterkastur er, og mosin er sterkastur, størin, borðurin, meðan grasið gevur frá sær nú. Fyrr treivst tað og gav grøði til ídnar hendur. Her stóðu desir á Skálatoftum, og menn lógu á skjøtlum og drógu til kýr, teir høvdu á básunum. Børn vuku upp her av mjólkini og trivust. Nú eru hoygarðsstøðini niðurgrógvín, og ongar fjóshurðar ríkja her longur.

Eg komi heim at húsatoftunum: Vallað tún, vallað gólv millum grótveggirnar, búnýti liggur og rekst: Kvarnir — ongar konur syngja longur yvir meldrinum, einki grótljóð frá kvørnum, ið bryðja kornið, eingi sáld tita, og eingin drýlaroykur um túnini í skýmingunum. — Hvørvisteinar — eingir óvitar liggja á knæ og vinda, eingir menn standa og halda eggváknum yvir steinunum, meðan sólin skyggir á blonkum stáli og hvøtjubrúnt vatn fossar í brigdunum. Skerðingar — eingi eldrø at heingja teir í longur, einki lív á nakrari grúgvu, allir steinar kaldir, eingi børn, ið balast við svøvnin á brikunum, meðan nátturðapottar kóka.

Eg taki taskuna av herðunum og seti meg í eina toftina at eta ein bita. Eg síggi steinarnar vaksa á veggjunum og hoyri drunnhvítan ríkja í veggjarholunum. Fyrr stóðu her konur og lögdu sodnan innløgumat upp í trog og settu á borðstólar til møddar menn, ið leitaðu heim á kvøldi. Her grótu børn, her vaks ungdómur upp, her teskaðust ástarorð, og her andaðust tey gomlu í koyggjunum. — Nú grør her

grasið, og feitir sniglar skríða í morgundögginu. Uttan fyri toftina sæst farvegur eftir lækju, ið eina ferð hevur verið. Tún frá øllum húsunum hava gingið at henni. Her undir lækjuna komu menn at leggja sær skógvar í blot, at tváa sær hosurnar um kvældini, at seta á vatn. Her tvógu konur klæði, her hittust tær við vatnbyttum og skiftu orð um ting og tilburðir, her hoyrdust fyrstu tíðindini um feigd og fong í bygdini. Nú er eingin fótur á ferð her longur, og lækjan er burtur. . .

Hvat er hent? Hví er her eingin tunga, sum talar longur? Spurningarnir koma upp í mær av sær sjálvum og krevja svar. Eg kenni tað sum mítt egna tap, at her er oyðið, at her hevur maðurin hoprað undan og náttúran í sínum veldi strokið spor hansara burtur.

Hvat var tað ræðuliga, sum her hendi og fekk menniskjuni at draga mønutrøini undan? Var tað ófrætti uttan av havi, vóru tað fjøllini, ið lupu oman, ella sóttir, ið herjaðu við miklum mannadeyða?

Nei, tað var einki sovorðið rokmikið í lagnuhami, ið kom, einki ófriski við eldi úr granunum, ið herjaði á og súlendaði øllum lívshug; men tað var tann stilla, blíðoygda bygdin Klaksvík, stórbygdin, ið vaks upp inni í Bø, ið gjørdi tað. Hon fekk tey ungu, lívsfúsu at strúka av garði.

Eftir baldust tey gomlu, beisk í huga. Tá so deyðin tók tey, dattu eldtrøini niður, og bygdin var oyðin.

So sníkjandi kann lagnan koma! — Skalvarnir lupu at bygdini, brimið sleikti niðan í grasið, óár gingu á, og menniskju týndust í tí harða bardaga. Men ikki bilti. Tey, sum eftir vóru, bitu á kampi, bøttu skaðarnar, aldu børn upp fyri tey, ið doyðu; bygdin livdi. Men tá tann blíða Klaksvíkin kom, vann hon uttan svørðsslag.

Nú sita tey, sum her skuldu liva, undir hægri loftum inni í Klaksvík. Kanska býtið er gott, eg veit líka. Gerandisdagurin er ivaleyst vorðin teimum mildari, ryggurin heldur betri. Har er meiri eyður, meira skart og skreyt at fáa, meira ferð og hóvasták; har kókar sum í einum sortupotti; eingin hevur stundir at hugsa seg um; har er ikki keðsamt, tað er synd at siga. Hevur tú eina løtu, tá dagsverkið er lokið, situr tú ikki inni í húsinum, tú fer út at vála og hittir javnlíkar til leik og spæl, til látur og glens; ella fer tú í biograf, Hollywoodfrýrnar eru tekkiligar á at líta, og tað er fragd at síggja amerikanskar ránsmenn gera óbótagerðir beint fyri eygunum.

Á Skálatoftum er annar kostur, har mátti tú sjálvur tær ráða; eingin arbeiðsharri er og slóðar fyri, tú veltir sjálvur tínar teigar og

røktar sjálvur tín seyð. Eingin skipari gevur tær kós, tú má sjálvur stýra tínum báti og leggja til miðis. — Men tá at kvøldi var komið og veiði fingin til garðs, var hon øðrvísi í skapi enn bankaseðlarnir í Klaksvík, hon var mest sum tyngri í hondini, tað hekk meira uppi við hana, hon var sjálgivnari. — Og tá ið tú so hevði latið teg í turt og fingið tær, líkaði tær best at hella teg afturá á bríkini og leggja eyguni saman eina løtu, meðan børnini spældu rundan um teg, og konan sat við einum stokkum. Tá ið tú so var hvíldur, treiv tú í eitthvørt til verka. Tú hevði góðar stundir til at havast eitthvørt at — og at hugsa, eingin hurtaði undir teg, tú var tín egin harri.

Áðrenn tú fór til songar, hugdi tú kanska út fyri dyr at kanna líkindini fyri morgindegnum. — Mataráin rann, aldurnar runaðu í fjøruni, og kanska einhvør seyður jarmaði. Óljóð var einki, tað var so kvirt, at tú hoyrði fjøllini tala. — Tú sá sjóvarføllini skifta, tú sá mánan koma upp og fara niður, tú sá árstíðirnar koma og fara.

Og tá ið tú so læt hurðina aftur og fór til songar, barst tær fyri, at tú hevði flutt samrøðu við tað, tú sá uttanfyri, at tungur, ið vóru í hóslag við tað djúpa havið, tey svørtu fjøllini og tey farandi skýggini, høvdu talað til tín og lagt tær fyndug álvaraorð í geyma, tú fekk lyndi til at vera fáorðaður og hóvligur í framferð, tú kendi teg hava tikið ímóti duldem virði, ið skuldi goymast í sinninum.

Soleiðis var her á Skálatoftum.

Eg fari víðari norðureftir. Meðan eg gangi, hoyri eg dun av gróti, ið loypur oman, og síggi seyð leypa til viks. Havhesturin tekur at gorra, og hvítt rok stendur um hamrarnar av knasaðum omankasti. — Men alt hetta hendi ovari í fjallinum, oman til mín kom einki. Norðan fyri meg liggur mannagøtan um Múlan, sum bróstskerin um eina rossa-bringu.

Prædikumaðurin

Dagurin gekk undan hjá mær, tað var myrkt, áðrenn leiðin var hálvgingin. Og sporini tyngdust í hvørjum, tí eg hevði verið á ferð síðani á morgni snimma. Nú fall hann á við regni eisini — illtungt var sum var, at knosa seg fram eftir hesi bleytu mómyrini. Ein fittan

døtt hevði eg at bera, og — blindar eru ókunnar gøtur — eg datt um gravir og gil, so tað gól í kroppinum. Spakuliga seig vatnið at skinni, spakuliga fjaraði hugurin til at ganga millum bygdir burtur úr sinninum, og eftir var bert ein súgvandi tráan eftir at sleppa undir tak. So hvørt klæðini tyngdust av regninum og smokkaðu niður, kom gongurisalið uppí, tað sveið sum eldur hvørja ferð, eg steig til. Onnur hondin mátti halda í brøkurnar og verja tey gnagaðu støðini eftir førimuni.

Byggin, ið lá ein fjórðingsveg burturi í myrkrinum, var mær ókunn, mín fótur hevði ikki verið har áður — kendi einhvønn mann av navni kanska — men hesa ferð hevði eg sett mær fyri ikki at fara eftir kennskapi, bert herja á fyrstu dyr, eg kom til, og biðja um hús.

Meðan eg sáttliga trilvaði meg fram gjøgnum myrkrið, royndi eg at stytta um tíðina við at leggja upp ráð, hvussu eg skuldi málbera meg, tá ið eg eina ferð kom í dyr, gitti mær móttøkuna, eg fór at fáa, gav hesum ókunnufólkum, eg trokaði inn á, orð: »Eg veit líka,« hvessir ein síðbrýntur maður, ið kemur út at kasta sær á vatninum, áðrenn hann fer niður. »Hetta er ikki tíð at koma inn á fólk, høvdu tygum havt latið vitað av áður, so... Nei, eg hugsi ikki, tað fer at bera til her; roynið onkra aðrastaðni.« — Men eg ætlaði ikki at ganga frá aftur durunum, fara inn og seta meg, láta sum einki, biðja konuna heita mær ein kaffimunn — »mat havi eg sjálvur. Tygum sleppa mær at skifta her hjá tykkum og heingja karmin til turkingar. Onkur hoyløðan er, eg kann sleppa at liggja í um dimmið.« Ætlaði at gera mær dælt soleiðis. Men satt at siga, var hetta mest sum í spølmi, eg hugsaði so, tí eg væntaði betri móttøku: Ein hyldlig kona gloppar køkshurðina, tá ið eg dunki, og hyggur blíðskortað at mær — »jú, frá aftur durunum fara tygum ikki, taka tygum við sum býðst; sleppið tygum innum.«

Best sum eg gangi soleiðis og penti, kemur byggin undan, eini tríati kám ljós og ein hundur, ið goyr burturi í myrkrinum, ikki er annað. Eg velji mær eitt ljós miðskeiðis í rúgvuni og seti kós á tað, komi oman í ein keka í eingjargørðunum, klúgvu upp um eitt stik og trilvi meg oman gjøgnum brattabøin.

Beint áðrenn eg komi at húsunum, eri eg áhaldsin, fari út av einum bakka og komi fram eftir rommum niður í túnini. Tað fyrsta var at sleppa sær aftur á fótur og hyggja uttan um seg, um enn fólk var, ið sá tilgangin. Men har var ivaleyst eingin. Klæðsekkurin hekk í reim-

um um akslarnar, so hann misti eg ekki, men húgvuni trilvaði eg leingi eftir, áðrenn eg fann hana aftur. Tað var líkt til, at eg bløddi um andlitið, og ein kúla var komin upp oman fyri eygað — ein ódámiligur skortur at koma inn til fólk á leggingartíð. Eina á hoyrði eg renna í myrkrinum og leitaði fram til hennara, skoyndi runu og blóð burtur av sum frægast og turkaði við húgvufóðrinum.

Har stóðu trý hús til samans á túninum, tvey av hesum vanliga háreista, floygda slagnum við kvisti og síðum útavskálkingum og so eitt lágt hús. Eg herjaði á tað lága, setti húgvuna frammyvir, so tey skuldu ikki siggja kúluna — dunkaði.

Ein smágenta kemur út, reikað sum eitt sviðið seyðarhøvd, fremstafingur í munninum og eyguni á tambi.

»Gott kvøld! Eru foreldrini inni?«

»Ha?« Hurðin fer aftur.

Hon ræðist, giti eg, bíði.

So stingur ein ung kona høvdið út úr køkinum, gráhærd við svørtum eygnabrúm, blíðoygd, góðlíðandi og bringumjá — hyggur at mær og tegir.

»Gott kvøld! Eg fari at vera so dittimundur at biðja tykkum hýsa mær í nátt, komi nú rætt av gongu og kenni ongan her í bygdini.«

Jú, tað var leyst og liðugt: »Frá aftur durunum fara tygum ikki, takið viðførið inn um.« Hon hvarv og kom aftur við einari tendraðari lampu, sum hon hongdi frá sær á ein seym í forstovuni.

Tá sá eg í ein spegil, har hekk, og mátti læa — ei undur í, smágentan ræddist: Eg hevði vent fóðrinum á húgvuni út eftir. Blóð var einki, sum eg helt, men andlitið var grómut av mirru og hárið í strýggjum niðuryvir.

Konan smílkaði eitt sindur: »Tygum hava fingið eitt fall, meini eg.«

»Ája, klossaði meg út av bakkanum her við túnið.«

»Tygum eru ígjøgnum, veit eg, áarføri allan seinrapartin?«

»Ja, og áirnar mátti eg vaða — ókunnugur. Ótýdligur gestur at fáa!«

»Hugsið einki um tað. Tygum hava ikki gjørt okkum gáttirnar skitnar um dagarnar. Sleppið tygum inn til komfýrin. Eg skal leggja ein lunka í kamarið, áðrenn tygum fara inn.«

Eg dragi burtur av pleirunum og fari berbeinaður inn í køkin, geri stór, vát spor á linoliið og seti meg á torvkassan.

Tann reikaða smágentan og ein dreingjaóviti spæla á gólvinum.

Hesin lítli hefur lyndi til at smæast, men hon setir seg undir hann og þjátrar: »Jósias ikki smæast ókunnumannin, ókunnumaðurin góður við Jósias.«

Jósias situr og kólar, kveitir út úr bringuni á systrini, peikar á hylin, ið rennur á gólvið úr brókum mínum og heldur fyri: »Ógunnumavujin bissað á gøllið, gamma ógunnumavujin bissað á gøllið, gamma ógunnumavin, lódi ógunnum...«. Tá tók hon um munnin á honum og helt, rodnaði heilt upp undir hárgarðin og hvarv á dyr við hesum lítla.

Nú kom konan og beyð mær inn í eitt kamar at skifta. — Um eg hevði turt at fara í, ella hon skuldi leggja inn til mín?

»Ájú tókk, høvdu tygum havt einar illar brøkur at lænt mær, alt annað havi eg sjálvur.«

Nú lá væl fyri. Eg reiv karmin av mær, tvó rununa burtur av og læt meg í turt. Best sum eg eri í takholt við hetta, hoyri eg maðurin í húsinum kemur inn. Her var gestur komin, fekk hann at vita.

So, hvør ið tað var?

Nei, tað visti konan ikki, »kundi ikki beinan vegin fara at spyrja hann um tað — hevði ikki verið her í bygdini áður, segði hann.«

»So, prædikumaður kanska?«

»Ja, líka skjótt, hugsu eg. Hann hevði flippu um hálsin — helst er hann prædikumaður.«

»Eg hyggi inn til hansara,« heldur maðurin, »kanska tað er eitt-hvørt, hann treingir til.«

»So má tú turka tær burtur av eyganum og hampa teg eitt sindur fyrst.«

»Ha, var hann ikki føroyingur?«

»Jú, jú, føroyingur var hann.«

»Íðan, so er tað ikki fyri neyðini.«

Eg havi fingið klæðini upp á meg aftur, áðrenn hann kemur inn, og standi og gravi í klæðsekkinum eftir tubbaki.

»Gott kvøld, fremmanda maður. Tað hefur ikki verið týdligt at gingið millum bygdir í hesum stoytinginum.«

»Gott kvøld, nei, ótýdligt var. Tað var hetta, at náttin kom á meg. — Og so komi eg her trokandi inn á fólk so síðla.«

»Ja, ja, tað er einki at gera við, hann, ið fremmandur er, má halda á, har dyr eru fyri. Tað er tá kristið fólk, vit eru ímillum. Tygum skulu vera vælkomín.«

Eg hevði funnið tubbakið og rætti honum dósina: »Latið tygum upp í.«

Hann sperrir eyguni eitt sindur meira upp og hyggur at mær, smíllkar, hvør skal siga: Tú er ikki av tí keðiligasta slagnum av prædikumonnum, síðan tú unnir einum menniskja upp í stúgvín. Hann stappar og setir pípuna í munnin, tekur eldføri og festir, leggur høvdið á skák og fær sær eld í, tosar millum guvurnar: »Jú, skal eg siga tygum, tað er so ring ætt her hjá okkum, eg segði tað altíð, at loysti hann regnið, tá ið flóðin kom, varð tað ein grummheit. Men tað man ikki fara at vera meir enn hetta sjóvarfallið — stökkur vestur um, hugsí eg.« Hann blakar tann brenda pinnin frá sær og hyggur at mær, roykir eina løtu: »Hetta er gott tubbak, tygum hava. — Nei, ein sovorðin grummheit varir sjáldan longur enn eitt sjóvarfall.«

Hetta er ein klovlangur bongul við hvítum skeggstubbum um kinnarnar og bláum, blíðum eygum. Hann man hava skotið seg onkuntíð, tí hann er so undarliga blápríkkutur í andliti, og eg síggi, at hann hevur mist tríggjar fingrar á aðrari hondini. Men smátt í hann innan fimur ikki er at steyta niðri í pípunni við teimum aftastu báðum, ið eftir eru. Hann er í hvítum sjómannabrókum heilt upp undir hendur og spølutari skjúrtu, breiður um mjadnirnar, mjáur í erva og slútakslaður, so næstan allur maðurin er niðri í buksunum.

Hann situr á einum stóli við dyrnar, roykir og tosar — um eg hevði eitthvørt fyri neyðini, skuldi eg bara siga frá.

»Ja, gott í tygum, gevið mær eina eldførisdós, alt er flotnað sundur hjá mær.«

Jú, gaman í. Hann fer undir albogar í lummarnar og kemur upp aftur við einari dós: »Her er ein.«

Um eg skuldi hava møti her ella so?

»Jú men havi eg hugsað um tað. Men nú eri eg so illa áborin í kvøld, og tað er ikki gangandi millum húsini, so tað fer at bíða — fáí at síggja, hvussu morgindagurin verður.«

Tá stökkur hann úr sæti og fer uttar í køkin. Eg hoyri, hann sigur við konuna: »Jú, prædikumaður er hann, ætlaði at hava møti her í kvøld, men nú vandar hann veður, so tað bíðar til í morgin.«

»Ja, eg helt meg síggja tað á honum. Hvussu eitur hann, veitst tú?«

Nei, tað visti maðurin ikki, »kundi ikki fara og spyrja so beinan vegin. Hann spurdi ikki, hvussu eg æt.«

Hann kemur inn aftur og setir seg. Eg fari aftur í klæðsekkin,

taki eina lítla rommflösku upp úr og seti á borðið: »Tit hövdu ekki havt eitt glas av heitum vatni at givið mær, tygum hövdu kanska eisini havt hug at fingið ein dropa niður í heitt — og haldi meg treingja til ein flóna aftan á karmin, kulsi soleiðisni.«

Tá ið eg vendi mær aftur ímóti honum, stendur hann uppi og tekur fram fyri seg við hondunum: »Krúss, heitt vatn, romm, dropa — ha?« tvørballar hann og starir, sum sær hann yvir seg. Eg taki blíðliga í økslina á honum og læi: »Hyggið, eg havi ein dropa av rommi her, farið út í køkin og fáid okkum ein heitan vatnsopa og ein sukurbita, so fáa vit okkum ein munn báðir.«

»Á, heitt vatn, sukur, ja, ja, tað skal ikki standast á.« Hann fer.

»Hvat skal prædikumaðurin gera við heitt vatn og sukur, nátturðin er liðugur um eina løtu?« spyr konan.

Nei, tað visti maðurin ikki, okkurt medisín, hann skal taka, feilaður onkustaðni innvortis, kanska: »Hann, ið soleiðisni forðast um í útideyðaveðri, tað er so skjótt at fáa brek, veitst tú.« Hann kemur aftur við vatni og sukri, setir seg at stara at mær, meðan eg blandi, tigandi og mistrúgvín.

Ja, ja, eg geri okkum hvør sín góða drykk, ansi eftir at hava teir líkliga sterkar, so eg kann fáa bruna aftur í kroppin. Hann situr alsamt og gløir, talar ikki. Eg seti bæði gløsini á borðið:

»Nú, havið tygum fram at og latið okkum leggja í vaðið.«

Hann ekur sær stólin at borðinum og vit taka gløsini: »Skál, og takk fyri at tygum so blíðliga tóku ímóti mær.«

»Skál, eyðvitað er ein blíður við fremmenda fólk, fyrr var illa.« Men hann dvølur við at smakka á, situr og himprast.

»Ja, men hví leggja tygum ikki tunguna á, maður, gongur atsmakkur at?«

»Atsmakkur, nei tað er ikki tað, men...eg...eg...eri líka sum eh...eh avhaldsmaður.«

»Á, avhaldsmaður, íðan, so er einki í tí, so drekki eg bara fyri báðar.« Eg færki glasið hjá honum yvir á mín borðsenda. Men tað er heldur ikki í lagi, hann tekur tað aftur og setir seg at halda tí, hyggur spyrjandi at mær eina løtu. So kroystir hann burtur úr sær:

»Tygum, býr einki undir, at tygum bjóða mær hetta?«

»Um tað býr nakað undir, hvat skal búgva undir? Eg hevði hug til at fáa mær ein dropa, og so vildi ikki bróta gamlan skikk, at seta tygum eftir, eftir sum tygum vóru inni, tað er alt.«

»Ja, men þrædikumenn eru ekki vanir at bjóða sovorðið frá sær.«

»Þrædikumenn, eg ekki þrædikumaður.« So sigi eg honum yrki mitt og eiti.

»Á, ja, men so eri eg ekki avhaldsmaður.« Hann reisir seg upp við glasinum í hondini og lær: »Skál,« hellir seg afturá og lokar drykkin í seg.

Tá gongur hurðin harðliga upp, og konan stendur svinn og ham-mikil á gáttini: »Tað má eg siga, ódámlikur gestur var, eg fekk í kvöld, lokka ein endurreistan syndara aftur í díkið, og tað inni í mínum egnu húsum. Tú, Dávur, kom skjótt út hiðani!«

Dávur seig saman sum krúvdur kíkur, smokkaði upp aftur longur niður í tær hvítu sjómannabuksurnar og fór á dyr. Konan ripaði hurðina harðliga aftur eftir teimum.

Har sat eg sum ósmurdur skeyti. Hvat var nú at gera? Eg hevði gjørt eitt dáraverk at loypa øði í konuna, tað var eyðsæð.

Fyrsta hugskotið var at savna sær kloddarnar aftur í klæðsekin og fara av durunum, illanstíð vera náttargesturin í hesum klandurs-holinum. Men tað beyð ímóti at fara undan aftur taki í hesum líkind-unum, regnið díkti illa á vindeygað, nú var vindur afturat eisini. Og móður var eg, leggingartíð, nú kolbláa niða. Nei, eg sló av, setti mær fyri at verða her sum eg var, sektin lá á. Eg drakk tað, sum eftir var í glasinum, fylti pípu av nýggjum og legði meg upp á seingina at lesa. Tað var kvirt í køkinum; men eg hoyrði málan longur burtur í húsinum onkustaðni, gallróp og nevaduk. Eg lá alspentur og slotaði; at tað var álvara á ferð var eyðsæð, men ekki skilti eg, hvat ið sagt varð. Um eina løtu hoyrði eg eina hurð verða bresta aftur í lás og gongd í túnunum, so var kvirt.

Hetta varir eina góða løtu. So nú ganga hurðar, og fólk trummar tungliga eftir gólvinum. Eg reisi meg upp og seti meg á songarstokkin: Nú verði eg útkoyrdur! — leggi mær í bráðræsi svar til reiðar, ætli at nokta fyri at fara av aftur húsinum í hesum útideyðaveðrinum.

Tað dunkar sáttliga á hurðina, og konan kemur inn, ekki petti uppøst, men yvirsvinn, døpur og niðurfyrikomin á at líta. »Tygum halda hetta vera eina frágera gívvur, tygum eru komin inn til,« heldur hon fyri. »Nei, hetta kom mær so dátt við, at hoyra tykkum sita og skála her inni. Nú visti eg ekki betur enn, at tygum vóru þrædikumaður, og Dávur má ekki leska brennivín — ja, ja, eg noyðist nú at siga, sum tað er, hóast tygum eru fremmandur — tí hann tolir tað

ikki, verður vitleysur, tygum. Hann hefur allar dagar verið eitt brennivinsbarn, men nú havi eg roynt at strítt fyri honum í bøn og pákall-
ilsí, og tað hefur gingið heilt toluliga, Gud havi lov. Men hefur hann
fyrst sergað tað, so veit hann sær ikki hógv.«

»Ja, men hatta, hann fekk frá mær, gjørði ikki meira mun enn ein
góður kaffimunnur,« royndi eg at skava útyvir.

»Ájú, tygum, hatta var ivaleysa nóg mikið til, at hann verður full-
ur. Lítið á míni orð, eg kenni hann. Nú er hann longu farin út í bygd-
ina at fáa tað, ið írestar. Men nú eru tygum hungurstungin, komið og
fáið tygum nátturða, verið so góður.«

Vit komu inn í eina lítla borðstovu, búgvið borð á gólvinum, nakrir
stólar, ein dragukista; á bróstinum tvær stórar myndir, onnur kross-
festingin á Golgata. Undir krossinum stendur Maria við hjartanum
uttan á bringuni og eini ørv tvørtur ígjøgnum tað. Eitt sindur til viks
sita nakrir Rómverjar og nytra. Hitt er Illimaður, sum í havurslíki
fer dragsandi ein mann at einum potti, ið stendur og kókar, inni undir
lokinum síggjast mannaandlit, ið skeplast í miklari neyð. Á gólvinum
stendur eitt annað svart skepilsí á kleyvum við halanum upp í rógv,
í skellilátri og kyndir aftur at eldinum, ið logar undir pottinum.

Vit setast at borðinum. Tann reikaða smágentan er við, køppurin
er sovnaður. Áðrenn vit fara at eta, tekur konan hendurnar saman,
boyggir høvdið framyvir og biður: »Harri Jesus, vit takka tær fyri,
at tú aftur í kvøld letur okkum setast at borðinum og metta okkum
av tínum náðigávum, takk fyri at tú letur okkum ikki sita køld og
svong, sum vit hava uppiborið fyri okkara mikla óndskap...« So-
leiðis heldur hon áfram at takka fyri útkomu, heilsu og grannafrið,
biður um at Illimaður og alt hansara harkalið, sum nú leikar í úti í
myrkrinum, má halda klørnar hjá sær og ikki gera menniskjunum
skomm og skaða í náttini, sum nú er komin. Síðani biður hon fyri
manninum, at Harrin vil halda alt brennivín burtur frá hansara leið-
um, at hvør køkur, hann sníkir seg inn í, má vera eiðasørur fyri spritt.

Gentan við seyðarhøvðinum tókti nøtra av ræðslu, meðan móðirin
tað. Hvørja ferð ein hvirla tók í húsini og díkti regnið á vindeygað,
stakk hon saman og sperdi tær smáu hendurnar inn fyri bringuna.
Fyri henni uddi allur heimurin av svørtum, reyðoygdum illkvendum á
kleyvum, við knavum á skøltunum, tey spýggja eld í myrkrinum og
trokast sum svangir hundar um húsini, sleikja upp í vindeyguni,
standa við gapandi kjafti á trappusteininum. Og tann einasta vón,

hetta líttla, nábleika andlitið hefur, er, at Gud vil halda alt hetta illa og ræðuliga burtur úr stovuni, úr tí líttla økinum, sum lampan undir bitanum skínur á.

Vit eta í tøg, konan tykir ikki ætla at siga eitt orð meira, nú bønin er liðug. Fyri at lætta um tann ófrættaráma, ið henda undarliga bøn hevði elvt í stovuni, fari eg at tosa við smágentuna, spyrji hana, hvussu hon eitur, hvussu gomul hon er, um henni dámar væl at ganga í skúla, okkurt sovorðið. Tað var so skjótt, móðirin legði uppí, ájú, hon er saktans kná, helt hon, fitt at hava køppin, renna ørindi og so, alt er ein lætti fyri hann, ið ov mikið hefur at gera: »Men alt meg gremur, at hon er so myrkarødd, at eg havi ikki sætt so skaft, so er skuggi á, ræðist hon, fara inn í eitt myrkt rúm, er so eiðasørt, út fyri dyr eitt ørindi ella so, tað er knívskorið, eg veit ikki, hvussu hon skal ráða sær í lívinum.« Hon visti líka, hví gentan var so vorðin, ikki var tað tí, her er eingin bannan og blótan innan fyri sum hjá mongum, kemur ein prædikumaður til bygdina, er hann vanur at gista her, so her er mangt gott gudsorðið á lofti: »Men eg veit væl, at tess trúligari eitt menniskja roynir at ganga Guds vegir, tess altráari gerst Illimaður at fáa tað til fals, tess hættisligari verður lívsleiðin, tess. . . « Knappliga brýtur hon hesa einrøðuna av og býður »vælgagnist«, tí hon varnaðist, at eg sat og hálvsvav, við afturlatnum eygum, og knikkaði fram yvir.

Men áðrenn vit hava fingið stundir til at reisa okkum frá borðinum, gongur úthurðin, og tað hoyrist tumbul í forstovuni. Konan stökkur avstað at vita, hvør ið kemur. »Á, tað er tú, ið aftur er,« hoyri eg, hon sigur.

»Ja, handa gamla hjá mær, nú eri eg aftur. Hvussu er vorðið við gestinum hjá okkum, hefur tú stygt hann av húsinum ella hvat? Kom her tú og ver stivlaknektur hjá mær,« hann tekur í akslarnar, vendir henni fyri, setir stivlarnar upp millum knøini á henni og dregur teir av. So kemur hann gleivandi inn í stovuna, kváður og bringufattur, tá lær hvør kjøtbiti á honum, tá spælir hvør limur: »Nú gestur! Hava tygum fingið nakað at njóta frá henni? — Tú gamla, kom higar við skaffireiðskapi til mín. . . « Hann tosar um alt í senn og gevur sær ikki far um, annaðhvørt hann fær svar ella ikki.

»Tú genta,« sigur hann við dótrina og tekur hana á fangið, »sit ikki so hjartkipt altíð, stakkal, sum tú hevði kíkkað, ver kát, góða. Eg orki ikki at síggja allar hesar skriðuskortarnar inn í mínum húsi longur.«

Konan kemur og ger í stand á borðinum fyri honum, ivaleyst deyðarødd og uppafstur meira ófrættadøpur á at líta enn áður. Hann sleppir dótrini, tekur um skøvningarnar á konuni, hyggur at henni eina løtu og kvøður:

»Loysir tú ikki av myrkastovu
bróður tín hin sæla,
eg skal eld í loftið leggja,
ræð tann jall at tala.

Her skal eingin myrkastova vera longur, tú kona, her má gerast hol í sjógvin, eg vil hava rásarúm, her inni fyri meg og míni børn, ikki eitt orð meira innan fyri mína gátt um Illamann og alt tað. Lat prædikumenninar koma aftur, teir skulu vera vælkomnir.

Svaraði tá hin gamli kall:
Ikki er Ásmund at lasta,
sjáldan hevur hann havt tann sið,
tann fátæka út at kasta.

Men lat teir siga eitt einasta orð meir um fanan, so skulu lállurnar her hava fatur í reyvina og herðatoppin og út av vindeyganum við teimum.« Hann breiðir hendurnar út og slær lógvarnar saman.

Konan verður standandi sum eitt talvfólk á gólvinum, har hann slepti henni. Dóttirin er kropin upp í krókin millum dragukistuna og eitt lítið borð, situr við stórum eygum og eygleiðir pápa sín. Hann hyggur at henni: »Ja, stakkal, hvat er tað, tú ræðist inni her, lat meg síggja,« hann hyggur seg um og tekur fanamyndina niður av bróstinum.

»Er tað hetta, ha? Nú skalt tú síggja, hvat pápin ger við tað.« Hann kreppir beinið og rammur myndina niður yvir knæið og knasar hana, hentar stumpanar saman og koyrir í ovnin. »Nú skal eg keypa tær eina aðra mynd at heingja upp, eina við einglum sum blása í láti-pípur, sum flúgva á stórum veingjum og eru glaðir.« Hetta stirðnaða barnaandlitið tánar, ein feril av glitra kemur á eyguni, hon hyggur spyrjandi. Faðirrøddin verður mildari enn, hann tekur dótrina í

fangið, setir seg við henni, rurar, tekur at syngja brot úr Ljómunum, sum hann tó ikki tykir at duga, ella sum hann vandar. Kenningin tykir at síga meira at honum, sum hann situr og ruggar, hann verður dreivutari í tosinum, histar:

»Tú lítla genta, hví ræðist tú myrkrið, he? Myrkrið er mjúkt sum nappað ull, myrkrið er gott at hvíla seg í hjá móðum monnum, he? Spyr henda fremmanda mannin, hann er komin einsamallur gjøgnum myrkrið og óveðrið gangandi, alt var friður og forligheit, men so kom hann inn í ljósið... he?«

Konan var farin út og gekk og stákaði í køkinum. Nú kom hon aftur og talaði á Dáva, um hann fór ikki at leggja seg nú, tað var so seint.

»At leggja meg, he? Nei, eg eri ikki liðugur at fara at leggja meg enn. Kom higar kona... Ikki eitt orð meir her inni um hatta, hoyrir tú — eld, svávul, fótonglar, neh, bara eitt einasta orð um hetta meir, tú ella prædikumenninir, so vekk til dørs, ikki inn aftur her meiri — tit ræða mær lívið úr børnunum, ja. Tú stakkal, lítlagenta, hví ræðist tú myrkrið, hvat heldur tú er í myrkrinum?« Hon svarar ikki. »Er tað svartir menn, sum ganga har úti við knavum, he?«

»Ja,« kemur tað hjartkipt.

»Og teir standa her inni at gera skomm og skaða?«

»Ja.«

»Um nú ein rútur brotnaði, heldur tú so ein hevði stungið høvdið inn ígjøgnum.«

»Eg hugsí tað.«

»He, he, he! Hygg, her hoyrir tú, kona. Handa lítla sigur, at túnið er fult av devlum hjá okkum, hoygarðurin og alt laðið oman eftir eisini, teir stinga høvdið inn ígjøgnum, beint tað verður opið onku-staðni. Hvaðani eru teir komnir, tú kona, hvør hevur sent boð eftir teimum, he — tú og tínir prædikumenn, he? — Einkí annað gjørt í áravísuttan at hama sovorðið slag upp á okkum. Eh, mongum skarnskjaftinum havi eg verið saman við, sum hevur havt fanan á lofti sum tú og tínir prædikumenn. Men bíða nú, gamla, lat henda rádna sleppa í flokk:

Grettir leyp í gásaflokk,
við sínum snøru beinum.
Summum sleit hann høvdið av,
summar sló hann móti steini.«

Hann setir dótrina frá sær og fer á fœtur; men beinini bera ekki, hann fær eitt hiv og fer eftir herðunum út í vindeygað, brýtur tað fyri sær. Hurðar sláa upp av gjóstrinum og lampan sloknar. Móðir og dóttir skera so sáran í, og hvør leggur aðra eftir, út í køkin, lata hurðina aftur og halda.

Eg finni ein kodda og stingi í tann brotna rútin, tendri aftur. Dávur liggur á gólvinum og stórlær. »Er hetta tygum gestur, eh, komið nú út við mær og síggið, hvussu eg lamløsti allar fanahvølparnar, kjaftbróti og seti á bólt oman gjøgnum brekkuna, pums út av bakk-anum, heh. Nei, tú Flekkur í Gásalæri stendur mær ekki snar, eh. . . « Hann møsnar meira um hetta, so dettur hann av, sovnar sum hitin á gólvinum. Vit reiða upp undir honum, sum hann liggur, og fara til songar.

Konan sigur ekki eitt einasta orð. Andlitið á henni er líka deytt, líka svint, líka ófrættakent.

Langt úti á morgninum eftir vakni eg av, at eitt skavar onkustaðni í kamarinum. Eg reisi meg upp at hyggja. Tá síggi eg eina hond við tveimum fingrum trilva runt á borðinum undir vindeyganum; eg brá mær á og fekk í síðstu løtu reddað rommfløskuna. Tá ið hondin fann ekki tað, hon leitaði eftir, hvarv hon útum aftur.

Eg lati upp og leggi meg út á vindeygakarmin. Tá stendur Dávur í túninum við leypi millum herðarnar.

»Góðan morgun,« sigur hann lágmæltur og gongur inn undir vind-eygað, »ikki er ein dropi eftir í fløskuni, tað hevði verið gott at fingið ein hjartastyrk í morgun.«

»Jú, fløskan er ekki tóm; men tygum fáa einki. — Tygum bløða um kjálkan, hava tygum skorið tygum av nøkrum í gjárkvøldið?«

»Nei, konan sló meg, hon hevur fyri at peiggja við ørmunum, tá hon er ill — eg var ekki uppi, tá ið hon var á kroppinum á mær í morgun.«

»So, sló hon? Eg helt, hon var so viðeirilig í gjárkvøldið.«

»He, he, í gjárkvøldið, ja, tá var tað eg, ið ráddi. . . Men nú fari eg eftir torvi, tygum verða kanska ekki farin, tá ið eg komi aftur.«

»Jú, jú, eg verði farin. — Farvæl, tygum, og takk fyri allan blíðskap!«

Tá ið konan hevði givið mær morgunmat, fór eg til gongu og takkaði fyri meg. Eg havi ekki borið eyga við hesi fólkinum síðani.

Ein Skálvíksferð

Dagin eftir nýggjársdag fari eg til Skálavíkar við »Smirli«. Tað hevur verið óveður av landsuðri í fleiri dagar; men av tí, hann var stokkin vesturum, leit eg á at sleppa á land.

Vit loystu um miðdagin og lögdu á fjørðin. Har vóru nógv ferðafólk við, eisini gilt til Skálavíkar, tí har var brúdleyp suðuri. Eg var eisini ein av brúdleypsgestunum.

Tað var turt av luft, tá ið vit fóru, og ferðafólkið royndi at sleppa sær frá at fara niðurundir, leitaði sær sess allastaðni, ið sitast kundi — á afturdekkkinum, á brúnni og so. Smirlamenninir royndu at mæla frá: »Har verður ikki sitandi hjá tykkum, tað er illveður.« Men tað varð ikki lurtað eftir: »Nógv heldur sita køld her enn liggja og spýggja undir dekkkinum.«

Konufólkini fyltu beinkirnar á brúnni. Menn gingu og pjøkaðu um tær, ballaðu tær í áklæði og síðklæði og settu seg til reiðar at styðja, tá ið rullið kom. Til endan var alt á at líta sum ein javnstrokin klútarúgva við nøkrum bleikum andlitum uppúr. Tær, sum minst litu sær til, heltu høvdið aftur ímóti grannanum, lótu eyguni aftur og settu seg at dúra.

Aldurnar gingu grimar og breiðar niðan gjøgnum fjørðin, og vit vóru ikki meir enn komin út um havnamolan, fyrr enn skipið fór at rulla. Í fyrstani vuku bara eyguni í klútarúgvuni og starðu hjálparleyst út í veðrið, nasarnar høvdu seg upp í vindin og andaðu djúpt. Men tað var so skjótt, at andlitini skiftu yvirbragd, trútnaðu, súrnaðu, hvurvur lívsleidd móti dekkkinum, og tann fyrsta spýggjuriðin stóð við gorp og venan út úr rúgvuni. Menn lupu til at halda fyri pannuna, aðrir lupu eftir vatni, meðan summir bert hildu, so alt skuldi ikki rulla útav. — Men enn var spónurin ikki settur í greytin.

Tá ið vit komu út í kvarðan á omanrákinum, kom eitt rið, sum sporðreisti skipið. Tá ið tað turnaði niðurá aftur, borðfylltist fordekkið, og alt lokaðist aftureftir av hvítum roki. Tað var synd at siga, at nístini vóru stórvegis — ella kanska eingin gav sær far um tað, tí hvør hevði nokk við seg ta lötuna. Men tá ið av aftur fjaraði, varð lopið til at bjarga, tí har lá alt og rakst á dekkkinum: konur og menn, pjøkar og áklæði, hvørt um annað, meðan beinkirnir stóðu tómir. Konufólkini tóktust ikki hava hugsku til annað, enn at fáa sær skjúrtini niðurum aftur knøini og so biða, til tey fingur hjálp; men menninir

vóru ernir og læðu: Ein helt fyri: »Nú hevði verið illa vorðið, um eg ikki helt tær.« Hann sat á slætta dekkinum úti við skerstockkin við einari á knøunum. Tað rann úr báðum. Hon hevði mist tað, hon hevði havt uppi á høvðinum. Ein annar lá skerflatur við tveimum uppi við seg og tosaði ráðisliga: »Eg segði tykkum tað altíð, hetta er ikki konufólkaveður; eitt annað er, hvat ið ein maður kann gera.« So vendi hann sær á og spýði sum ein havhestur.

Tá kom stýrimaðurin har og bað fáa ferðafólkið undir dekk: »Vit kunnu ikki hava tykkum liggjandi her og skola fyri borð.« Og hann fýltist á menninar: »Eg veit ikki, hvat ið bagir tykkum, tora tit ikki at nema við konufólk, ella hví hildu tit teimum ikki? Nei, tá høvdu vit annað handalagið í mínum ungu døgum.«

Tað gekst væl suðureftir, ógvuliga grov alda, men gekk í heilum.

Har lá so Sandoyggjin og vóð í skúmi. Allar áir stóðu á svølgi, og regnið oysti niður, tað lokaði fjøllini og stóð í grómum oman gjøgnum hagarnar. — Men heldur ikki í hesum karmi duldi oyggjin sítt blíða lyndi. Hon er ungmoyggjin millum oyggjar aðrar í Føroyum. Hygg at henni í hvørjum veðri, tú vil! — Eingi svørt fjøll seta knyklar í brýr ímóti tær, ongar síðar skorar standa og hótta, einki vilt og gæsut landslag stendur og hóreiggjar sær. Einans flá valling, lág fjøll og so skaffiliga bygd, sum vóru tey kembd, áðrenn skaparinn setti tey frá sær. Allastaðni blítt avrundað snið, varliga samanpassað. Tað er líkt til, at Gud er komin úr konugildi, tá ið hann hevur myndað oynna.

Vit nærkaðust bygdini. Menn stóðu á dekkinum og samdust um, at skálvíkingar sleppa ikki út í dag, sum her brýtur upp á landið. Brimið stóð í grasið allan vegin suðureftir at síggja. Men soleiðis er vikin dánað, at tá ið vit komu suðurfyri, vóru boðarnir báðir, sum her ráða fyri borgum, Smørvíksboði og Boðin undir Horninum, rættuliga spakir.

Meðan vit stóðu og sóu bátarnar koma úteftir, hugsaði eg um, hvat ið mundi sermerkja fólkalyndið her, umenn tað góðsliga glaðlyndið í landslagnum mundi finnast aftur hjá íbúgvunum, umenn skálvíkingurin er líka so kembdur og varligur sum fjøllini, hann sær uttanum seg.

Fyrsti báturin, ið kemur frammat skipinum, er eitt tíggjumannafar við háreistum drekastavni. Ormurin Langi stendur við spjaldrastøvum á rimini. Hann siglir í ein stásiligan runding og strýkur fram við síðuni, slær motorin frá og leggur at trappuni. Har vóru fyra ungir

menn í bátinum; ein teirra var brúðgómurinn, so vit brúðleypsgestir hildu okkum frammat, tí tað mátti vera eftir okkum, hann var komin. Men áðrenn vit sluppu niður, kemur har ein árabátur og leggur at skipinum aftan fyri Ormin Langa. Ein av monnunum loypur fram í skut og fær í ein enda, sum hongur framvið allari skipssíðuni. Tá hendir tað undarliga, at í staðin fyri bert at halda, tekur hesin maður og lesir seg eftir endanum, so hann skorar sín bát inn millum hin bátin og skipið. Tað kom róp í á dekinum, atfinningar at hesum atburði. Men menninir á Orminum Langa søgdu ikki eitt orð, sleptu endanum og lögdu seg eitt petti frá skipinum at bíða. Tá ið árabáturinn er liðugur við trappuna, fer hann fram til forlúkuna at taka móti góðsi. Tá kom Ormurin Langi aftur, og brúðleypsgestirnir sleptu sær niður. Áðrenn allir vóru komnir í bátin, var árabáturinn á øðrum sinni og skoraði seg inn ímillum, og ta ferðina so mikið bonskliga, at hann breyt stýrið á Orminum Langa. Ikki eitt orð fall, men tveir av Orminum toygdu seg inn yvir árabátin og hildu hesum ólátaða manni í skutinum. Ein av skipinum sigur við mannin, sum stendur og fæst við tað brotna stýrið: »Hví Helviti geva tit ikki hasum fananum eina ár í heysin? Hann sorar tykkum bátin sundur.« Hann svarar aftur, ikki petti sinnisrørdur, sáttliga og blíðliga: »Ver ikki býttur, hatta er ein stásmaður, hann biður ikki hund standa frá sær. Men hann er ikki heilt edrúur í dag, eingin sigi hann ringan fyri tað, brúðleypsdagur er.«

Eg sat og hugsaði um tað, meðan vit sigldu inneftir, at hetta var rætt tað lyndi, tú væntaði at finna. — Hygg uppí Skálhøvda. Sær tú ikki friðin yvir honum, hvussu hann hvílir í landslagnum? Hevði tú ikki trúð um hann, at hann hevði tikið líka sáttliga ímóti, um okkurt sovorðið háreist sum Tindhólmur ella Sneis hevði komið og skorað seg inná hann? Og tað er eingin deyður friður, ið hvílir yvir hesum fjalli. Skálhøvdi er eingin dyngja, ið liggur fergd til ólívís undir sínari egnu tyngd, nei, tað er einki kroyst ella niðurflaknað við honum, hann hevur høvuðburð sum ein ungunur foli, og andlitið, sum lítur eystur í hav, ger vart við eitt vakið eyga, ið sær eitt sindur meir, enn tað letst, og tað bølist ein látur av serligum slag undir brúnum.

Vit sigla inn millum grunnbrot í bæði borð. Síðir taraskógir koma til sjóndar í aldudølunum og skyggja í tí bleika degnum. Inni á botni bróta aldurnar langt niðan á eina fláa møl. Men vit leggja at støð, ið gjørd er av mannahond og sleppa turrsködd upp á land.

Har liggur so bygdin, rúmsátt og víðopin í degnum. Fjöllini uttan-

um eru eingin stongsil nakrar vegir, men bert ein varligur vøllgarður, ið avmarkar lækkan, sum byggin liggur í. Bøurin breiðir seg yvir alt tað rúma slættlendið í dalinum og langt niðan í hallarnar fyri norðan og sunnan. Út um henda víða bøin liggja so tey hálvthundrað húsini slødd, nøkur fá saman í býlingum og langt ímillum. Ein stór á, ið førir alt vatnið úr hesum víða dalinum til sjóvar, rennur miðskeiðis gjøgnum lágan. Her er øki og andarúm í bygdini.

Vit verða boðin til hús og taka leiðina niðan eftir Sævareingjum, ein av vegunum, ið binda býlingarnar saman. Har er ein hópur av nýggjum húsum komin fram við vegnum, hús við nýmótans sniði, ronk og háreist, soleiðis sum nútíðin byggir í Føroyum. Tá ið hesi húsini standa galv við galv í skipaðum røðum, kann tað vera sítt verð; men einsamøll standa tey sum fremmandir fuglar á bønnum og ætla sær á flog hvørja løtu.

Skamm fáir tað, vit mistóku okkum, ikki at byggja víðari á tað gamla húsasniðið, tað hoyrði heilt øðrvísi heima her, hvíldi í landslagnum. Men veri nú tað, sum tað lystir; vit hava so mikið ringt at minnast aftur á tey gomlu roykstovuhúsini, at eingin skal sigast ringur fyri tað, at hann letur tey fara. Hesi nýggju eru liviligari. Leki, gjóstur og sót gekk á tey gomlu. Tað bilar ikki nú.

Eg síggi eisini, at menn hava hug at fríðka um húsini, hampa uttanum og mála. Eg átti at farið inn til hesi fólkinum og takkað teimum so miriliga. — Hetta er ein bróðurgerð móti bygdafeløgnum, skulu tit vita. At vera við til at fríðka bygdina er ein æra, sum skal fylgja teimum, ið gera tað. Vit hoyra so mangan rópt eftir teimum svørtu húsunum, tað eru tey svørtu húsini, sum hóska í Føroyum. Teir sterku litirnir kunna sáma seg í Milano. Hetta er heilt skeivt, milanosingar hava minni brúk fyri sterkum litum enn skálvíkingar. Lat trý av ellivu vera svørt, annaðslíkt av hvítum og restina við øðrum sterkum litum. Sterkir litir valdir við skili prýða bygdin.

Vit koma gjøgnum býlingarnar á Hamri og í Kirkjugerði, sum hinir bygdamenninir undir einum rópa Ovurlondini. Tað er norðursíðan á bygdini. Her stendur brútleypshúsið, grýtt upp av beton yvir háls og herðar, og so tikið til brúks. Lívið skal jú livast: Í fyrstu syftu eitt hús, og í aðru syftu at hampa skræðuna, tað er einki at siga til. Her hava vit aftur hoyrt so mangan rópa, at sementöldin spillir bygdin í Føroyum. Tað er møsn. Nýti føroyingar bert beton til húsa-bygging. Tað er ikki tilfarið, ið spillir útsjóndina, men misbrúk av

tilfarinum, at hvør maður, sum dugir at seta nakrar fjalir á kant, heldur seg til at byggja hús. Og tað, at útsíðan á sementhúsunum so mangan stendur ósnøggað og andskræmilig, er heldur ikki at kasta tilfarinum fyri, men íbúgvunum. Ráðini kunnu gera sítt, men ein meitil og ein kelkur av sementi kostar ikki stein og allan heim.

Vit koma inn og vera ímóttitíknir av einum heilum flokki av blíðum konufólki. Brúðurin býður okkum til morgunmatarborðið. Skeinkjarin, ein ungur maður við hálmgulum hári, er í hølunum á okkum og skeinkir ginn. Eg lærði seinni í vásinum henda mannin at kenna í hansara skeinkjararyrki og má siga, at hann var heilt óvanliga heppin. Skeinkjarar flestir misfata mangan sína ætlan, verða agitatoriskir, ein leggur teir undir at vera álitismenn fyri brennivínshandlarar, teir ganga og rósa tí, teir hava í fløskuni, og fýlast, tá ið menn drekka lítið. Hesin beyð bara, tað mátti tú sjálvur um, annaðhvørt tú drakk nógv ella einki. Hann var tann sami. Og hann var allastaðni, bæði úti og inni. Best sum tú gekk húsanna millum í títt egna verð, kundi ein hond koma fram úr myrkrinum og bjóða ginn. Samstundis hevði ein varhugan av, at hann var bæði í borðgangshúsinum og í dansistovuni.

Við borðið var fyri tað mesta tøgn. Ein av gestunum hevði hoyrt, at prestur var so hásur, at tað var óvist, um hann fekk orðið upp. Tað helt ein annar bilti ikki. »Fáa vit tey inn um kirkjugáttina, ógift koma tey ikki heim aftur.«

Tá ið borðhaldið var liðugt, fór eg út at síggja meg um og hitta fólk. Enn hildu skálvíkingar gerandisdag. Tað var hildið uppat at regna, so menn fingust við at vera í bønnum og sovorðið. Beint uttan fyri hitti eg ein mann, sum fæst við at seta eina flaggstong fasta í vøllin —. »Tað ger tú rætt hin gamli, lat okkum fáa flagg á Biskupsfløtt, tað prýðir um her við kirkjugøtuna.« Fløgg vóru allastaðni, ikki bert har menn høvdu búgvið seg út til flagging, men fólk frá hond tók eitt træ og setti upp og niður onkustaðni, knýttu føroyskt flagg á ovara enda, so flaggaðu tey brúdleyp.

Niðari í bygdini drógu menn grót við tveimum rossum fyri sleðuni, ikki alloðin ekudýr við lútandi høvdi og dølskum eygnabrá, men kimilig vestlandsross, sum gingu leikandi løtt í dráttrunum. Eg legði til merkis, at eingin eg hitti var í fremmandum klæðum, posatroymmja og snøggar stuttar buksur var tað vanliga. Yviralsøldin er ikki komin higar enn, er tað líkt til, so tað sæst hvussu menn eru limaðir, klæðini spilla teir ikki. Eg komi eisini inn til fólk. Húslagið er tað sama sum

áður. Køkurin er vorðin tað, sum roykstovan var hjá teimum gomlu, har sita tey, har arbeiða tey og har eta tey. Men gesturin verður boðin til borðs í stovuni. Tað var líkt til, at fólk arbeiddi uppá ull í hvørjum húsi, rokkar stóðu uppi og stokkar gingu hvar eg kom. Tað ganga trí-ati ær í haganum uppá hvørt vaksið konufólk í bygdini, so nógv kann gerast, áðrenn ullin gongur undan.

Tað er farið at skýma, og eg standi undir einum húsum niðri í Innara-Dali og tosi við fólk. Tá kemur ein ljóskíli upp fyri Hálsin inni við Sjónarheyggj, vit síggja tvey glógvandi eygu koma undan og ota seg heim gjøgnum Ottargrov, um eina løtu smýgur prestbilurin, ein seksmanna-chevrolet framvið. Hann kennist so ógvisligur her í túnunum, og húsini eru mest sum vorðin minni, tá ið hann er farin.

»So er best at sleppa sær aftur í Kirkjugerði — ætlaði at sleppa upp í skaran, tá ið farið verður í kirkju.«

»Gaman í,« sigur innaradalsmaðurin, »men tað plagar nú ikki at ganga tvey fyri eitt at pynta brúður, so tú nýtir ikki at vera so bráður.«

»Tú fer ikki við.«

»Nei, ver ikki býttur, eg eri eitt støv — hyggi kanska niðan í kokkagildið.« So stingur hann hendurnar undir reimina og fer. Eitt sindur yviri á túninum støðgaði hann aftur og hugdi at mær.« Eg hoyri tað er so gott slag, ið skonkt verður, er tað nakað um tað?»

»Ja, ginn.«

»Har skal tú síggja! . . . Kanska eg gangi niðan korti.«

Tað var heldur langligt at bíða eftir brúðarskaranum. Vit stóðu har nógvir menn uttan um húsini og tosaðu. Skeinkjarin gloymdi okkum ikki; men teir flestu høvdu á munni: »Nei, eg skal við í kirkju, tað skal einki vera . . . kann leggja munnin á.«

Viðhvørt hugdi onkur inn at vita, hvat ið leið. Men har stóð sum seyður í rætt av konufólki út á ytstu dyr, og spurdi tú, varð tú bitin av.

Men nú kom brúðarparið út fyri dyr, og offurfólkini skipa seg í pør aftan á tey, og so var farið avstað.

Kirkjan stóð og glógvaði í ljósi niðri á Lógvheyggj, og klokkan gekk. Tað var um dagsetur. Í forkirkjuni kom aftur støðgur í av eini hvørji orsök, sum vit mannfólkini heldur ikki dugdu at ráða. Meðan bíðað varð, fingur vit eitt blað av sálmum á føroyskum, sum prentað var til henda tilburð. Av gomlum vana hugdi eg eftir ørindatalinum, tí eg havi altíð hildið, tað er ein fyrimunur, at sálmarnir eru stuttir.

So ganga dyrnar upp. Vit fara inn og seta okkum. Eg sá, at tann gamli siðurin við konufólkamegin og mannfólkamegin heldur sær fyri ein part enn, tó konufólkini tykjast vera farin at krúpa sær yvirum, men mann sá eg ongan sita konufólkamegin.

Hetta er ein hálvnýggj kirkja, bygd av gróti, men so hava teir krógv-að veggirnar í beton. Ljós málað innan við mynstrum í loftinum. Tvørtur um kórveggjin standa bíbliuorð við stórum stavum á føroyskum og minna um málvinin Andrias Evensen, sum her var prestur, og sum her talaði okkara mál, fyrstur av prestum í Føroyum. Altartalvan er málningur, ið vísir hin halga nátturðan, givin til ta kirkjuna, sum var undan hesari, av bóndahjúnunum í Dalsgarði.

Tróndur á Trøð, ein annar bóndi í Skálavík, eitt navn, sum verður nevnt við æru í bygdini, hevur skorið allar apostlarnar í træ, eisini Samson í bardaga við ljónið, og hongt í kirkjuna, alt listaverk, sum bygdin hevur æru av. Ein ovnur stendur í kórinum. Hann prýðir ikki um. Annaðhvørt eiga teir at seta okkurt uttanum hann, so hann verður fjaldur, ella eisini taka hann út og seta hann á bólt oman gjøgnum brekkuna. Á loftinum stendur pípuorgul. Tað tekur nú at spæla. Fólk tekur undir og kirkjan fyllist við sálmasangi.

Eg helt ikki at hin gesturin við morgunmatarborðið hevði rætt, presturin var ikki hásur, hann helt eina findargóða talu fyri brúðarparinum — um lívið og menniskjuni, ein tala sum vit kendu kom okkum við. Maðurin var nógv meira menniskja enn gudfrøðingur. Væl veri honum fyri tað. Slíkt er okkum at gagni, kirkjan hevur brúk fyri sovorðnum monnum.

Kirkjugangurin er lokin. Skarin fer út aftur. Fólk trokar seg framat at ynskja brúðarparinum til lukku. Men eg síggi onga konu koma eftir fornum siði at skræða slørið hjá brúðrini. Hesin skikkur er kanska burturfallin, tí tey gomlu hava varhugan av, at siðalívið er so mikið broytt, at henda skræðingin er óneyðug.

Tá ið alt fólk ið hópast aftur í Kirkjugerði, helt eg gestirnar vera nógv. Seinri fekk eg at vita, teir vóru hálvannað hundrað.

Nú kom døgurðin fyri, og tað bar soleiðis til, at eg slapp at fyrsta borði. Har var, sum vera man, sett fram alt tað besta av kjøti, sum bygdin gav, men annars var einki serføroyskt at síggja. Tað var eitt borð, prýtt við blomsturtilfari, uppsettum borðklútum, ljósum og øðrum pynti. Vit síggja hetta borðlagið í Havn, Oslo, Ystad, Kerteminde, Haldarsvík og hvar vit nú ferðast. Atburðurin við borðið er

eisini heilt broyttur frá fyrr. Nú minnst eg stutt, men í teimum fjøruti árunum, eg kann huga, er alt vorðið so heilt øðrvísi. Tá kom kjøtið í heilum limum inn á borðið. Konufólkini vóru fínligari, settust við knívi og gaffli at vinna sær ein bita, men helst teir eldru menninir tóku sær eitt stykki, sum bein stóð útúr, ið kundi nýtast til skaft, høvdu tað so í hondini, beit borðknívurin ikki, hugdu teir so spoyskliga aftur í eggina og lögdu hann frá sær, tóku slíðraknívín, linnaðu reimina eini tvey hol, ótu so. Súpanin, ið kom aftan á kjøtið, var tjúkk sum heili og so full av sviskum og rosinum, at tú sá so lítið annað. Fleiri av teimum gomlu dámdi so væl kjarnar í sviskusteinunum, at teir sótu og brutu millum tenninar, so tað njelti. Brotini komu so út aftur úr skegginum onkursvegna eftir umstøðunum. Nú er alt hetta burtur, borðamboðini fella fimt og náttúrligt í øllum hondum. Fólk ið við borðið tóktist mær eisini so ungt, at eg undraðist. Men tað er ivaleyst klæðini, ið gera tað. Genturnar eru vorðnar vakrari og yngri á at líta. Skeggmótin og kanska klæðini við, gera menninar yngri í útsjónd — men samstundis minni mansligar.

Tað var einki skemt havt á lofti; hóast skeinkjarin gekk fyri borðinum alla tíðina, tóktist eingin kenna til. Hvør talaði lágmæltur við síðumannin. Talur vóru ongar. Eg sat og bylgdist við einari, men vildi lata ein bygdarmann koma fyrst. Hann kom ongantíð. Ikki varð sungið frá borði. Tað hugsar eg nú var tí eingin leit sær til. Onkur hevði á orði, at hetta var eitt sindur kollut, høvdu teir ella teir verið, so...

Nú vóru stundir at fara út í bygdina, hetta til borðgangurin var liðugur og brúðardansurin kom fyri. Tað var sent eitt ørindi við mær til ein eldri mann í bygdini; nú bar til at røkja tað. Ein bygdarmaður kom við mær til stuttleika. Vit fara út gjøgnum Gøturnar, út á Hamar. Her var tað, kópakonnan búði, sum søgnin sigur frá. Tað hepnaðist væl, hon var bæði fruktbar og mangfoldig. Skálvíkingar vísa enn á fólk, sum eru ættað frá henni. Tey kennast av, at tey eru heil millum tærnar. — Og tað er ikki løgið, at tað var á Hamar, hon kom; tí skuldi nakar skálvíkingur gera tað bragðið at fáa hendur á eitt so torsøkt kvendi, var tað altíð væntandi, at tað var ein hamarsmaður.

Tann, vit skuldu hitta, býr í einbýli. Hann sat og spann við langan favn, tá ið vit komu inn.

»Áh, nú er ellin farin at boyggja! Sita tygum og spinna, øll bygdin heldur brúdleyp?«

»Á tegi, ja, ja, eg nytti einki til sovorðið longur. Hyggi kanska inn í kokkagildið.«

»Ja, soleiðis fer lívið við øllum. Einaferð var evni í manni.« Hann hyggur upp frá spunanum og tekur um sítt hvíta skegg.

»Mær rósi eg ikki, tað vóru ivaleyst nógvir betri menn í bygdini enn hvat ið eg var. Men eg skal siga tykkum tað, at vit, sum nú sita gamlir, fýlast eitt sindur á teir yngri. Vit halda okkum hava røkt bygdina betur enn teir. Vit finga nógv meir av bønnum og av haganum. Nú fer alt undir vatn, arbeiðið uppi á landi er vorðið viðfáningur hjá teimum flestu. Og tit, sum skuldu stuðlað til, tit gera ov lítið. Tað dugir ikki bert at ganga og tosa, gerið okkurt, sum tit kunnu vísa okkum.«

»Hetta er beint, tygum siga, ikki tvær meiningar um tað. Men halda tygum, tað kemur eisini minni úr haganum nú enn fyrr?«

»Ja, her í bygdini? Tað er so eyðsýnt. Eg kann kanska tuga — Tað rennur so nógv vatn í ána, meðan mylnarin svevur — Eg ætlaði nógv í mínum ungu døgum, sum eg fekk ikki útint. Men nú, hvussu mangur ætlar nakað nú — uppi á landi?«

»Men á sjónum eru teir ungu ítari enn tit.«

»Ja, teir eru ið hvussu er víðfarnari og betur útgjördir, tað ryggjast ikki. Men vit lögdu nógv inn av sjónum her í bygdini, ta tíð tað var; so tá talan er um heimaútróður, so Nei, lat meg einki siga. Tíðin er ein onnur, og Skálvíkshavið er ikki tað, sum tað var.«

»Nei, tað er ikki at sita, nú man borðhaldinum fara at líða, og so kemur brúðardansurin fyri.«

Vit siga farvæl og fara norður aftur gjøgnum túnini, oman eftir Grindajørð, tvørtur um Húsabøin. Her á leiðini bygdi ein dalsgarðsbóndi eina ferð í 1870-árunum fyrsta koyriveg í Føroyum. Seinri fór maðurin úr bygdini. Síðani tá hava skálvíkingar bygt fýra høvuðsvegir gjøgnum bygdina og tveir út í hagarnar. Men hesin fyrsti vegurin liggur og er ikki framhildin. Minnist fólk her ikki sínar góðu menn, ella hví knýta teir ikki henda vegin saman við kirkjuvegnum og renna hann á skjøns gjøgnum brekkuna niðan í ovurlondini, hvat var líkari? — Og so sett ein stein í vøllin til minni um hetta fyrsta tiltakið í vega-bygging her í oyggjunum.

Vit koma oman á Keldu. Har stendur dansistovan, eitt rúmligt, væl hildið hús, málað uttan og innan — eingir brotnir rútar, eingin mold á gólvinum, ljóst og nosligt.

Rætt tá kemur brúðleypsfólkið úr Kirkjurgerði, og alt skipar seg til

brúðardans. Fyrst kvøðarin, ið skipa skal brúðarvísuna, so brúður og brúðgóm, so offurfólkini par um par eftir aldri, og síðani alt hitt fólk. Stovan verður passaliga full. Allir menn dansa hattleysir. Bert ein var undir húgvu, og tað var tí, at hann hevði gloymt, at hann hevði høvd. Annars verður bert dansað hattleysur í brúðardansi og tá ið jólini verða tald, mánakvøldið á føstuinngangi.

»Várharra hann segði, tað er ikki gott,
at maðurin livir so eina.«

. . . . byrjaði kvøðarin, og alt í einum tók dansifólkið undir. Eitt brús av ljóði fylti stovuna. Sterkt og dragandi hugtók hetta gamla vísulagið tey dansandi og sameindi tey til eina heild, so allur hesin stóri dansiringur bar seg sum *eitt* livandi kykt. Veitslurámurin og hátíðin lýsti av øllum andlitum. Eg kendi, hvussu bæði lagið og frásøgnin í vísuni bóru og sameindu, hvussu tann heiti felagsandi, ið hóast alt kegl er í hvørjari bygd, kom fram í skærasta lagi — hesin felagsandi, sum vit kenna so væl frá ófrættaløtum, gravarferðum, frá tilburðum, tá ið tað stendur um lívið.

Søgan sigur, at upprunaliga dansaði maðurin fyri gudum, síðani varð dansað til skemtunar. Í brúðardansi er hetta lætt at skilja, tí valla er nakar so jarðgrógvín, at hann kennir seg ikki bornan og í hóslog við gudar, meðan hann kurteisliga treður brúðardansin.

Aftan á brúðarvísuna kom »Fisken tager sin føde i vand...« og síðani aðrar vísur, ið hoyrdu til. Men so fór brúðarparið aftur í Kirkjugerði.

Eg fór upp á leikpallin — tí rúmligur leikpallur er í dansihúsinum — og setti meg at roykja. Dansurin gekk alsamt. Fleiri menn kvóðu, helst eldri. Millum teirra vóru tveir, ið eg noyðist at umtala — tá ið eg nú havi hættað mær at skriva nøkur orð um dansin.

Tann fyrri, ein vakur, ljóshærdur maður á miðjum árum, byrjaði Runsivalsstríðið. Hóast hansara vakra rødd var ikki serliga sterk, hugtók tað meg, hvussu hann megnaði at føra dansin, at leggja dansin undir seg, so hann kundi spæla á hann, sum tónaskipari spælir á sítt orkestur. Og kvøðingin var so leikandi løtt fyri honum. Einki uppblást andlit. — Tað er so mangur kvæðarin, ið berjir seg gjøgnum dansin, alreyður og upptusnaður í andliti, sum maður ið blæsur kík. Hesin

kvæðarin hefur einki av tí. Dansistigini og allur atburðurin var so mýktur og vakur, at tað minti um listadans, einki buldur og brak, bert kimiligar rørslur, ið herdu lagið og frásøgnina í kvæðinum. Tað komst mær fyrri, at hetta er ikki tað vanliga, tú sær um bygdinarnar í Føroyum í dag. Tað er her, ið dansurin hefur mist mest í nútíðini — tóm tramp og stig, sum er avlagað av alheimsdansinum; tað etur seg meir og meir inn víðahvar. Men hetta, at troða dansin so ediliga vakurt, hefur kanska altíð verið rárt. Sovorðnir dansarar hava ikki verið undir hvørjum steini. Ið hvussu er skulu bæði serar viðføddar gávur og hartil siðaarvir til fyrri at mynda ein slíkan dansara.

Hin kvæðarin, eg vil nevna, var ein gamal, hvítskeggjutur maður. Hann kvað Ormin Langa. Hesin maður gjørði ikki vart við seg á sama hátt sum hin fyrri, hvørki viðvíkjandi kvøðing ella atburði, men tað var hansara persónliga medlivan í kvæðinum, sum hugtók. Tað var eyðsýnt, at tá ið hann kvað Ormin Langa, so var tað ikki tann norski kongsdrekin, ið stóð livandi fyrri honum, men bátur, hann sjálvur hevði verið við, og skarpskeringarnar vóru ikki tær, ið søgnin sigur hendu við Svøldur, men tilburðir frá hansara egna lívi, tá ið hann sjálvur saman við øðrum monnum stóð í tungum stríði. Tá ið hann í nátt kvøður hetta og vendir sær á í dansinum, trýstir fastari á hendurnar og hyggur inn í eyguni á honum, sum aftan fyrri dansar, so er tað til ein av teimum monnum, ið við vóru, tá ið stórhendingar hansara í lívi bórust til, hann vendir sær. Og tá ið hann lyftir fótin til at trampa í gólvið, so er tað ikki fyrri at gera eitt vakurt dansistig, men fyrri at herða tað, hann hefur á munni. Hetta er ikki ein vanligur gestur í dansistovu, ið her kvøður. Hann hefur kanska balst túsund gerandisdagar í báti, á bø og haga, síðan hann var her síðst. Nú er hann komin higar at uppافتurlíva stórhendingar, sum eru tilbornar í hansara manndómsárum saman við bygdafeløgum — hóast teir kanska allir nú liggja við mold á múla. Hann kvøður alt hetta út í skaldaorðum, hann hefur fingið í arv frá fedrum.

Henda síðan av dansinum livir sítt fríska lív um bygdinarnar enn. Og monnum tørvar ikki dansistovu fyrri at fremja tann leik. Hvussu mangan sær tú ikki menn, sum sita í køkinum, á bekkinum, í lugarinum, taka kvæðini og dansistigini at ugga seg við.

Náttin gekk í góðum veitslulag. Um morgunmatarmundið er ódnarveður, stormur og regn, so tað var ikki gangandi húsanna millum. Men tað sló ikki veitsluhýrin niður, dansurin gekk so lystiliga í borð-

gangshúsunum. Tá var tað meira teir ungu, ið tóku til sín. Teir tóktust ikki velja tey longu kvæðini; styttri vísur, ella yngri yrkingar vóru á lofti. Vanligar sangir sungu teir eisini við stig til. Einaferð tóku teir »Av øllum londum í eyst og vest. . . .« Dansaðu tað.

Nú hevði eg alla náttina gingið og glett meg yvir, at tað var einki at síggja uttan góð semja millum ungdómin; nógv størri, enn eg minnist frá mínum uppvækstri. Hevði gingið og hugsað sum so, at hesin veitsluandi var ikki bert siðaarvur, men eisini komin av samlívnum á skúlabeinkinum og á skipsdekki. Eg hevði hoyrt frá monnum, at í dagliga lívinum var mangt, sum skilti í bygdini, eitt nú misfataður partapolitikkur, ið mestsum ein skitin hond krámaði eftir ungdóminum á bygd, serliga í krígsárunum. Alt hetta var sum smoygt burturav teimum ungu nú í veitsluni. Men meðan teir dansa hetta, »Av øllum londum í eyst og vest,« fari eg út fyri dyr at hyggja eftir veðrinum. Í tí hálvmyrku forstovuni tekur ein politikari í meg og spyr, hvat mær dámar hatta, teir kvøða. »Á, ógvuliga væl,« sigi eg.

»Nei, tær dámar hatta ikki, tú meinar ikki tað, tú sigur. Tað er feilurin her hjá okkum, at tað eru so nógvir, sum meina ikki hetta, teir kvøða.« So leggur hann høvdið til annan vangan, starir inn í eyguni á mær og lurtar: »Hvat er nationalitet ikki deiligt! Men eg veit, at tit eru so nógvir her, sum ikki meina tað!« So tók hann í akslarnar á mær og kvað: »Eg elski teg land, eg elski teg land, frá barnaárum eg alskin kendi.« Aftur tagnar hann og starir: »Hvat dámar tær hetta, ha?« So ristir hann við høvðinum og sleppir. Eg fór út aftur at fáa mær fríska luft. Væl dámar okkum føroyingum skerpikjót og brennivín, men ikki tá ið tað soleiðis verður blást upp í nasarnar á okkum av einum mettum brúdleypsgesti.

Eg fór so at húsum. Men alla tíðina meðan eg trilvaði meg gjøgnum myrkrið omaneftir, mátti eg hugsa um munin millum teir lívsglaðu skálvíkingarnar, sum dansaðu í borðgangshúsinum, og so henda Gabban, ið stóð og bældi sínum neyðars byggkorni í koluskugganum. — Dagin eftir sá eg mannin aftur. Tá hevði hann fótakulda og turruklæði um hálsin, hann stóð í einum neysti og bíðaði eftir Smirli.

Ja, Smiril kom ikki dagin eftir. Har stóðu fjúrtan ferðafólk í fyra samfeldar tímar og bíðaðu eftir honum á Mølini. Menn gittu og tosaðu, hvat ið mundi vera orsøkin. »Vindur og veður má sær ráða,« søgdu teir gomlu, »slúttligt sleppur hann ikki út av Vágsfjørði.« — »Gaman í,« søgdu teir ungu, »men so mátti hann sagt frá, teir hava sendara

umborð.« — Teir gomlu blástu út í kjálkarnar og bangaðu sær, teir vistu ekki. »Tann sum skal hava við Smiril at gera, hann má bíða,« sendaranum hövdu teir einki álit á. Baturin lá drigin, góðs var borið oman, ferðafólk var komið aðrastaðni frá í bil. Øll stóðu og slotaðu út á víkina. Men ongantið kom nakað far undan Hövdanum. Í tí skili gekk dagurin, og tá ið náttin kom, fór hvør so nakkalangur aftur til sín, og menn máttu draga bátin og bera alt góðsið niðanfrá. — »Soleiðis eru viðurskiftini her,« søgdu skálvíkingar.

»Íðan, kunnu tit ikki fáa tað bøtt?«

Teir vistu líka: »Jú, hövdu vit talað at, so hövdu vit kanska sloppið frá at staðið tann líðilanga dag og bíðað til einkis. Við teimum amboðum, ið nú eru, kundu teir latið okkum frætt, hvar ið skipið var. Men tað er so nógv fyri at vera tann, ið klagar. Smirlamenninir máttu ókravdir kunnað sær at latið hoyrt frá sær.«

Skálvíkingar søgdu eisini frá, at teir hövdu í kvittanum at byggja havn í bygdini: »Her er eftir umstøðunum kyrrupláss, besta stað í oynni, so ungdómurin hevur verið hugaður fyri at gjørt eitt sindur, og nú er tað eydnast at fáa gongd á, vit fara undir arbeiðið fyrsta dagin.«

Morgunin eftir kom fólk saman aftur á Mølini at bíða. Tá kom Smiril. Men hvat? — Hann var eysturi ígjøgnum og sigldi norðureftir, tað var eyðsýnt, at hann ætlaði sær ikki inn. Øll stóðu sum ósmurdir skeytar: »Aftur í dag staðið og bíðað til einkis!« Men tá kom róp í, hetta fór ikki at bera til, inn mátti hann, her var eisini sjúkt fólk, sum skuldi við. Menn lupu eftir fløggum, og so at veiftra, upp á heygjar upp á tøk og trappur. — »Pínadoyð skulu teir síggja! Eru teir ikki so frægir umborð, at tað rivar fyri eygunum á teimum?« helt ein, hann stóð og veiftraði við einum stórum merki. Jú, so vendi hann, og menn hirdu bátin á flot. Fólkið slepti sær inn. Eina løtu lógu vit uppifjar-aðir millum støðirnar, tí rennisjógvurin var so nógvur, at alt turkaði úteftir. Men so kom vatnið inn aftur, og vit sluppu á flot. Eg reisti meg og veiftraði farvæl til Skálavík.

»Farvæl gamli, farvæl. Tann sum væl skilst, hann væl finnist,« svaraði ein aftur inni á Oddanum.

So var skálvíksferðin at enda.

Purkhús

Heima í bygdini sita kunoyingar og tala um fellisárið, sum verið hevur. Ber ikki til at lata hagan liggja seyðtóman, halda teir, best at kyrra nakrar gimbrar, so vit fáa »Dalærnar« upp aftur.

Tá ið klippingsfjallið er gingið, fara teir norður á Dal og byggja eitt hús so dánt, at tveir menn fáa búleikað í tí, og eitt tippi at hava seyðin í, tá ið áneyðir eru. Tað verður eisini fingin so mikil útgerð til vega, at teir báðir kunnu matgera og sova, hava ein lunka inni og náttljós.

Teir ungu menninir báðir, ið kyrra skulu, eru Árnastovusonurin Árant og uttanoyggjamaðurin Bastian, sum fyri nøkrum árum síðani er komin inn á bygdina at vera húskallur. Eingin har á staðnum visti um hann at siga frá fyrr. — Stillfarandi maður, orðalítill og umhildin.

— — —

Bygdarmenninir hjálptu til at fáa seyðin norður. Har var mangt á orði havt, tá ið teir fóru við fylginum, sum altíð í sovorðnum føri:

»Verðið nú ikki burturtiknir av trøllum, dreingir,« sigur uppistovumaðurin málreystur, »har norðuri á leið hevur orð fyri at vera gilt av sovorðnum slag.«

So koma søgurnar um menn, sum hava verið sperdir av teimum fornesku.

»Einki er ikki um hesar søgurnar,« heldur ein norðbingur, »eg minnst eina ferðina har norðuri...« Og so kom ein rolla um, hvat honum hevði verið fyri, sum kundi ikki vera rættfatt.

Væl var hetta sagt í skemti; men kortini...við rótfestum hálvtrún-að undir.

Árant skemtaði aftur ímóti, læði: »Vit hava hundar, vit beita um eitthvørt kemur — og knív, vit stinga.«

Bastian tagdi, skeyt eyguni, tá ið hann hoyrði, hvussu munnlettur Árant var.

— — —

Hjálparmenninir fara aftur til bygdar, og eftir standa kyrringardreingirnir báðir — einsamallir. Ganga niðan á eina høvd uppi yvir gimbrunum, sum liggja lægri á dalinum, og seta seg. Hvør við sínum hundi millum knøini, kanna seyðin, teir skulu hava undir hond — leggja gjølla til merkis hvønn einsæran fyri at kenna aftur.

Kølið góðveður. Heystbláur himmal. Bjølgut skýggj koma deyðsas-

lig rekandi, rækka viðhvört niður í kríllin á Kúvingafjalli, sum bulmikið og himmalhøgt reisist úr dalinum, so teir mugu leggja nakkarnar aftur millum herðar, fyri at síggja upp. Fjallið tykist teimum holva út yvir dalin — dimmbróstað, sært og sorað, við sínum homrum og holum, rókum og ryggjum. Skriður eru komnar skolandi, omanlop eru losnað og raplað omanyvir. Niðurvallað og korkaskotið stendur nú grótið, sum eitt fjølment lið av einlyntum jarðklettum, ið innhugsnið og orðfáir liva her á haganum.

Í fyrstani hava kyrringardreingirnir so mikið um at vera, at dagurin fellur stuttur; men sum frá líður, og teir hava fingið savning á seyðin, skjólgarðar og hagaskurð undangjört, fer at vera langligari. Talan teirra millum minkar burtur, ikki av ósemju, men tí alt er sagt; teir mest sum vita ikki meir.

Ein dagin norðbømaðurin er og vitjar, hava teir á orði við hann, at nú er seyðurin vorðin hagfastur, tað mundi tí vera óneyðugt hjá teimum at vera har longur. Men norðbømaðurin læði at og helt fyri, at enn var bert fyrsta takið tikið, »beint sum veðurskifti verður, og árið líður meir, fáa tær aftur lyndi til at strúka. Nei, hetta verður vetrargerðin hjá tykkum. . . .«

Ein dagin nakað eftir hetta. Teir sita undir einum skjólgarði og hava tagt leingi, loypur Árant á føtur, gongur har og melur, skimast og er ovrásin.

»Hvat sært tú?« spyr Bastian.

»Einki, ikki eitt vet síggi eg, tími ikki at festa eygað við nakað longur, havi so gjøgnumgløtt alt her, at eg síggi einki meir. Og hasar steinbýttu gimbrarnar, sum eru hildnar heilt uppat at strúka. Nei, her er ikki verandi longur, eg verði býttur.« Og so ger hann seg øran, rópar og leikar í á vøllinum, leggur á Bastian, so hann má verja seg. Har takast teir, til báðir eru ekkamóðir, blaka seg víðopnar og læa.

Tá var hálvaskýmt, og teir lata seyðin inn í tippið, laða uppí og fara inn í húsið, seta brandarnar saman á eldstaðnum og gera sær eitthvørt til nátturða.

Tá ið teir hava etið, leika teir rev og gás eina góða løtu, men tíma so ikki meir. Og sova? Nei, nú var náttin long, at teir orkaðu ikki at sova alla tíðina. Bók er eingin, og skriva duga teir ikki. Siga søgur? Tað høvdu teir hvør fyri øðrum, men nú var uppi. So sótu teir bert og tagdu, hvør á sínum songarstokki.

Hundarnir báðir liggja og sova á gólvinum. Eldurin logar, so tað

er hálvaljóst inni. Enn er sama góðveðrið, so tað hoyrist ikki eitt lot á húsinum. Alt er deyðatøgn.

Best sum er loypa hundarnir upp og slota, snodda, smáhvína og ganga at hurðini, lyfta oyruni og lurta.

»Hvat hoyra teir?« mutlar Bastian fyri munni sínum.

»Tröll kanska,« svarar Árant.

»Hav ikki so nógv á munni altíð, Árant,« ávarar Bastian, »tú amar alt ilt upp á okkum,« hann er ikki álvuligur.

»Ikki so frægt, tað kemur eitt lítið tröll at vitja okkum — ella tvær huldugentur, ein til hvønn. Tú hevði ikki hildið teg undan, ha? Eg skal rópa út í náttina, kanska tær koma.«

Bastian svarar rørdur: »Tú, Árant, fyri mína bøn, sit ikki við so vorðnum glóri, hetta er ikki góðsmans tala!«

»Er tú ræddur?« spyr Árant.

»Lat nú tað vera, hvør ræddur er og ikki, tann munnreystasti er sjáldan djarvastur, tá ið á stendur. Men mær líkar ikki so vorðna talu, haldi tað er óunnligt saman við tær her burtur í villini haga, tá ið tú málber teg soleiðis.«

Tá lupu hundarnir at úthurðini og goyðu. Óljóð hoyrdist fyri uttan. Árant segði einki, men fór út og læt aftur eftir sær, var burtur eina góða løtu, kom so aftur og setti seg á songarstokkin.

»Hvat var hatta, vit hoyrdu?« spyr Bastian.

»Omanlop.«

»Sá tú tað?«

»Nei, hoyrði; fyrst nakrir bergklettur í stórum lopum, og so smágrót skramblandi gjøgnum urðina aftaná.«

»Ja hygg! Tilgóðs sigur tú, at her hendir einki í haganum, at her er einki at síggja. Eg skal siga tær, her henda stór ting, her rembast kreftir, sum menn virða og óttast, her rørist dult lív, sum mangan er okkum ovboðið.«

»Er tað nøkur hending soleiðsini, at eitt berglop kemur?« undrast Árant.

»Ja, tað er frummegin, ið ger vart við seg. Líka frá vøggustokkinum hava vit verið drigin at fjallinum, vit hava firnast og yndað fjallið. Tá ið vit vóru so fræg, stetlaðu vit niðan at klintrast í tí. Tað var okkum tað fasta tilknýtið, sum aldri vikast. Og so ein dag, vit komu undan fjallinum, síggja vit gos reisast av homrunum, og berglop kemur oman, sorlar kanska hvílingarsteinar, vit høvdu har, korkasteinin, vit høvdu

skorið navnið í, graskulluna, við sólaðu okkum í. Tá standa vit ovfarin, gloyma alt, sum er. Hugin stöðgar, fjallið letur seg upp, og vit síggja bergrisarnar fyri innan, sita og rista sínar meginrúnur. Tá verður fjallið okkum íbygt, vitar verur ráðagera har inni, alt er okkum yvirlegg og ætlan.«

Nú geispaði Árant langan: »Á, Bastian, Bastian, okkurt sigur tú.« So fór hann til songar.

Tað fullu ikki fleiri orð hetta kvöldið.

Tá ið teir í skýmingini dagin eftir lata seyðin í tippið, fara orð millum teirra um, at nú man hann fara og øtla veðrið einaferð, kria-túrið hevur annað lag á sær, og so henda luftin. . .

Nú teir hava laðað upp í smoguna og liggja fram á garðin at hyggja, um alt er, hvøkkur Árant við:

»Ja, so skamm fá, er handa sokkuta ikki inni! Nær hon man hava stungið seg burtur?«

Teir at leita. Fylgjast oman gjøgnum dalin, eitt sindur longri, enn tær vanliga liggja, ganga so um niðan undir fjallið.

Deyðastilli, samdrigin luft. Kennist kvalið. Tað er longu hálvmyrkt.

Bastian verður fyri norðan, gongur kvikliga fyri at fáa dagræði. — Alt er honum so hveppið í kvöld, heggjarnir, túgvurnar mest sum toyggja seg upp, standa alvakin og slota. Allur hagin bíðar skakkur. Hundurin gongur tætt í knæsbótunum. Oyruni upp í rógv og eyguni kyk. Bastian letur seg úr troyggjuni og bindur um herðarnar, gongur skjótari, báðar hendur á stavinum, hyggur alla staðni; men sær ikki seyðabein. Hin sunnari maðurin er ikki at síggja. Ein hara leyp út undan einum steini, feyk sum ein hvít digla framvið. Hundurin gav eitt gleps, men fór ikki eftir henni. Bastian hvøkk við, kølnaði í hárrótunum, og kaldasveittin sló út um hann. Hoyrir alt í einum, hvussu ógvisliga píkin glintar í grótinum og tekur stavin um lendarnar, setur dik á, kennir hvussu túsund eygu stara, jarðklettarnir rætta knotutar hendur eftir honum, deyðir menn tøssa aftan á honum. Áh, Bastian stunar, rennur fyri lívinum.

Tá hópast teir báðir.

»Onga gimbri eg sá,« sigur Árant sáttliga.

»Heldur ikki eg,« teskar Bastian hálvkvaldur, blakar seg á ein stein og tivar.

»Hvat hevur tær verið fyri?« spyr Árant ovfarin, »tú tykist mær so ovgingin?«

»Havi bara roynt at skunda mær, áðrenn náttin kom. Nú er longu ov myrkt at leita eftir seyði.«

»Tá havi eg svikið teg, ikki at skunda mær meir, eg komi heilt ómóður. Tað var satt at siga ov myrkt, áðrenn vit fóru.«

Teir ganga nú aftur til hús. Tá ið teir koma at tippinum, stendur gimburin har og tráar inn. »Tað var altíð væntandi,« tala teir sína millum, »var kanska býtt nakrantíð at fara og leita, men av tí óveður var væntandi, so . . .«

Meðan teir fáa sær nátturða, spyr Árant: »Er tú veðursjúkur, Bastian? Sjálvur eri eg ikki dyggur.«

»Eg eri veðursjúkur,« svarar Bastian. »Hagin er eisini veðursjúkur og alt, sum í honum er. Varnaðist tú einki, meðan vit gingu?«

»Varnaðist hvat? Nei, men eg gangi her og biði eftir óveðrinum, ið nærkast, so ótolin, havi ongan frið á mær. — Hvat varnaðist tú?«

Bastian svarar ikki, situr og hyggur fram fyri seg.

»Tú sær mær út at hava runnið undan trøllum,« tekur Árant upp aftur.

Bastian tigur eina løtu enn, so festir hann eyguni í Árant og spyr: »Hevur tú nakrantíð verið í neyð?«

»Í neyð, hvussu tá?«

»Í vandaferð, tá ið menn doyggja undan liðini á tær . . . á báti ella í bjørgum?«

»Nei, tað havi eg ikki.«

»So, ongantíð verið í neyð, ongantíð verið fyri berglopi . . . Tað man vera tí, tú hevur hatta trøllamøsnið fyri; tú veit ikki meir um hagan enn tað, turkingarkonurnar siga fyri børnum.«

Árant sær, at nú er best at tuga, og tað fella ikki fleiri orð.

Teir fara til songar. Hvørgin røkir fyri at slökkja ljósið, og í tí skili brennir tað. Báðir leggja seg við friði. Men svøvnurin kemur ikki. Leingi liggur hvør í sínum lagi og letst at sova. So stígur Árant fram um stókk, gloppar hurðina og hyggur út, stendur eina løtu, kemur so aftur og leggur seg.

Tá talar Bastian á hann: »Hvat er fram?«

»Eg veit líka, náttfaran sæst ikki, alt er samgrátt, eingin fjallagrein.«

»Vindurin komin?«

»Nei, rørist ikki hár á høvdi. Kvalið.«

»Ja, ja.«

Teir liggja aftur, hvørgin hoyrir til annan. Men svøvnur er eingin.

Báðir lurta, men hoyra ekki eitt kis. Endaleys bíðan. — Eftir hvörjum?

Ja. . . . ?

Náttin gongur. Í hálvalýsingini fara teir upp, grava hirðingina uppundan og leggja afturat, fáa ketilin uppyvir. Sleppa so seyðinum út. Tær hava ongan hug at fara í morgun, stöðga í smoguni og skimast.

Meðan teir sita og fáa sær ein drekkamunn, tekur í hurðina, varliga.

»Hvat var hatta?« spyr Bastian.

»Ein kráka.«

»Eitt vindblak haldi eg. Nú man hann fara at brenna á.«

Alt kennist so nærgangið, trokar saman um. Nú fjasar á ljóaranum, dunkar spakuliga. Hundarnir loypa upp og goyggja, standa á tveimum beinum móti glugganum. Teir báðir stöðga við tyggingini, eyguni veksa. Hárið reisist. Árant fer út undir vegginn, er skjótur aftur, smilkar.

»Hvat var hatta?« spyr Bastian bleikur.

»Hvat vil hon her?«

»Ja, hvat vil ein kráka? Veðursjúk, veit eg,« heldur Árant, »óttast óveðrið, sum nærkast, kemur so at ugga seg við annað livandi.«

Nú loysir hann regnið og stillir av aftur, trummar tungliga á takið, stritt og áhaldandi. Teir lata hurðina upp á bak og leggja stein fyri, sita so og hyggja út. — Myrkt sum hálvaskýming. Sæst ekki meir enn eitt steinkast. Samgrátt og tráskitið. Áirnar bráðveksa, standa alt í einum á svølgi, fløða upp um bakkarnar og bróta seg eftir haganum, veksa sum oman kemur og mata fyri sær.

Áðrenn teir vita av, er strið á fyri durinum, sturtar beint á vegginn og tekur at mata burturundan. Teir loypa til við amboðum og veiða av, gera dúgliga veit frá, ganga longur niðan í fjallið og rudda grót burtur, sum hevur tipt eina á har.

Seyðurin býður ekki til at eta í hesum veðrinum, so teir lata hann bert innaftur í tippið og laða uppí.

Komnir aftur í húsið, kynda teir stóran eld, skifta og heingja karmarnar til turkingar.

Tá ið teir eitt sindur seinri sita og fáa sær ein døgurðabita, fella teir í tos. Langt síðani, tað hevði runnið so upp hjá teimum.

»Kom henda áin á húsið um náttina,« heldur Árant, »var óvist um vit høvdu givið okkum far um tað, fyrr enn veggurin datt niður. Hevði verið snópið at vakna upp úr svøvni úti á berajóli.«

»Ja, og latið okkum í klæði, vit drógu upp úr vatninum, ongan eld, einki krok og niðanátt. Tað bar væl á, at hetta var um dagin.«

»Tú Bastian, tak meg ikki illa upp, eg spyrji: Hví var tú so gingin, tá ið vit hópaðust aftur undir fjallinum í gjárkvøldið, hevði tú fingið ein hvøkk?«

»Ja, eg hvakk. Ein hara leyp undan fótunum á mær í myrkrinum, og so«

»Og so hvat?«

Bastian tigur. Teir hyggja hvør upp á annan. Nú glýrist Árant ikki longur. Bastian kennir á sær, at tað er runnið saman millum báðar.

». . . .og so hoyrði eg teir koma aftan á mær í myrkrinum. Steinarnir livdu eisini, krámaðu eftir mær, allur hagin livdi, jagstraði meg, eg rann fyri lívinum við øllum replinum í hølunum. Men tá kom tú har og styrkti meg.«

»Hvørjir teir eltu teg?« spyr Árant aftur.

Bastian setir seg fram yvir, hyggur niður í gólvið, albogan á knæið og pannuna á lógvan, verður lágmæltur.

Árant situr kvírrur. Nú duga orð ikki meir. Eldurin bleiktrar, fær ljós og skugga at rørast uttan um teir. Regnið trummar alsamt á takið. Hundarnir liggja og smánjella í dreymi, hveppa labbarnar. Tøgn eina løtu.

Bastian: »Tað var meðan eg var heima í Funningi. Vit komu av Norðhavinum eitt ódnarkvøld, stormur og kavarok . . . vit fóru av sjógv. Fýra fingur í bátin. Hinir sóust ikki aftur. Áðrenn vit komu á kjøl og fingur nøgluna út, fór hann runt aftur. Tá hvarv ein afturat. Vit triggir komu so á kjøl og róku suðureftir. Men hann fór so ofta runt, at vit lögðust fyri, varð tyngri og tyngri at fáa í aftur, — ovmøði, tosti, kuldi og«

Hann tagnar, tykist ikki orka at siga orðini. Um eina løtu tekur hann í aftur:

»Tíðin gekk so long. Vit maktaðust burtur, vistu sjáldnari og sjáldnari til okkum. Klárnaðu onkra løtu, so vit fataðu, hvussu vorðið varTað síðsta, eg minnst frá ferðini, er, at eg fekk ein sviða í høvdið. Lá frammyvir niður á kjølin. So hugdi eg upp. Tá var tað tann, sum frammanfyri sat, ið sló meg. — Var kanska ikin, so eg trongdi hann ovmikið. Førkaði meg, tók í skøvningin á honum og dró hann við, til vit sótu meira miðskeiðis. Tá vóru vit einsamallir báðir. Hann

fór at læa, og eg læði eisini. Síðani minnst eg einki, fyrr enn eg longu var komin upp á land. — Ein lorvíksbátur kom til.«

»Tit vórðu so tveir bjargaðir?«

»Nei, eg var einsamallur, tá ið lorvíkingurin kom.«

Alt í einum reisir hann seg upp afturá í sessinum og hyggur stór-oygdur upp á Árant, teskar ivasamur: »Men hví var eg einsamallur . . . ? Eg, sum var minst verður at liva og skuldi hildið minst á, so ungur eg var. Báðir hinir frágerðarmenn og kraftagóðir.« Hann tagnar og setir seg aftur fram á knøini.

Árant er rørdur, ovfarin, steintigur. Skuldi kanska sagt eitthvørt uggandi, men fær seg ikki til tað, kendi orð so lítisverd í hesum umstøðum.

Enn er nakað eftir av degi. Kanska tað er so dánt, at gimbrarnar troysta sær at eta eina løtu, áðrenn náttin kemur. Teir fara út báðir at hyggja, hvussu vorðið er.

Nú er klárnað eitt sindur, illturt, er við at stækka vesturum. Stormluft.

Teir laða burturúr og fáa gimbrarnar út, verða hjá teimum á haganum, so tær beina ikki fyri sær í áunum, sum eru líka yvirvaksnar enn.

Eitt ravnar kemur flúgvandi, lágt og tigandi, vendir oman eftir dalinum, út yvir fjørðin og hvørvur fyri teimum yvir móti Kalsoynni. Ein kráka situr og spáar á eini túgvu, skimast eftir ruski frá matgerðini, sum er blakað í eina kullu fyri durunum, hoppar eftir liðini framat, fær sær ein bita í nevið, flaksar burturfrá, stingur hann inn undir ein lítlan stein, gongur eitt petti, fer so aftur eftir honum og leggur hann eitt annað stað, strevar soleiðis við hesum.

Tað er farið at lota. Vindbløk koma og hvørva líka so bráðliga, sum tey koma. Teir draga á við seyðinum. Men so fellur náttin yvir, og teir lata hann inn.

Nú vóru teir illa svøvntir, tí eingin blundurin var í gjáranáttina, so tá ið teir hava fingið sær ein bita til nátturða, fara teir at leggja seg. Árant sovnar skjótt; men Bastian legst við andvekri eisini hesa náttina. Og nú var nógv at slota eftir — áardunið, og vindurin vaks, so um midnáttarleitið var stormur, hvirlurnar brustu á og skakaðu hesum vesala húsinum — hoyrdust fyrst langt burtur sum fjarur torusláttur, brustu so á og díktu eyr og rusk á hurðina, fóru dunandi avstað aftur. So var at liggja og slota eftir tí næstu, um hon mundi fara at taka húsið; hvat helt ein sovorðin nýggjur grót-og-flagveggur og eitt ný-

lagt hálmatak, um enn tað var trúliga grýtt? Út eftir náttini verða millumbilini longri, men hvirlurnar harðari. Einaferð leikar so á, at Bastian loypur upp og letur seg í. Hugsar um at vekja Árant, men letur vera, synd at órógva hann. Leggur seg uppafur á seingina. Er ikki meir enn lagstur. Nú reisa hundarnir høvdið, oyruni í veðrið. Slota. Smáhvína. Bastian hoyrir einki, men setur seg á songarstokkin. Árant rýtur tungliga. Ein von tíð gongur, og næsta hvirla brestur á við buldur og brak. Tá ið hetta tumbul er av, loypa báðir hundarnir á hurðina, skava uppá og goyggja. Árant vaknar, og teir trúga hundarnar at tuga. Nú hoyrist töss uttanfyri, tung fótaferð.

Bastian loypur upp, melur á gólvinum. Bleikur. Eyguni á tambi — teskar inn á seingina til Árant: »Hoyrir tú?«

»Nei, hví goyggja hundarnir?«

»Óljóð uttanfyri, tunglig gongd.«

»Gongd? Bygdarmenninir at vitja okkum meðani?«

»Tú spyr ikki! Bygdarmenninir her á miðjari nátt og koma ikki inn, nei — Hoyr nú, lurta!«

»Eg hoyri einki uttan vind og vatn.«

Tá er aftur fjart dun, ið herðir uppá, nærkast, sýgur í húsið, og hvirlan brestur á. Buldur og brak, húsið skakast, náttljósið bleiktrar fyri lívinum og fær skuggarnar at dansa inni. So stillar av aftur og tagnar líðandi burtur.

Árant heldur, tað er ikki ráðiligt at liggja longur, húsið kann fara hvørja løtu — hesar kolandi hvirlurnar, sum harðna í hvørjum. Hann stígur fram á gólv og fer at lata seg í: »Nú man vera liðið út á morgunin, er farið at lýsa?« spyr hann.

Bastian heldur ikki. »Náttin man vera hálvung enn. Eg havi ikki blundað. — Hoyr! Nú er tað aftur.« Hann hoknar niður á songarstokkin og fjalir andlitið í hondunum. Hundarnir goyggja aftur, standa við frambeinunum uppá hurðini og vilja út.

Árant: »Eg fáí skógvarnar upp á meg, so hyggi eg út.« Nú var gongdin so týðulig fyruttan, at tað bar ikki til at leggja veður og vind undir tað.

Aftur ein hvirla. Dunar so blóð loypur fyri oyruni, eyrur skramblar á takinum, ljósið slóknar av trekki úr ljóaranum. Teir fáa aftur at brenna.

Næstu ferð gongd hoyrist fyruttan, smíkar Árant uppá Bastian: »Nú, hoyrir tú ikki, hvat hatta er? Eitt ross, sum gongur og tvassar; tað finnast eisini ódnina og leitar sær ugga hjá øðrum livandi.«

»Tað, vit hoyra, er eftirfarandi, tá ið alt er sum vant; men í neyð er tað, tú kennir á tær, alt. Fyri tær er hetta eitt ross, og rætt hevur tú, men fyri mær er hetta teir báðir, sum fóru av kjøli, undan liðini á mær, og eg havi eisini rætt — á mín vís. . . . Teir vilja mær einki; men eg vil teimum, vil hava at vita, um tað er mín skuld. . . .«

Árant hvøkk við: »Tín skuld! Nei, ger teg nú ikki heilt býttan — ovvekraður! Tað er tí sovorðið kemur fram fyri teg, ikki blundað í tvær nætur, kanska tríggjar. Kom út við mær og síggj, hvussu vorðið er. Náttarlúftin svarar.«

Teir fara báðir.

Rossið stendur har og bín við gumpinum inn í vegginn — ríðingahesturin hjá uppistovubóndanum, eitt góðdýr, sum fer ikki undan fótunum. Bastian tekur um hálsin á honum, leggur kjálkan innat, pjátrar og kláar honum undir øsinum. Árant fer og hyggur niður í tippið, laðar nakrar steinar upp aftur, sum eru farnir av garðinum, og leggur grýtingargrót uppá aftur, sum er farið av takinum.

Náttin er ljós. Mánin er uppkomin og siglir í skýferðini. Eitt rennikavaæl hevur verið, og fjøllini eru hvítnað. Vatnflóðin er minkað. Men stormurin er øðiligur, fossarnir standa uppi og brimrokið niðan yvir hagan. Her sum húsið stendur, er stilli millum hvirlurnar.

Teir fara innaftur, kynda upp og heingja ketilin uppyvir.

Árant: »Nú fáa vit okkum ein drekkamunn; royn so og legg teg at sova eina løtu. Eg eri fullsvøvntur og ansi eftir, um eitthvørt skuldi verið at húgla um.« Nú fyrstani sær hann, at vinmaðurin er heilt avlagaður — andlitið deytt, eyguni still og tóm, síggja ivaleyst einki.

»Sova. . . . eg sova,« mutlar Bastian. »Eri kanska sovnaður fram yvir, durvaður av matloysi og kulda, syvjað í illsinni, tí tað, vit stríddust við, var ikki at fáa hendur á, var allastaðni og ongastaðni. So er borist fyri meg í dreymi, at nú sat neyðin har á hvolvinum hjá mær, ein grá rúgva av atvoldum til neyðina. Eg havi gripið hana, roynt at gera av við henni. . . . Eri so vorðin sjálvur annar á kjølinum, ella einsamallur.«

Árant tekur niður á økslina á honum: »Sit ikki soleiðis og pín teg. Tú veit einki um hatta. . . .«

»Nei, einki petti, kann líka væl vera teir, sum hava roynt at gera soleiðis við meg; men tað hevur eydnast at vart meg, so tað vóru teir ið. . . . Ella einki sovorðið er hent, bert viknaðir burtur. . . .«

Ein hvirla var aftur. Tá ið hon hasti av, tekur Árant upp undir

hondina á Bastian og togar hann upp: »Kom nú út við mær, tað er norðlýsi og mánin komin hægri á luftina, vit kunnu taka okkum eitt-hvørt til, rudda eina á, okkurt sovorðið, so gongur tíðin.«

Tá fekst hann ikki longur enn á gáttina:

»Tú, Árant, lat okkum leiða hestin inn í húsið. Sær tú ikki, hvussu vorðið ið er? Alt hóttir: Fjallið stendur á lopi, gjáirnar gapa meir enn vanligt, urðarnar koma rullandi, bergklettarnir koma spelandi og brimdunið ristir oynna. Lat okkum fáa alt livandi inn til okkum. Tað styrkir, lívið í krióatúrinum er sterkt, dýrini eru tryggari enn vit.«

Hann fer út undir vegginn, tekur í doddin á hestinum og leiðir hann inn, biður Árant koma og fáa hann at standa. So er hann úti aftur, fer í tippið, laðar burtur úr smoguni, tekur eina gimbrí í hvørja hondina og leiðir inn: »Hygg, her er meira lív, bara grýta inn.« So eftir fleiri.

Árant veit einki at gera uttan at eftirlíka honum, roynir at halda krióatúrið frá eldinum.

Bastian leiðir alsamt seyð inn. Hvørja ferð, hann kemur við meir, sigur hann okkurt um, at alt hetta lívið styrkir, bara fylla húsið, krióatúrið er sterkt, missir ikki vitið fyrr enn tað doyr. Hann verður meira og meira ágrýtin og skundar sær.

Meðan hann fæst við hetta, kemur ein hvirla og tekur húsið, veggirnir fara undan og takið niðuryvir. Árant er undir flakinum. Men ikki er so matt, hann fær brotið seg upp ígjøgnum, kennir hann bløðir nasablóð og hevur rivið seg í hondina.

Hann loypur yvir at tippinum. Garðurin er skoldaður niður; men gimbrarnar hava ivaleyst verið horvnar áður, smogan stóð jú opin.

Bastian liggur har á tippisgólvinum, ikki tí grót er komið á hann, hvirlan man hava slongt hann ímóti. Árant ber hann út á vøllin og fær hann at rakna við aftur, spyr hvussu er við honum, men fær ikki svar. Hyggur eftir um hann er løstaður ella bløðir, men tað er ikki líkt til.

Tá sær Árant, at tað brennur í toftini. — »Á, takhálmur komin at eldinum.« Hann loypur til dyrnar; men har slepst ikki inn. Leggur á vegginn, har hesturin stendur, og fær hann óskaddan út. Eldurin er ikki komin so langt enn, er við grúgvuna og dyrnar. Hann leggur á aftur, fær fleiri gimbrar út, kanska allar, hann veit líka. Men nú er eldurin komin so víða, at har gerst ikki meir. Næsta hvirla tók partar

av tí brennandi hálminum og kurlaði út um hagan, neistarnir flugu sum eldgos í loftinu.

Nú lýsti fyrri degi.

Árant skundar sær aftur til Bastian. Tá er hann setstur uppundir seg, styðjar aðra hondina niður á vøllin, situr og hyggur at eldinum: »Hvussu er vorðið, fór húsið hjá okkum — og so eldur í flakið?«

»Ja, ein hvirla tók tað.«

»So man eg hava sovið, veit einki um tað — ørminnist um, at tú bað meg fara og royna at sova; man so hava gjørt tað. Hevur tú bjargað mær, ella hvussu kom eg út.«

Árant: »Nei, tú bjargaði mær, fekk meg út undan flakinum.«

Bastian hyggur leingi at vinmanninum. Grundar. Teskar: »Og eg bjargaði tær, fekk teg út undan flakinum... áðrenn eldurin kom? Hesa ferðina var tað eg, sum bjargaði!« Og tað er mest sum hetta stirda andlitið kvaklast við, og eyguni tykjast vitug: »Men hvussu er vorðið við tær, hevur tú fingið mein?«

Árant: »Eg havi keikt fótin — og viknaður, tí eg havi bløtt so illa,« vísir nasablóðið niður eftir bringuni og hondina, »so eg komi ikki til hús av egnum ávum.«

Tá smílkar Bastian og verður heilt málreystur: »Ja, men eg skal leiða teg heim, mær baggar einki, eri eitt sindur kaldur, lagið manni at ganga hita aftur í kroppin.« Hann fer at rassast at sleppa á føtur. Vinmaðurin tekur undir hondina á honum og fær hann upp at standa.

»So, Árant,« sigur hann heilt glaður á málinum, »rópa nú hundarnar til okkara, so leiði eg teg heim.«

Urðin

Tú hevur verið á fundi í Kráum. Hetta var størsta bygdin í sóknini, tí vóru fundirnir har.

Var á heimveg aftur til bygdina Áir.

Apríl.

Stórkavi hevur verið. Nú er tánað við lýveðri og sól. Síðstu fannirnar lógu og bráðnaðu í liðunum.

Tú gongur spakuliga.

— Hesir fundirnir! Sjey sóknarstýrslimir um eitt borð; nøkur brøv og ein kloddut gerðabók.

Tøgn. Ball rýkur.

Formaðurin harkar og lesur søknað:

»Maður vil byggja neyst. — Ja, eg veit ikki hvat tit siga. . . .«

Per: »Nei, eg veit ikki.«

Pól: »Eg sigi tað sama.«

Niels: »Er tað svágur konu tína, ið byggja skal?«

Formaðurin: »Ja. . . . Og játta vit ikki?«

Dávur: »Jú, gera vit ikki tað?«

Formaðurin: »Eg haldi tað. . . . so hava tit einki ímóti tí, kunnu. . . .«

Tá spyr tú: »Var tað ikki har, vit ætlaðu eitt tiltak í samband við havnarlagnum?«

Tøgn. Ballið rýkur.

Per stumpar undir Pól. Niels stumpar undir Dáva — gera annað eygað eitt sindur minni.

Tú sær og skilir.

Formaðurin skavar við penninum uppi í yvirskegginum. So kemur tað illneitut: »Tá var eg ikki í sóknarstýrinum, so eg leggi einki í, hvat tá hendi.«

Fýra av hinum søgdu tað sama; men tann fimti læt ikki við seg koma, tí hann var steindulur.

Tú royndi aftur.

»Í fjør noktaðu vit Gerðis-Óla at byggja har av somu orsök.«

»Nei, tað var tí Gerðis-Óli *var* Gerðis-Óli,« vóru hinir so bráðir at svara.

Tá fór tann steinduli at læa og peikaði:

»Formaðurin, tað situr ein fluga á nøsini á tær.«

Málið varð samtykt!

Var tað sum onkuntíð, hevði tú reist teg upp við borðið og talað at, sagt tína støðu so bara, sum hon var, og kravt hana fërda í gerðabókina. Tú hevði eisini kallað til fundar í sóknini og talað fyri fólkinum um málið.

Nú gjørði tú tað ikki, boygdi bert høvdið og segði stillisliga farvæl!
So fór tú til gongu.

— — —

Títt eitt og alt hevði verið virksemi — Ikki fyri virksemið sjálvt,

men av tí tað, sum spurdist burtur úr tí, var tað mest umráðandi í lívinum.

Mótstøða hevði aldri nervað teg. Lívið var langt, helt tú, og úrslitið kom umsíðir.

Men tað var so undarligt — rætt, sum tann steinduli gjørdi vart við fluguna á formansins nøs, gekk upp fyri tær, at lívsskeiðið longu var langt runnið. . . . Og einki at vísa á, púrt einki!

Tað, tú hevði væntað av lívinum, var ikki komið.

Fór tað nakrantíð at koma?

Nei, var helst ikki líkt til tað — bert ein fremstifingur, sum peikaði á eina flugu, kom og ávaraði.

Tú var snópin, tá ið tú fór gangandi.

Hugtómur.

Útkólnaður.

Tá ið tú kom eitt sindur fyri teg aftur, segði tú fyri munni tínum: »Hetta skal vera mín síðsti fundur!«

Tað barst tær fyri, at fundar eru sum bátur á ferð: Formaður situr bak, men stýrir illa — veit ikki hvar hann skal halda. Og báturin hevur ikki stýrisferð, tí røðararnir halda ikki áralag. Summir taka á; men aðrir stýra í ella leggja inn.

Men hvat nú?

»Ja, nú er tómt,« svarar tú tær sjálvum — Einki!

Tú gekk sum eitt einki, kendi tú var tað — men trúði tí ikki. Eitt-hvørt í tær segði nei!

Men tú bíðaði eina løtu við neiinum, vildi ganga eitt sindur fyrst og vera einki — vita hvussu tað kendist, tá ið einki minni var, eingin ætlan, einki við ella ímóti. Alt kvirt. Tøgn. . . .

Tú steig á grasið. Tað bognaði ikki undan. Tú steig í runu, men einki spor kom. Sólin sá á teg, men eingin skuggi. Tú gekk, men kom ikki av fetinum, tí eingin leið var.

Tú stóð sum mest burturfrá og sá teg sjálvan í hesi støðu — óvist hvussu leingi.

Men so stakk ein fálig hugsan høvdið upp úr kvirruni og gitti: »Tú er ikki til — hevur ongantíð verið til?«

Onnur høvd skutust uppundan, stökkin sum harur, hugdu spurin hvørt upp á annað, mestsum vaknaðu úr dvala:

»Jú, jú tú er til!« róptu tey. Fleiri høvd komu afturat og tóku undir við rópunum. Soleiðis var tú geylaður aftur til lívs.

— — —

Tá var tú komin niðan á Kross og sá hetta ógiliga fjallið úr fjøruni á tindin í einum sýni.

Niðast undir hesi døkku, ørðugu síðuni, dikst í sævarmálanum, sá tú bygdina Áir:

Tvey hús.

Annað var títt!

»Mítt?«

Tú tagdi og stardi ovfarin: »Ja, men tað er jú mítt?« rungar innan í tær, »so er kortini lívsskeið mítt ikki runnið til einkis.«

Leingi stóð tú og hugdi at húsinum, ið sást so pinkalítið undir teimum tungu homrunum.

Tíðin ók aftur eftir hæli, til tú fór ungur út at vinna — og vann, kom heim aftur og keypti grund; fór út aftur, kom heim og bygdi — fór og kom í fimti ár, gjørði húsið út, fekk konu, børn og miklan eyð.

Har livdi tú so.

Her hevði alt meining.

Var ætlað.

Skipað.

Tú visti hvat búði undir øllum.

— — —

Men nú hendi tað, at best sum var, kendi tú hetta undangjört — liðugt. Tú hevði ruddað tær støði — og stóð nú á tí.

Men hvat so?

Hvussu við tí umráðandi, tú hevði ætlað at útinna í lívinum? Ilt at siga; tí tað var jú bert sum ein varhugi í sinninum.

Men tú helt teg vita:

Mátti vera tað at útinna, at fáa rættlag á eitt sindur meir av hesi fløkjasligu verð enn tinum egna fótsmáli.

Tá var tað fundirnir komu.

Men menniskjuni royndust tær óvirkiligt tilfar.

Varhugin í sinninum var ikki nøgdur.

Tá rýmdi tú av fundi.

— — —

Spakuliga gekk tú gjøgnum skriðurnar.

Leiðin var kunn.

Hóast tað kom tær ikki til hugs, hevði tú eyga við, hvussu tú steig, og hvat ið viðurfórst oman fyri teg í fjallinum.

Nú tú hevði títt verk fyri eygunum, húsið og alt tað, gekk tú aftur og trúttaði, at virksemini er lívsins aðalætlan — tað sum stendst av virksemini: »Mítt úrslit stendur har við Áir,« mól tú afturá aftur. »Tað at eg tapti á fundunum, var tí eg tók ov nógv fyri. Nú skal eg taka til at øna smalri.«

Og tú tók dik á teg, fyri at fara undir hesa ætlan beinan vegin.

Í tí sama leyp fjallið.

Tú sá urðina rapla niður. Rokið stóð av, so tað skuggaði fyri sól. Tá ið hetta dró frá aftur, var hús títt horvið. Ein høgur urðaryggur lá heilt frá strondini og langt niðan í fjallið.

Tú sá grannarnar fara loypandi at hjálpa — Eirdu sær ikki, vóru har áðrenn hildið var uppat at rapla. Rópin høyrdu, snjöll, bønlig:

»Marin, Anna, Dánjal! Svárið okkum, svárið. . . .«

Tú helt teg droyma og bíðaði eftir at vakna.

Men neyðin gav tær ikki stundir, seig samanum, sum ein slavin pesja av angist. Blásti luftina úr tær, so tú fekk ikki rørt ein fingur, ikki munnin upp.

Lamin stóð tú og stardi, meðan síðsta grótrokið dreiv út yvir fjørðin.

— — — —

Tú kom onkursvegna til Áir. Hvussu, fekk tú ongantið at vita. Grannin kom ímóti tær. Segði einki, hugdi ikki upp á teg, men hevði sama andlit sum tú, og fylgdi tær oman.

Tú stríddist í urðini — hugdi niður í hvørt glopur, royndi at rulla grót til viks, lurtaði, rópti. Men einki ljóð. Tú visti tað, har kundi einki ljóð koma. Tøgn. Útkalt!

Tá ið tað myrknaði um kvøldið, kom grannin.

Tú sat á urðini við storknaðum andliti.

Hann lyfti teg upp, leiddi teg heim við sær, fekk teg at eta ein bita — og til songar.

Um náttina lá tú á markinum millum svøvn og vøku. Allar lívsins hendingar bleiktraðu uppi yvir tær sum norðlýsi — vóru so nær, hvurvu og komu aftur, ein meldur í alsamum litskifti.

Viðhvørt tók tú upp fyri teg við hondunum, vildi fáa fatur á summum av hesum — støðga meldrinum, men kundi ikki, hendurnar duttu tómar aftur á dýnuna, og alt var sum áður.

Um morgunin hevði tú sett tær fyri, hvat gerast skuldi. — Fór við bátinum um sunðið at biðja fólk til verka. Tað, sum farið var, skuldi gravast uppundan aftur.

Har komu nógvir menn við amboðum og fóru at beina grót burtur, at beina mold og eyr burtur, at spreingja klettur til støddar sum smá hús. Spæl rættu langar klour innvir og drógu bergklettur burtur frá.

Trúliga varð arbeitt frá morgni til myrkurs í nógvar dagar. Men hóast einki orð fall um tað, var hvørjum manni eyðsæð, at arbeiðið var fáfongt. Sohvørt, tit tyntu eitt sindur í, leyp omanyvir aftur av tí, sum omanfyri lá, í tí høgu, brøttu fjallasíðuni. Alt tiltakið var til fánýtis.

Sjálvur helt tú tað við; men noktaði fyri at viðganga tað. Arbeiðið helt fram.

Um kvøldini, tá ið arbeiðsmenninir lögdu frá sær, tóku bátin og róðu um fjørðin, fór tú til grannan — át, hvíldi eina løtu. So aftur í urðina.

Laðaði grót burtur, hugdi niður í gloprini, lurtaði, teskaði nøvnini: »Marin, Anna, Dánjal.« Ikki tí tú væntaði svar. Bert sum ein ákallan, eitt hóslag við tað, sum lá niðriundir.

Tá ið myrkti, setti tú teg á urðina. Andlitið var fast, munnurin læstur. Eyguni sóu so langt...

— — —

Summarið leið.

Tú kom ongan veg.

Tá bað tú jarnbinda benið omanfyri — boraðu í helluna hvørju megin, boraðu í størstu urðarsteinarnar, lögdu so jarngroypingar á.

Tá tóktist omanskriðið darvað. Annan dagin eftir var væl lækkað, har tit ávirkaðu.

Men alsamt einki at finna. Bíða nú, ein dag afturat, so....

Ta náttina blundaði tú ikki.

Stríddist í urðini — sá fyri tær flakið koma undan. Sorlað sprek. Sorlað lívsverk!

Og undir flakinum í knasi.....Tú mundi hava rópt nøvnini: Marin, Anna, Dánjal! Tí grannin gloppaði ljóðliga hurðina og hugdi inn.

Tá ið hann sá, tú lá við frið, læt hann líka ljóðliga aftur.

Mundi kortini hava durvað út móti morgni, tí alt í einum leyp tú

upp. — Hvat var hatta fyri dundur? Reiv hurðina upp og hugdi út, rann yvir at urðini.

Tá var einki beni, ongar jarngroypingar, alt gingið fyri. Lopið aftur aftur, so mannahond kundi aldri havt verið á.

Tá ið menninir komu aftur við bátinum, sat tú í urðini. Arbeidsformaðurin kom niðan — talaði lágmæltur á teg:

»Royna vit aftur?«

Hann bíðaði eftir svari, visti ikki rættuliga, um tú hevði hoyrt.

Men so svaraði tú, hugdi langan fram fyri teg:

»Vit royna ikki aftur.«

Menninir tóku amboðini við sær í bátin, lögdu frá landi og róðu yvirum.

Tú royndi aftur. — Einsamallur.

Hvønn einasta dag var tú har. Royndi at dýpa gloprini og lata tað stóra grótið liggja, kanska tú fann eitt, sum fekst niður ígjøgnum.

Men heldur ikki *tað* bar til.

— — —

Ein dagin út móti heysti gav tú sjálvur upp. — Stóð við einum steini í hondini, men blakaði hann ikki burturfrá, læt hann detta niður aftur, har tú hevði tikið hann, fór burtur úr urðini og setti teg á ein vøllbakka.

Kendi teg útkólnaðan. Hendurnar lógu tómar í fanginum. Høvdu givið frá sær.

Tá sær tú ein óvitadrong úr grannahúsinum fara oman á sandin við blikki og skeið.

Leggur seg á knæ stutt frá sævarmálanum og fer at byggja.

Tá ið hann verður róptur niðan til døgurða, stendur ein tógva eftir hann, høg og snøgg.

Tú fer heim við.

Tá ið tit hava etið, fer drongurin avstað aftur.

Tú eygleiðir hann.

Nú hann kemur aftur á sandin, er tógvan burtur.

Flóðin tók hana.

Hann hyggur seg um, sær hvat ið hent er.

Men fánar ikki.

Fer eitt petti niðanfrá, leggur seg á knæ at gera eina nýggja tógvu.

Andlitið er fult av frið.

Sinnið fult av skapartrá.

Tú stóð og grundaði: Hví fór hann ikki grátandi heim til móður sína at leita sær ugga? — Ivaleyst tí hann hevði einki mist. Hann hevði bygt túgvuna, tað byggverkið var liðugt — undangjört.

Tað, sum hevði virðið fyri honum, var sjálv skapargerðin.

Aftur var hann áleiðis við næstu túgvu.

Øðrvísi enn hin.

Tú sat og hugdi.

Drongurin gav sær ikki far um tað. Eyðsýnt, hann gjørði ein sýnislut. Hendurnar myndaðu í sandi ta varsjón, honum var í huga.

Miðvíst legði hann tilfarið, ivaðist ikki

Einki var til fyri honum uttan hetta — eingin tíð, ongar umstøður.

Von tíð gekk.

So fór hann á fótur. Streyk troyggjuermuna fram undir nøsini. Hugdi at túgvuni.

Fór og legði seg at drekka vatn úr ánni.

Kemur aftur at túgvuni, tekur blick og skeið, ger sær renningarlop í byggverkið, kleyrar alt útum.

Tá sá hann teg og kom til tín.

»Tú gjørði gyski úr túgvuni — breyt hana,« helt eg við hann.

»Ja, hon var liðug.«

So fylgdust vit heim.

Tú var málleysur av undran: Skapargleðin var í sinninum, ikki í túgvuni. Tá ið sýnismyndin av varsjónini var liðug — eydnast, hevði hon ongan týdning fyri teg meir.

Hevði bert týdning, um tú vildi bera boð til onnur — og tað vildi tú ikki, lítli mín!

Tí kleyraði hann túgvuna út.

Morgunin eftir fór tú aftur í urðina, valdi ein góðan stein og legði á lögir.

Helt teg hava funnið lívsins innasta virði — Varsjónina, skapargerðina — ikki tað útinta.

So tók tú hamar og meitil, fór at høgga í stein.

— — —

Leingi høgdi tú. Sól og máni skiftu yvir tær, árstíðir komu og fóru.

Meira og meira myndaðust varsjónir tínar í steinin. Lívið fekk litir og virði, skapilsí — einfalt og sterkt.

Hendurnar kropnaðu og tyntust. Hárið hvítnaði. Men í eygunum brann ein eldur, sum nördist av djúpum keldum.

Tvær ferðir skifti tú stein. Men eldurin kólnaði ikki. Tú lærði at velja betur, og triðju ferð fekk tú ein, sum helt. Eingin lind sveik.

Ár fóru, ár komu. Tú høgdi.

Fólk kom og hugdi — Fremmand í búnað, fremmand á máli. Tey spurdu einki — fóru tigandi avstað aftur — men høvdu kortini fingið boð um tað, sum her var hent.

Tá ið kølið var, kundi tú reisa teg upp, blaka tær, ganga eitt sindur runt á urðini og teska niður millum steinarnar: »Marin, Anna, Dánjal!«

Ikki so nakar skuldi hoyra — Her hoyrði eingin nakað, bert sá: Benið í tindinum, urðina, teg sjálfvan og allar sýnislutirnar, tú hevði høgt.

Árini vórðu nógv.

Men so ein morgun um uppfaringartíð hoyrði grannin eitt ógviligt buldur.

Tá ið hann hugdi út, lá urðin høg sum ongantíð áður. Stórt lop var komið aftur úr sama stað. Rokið stóð av, so tað myrknaði fyri sól.

Tey fóru at hyggja, um tú var í seingini.

Men tú var farin.

Hamari og meitil vóru eisini burtur.

Tey gingu yvir at urðini, tá ið moldrokið dreiv av. Men har sást einki spor, hvørki av tær ella av tí, tú hevði høgt.

Urðin lá nógv hægri og nógv breiðari enn nakrantíð áður.

Skipbrotið

Eg var ikki barn longur, gerandisdagurin var komin til mín. Vit vóru so fáment har heima á oynni, og alt var so hendingalítið, at úttráin tók meg. So fór eg heiman, út í ta víðu verð at valtra.

Leingi búði eg í avbygðum burturi í fremmandum landi; búði eisini í stórbýum, so eg visti, hvussu í teimum var; men heldur ikki har dámði

mær at festa búgv. So sigldi eg leingi á teimum stóru høvunum, eystur og vestur, suður og norður. Men ongantíð fann eg tað stað, har eg vildi seta meg niður burturav.

Nú hendi tað eitt árið, at í einum ovurveðri brotnaði skipið undan okkum, fór av um tvøran. Vit vórðu nakrir verandi á frampartinum. Tá ið morgunin kom, var afturendin burtur; kanska var hann sokkin. Einki fleyt á sjónum, sum kundi leiðbeina okkum um, hvat ið hent var. Tað kundi so eisini vera tað sama; tí vit á framendanum kundu einki gera at hjálpa nøkrum; ódnin var við sama lag; ongan høvdu vit bátin, eingi líkindi at fáa ferð á ella stýra.

Vit róku so fyri fok og feigð. Tíðin varð long, endaleys. Neyðin øktist, grá kleimin, óendalig. Vit baldust í kuldanum um borð; svangir, niðurfyrikomnir, reka vit langar leiðir. Tá ið vit koma fram við landi, manna vit okkum upp at brenna vita — so leingi nakað er, ið brenna kann. Men óveðrið heldur á, sýnið er ringt, og onga hjálp vit fáa. Kanska var hetta óbyggt land, vit komu framvið; vit vistu tað ikki.

Sum tíðin leið, sukku vit longur og longur niður í yrkisloysi, sótu og hingu framyvur, tigandi og fyrilagstir — mintust, droyndu dølskar dreymar, og tað gyklaði fyri eygunum.

Flokkurin minkaði so líðandi. Onkur fór av sjúku, aðrir ráddu sær ikki, smoygdu sær loyniliga út um lúnningina. Men teir flestu lupu fyri borð, tá ið vit róku fram við landi, lótu seg í flotvest, lupu í havið og royndu at svimja inn. Onkur av teimum hevur kanska bjargað lívinum; men teir flestu mundu misfarast — róku av leið, boðið var ov langt, ella komu undir forberg. Bóru kjølin á baki.

Eg aftraði meg leingi. Men so eitt kvøldið kendi eg strondina, vit komu rekandi framvið; tað var mín lítla føðioyggj. Tá kom heimlongsulin á meg sum ein súgvandi svongd, visti mær ikki afturhald, bant flotvestin upp á meg og leyp í havið, svam fyri lívinum og kom inn á eina lítla møl, beint áðrenn streymurin tók meg norður um endan. Her var gangandi upp, og eg stríddi meg til bygdar.

Tá ið eg kom at húsum, var fólk lagst. Foreldur míni vóru deyð, meðan eg var burtur; tað mintist eg, men fór kortini á tær gomlu dyrnar, læt upp. Nú var eg heima! Men tá vóru kreftirnar uppi. Eg bóлтаði inn um gáttina og visti so einki meir.

Tá ið eg vaknaði aftur, vóru míni egnu uttan um meg. Ovfarin. Rødd. Løgið at finna meg vitisleysan á gólvinum í nátt, sjódrigin,

berföttur við flotvesti — undarlig afturkoma eftir so nógv ár burtur heimanífrá. Tey høvdu fingið meg í turt og til songar; vóru til reiðar við mati, kaffi, konjak og fingið eitt sindur niður í meg; fingið meg at kvaklast so mikið við, at eg kundi siga, hvussu vorðið var; bar boðini frá skipinum, sum rak við neyðstøddum monnum um borð, bað ringja til teir ráðandi um at skikka hjálp.

Men tað bar ikki til at senda boð av oynni, tí telefonin var í ólagi, ivaleyst var sjókaðalin slitnaður í ódnarveðrinum, og hann gjørdist ikki aftur í bræði.

»Fáið bát avstað beinanvegin,« bað eg, »vælsignaðir hjálpið; menn standa innistongdir um borð, undarligir í høvðinum og hava roynt at sleppa sær fyri borð; kanska eingin er at hjálpa teimum, um skipið strandar...«

Dánjal rívur klæðini upp á seg og loypur oman á Klett. Nei, nei, hann kemur aftur og sigur, at veðrið er verri enn so, »men í batning kortini, so tá ið dagur kemur, kundi Várharra gjørt, at tað var farandi.« Nú skuldi eg bara sova í frið, hann skuldi ansa eftir, nær líkindi vóru at fara avstað.

Tað gjørdi eg. Droymdi meg burtur. Svam. Baldist í brimum. Kollsteinarnir fylgdust við mær niðanfrá, studdu meg, prátingarsamir, blíðir og kátir; teir dansaðu við mær á vøllinum. Pápin kom oman líðina við stav í hondini, bað meg koma til gongu heim nú, hann skuldi ganga undan. Og tað kom væl við, tí sjálvur tímdi eg ikki at hyggja eftir, hvussu eg gekk — vildi sova, bara sova. Nei, tað sakaði einki, segði pápin, nú skuldi hann ganga undan. Vit fóru so til gongu niðaneftir. Og so, ja... ja...

Tá ið eg vaknaði aftur, var liðið langt út á morgunin. Hoyrði fólk í køkinum, fór fram í vindeygað og hugdi út. Skaddan á jørð, gilt av vindi enn, illveður! Fór aftur í seingina.

Tey hugdu inn til mín, fingið meg aftur at eta eitt sindur — ikki ov mikið, tá ið maður hevði svøltað.

Um middagsleitið fór eg upp, fekk klæðir frá Dánjali at fara í. Gekk ein tein gjøgnum bygdina; kom oman á Klett. Nú var vindurin stokkin eysturum, hevði tikið nógv úr sjónum. Setti meg eina løtu á eina neystagátt, illa við, tí tað var ikki fjarðrøtt enn. Ikki bar til at glaða eftir hjálp heldur, tí sýnið var so ringt, at tað sást ikki inn á land. Eingin friður var á mær — teir neyðstøddu menninir um borð, meðan eg sat her og hevði tað sum í Himmiríki. Men lítið bar til at hugsa, var

so ríggin í hövðinum, veikur. Raggaði heim aftur og setti meg at tala við húsfólkið. Tað bar heldur ikki til, sovnaði niður á borðið, sum eg sat.

Soleiðis gekk tann fyrsti dagurin. Eg át og svav. Húsfólkið gekk so stillisliga og sá til mín viðhvørt.

Fyri lýsing vekir Dánjal bróðir: »Nú er gott veður, so, er tú mentur at koma við. . . Annars ger tú, sum tú vil, vit verða mannaðir kortini, eg havi biðið niðristovubrøðurnar koma við, vit nýtast ikki at vera fleiri.«

Jú, eg vildi so fegin við og leyp av seingini beinanvegin. Tað var bert ein løta, so vóru vit bæði ílatnir og høvdu etið, fóru til báts. Eitt knóligt áttamannafar við sterkum motori var longu flotað. Bróðurkonan fylgdi okkum á klettin og rætti eitt fult matskrín niður í bátin.

Vit leggja frá landi og sigla suðurvið. Streymurin bar so til. Eg kenni meg heilt birgan aftur. Veðrið er gott, turrur mjørki heilt niður á sjógvin. Morguntøgn á bátinum. Dánjal stýrir, niðristovubrøðurnir sita upp at motorhúsinum fyri framman og smásyvja. Eg siti í bóg-rúminum og vendi mær frameftir. Mær lystir at síggja gamlar leiðir aftur og hyggi inn á landið; men enn er ikki meir enn hálvaljóst. Motorurin klikkir góðsligur í kvirruni. Nú rennur fram fyri meg aftur, tá ið eg kom á land hetta kvøldið í tí lítlu mølini — stívur í rygginum av svimjing grulvaði eg niðan á grønt gras. Tá ið so rann upp fyri mær, hvat ið hent var, kom sovorðin frøi á meg, at eg rullaði á vøllinum, rópti og læði, græt. Tungt og rættiliga langt var at vinna seg til hús; men tað helt eg vera smáting. Eg livdi, og nú skuldi eg heim. Hetta elvdi mær sovorðna gleði og sovorðið áræði, at einki var óført, eg helt avstað á øllum fyra, upp gjøgnum líðina niðan á Háls. Veit ikki, hvaðan hesin gessurin kom frá; tí tá ið eg kom inn í brimið fyri mølini, var næstan úti við mær. Hetta, at vera á heimveg, sat so fast í sinninum, at eg fíflaðist ongantíð á at finna, hóast eg hevði verið burtur í so mong ár, og hóast eg langar løtur visti ikki til mín. Tá ið eg hevði fingið ta gomlu hurðina upp og var komin á mál, fór eg um koll. Húsfólkið vaknaði av tumblinum.

Best sum er, lættir mjørkin, og eg síggi upp í bergið, vit sigla framundir, síggi fuglin á rókunum, í luftini útifyri, hoyri aldurunið við strondina og æðurnar, sum oóaðu og pliaðu sínámillum við klettin. Í tí sama kom sólin úr havsbrúnni — líðandi, blonk og hammikil, breiddi morgunglæmuna fyri sær — eitt gos av ljósi og líti, so skorar-

nar stóðu gulldrignar í erva, og ljómin skein av fuglaveingjum uppi yvir okkum.

Eg sat uppgløddur og stardi, undraðist. So mangan góðveðursmorgunin hevði eg upplivað, bæði burtur og heima, so víða um heimsins ríkir og lond, men aldri hevði tað nomið soleiðis við meg áður. Tað var altíð so nógv annað, sum kom framfyri — yrkadagurin, slitið og sleipið, túsund tráanir bæði eftir tí og tí! Nú sat eg her og sá við nýggjum eygum — sum í barnadøgunum, tá ið tað bar til at siga mær, at rótatjóvarnir búðu á mánanum, og at sólin var Guds andlit.

Hvaðani var hetta nýggja komið, hvat var hent meg?

Skipbrotið!

Dagarnir og næturnar, vit róku um og kundu einki gera, sótu bara og kendu hendurnar so ólíðiliga tómar; tað skreið í lógvunum eftir at fáa fingrarnar í neyðina, at fáa vart okkum. Men tað bar ikki til, neyðin hevði ongan kropp, einki skapilsí, einki tilhald, var bert her í havinum, sum hevði fingið berserkagang og dungaði seg upp í fjølluttan um okkum; hon var í tí grøna sortanum undir hválvinum, hvørja ferð eitt sovorðið fjall leyp oman yvir hetta jarnklombrið, vit rókust á; hon var í tí ýlandi kvirruni í aldudølunum. Neyðin gjørði eygað gløgt og hugan viðkvæman. Vit sótu og sóu lívið við lutum og lótum í einum sýni; tað stóð mest sum burtur frá at síggja, tant upp á deyðans døkka bakvegg.

Nú var nógv øðrvísi vorðið, enn tá ið vit vóru í verkum. Nú vóru okkara gerðir ein grá rúgva av misfatan. Hví høvdu vit ikki livað okkara dagar øðrvísi, varligari, glaðari, meira medvitið? Nú vóru tað barnadagarnir, sum stóðu og lýstu, sum eitt veður av ljósi — tann tíðin, áðrenn yrkadagarnir komu, tá ið vit spældu lívið, tá ið tað var okkum ov lítið at ganga, vit máttu hoppa, leypa, renna, treða dans fyri lívinum, fyri øllum livandi, fyri steini og øllum heimi.

Eg mundi hava dúrað í hesum hálvdreymum; tí alt í einum hvakk eg upp, báturin setti harðliga og sló eitt streymabár frá sær. Vit høvdu lagt á fjørðin, og tað skeyt eitt sindur í útiá; men væl gekst tvørturum, komu innundir hinumegin og sigldu aftur fram við landi.

Best sum vit koma fyri ein lítlan skúta, síggja vit bátar fara innimóti fyri norðan. »Hvat er her á vási?« tekur ein niðristovubróðirin til, »grind ella hvat?« Men tað var ikki grind. Tá ið vit komu eitt sindur longur norður, sóu vit, hvussu vorðið var: Tað hálva skipið stóð strandað fyri landi inni í tí lítlu víkini, norðan fyri skútan.

Vit sigla inn. Nógvur bátur við borðið, trokan av monnum á dekkinum og inni á landi, mikið málageip. Ája, vit troka okkum at borði. Eftir einum enda, sum hongur niður skipssíðuna, lesa vit okkum upp og binda bátin.

Her er sum í Bálalíð! Avtakið av monnum, nógvir fullir, sum við róp og gang trokast um lastalúkurnar og royna at kráma til sín av tí, sum í skipinum er. Dánjal bróðir og niðristovubrøðurnir leggja í vaðið sum harðast, koma beinanvegin í hornatøkur við aðrar, sum teir troka burtur; men teir leggja einki í tað, her verður ikki vikið; skjótt eru teir frammi við lúkukarmin.

Eg fari fram undir bakkan. Ræðist fyri, hvat eg fari at síggja har — deyðar skipsfelagar, teir innistongdu... Men nei, her er einki; allar hurðar opnar, skáp brotin upp og tømð, rúmini sørgað. Eg sóknist eftir koyggjukulæðunum, tí svarta koyggjusekkinum við messinglasi, sum eg átti. Nei, har er einki at finna. Fari aftur á dekkið. Hyggi at hesum mikla stáki. Hvør bátsskipanin tykist arbeiða saman, baksa sær tað, teir kunnu fáa, upp úr lastini ella aðrastaðni av skipinum og leggja í rúgvu á dekkinum, seta varðmenn við. Eg gangi frá rúgvu til rúgvu og hyggi. Hvørja ferð eg síggi ein koyggjusekk, biði eg varðmannin sleppa mær at hyggja at honum. Summir játtaðu og vóru fryntligir, buðu upp í munnin. Aðrir vóru tvitnir, spurdu hví eg vildi síggja.

»Tí eg leiti eftir mínum egna«.

»Ha, nøkur manning á skipinum?« Tað var, sum hann sá tröll.

»Ja, eg í hvussu er.«

Teir gapaðu, stóðu hámir, men tagdu.

Eg fann koyggjusekkin, kendi hann beinanvegin og tók hann.

Varðmaðurin leyp til og royndi stillisliga at troka meg burtur. — Hvat eg hevði at gera her? »Eg havi sjálvur bjargað hesum posanum.«

»Ja, men hetta er koyggjusekkur mín, eg havi so harðliga fyri neyðini at fáa hann aftur, gangi í læntum klæðum, eg kom hálvnakin í land av skipinum.«

Hvussu hann kundi vita, um nakað var í tí, eg segði?

Eg taki lykilin av hálsinum: »Slepp mær at lata upp, so skal eg vísa tær.« Taki pappírini, sum liggja ovast, og vísi honum. Tá bað hann meg taka posan í Guds náðum og fara við honum. Eg sá, at maðurin var í mínum stivlum, men vildi einki siga, fór við posanum og læt hann niður í framskutin á bátinum.

Nú trokaði eg meg fram at lúkukarminum og hugdi niður í lastina. Sjógvurinn stóð høgt — men var ikki at kalla sjógvur longur, evja, skræddir mjølposar og grýnposar, alt rørt saman av teimum, sum rakaðu niðri; har baksaðust menn, sum hingu í línunum av lúkukarminum, upp undir hendur í evju og trilvaðu fyri sær við ørmum og beinum, grammir og illfýsnir, mutaðust við aðrar um ting, ið fleiri høvdu hendur á í senn, og sum endaðu hjá tí, sum sterkastur var. Viðhvørt kom ein brennivínskassi uppúr, varð drigin upp. Tá settu teir fast, sum línurnar høvdu, og drukku í stórum, kvóðu og reypaðu. Teir, sum hingu gloymdir niðri í evjuni og høvdu tað ringt, leikaðu óðir: »Her hanga vit til spott, gloymdir og í deyðsvanda, fer nú knúturin upp, er úti við okkum, drukna í evjuni — og ikki ein dropa at leska seg á.« Teir róptu øll tey ókvæmisorð, teir vistu, upp gjøgnum lúkuna. Men teir, sum línurnar høvdu, lögdu einki í hesi rópini, høvdu ongan skund. — »Ikki oftari enn so, Páll fær røtur...«

Søkkladnir bátar fara aftur til bygdar. Aðrir rógva bert inn í fjøruna og leggja upp har, so aftur at borði eftir meir.

Eg var sloppin við einum báti inn á urðina; har var sami gora-gangurin, sama grammheitin á monnum. Meðan bátarnir vóru úti eftir meir, lögdu varðmenninir framat og drógu burtur úr rúgvuni til sín sjálvs, krósettu tað í urðargloprum. Soleiðis rakaði hvør til sín, brutu allan trúskap, alla æru — bara fáa!

Eg var ikki ovfarin av tí, eg sá. Heldur ikki, eina ferð bátur kom skundisliga rógvandi frá skipinum inn á urðina við tveimum monnum, sum høvdu verið so grammir, at teir høvdu kavað í lastamyrruni og komu upp aftur blindaðir. — Hetta var tað, vit høvdu sætt, meðan vit róku á tí hálva skipinum, at yrkadagurin hevði blindað okkum, vit høvdu kavað í myrruni, og vit sóu ikki lívið, kendu bert stríðið og strevið á kroppinum — hildu, at tað var alt!

Eg sat her á urðini og bíðaði eftir bátinum, sum skuldi taka meg, tá ið hann hevði fingið farm; teir skulu føra meg til stórbygdar, tí eg má geva meg upp fyri myndugleikunum og vísa pappírini, sum eg havi stungið upp á meg úr koyggjusekkinum. Eg eri eisini kykur eftir at frætta frá skipsfeløgunum. Her havi eg ongan mann hitt, sum gevur sær stundir til at tala um slíkt. Svárið er bert: »Eg havi ongan av manningini sætt.«

»Tygum hava sætt meg, eg eri ein av manningini.«

»Tygum, so; ja, það eri eg ekki vissur í, tygum eru.« So fóru teir aftur í vaðið.

Var það ekki hetta við skipsfelögunum, hevði eg als ongan skund havt longur. Mær longdist ekki. Kundi verið burturav her í urðini, onkustaðni burtur í verðini, ella í míni heimaoyggj, alt það sama; tí nú hevði eg funnið lívið aftur, fingið aftur um endan frá barnadögunum, sum eg misti, tá ið yrkadagurin kom. Nú hevði eg aftur fingið gávur til at leika lívið, til at dansa fyri øllum livandi, fyri steini og øllum heimi.

Báturin kom umsíðir og tók meg við.

Dánjal bróðir segði mær, at ein bátur legði at teimum við skipsíðuna og tók ein koyggjusekk, sum stóð í framskutinum. »Maðurin, sum tók hann, segði seg eiga hann. Eg veit líka...?«

»So ája, það segði hann — sum honum lystir!« svaraði eg og læði at.

Síðani sigldu vit avstað til stórbygdina.

Martin Joensen

(19/4 1902 - 25/12 1966)

Ein bygdamynd

Hann lá og hevði ligið við óveðri, vindi og stormi, nú so at siga allan samlan seinrapartin av heystinum og út á hálván veturin. Ættarskifti var í heilum; hann mól og mól, var eitt sindur vestligur í dag, so aftur lækkaður niður aftur við ódnarstormi í morgin. Ein lítil linni var onkun dag uppímillum, men tung og trong luft og brimgangur í vestursjónum, sum hoyrdist eins og ein kveld ónd dunan úr jørðini og ljóðaði fram fyri alt og elti teg, hvar tú var, inni sum úti, heima við hús sum burtur í bø ella haga. Og so, tá ið linnin hevði staðið á eina økt ella longur, brann hann á aftur.

Vætan bloytti alt upp; bœur og hagi vóru svørt sum eitt einasta evjudíki, grasstráini vóru øskulitt, áir og keldur komu fløðandi oman eftir brekkum og skruddu við sær grót og moldbökkar oman úr erva, og regnið østi áirnar upp, so tær komu bóltrandi og oysandi oman úr fjøllunum, sum vildu tær fløða oman yvir alt og floyta bæði livandi og deytt við sær til havs. Hvirlurnar brustu millum skørðini og froystu hyljar og áarløkir upp og komu so hvæsandi við einari vatnflóð framm-an undan sær, tóku sum av ovurhuga í tær lágu lonirnar, hævurtungar av síðari lundasinu, sum ætlaðu tær at skræða alt uttan av teimum og hava tær standandi blóðnaknar eftir, sýnandi seg í øllum sínum vesaldømi. So skræddu tær eina hvørja gamla hjalsrim leysa, sum í mannaminni hevði fingið loyvi, í friði at hanga og verja fyri teimum neyðar bitum, ið innanfyri hingu ella lógu.

Nú fór hann, vindurin, óndskapsligur og skaðafróur sína leið og tveitti hesa neyðar rim hangandi leysa og bangna við einum sovorðnum einstónandi, sorgfullum ljóði, meðan gjóstur og pústran struku inn í hjallin, kveistraðu tvørtur um okkurt nakið hálturt lambskrov, ið hekk uppi í tróðrinum. Ýlið frá hvirluni minkaði og longdist so, inntil tað hoyrdist sum ein long fjar tútan, og so tók ljóðið seg upp-aftur, tá ið hann kom til sjós og oysti sjógvin upp í eina glaðu, ið stóð javnt við fjallarøðirnar. Tað fór sum ein ill hvæsan út eftir firðinum og svann so knappliga burtur, og eftir var so ein óhugnaligur stilni, so ein kendi á sær sum eina óttafulla grunan av ókendum vanda, av væntandi ófriði. Alt hetta ófýsisliga uttandura kom so eisini treingjandi seg innanhýsis. Vætan rann úr tróðrinum, og skýlið lá útyvir og byrgdi fyri tí sindri av ljósi, sum annars plagdi at sleppa sær niður ígjøgnum ljóaran; men ótættur var hann, og so dryppaði tað í heilum, hetta syrgiliga dryppið, so hyljar stóðu á gólvinum og boraðu seg niður í sandin, ið stroyddur var á. Fólk sótu og skutraðu sær, trongdu seg saman um eldin og sótu so og slotaðu eftir hvirlunum og lurtaðu eftir dryppinum á gólvið og regninum, sum brast móti skjøldrinum og sílaði í tún og rennur.

So sanniliga vóru tað tungir dagar bæði fyri fólk og fæ.

Adventin var nú byrjað, og bátur hevði enn ikki verið á sjógv, síðan um veturnætur. Vetrakosturin minkaði í nógvum húsum; eingin seiður var heldur fingin, og tey vóru fá, ið høvdu grind — ella kjøthjallarnar at fara í. Og um so var, at onkur var so væl áborin við døgurða-

mat ella átti ein kjötbita ella eina ella tvær tunnur av korni, so livdist kortini ikki handilin fyri uttan.

Mjølassin varð ristur, um onkur sáðin var eftir, so frætt, at tað fekst ein drýlbiti, og so varð okkurt lítið sent avstað í handilin at fáa nøkur pund í mjøli, grýnum og eitt hálv pund av sukuri — tað var harvið.

Lítið mundi vera eftir á seðlinum? Jú, so var, nú var uppi; tær krónurnar, ið seinast komu inn. Og har vóru nakrar krónur komnar í skuld. — Fiskaparturin var í teirri tíðini settur upp á seðlar, og tað, sum keypt varð, varð so avtikið so hvørt.

Óvitin krámaði henda seðilin í nevan og helt avstað, tvassandi gjøgnum mórana oman í handilin at fáa tey sløgini, ið vóru fyri neyðini, líka visti neyðardýrið, hvussu til stóð á seðlinum — pappírið skuldi hann hava við sær, so var sagt. — Mjøl, grýn og sukur. —

Hin grómuti seðilin varð latin áteknaður og tveittur aftur, blíðskapurin var so sum so vist í dag.

Veðrið stóð inn í handlarnar eisini. Tað kendist, sum blandaðu ófýsnið og vætan seg við royktámið undir loftinum og lögdu seg á handilsmannin og tey, ið inni vóru.

Veðrið ringt og tíðirnar ringar. Óvitin hálaði matvørurnar í føvningin, krámaði seðilin, sum hevði fingið nakrar svartar blekkreglur afturat, ið ikki prýddu hann, og helt avstað aftur.

Hann klintraðist við lásið á hurðini, sum var so treytt at fáa upp, og ring var hurðin at halda í óveðrinum, onkur hjálpti honum, og so tvassandi út aftur í blotan við neyðsynjarvørnum. — —

Men í hálvari adventini helmaði í.

Hann steðgaði við ættina, vindurin minkaði, og friður kom á himmal og hav.

Nú var, sum alt ernaðist upp. Tær longu lonirnar stóðu aftur so andbráðar, eins og erpaðu tær sær av, at veður og vindur høvdu ikki fingið kloddarnar uttan av teimum. Lundasinan hekk aftur so dovisliga og friðarlíga niður í túnið, og hyljar og tjarnir svunnu, sum hevði okkurt verið og knappliga fyllt regnið upp úr teimum.

Eitt vælsignað veður fall í fleiri dagar. Ein kundi siga, at tað stóð við klettin, rættiliga ókent hesa ársinstíð, og einki var eftir av sjóganginum frammanundan uttan eitt kámt minni frá rennisjónum og dunan frá brimganginum vestanfyri.

Tað fiskaðist so væl sum ikki í langar tíðir, og partarnir vuksu aftur

á seðlinum. Málanin frá börnunum hoyrdist so ljóðkát, og konufólk, eldru sum yngru, hastaðu út úr eldinum og komu so fótfinn við torvleypi aftur av heiðum. Veðurlagið setti lív aftur í liðirnar og koyrði øll av húsinum.

Nú var adventin so at siga komin at enda, komið var í seinastu viku; men veðrið hevði verið tað sama bæði á sjógv og landi, góðveður hvønn tann einasta dag, og hvør fjøl á sjógv. So kom leygardagurin, seinasti dagur í adventini, og nú var jólavikan í durunum.

Morgunin hevði verið rættiliga góður. Stilt var, men skýggini drógu lágt, og hann hevði verið tjúkkluftaður, ikki so rein luft sum teir fínu dagarnar.

Um middag kom meiri ferð í rákið, og hann gjørdi eitt kaldligt lot av landsynningi. So fór hann eisini at æla: ein sovorðin bleikur ælingur, ið kom sum eitt ljóst tám innan úr havinum og dró seg sum ein ljós rípa fram við fjallsíðuni. Tað var kalt regn, ið úr honum kom.

Sjógvurin fór eisini at sýnast meira rørligur; nakrir alduryggir komu etandi inn ígjøgnum fjørðin og vuku so seigliga, tá ið teir komu inn mót landi.

Bátarnir fóru vist at koma. Hann fór at øtla veðrið, og onkur hevði verið við hina landingina vestanfyri og segði frá, at væl var av vindi og brimið tók at vaksa.

Høvdu teir farið og skundað sær, áðrenn brimið vaks meira — helt heimafólkið og slotaði eftir ófriðarljóðinum úr vestursjónum. Tað var nú vist einki at ivast í, at teir fóru at nærkast landi; teir vóru ikki so langt burtur og sóu, at hann øtlaði kyrruna, nú ið leið á dagin.

Brimið frá vestursjónum mentist alt, tað var sum tað kom aftur við kuldanum og óveðursminninum og bar ófýsni inn aftur um gáttina og legði tøgn á gøturnar.

Fleiri bátar vóru komnir — søgdu tey — og teir máttu bjargast í skundi. — Tey fóru so skjótt og søgdu ikki meir enn hálv tíðindi til tann, ið spurdi.

Sum dagurin seinkaði, tók hann til í briminum, og enn vóru ikki allir bátarnir komnir. Fólk gingu og stóðu í flokkum á vegnum, og tey skjálvtaðu, sum landsynningurin longur fór teimum at beini við nøtran og innkulda.

Fáir menn sóust enn at vera til húsa komnir, bara teir av tí fyrsta bátinum — teir bíðaðu sjálvandi eftir teimum, ið ikki vóru komnir at landi, at geva teimum hjálp, um kravdist. —

Regn fór nú at koma og bloytti aftur alt upp. —

Onkur kom av lendingini, segði tíðindi frá ókyrruni og skundaði sær so avstað aftur — tað var, sum eingin friður var á fólki. — Øll spurdu eftir sínum, men lítið vistist at siga frá — hesin ella hasin tóktist at vera komin, men vistu ikki so rættiliga. —

Fyri hvørt ella hvørji, ið komu, var tað, sum tey bóru við sær vand-an úr brimum, óttan, tá ið bátarnir lenda, og ein áning um, at okkurt ilt fór kanska at henda, onkur ólukka.

So kom ein flokkur av óvitum rennandi; teir runnu uttan at steðga, runnu ikki sum óvitar plaga at renna, tað var okkurt sum elti teir, nøkur vaksin fólk komu aftaná, tey gingu so boygd, konufólkini høvdu drigið turriklæðið niður í eyguni. Ring tíðindi vóru í ferðini — tað sást.

Tað var, sum ófrættin fylgdist við teimum, sýndi seg á teimum, áðrenn tey komu so nær, og vísti teimum, ið hugdu eftir, at ilt var á ferð. —

Ein bátur var sorlaður í brimum, nógvir menn vóru deyðir. Ein bátsskipan, sum á land var komin, var farin at hjálpa teimum, og summir av teimum vóru so eisini sjólætnir.

Tey trútnaðu niður, ið frættu. Tað var, sum ein kold ond streyk gjøgnum flokkarnar og blásti tey inn aftur at eldinum. Tað svann so burtur, tað, ið úti gekk, í túninum tømdest við fólk; tey gingu, so sum fylgdu tey líki, og hurðarnar vóru so afturlatnar, sum skuldu tær aldrin farið upp aftur.

Menninir komu tómhentir aftur av sjónum, summir bóru ímillum sín teir, ið upp aftur vóru slignir. —

Sum ein svartur ófrættisfuglur fór presturin gjøgnum bygdina, eitt vist tekin á, at deyðsmansboð vóru at bera. Teir høvdu biðið prestin fara við tíðindunum. Teir troystaðu sær ikki at fara inn í húsini at siga frá. Einkjur vóru, sum kanska fleiri ferðir høvdu fingið slík tíðindi. Ein tung gongd at koma og bera sovorðin boð! — Men Harrans tænarari var næstur at senda, bera teimum boð um ring og tung jól, men saman við boðunum at bera troyst frá tí harra, hvørs gerning hann var settur at røkta — friðarfúrstin, sum læt tey mótast aftur, ið her bráðliga skiltust í gleði og gleimi. —

Hann var sum úr øðrum heimi, hesin myrkklaeddi maðurin, eitt boð, ið gav fólki hóman um ævileikan og tað, ið er aftan fyri stríð og strev í hesum heimi.

Klinkan fór so spakuliga upp og niður, har hann fór inn. Ljóðið frá klinkuni var sum eitt, ið kvetti ein frá øllum, ið kært var her niðri.

Byggin lá nú so tómlig og tunglig eftir, sum ein manandi rødd hevði spjatt alt lív burtur. Illveðursdámurin seig niður yvir alt — lítið jólaligt tóktist at fara at verða. — Tær longu lonirnar eins og hongdu seg niðuraftur so neyðarsligar móti jarðarmunnum — tær tóktust at eldast so alt í einum, alt erpisligt fór av teimum. — Lógvin fekk sítt óveðurslag aftur, og vindurin tóktist at fara aftur við einum slíkum hvækki fram við húsunum.

Frøin úr góðveðrinum var hvorvin so knappliga úr bygdini, sum var hon sópað burtur av onkrum illvætti, og óveðursmínni, óveðurslagið, var komið aftur.

Heimkomin

Seglini fóru at sláa, langliga kom skipið upp í vindin. Klyvarin tveittist við nøkrum fáum, dyggum kvettum, áðrenn hann seigliga gav seg og fylltist. Fokkan var meira ólátað; slóst og ryktist við knøppum brestum, sum hevði hon besta hugin at kvetta tjóðrið og fara sum ein ungfóli leikandi borð úr borði. Eina stund lá skipið og stoyttist uppi í vindinum: visti ikki rættiliga, hvønn veg tað skuldi fara, ella var komið so væl og tryggiliga á hin bógvin at liggja, at tað strembaði ímóti at verða lagt á henda.

So gavst tað kortini — ella: so noyddist tað at gevast. Stillisliga fylltist eitt seglið fyri og annað eftir, og nú gleið tað á ta legu, hondin við róðrið ætlaði tí at liggja.

»Lat fokkuna ganga!« — mál skiparans small sum eitt slag, kom sum úr eini trakt fram eftir dekkinum. Eirikur — ungur, triðja árið á blotanum — loysti kvikliga oyrafíkuna — tað galt so sanniliga at vera kvikur í hondunum, tá ið »hin gamli« har afturi var so hvassligur á málinum — og kastandi fór so fokkan — beistið, ið altíð hevði sovorðnan gang og leikaði í eins og eitt, ið ótt var — oman í borðið.

— Harrin havi lov, hugsaði Eirikur, at hetta var síðsta ferðin í ár, ið hvussu so var, hann stóð við hetta beistið av einari fokku. So var ikki friður av hesum seglum, hvørki seint ella tíðliga. Var tú komin niðurundir at sita, visti tú ikki av, fyrr enn róp vóru í erva, at okkurt skuldi gerast, segl at taka, venda, ella hála av. Oh, harragud, sum tað kendist hugnaligt — hugsaði hann — aftur at vita slætt undir fótum. Ja, var tað ikki sum hesar gráu skriðurnar og hesi svørtu hamarslopini tóktust rættiliga hugnalig og heimkær. Og hesi gulu og illreyðu handilshúsini inni á landi, har skipið streyk framvið, ja men kendi hann slíkan hjartayl, slíkan fløva av at síggja tey lýsa í heystsóluni, at hann beinan vegin kundi tikið ferð á seg og lopið á land, hildið inn á galv og borið orð á hvønn, tað skuldi verið. —

»Tú droymir, Eirikur, meini eg,« rópar ein langur sunnanmaður inn í oyruni á honum.

Hann er so slúrutur og gongur og skinklar í teimum longu stivlunum, sum skuldi hann farið um koll hvørja løtu; men eitt góðdýr er og altíð í góðum skørum.

»Nú er at fara at fáa skeggstubbarnar av sær, Eirikur, tínir eru kanska ikki so tættir og harðir enn, tíbetur, men teir verða tað, vinurin.

Eg havi roynt at fáa mær vatn upp í pøsina, sært tú, og nú skal hitast. Tað er upp á tíðina, at ein aftur fer at síggja út sum eitt fólk. »Gentmenninir« har afturi — tað frægara fólkíð, tú veit — eru longu farnir at pynta seg — uppsnákaðir, ætla sær vist ikki at liggja umborð í kvøld,« sigur hann so og blunkar við. »Tú skalt koma við mær, hin gamli; fylgir tú mær eftir, ert tú ikki illa heitin: »mær eru kunnug lokin brøgd og allir loynistigar.« Høvdið á honum hvørvur niður ígjøgnum kappan.

— Fara í land, hugsar Eirikur, — jú vist fari eg í land, liggja her umborð og gronast, nóg leingi hevur verið ligið úti í hesum rotna kassanum. —

»Klárir við akkerið!« ljóðar aftur málið á skiparanum. Teir skrambla frammi á spælinum, skipið kemur aftur bangandi upp í vindin, og so grenjar í stevninum. Akkerið er fallið og skramblandi fer ketan gjøgnum »kevuna«. Ein støkkur kenst í skipinum, og so liggur tað; akkerið er komið at botni, og nú liggur tað aftan á alt strevið og baksíð; leggur seg nú so stilt, sum eitt, ið leingi hevur trákkast eftir at koma til hvíldar. Stilnin kennist so ókunnugur, er als ikki líkur lognarveðri, ikki líkur teimum lötum til sjós, tá ið tú vaknaði og visti ikki, um tú

tá vart á sjónum ella ekki. Nei, hetta er nú ein annar stilni, hetta er nú ein onnur rógv. Her er tjóður komið á aftur, tú er komin aftur fyri krókarnar at liggja.

Onkur skip eru komin; tey liggja sum heimakýr, so friðarlíga og ber sum langar beinagrindir.

Skiparin biður teir fáa skil á seglunum, binda tey saman og rudda dekkið eitt sindur. — Her liggur alt og søplast, heldur hann fyri, sær út sum eitt ravnabøli rættiliga.

»Beinið burtur hvør, ið vil,« mutlar Eiríkur fyri seg sjálván, »so eiða kvitterandi sørt um eg nerti hondina við nakað pettið, taki hana ekki frá síðuni, um so svomið verður í órøkisskapi. Lat hasar gomlu skarvarnar, ið grenjað og gramt seg hava allan túrin, skítast við seglum og endum. Tú ert nógmikið leiddur og keddur av eitt heilt ár so at siga at liggja og tveitast umborð í hesum lúsa bukkum og fáa ekki frið fyri seglum og endum. Fari eg so beinan vegin at raka mær og vaska tann ringasta lortin burtur av mær. — Nú fer hann sjálvur niðurundir, og so fer hann í land sjálvandi; geri ekki vandari, enn eg beinanvegin sleppi mær í land við, best at vita, hvussu tað er, aftur at kenna turt undir fótum.«

Eiríkur fer so at sleppa sær niðurundir; har var longu alt sum ein urð. Kassar stóðu opnir, og har lógu klædnapløgg, tuflur og stivlar og sløddust á dúrkinum. Ein hosa her og ein troyggja har. Ein dýna var komin at hanga út um ein koyggjustokk, fyllan øll var komin út í eitt hornið, og har hekk hon nú so ývin og líktist einari hálv-tømdari seyðavomb, meðan eigarmaðurin lá á høvdinum og gróv innast á galvi í koyggjurúminum.

Á tí, ið borð skuldi eitast, stóðu tveir bakkar við hálvpiðaðum amerikanskum oksarivum og ein bakki á tremur av keksamolum.

Ein gamal posakloddur lá á tí — hann skuldi vist nýtast sum borð-dúkur: — glitraði av gomlum soði og eplaskølum, sum høvdu sett seg so í vevnaðin, at har sást lítið, hvørjum tað var av, svartur sum hvøljan.

Ein tóm grýta stóð og gálvaði á kabússuni, rustagingin, sum hevði hon ligið í áravís. Kabússan sjálv var ekki mætari — stóð so øskugrá og lýsti eins og eitt brent grótstykki, ið fyri nógvum harrans árum síðani var slongt upp úr einumhvørjum eldfjalli. — Hon mátti kortini umberast: hevði havt so mangan ringan á baki — gløtt sum ein eld-kúla og útrunnin í storknaðum bærki og matarosa.

Kokkurin, gráur um vangarnar og alloðin í skeggi, kom strevandi úr lastini — hann bæði dró og bar.

»Hin gamli dregur til reiðurs, meini eg,« heldur sunnanmaðurin fyri, sum nú stendur við einum speglstumpi undir skeilettinum og roynir av einlistum at beina fyri skeggstubbunum og fáa andlitið í hampiligan stand.

»Lat meg taka posan frá tær, kokkurin,« sigur Eirikur, »meini, tað er stórt í honum, er rættiliga tungur, haldi eg.«

»Tig bara góðin,« sigur kokkurin, »einki uttan nøkur bein, eg havi leitað mær saman; her fer so mangt til spillis, liggur og rekst bæði eitt og annað, syndarligt at síggja Guds gávur at verða so tveittar. Havi fult hús av børnum, góðin, ikki eitt kúbein og ikki so frægt av bót, at eg fáí gjørt mær út á ein súpanarpott. Hugsaði, tað fór burtur kortini, og goymdi so hesi beinini saman.«

»Jú, jú,« svarar sunnanmaðurin til, »reiðariíð er ríkt, reiðariíð betalir. Eg skal leggja tær bróðurráð, kokkurin, halt uppát við hasum børnunum, tey koma tær á ørmundahúsið, einki gagn er í slíkum, hin gamli; eg ætli mær slettis ikki at giftast... Tú hevur ein posa har eisini, meini eg — — so for f., nú skar eg meg, ein lúsa rakingar-maskina, sum ikki skalar — — —«

»Ein posa har,« siga hinir, ið niðriundir ganga, »hann hevur tveir fittar kelkar standandi frammi undir borðinum eisini; tú mást frakta bát við tær, skalt tú fáa alla viðførana, tú hevur, eina ferð.«

»Tigið bara, vælsignaðir,« svarar kokkurin og strevast at fáa sær posan fram til hinar undir borðinum, »einki er, púra einki, bara ein nevi av keksamolum, liggur og rekst, fer til spillis kortini: hugsaði, tað kundi verið gott at havt sær niður í mjólk til nátturða okkurt kvøldið, fult hús av børnum, sum eg sigi.«

»Og tú segði beint nú, at tú átti ikki kúbein; hvaðani fært tú so mjólk at hava aftur við keksum tá?«

»Okkurt vælsignað menniskja plagar at leska okkum ein dropa, góðin,« greiðir kokkurin teimum frá; »tað skulu tey hava, makaleys hava tey verið, tað hava tey — — —«

»Ringlar, meini eg, í einum,« sigur so sunnanmaðurin og sparkar fram undir borðið. »Tú fert ikki at handla, kokkurin, er tað steintoy, tú hevur fingið tær, kanska úr Íslandi?«

»Halt kjaftin til á tær og lat posan vera!« hin ilskast. »Tú hevur verið ein hundsvottur, móti mær, ið hvussu er, allan túrin, ein tjóvur

at gera skálkapuss ert tú. Hatta er einki at naskast uppi á, nökur gomul krúss, einki annað. Liggur og rekst, verður blakað burtur kortini, nógvir munnar skulu hava okkurt at drekka úr.«

»Jú, jú, satt sigur tú,« halda hinir, »mangt rekst umborð í skipi, tak bara upp og bein fyri, tað rúmkast í hvørjum, her fær eingin vent sær í hesum krumpbalinum.«

— — —

Kokkurin svarar einki til spotsglósurar, men fer at rudda burtur av borðinum, mutlandi um ta forbidnu skittferdigheit og órøkisskapin millum hetta mannskap — um enn tað vóru beist og ikki fólk, ið her høvdu húserað — heldur hann fyri og rykkir borðdúkin av borðinum, so at keksamolar og kjøtbein fara út eftir dúrkinum.

»Tú hevði mestur lænt mær pøsina og maskinuna, tá ið tú ert liðugur,« sigur Eirikur við sunnanmannin.

»Gaman í, gaman í,« sigur hin, »beinanvegin skalt tú fáa tað. Hetta var ein verri viðferð. Eg haldi eingin operatióin kundi verið verri; men nú er tað eisini yvirstaðið, og nú eri eg eisini so blankskravaður og bleytur, at eg kundi kyst hvørja prinsessu, um so skuldi verið,« leggur hann aftrat og fer murrandi at grava sær inni í koyggjuni eftir einum frægari buksum enn teimum, hann er í.

Nú koma fleiri niður. Lugarið er sum ein rætt, og allir spyrja eftir heitum vatni og rakigreiðum. Kokkurin gongur illsintur og tveitist innan ímillum allan hernaðin við einum kveistri og skal royna at kveistra tað versta burtur av borðinum og fáa skil á hússetrinum. Eirikur er sloppin sær upp í eitt horn at standa við maskinuni og spegilstumpinum hjá sunnanmanninum. Illa gongst til at fáa stubbarnar undan høkuni burtur. Men alt tað pínir — hetta óhvassa blaðið fær tárini út úr eygunum á honum — er hann kortini í góðum hýri; hann fær seg ikki at ilskast, ið hvat tað so skuldi verið, ið kom honum ímóti.

Heimkoman hevur so fyllt hann við einari lukkukenslu, at hugsanin um alt stríð og baks, allar trupulleikar, er bert sum kám, fjar minni, ið ikki viðkoma honum minsta sindrið. Hann er ein maður, ið er á tremur fylltur av hesari alt upptakandi sælu at vera heimafturkomin og hava lagt allar vandar, alt einsemi aftur um bak. So kemur skiparin í kappan og rópar, at hann ætlar sær í land beinan vegin, og er tað nakar, ið ætlar sær við, má hann skunda sær.

Eirikur skræðir seg í troyggjuna og smoyggir stivlarnar upp á seg.

» Liggja umborð her í kvöld skal ekki henda seg — hugsar hann — óvist er eisini, um tú sleppur í land seinri; fer báturinn frá skipinum, man það verða seinan, hann kemur umborð aftur. —

Hann er skjóttur upp ígjögnum kappan og á dekknum. Báturinn flýtur við borðið. »Tú mást skunda tær, ætlar tú við,« rópa teir í bátinum. Hann loypur niðuri, og teir skjóta frá. Báturinn er fullur av fólki, mest allt er ungfólk; teir eldru liggja umborð, tíma ekki at fara í land og ganga og mala kanska alt kvöldið, liggja heldur umborð og fáa sær klædnaplöggini til hólis, at teir kunna vera til reiðar at fara heim ímorgin nakað tíðliga. — —

Það er skjótt, at skipsbáturinn leggur at landi á handilsbrúnni. Skiparinn er fyrsti maður, ið loypur uppúr; hann fer so andbráður niðan eftir við stórari bók undir hondinni — skipsbókinni við ættarmerkingum — syd syðvest, nord nordvest o. s. fr. og onkrum øðrum frágreiðingum. Hann er fattur og hábærsligur sum ein, ið er kunnugur um og hevur fult skil á kalli sínum.

»Hvar ætlar tú tær?« sigur sunnanmaðurinn við Eirik. Sjálvandi er hann ekki eftir. Er í pussinum í kvöld, hvat annað, hevur fingið sær eitt reytt silkiturriklæð um hálsin og er í reyðari húgvu og brúnum gummistivlum upp á hálv lørini. — Dámar einki at liggja umborð og serliga ekki í handilsstöðum. — Hann er konufólkakendur á flestu plássum og plagdi at vera fastur fúsar í fiskahúsinum.

»Veit eg,« svarar Eirikur, »eg havi ongastaðni víðari at fara, eg eri ekki stórvegis kendur á plássinum; eg eri altíð so vorðin, at tá ið eg komi nær landi, og það ber til, má eg fara upp á turt, um það so er á villfremmandum plássum, og hvussu lítið plássið er.«

»Fylgst við mær, hin gamli; kemur tú aftan á meg, so svørji eg uppá, at tú skalt hava eitt gott kvöld, «mær eru kunnug lokin brøgd og allir loynistígar,« heldur hin fyri. »Best er fyrst at fara niðan á «kaféið»; eg eri so tystur, skalt tú trúgva mær, at eg kundi latið eitt kongaríki fyri ein øl. — Eg hevði tibetur nakrar krónur í lummanum, og tær fara ekki hentari burtur enn fyri ein øl og okkurt at roykja. Hvør veit, um tú kundi ekki dottið tær niður á okkurt betri slag,« teskar hann. »Var ekki afturlatið, skuldi eg farið út í handilin og biðið teir um eina fløsku; men kaféið plagdi nú ekki at vera so sørt; stikk henni eina krónu, so lít á það, at tú hevur snapsin.«

Báðir fara so niðan eftir brúnni. Tey bera fisk av einum stakki, ið stendur har niðri; fleiri gentur ganga undir børum; tær eru so korka-

reyðar í andliti, armar og hendur eru uppsvølpaðar av salti og kulda; men tær eru limastórar og frískar til útsjóndar. Tað fer ylur gjøgnum ein at síggja konufólkaandlit aftur.

»Kennir tú ikki handa langa har í hasum brúnu gummistivlunum?« hoyrir Eirikur eina siga við hana, hon ber børur saman við.

»Eg minnst hann síðan í vár, hann er vist sunnan av oyggj.« Hann hoyrði so ikki, hvat tær tosaðu meira; tær fóru framvið teimum niðan eftir brúnni; men hann legði til merkis, at fleiri steðgaðu á og gløddu eftir teimum.

— Plagdi so at vera — hugsaði hann — er ikki ókunnugt, at fiska-fólkið stendur og gløir eftir tí ókunnuga — ólukka í hasi, bannaði hann innantanna — ið altíð skulu standa og forvitnast, um tað sær hamin av einum fólki, er so mannargiligt at verða so útgløddur og rannsakaður.

»Sást tú hasa?« lýðir sunnanmaðurin honum, »ein ordilig snekkja; havi næstan aldrin sæð slíkar leggir,« svør hann uppá: »sum rosslør, kundi næstan havt hug at roynt hasa har, har man vera nakað at taka í, góðin.«

»Tú fært tær eina gentu íkvøld,« prátar hann víðari, meðan teir ganga niðan av brúnni, »bara at leggja framat og halda á, so kemur alt hitt av sær sjálvum. Ligið burturi og rikist í fleiri mánaðir í regni og slavtoku á Eystlandinum; skalt tú ikki leita tær ein muss, nú fyrsta kvøldið, tú setir fótin aftur á grønt gras. Tað er ikki um at tala, einaferð ið ein livir og ein er ungur; tú fært tíð at sita inni og gronast í allan vetur, tá ið tú kemur heim til tín sjálvs.«

»Góðan dag, góðan dag, Maria!« rópti hann aftan á eina, ið fór undan teimum eftir vegnum.

»Góðan dag, Torstein,« svaraði hon og vendi sær á, »og væl aftur komin. Nú, hvussu livir tú?«

»Á væl, spyr ikki eftir øðrum, hvat annað, baksast sum ein ólukka har yviri og nú afturkomin at vitja tykkum.«

»Tú ert kendur við meginpartin av teimum gentum, her eru, hugs eg,« heldur Eirikur fyri.

»Veit eg,« svarar hin, »ikki er tað eiðasørt, tað eg kenni.«

— Forargiligt altíð at hoyra hann tosa um hasi konufólkini — hugsar Eirikur — viti hvat tær síggja uppi á honum, at tær fjeppast so uppi í honum. Hann hugsar vist ikki um annað enn konufólk, altíð og stund.

Nú eru teir komnir niðan ímóti hesum góða kaféi.

Kaféið er eitt fittliga stórt hús við kvisti og trimpli. Garður er rundanum, nakrar hönur og dunnur ganga og mala innanfyri; skittligt er, evja at síggja víða hvar, vegurin er grønligur og so hálur, sum vegir altíð verða, ið lítið verða røktir.

Trappusteinararnir eru niðurdotnir; trappan hevur ongantið verið sementað, og so er alt raplað avstað aftur. Einasta prýði, ið er, eru hesir stóru gyltu stavirnir oman fyri útdyrnar — Café — stendur tað so innbjóðandi, og teir báðir, sunnanmaðurin og Eirikur gløa forvitnisligir upp ímóti hesum prúða skelti við hesum gyltu stóru stövum og hugsa alt fyri eitt um kaffi, ydunar-øl og sigarettir.

Vertsfrúan kemur teimum á mæti. Hon er einkja og svørtklædd, sum tað hóvar seg einari ærbarari og trúgvvari kvinnu, ið væl og sømiliga skal varðveita minnið um mannin. Hon hevur langt og tunt andlit, eina langa og tunna nøs — eitt lítið sindur krókut — og so er pannan so smøl, gongur uppeftir mestsum í ein trikant. Ber og turr er hon upp á kroppin; tað er sum natúrin við hesari konu var ógvuliga kørg upp á tilfar, sneiddi og skaraði burtur av allastaðni.

Hon hevur hendurnar tvørtur um líningin á fyríklæðnum og hevur altíð til vana at strúka tær so syndarlíga niður eftir tí, eins og hon eisini á henda sjónliga hátt ætlar at kunngera sína tungu lagnu. Teir heilsa, og hon ynskir teim at vera væl afturkomnar.

Mál hennara hevur eisini henda syrgiliga sorgartónan, sum hon altíð segði frá ófrættum ella var so full av gremjan um verðsins óndskap og menniskjunnar óálítandi lyndi.

Teir verða bodnir inn í drykkistovuna. Tað er ein grønmálað stova, nøkur oljumálað bílæt hanga á bróstinum; tey hava so sterkar litir, at tey skera í eyguni.

Nakrir stólar eru inni og eitt av hesum brúnu, rundu borðunum. Ein hálvrustað, tútastór grammofon stendur á einum lítlum borði yviri við vindeygað.

Hon tigur, nú hesir fremmandu koma inn, men teir síggja, at hon hevur nýliga verið í brúki, tí nakrar slitnar, grønlígar plátur liggja frammi.

Bert tveir gestir sita inni. Teir hava øgløs framman fyri sær og sita og roykja. Teir geva seg fólkalíga til viks, at hesir nýkomnu kunnu sessast.

Vertsfrúan stendur á gólvinum og strýkur sær við hesum syndarlíga

lagnum, meðan hon spyr, hvat teir ynskja. Og meðan hon ber teimum ydunarælið, tosar hon eisini við tí syndarliga lagnum um ta tungu lagnum, sjómaðurin má hava: at liggja og stríðast úti á sjónum og so einki at fáa fyri alt stríðið og baksið. »Oh, ja,« heldur hon: »Onkur fer við profitinum, onkur klæðir seg í skart og skreyt fyri tær tungu lötur, fiskimaðurin hevur bæði á vári og heysti, sum Jákup plagdi at siga,« leggur hon afturat. Og enn meira syndarlig verður hon, nú hon nevnir ektamannin, sum farin er og hevur sett hana eftir við hesum sára minninum.

Henda myrkkledða, vónbrotna einkjan, eigarin av hesum háttvirda og alla virðing verda kafféi, fer so uttar aftur, nú hon hevur gjørt sína skyldu sum vertinda og fingið tystum fiskimonnum sítt frálíka øl at slökkja tostan við og fáa lív í stirdar limir og liðaleysar tungur.

Hesir báðir, ið inni sita, eru heldur harðmæltir og sýnast at hava kent góða virkan av hesum frálíka øli, sum annars skuldi ikki verið so sterkt.

Tann eini av teimum, ein herðabreiður og væl at sær komin maður um tretivu árs aldurin, skarpligur í andliti og skarpligur upp á kroppin, tykist at vera blíðligur og ber orð á teir, spyr, hvørjum teir hava verið við og hvat teir hava fiskað.

»Tit kenna vist ikki meg,« sigur hann. »Eg havi verið bestimaður á »Rókinum« — eg eri slektaður úr Suðuroy, men eri giftur vesturi í Vágum.

Vit høvdu fingið ein góðan túr í vár, men vit komu so ólukksálíga illa fyri. Hann er altíð vanur at liggja og reyvast har eysturi í Meðalandsbuktni, og har er eitt sovorðið lúsa hol til sjógv. Eg má siga, eg havi ikki verið í verri veðri á vatninum enn alt tað sama. Havið stóð í einari skriðu, og tá ið vindurin minkaði, bleiv sjógvurin óførur. Vit hittu eitt sovorðið brot, at tað var eitt Guds undur, má eg siga, at vit ikki blivu.

Tað geldur um menn í slíkum veðri« — so sló hann nevan í borðið — »har var vánaligt innanborða, ógvuliga vánaligt; eg má siga, at eg havi ikki verið í verri vari, og havi ikki hitt neyðarsligari manning. Eingin fekst upp, alt var fallið í fátt, ein rópti á konu, annar eftir gentu, sótu sum dømdir til deyða og vistu einki at gera. Og eitt, ið skipari skuldi vera, var ringast av øllum, lá sum ein neytakona í koyggjuni og geylaði, at eingin mátti vága sær at fara upp um kappagáttina, her batti einki, teir fóru allir samlir í Harrans hendur og tað so beinan

vegin! — — helt óivað, at einki var at gera uttan at fara til botns sum blágrýtissteinurin.

Tit halda kanska tað vera sjálvrós, tá ið eg sigi tað, men so pína-doyð, at er tað satt, at var eg ikki við, kom ikki livandi sálin aftur.

Tað er ikki bara at fáa skip at føra og sigla yvir til Íslands; men nú er so vorðið, at nú skal hvør reyv hava skip, alt tað hevur pissað í salt vatn.«

»Men høvdu tit ikki viljað havt ein snaps?« sigur hann so og reisir seg upp av stólinum. »Hatta, tit drekka, hatta ølið, kann vera gott nokk, men tað slær ikki mentir í nakran.« Sunnanmaðurin skumpar undir Eirik og biður hann ikki sigast undan; slíkt fæst ikki undir hvørjum steini, knappliga hava sett fótin á land og detta á dropan so beinan vegin.

Teir takka, eitt glas kunna teir drekka. Hin fer so út, og teir hoyra, at hann fer uttar í køkin, og at hann tosar við vertsfrúuna. So kemur hann inn aftur og hálar eina trípeglaflošku í proppin upp úr lummanum.

»Hin gamla er sjáldan sær, skal eg siga tykkum, hon er ikki so heilig, sum hon sýnist. Her havi eg fingið mangan dropan bæði á morgni og á kvøldi; men tað er ikki móti øllum, hon er so galant; allir eru ikki so væl kendir, og hon letur ikki uttan til kent fólk; hon torir ikki, vita tit; kemur tað upp, verður tað verri smeytur fyri hana. Men koyrið tykkum nú øl í gløsini og latið so hetta slagið afturí, soleiðis er tað best, tað virkar.« Hann tekur proppin úr floškuni og renir niður í gløsini.

Eirikur ber seg undan og sigur seg ikki vera vanan við snaps; hann vil ikki hava so nógv.

»Oh, tig nú bara,« heldur hin fyri og tekur til at kvøða: »I aften saa ville vi drikke, om vi kunne øllet faa« — — drekk tú bara, mín góði vinur, og tað skal vera tær væl unt. Ein skal liva, meðan hann livir, og tað er bert einaferð, at ein er ungur, soleiðis haldi eg. Ein snap-sur er góður, hvat skal vera betri; hann setir lív í; komi eg til lands aftur, ella komi eg til ein keypstað, má eg hava ein snaps.«

»Hava tit hug at lurta eftir hasum, ið stendur á borðinum, grammo-fonini, so sigið bert til; eg skal seta hana í gongd.«

Hann tosar so nógv, at eingin fær lagt orð uppí.

Andlitið er langt og skarpt, og tey myrku eyguni lýsa sum brandar; nøsin er tunn og ber og stendur í andlitinum sum ein stórur tríkantur. Í hvørjum bragdi á hesum manni lýsir lívsmegin, ein gróður, ið hvørki

eitt ella annað, hvørki veður ella vindur, hvørki eydna ella óeydna orka at týna.

Eiríkur hevði koyrt sær væl úti av ølinum og latið hin so rena aftur úr fløskuni frá vertskonuni. Hann kendi tað sterkt og herskið í munninum, og so fór tað sum eldur niður ígjøgnum svølgrúmið. Tað hitaði, fór út í hvørja æðr, hvørja nerv, og smálíga kendi hann, sum tað var ein fremmandur partur av sær sjálvum, ið hevði tikið við lívi, vaks í smáum og brátt fór at fáa yvirvaldið.

Vestanmaðurin setir grammofonina í gongd, og so fer hetta at grenja ein hásan melodi, sum Eiríkur ikki skilur þetti av, og sum fyllir stovuna av óljóði, so har hoyrist ikki mannamál.

»Steðga hasum!« sigur Eiríkur, — tað er, sum hann knappliga hevur fingið málið fyri seg og leggur uppí.

»Bíða, bíða,« siga hinir, »ikki so bráður,« og so fara bestimaðurin á »Rókinum« og sunnanmaðurin at valsa eftir gólvinum. — Eitt lógið stig teir hava! — Stivlarnir skreiða aftur og fram, og borðið stendur og ridlar á sínum veiku beinum, sum ætlar tað at fara um koll. Og so, ja so hendir ólukkan — teir koma undir borðið, tað hevur bert eitt bein at líta á, og so fer tað um koll við grammofonini, sum heldur uppá við eini drúgvvari snurran. — —

Vertskonan kemur inn, og eitt lítið heldur í skjúrtið á henni og stendur og skotrast undir liðini á mammuni innar í stovuna, har hetta merkiliga spæliverkið, ið bæði sang og leikaði, nú liggur á gólvinum þúra tigandi við brotnum túti. Hon er rólig, men eitt sindur ilsk, sum ikki er at undrast á. Hennara hús hevur altíð verið eitt »agtverdigt« hús, heldur hon fram og strýkur sær heldur ódliga upp eftir pannuni, og henni dámar upp á ongan máta, at gestir skulu halda slíkan gang. Hon hevur ringan upp á seg, og grannunum høvdu einki dámað betur, enn at hennara »gistihús« varð stongt, og hon misti sítt livibreyð. — —

»Sjálvandi, sjálvandi,« svarar vestanmaðurin og tekur í hondina á einkjuni, meðan hinir royna at leita eftir þørtunum av teirri brotnu grammofonini.

»Óttist ikki fyri tí, tygum, vit eru hampiligir menn, bert eitt sindur kátir, einki annað. Tygum eru ein ordans kona og ein skilakona, og vit skulu ikki koma húsi tygara í ringt orð. Nú skulu tygum siga mær, hvat eg skyldi, og so skal eg betala tygum eisini fyri grammofonina,« sigur hann og tekur pungin upp úr lummanum, »og nú rýma vit beinavegin.«

»Nei, nei,« sigur vertskonan, »tað var ikki ætlanin at koyra nakran út; eg koyri ikki kundar út og serliga ikki kent fólk, men eg segði tað bara, og tit vita eisini best sjálvir, hvussu vorðið ið er.«

»Nei, gevið tygum ikki um tað,« taka so allir til orða, »nú hava vit sitið so leingi, og nú hava vit hug at flyta. Vita, hvussu til stendur úti, síggja býin.«

Teir tøma gløsini og festa sær í aftur sigarirnar. Vertskonan fylgir teimum til dyrnar, og meðan teir leita sær eftir húgvunum, tosar hon við sini harmarødd um, at teir skulu ikki misskilja seg, hon koyrir ikki skikkiligt edrútt fólk út, hevur aldri gjørt tað og fer heldur ikki at gera tað, upp á ongan máta, men hon má ansa eftir sær, sum teir vita, tí hon hevur so ringan upp á seg. Verðin er so óndskapslig, verðin liggur í tí ónda, og tey unna ikki eini neyðar einkju eitt oyra, kundi sætt hana ligið deyða fyri fótinum og ikki tikið hana upp. Sær dámar væl musikk, men tað verður slíkur larmur, soverðin gangur, tá ið so eisini verður dansað inni. —

Tá ið teir eru komnir útum og eru slopnir burtur úr hesi orðaflóð, tekur vestanmaðurin fløskuna upp úr jakkalummanum og biður teir leska seg á aftur.

»Best er at tøma hana; hetta er einki at goyma eftir; eg vænti mær eisini at fáa upp í hana aftur, áðrenn kvøldið er úti. Tit eru fittir menn, og mær dámar væl slíkt fólk sum tykkum, nú skulu vit fara inneftir.«

Nú var vorðið skýmlikt. Fullmáni var, og luftin var so klár, slík rein og klár heystluft. Ein vælkendur, dámligur angi av nýturkaðum hoyggj kom teimum í nasarnar; vegirnir vóru so ljósir og vælgongdir, í fleiri vindeygum brunnu ljós. Tað er so langt útliðið nú, at lampan er komin aftur undir bitan at hanga.

Teir halda leiðini inn eftir landavegnum, har húsini standa framvið við stórum glaseygum, einslig og still og líkasum so undrunarsom og gløa at fólk.

Eirikur er í so góðum lagi, so yvirfyltur av lívshuga og óskiljandi sælu. Hann lurtar virðiliga og tolin eftir vestanmanninum, ið røðar um menn, mansbrøgd og mansgerningar.

Teir eru harðmæltir, harðmæltari enn vanligt plagdi at vera úti á alfarum vegi. Fløskan av kafénum hevur loyst tunguna og hevur tíðnað fremmandkensluna millum hesar menn, so teir eru í orðum sum kenningar, bestu vinir, hvørja kennskapur og vinskapur hevur røtur í farnum tíðum.

Teir koma fram við lágum, flagtaktum húsum; sinkklødd og heldur stór standa tey tætt við vegnum. Í nógvum vindeygum sæst ljós, og úr einum rúmi hoyrist dansurin at ganga lystiliga.

Hetta er fiskahúsið á »Borgini,« tey kalla. Her húsast uttanbíggjargentur, sum koma at arbeiða í fiski hjá keypmanninum.

Væl dámar konufólkinum at halda til her; her er frítt, eingin stongsil og tú kanst liva og láta, sum tær lystir.

Eirikur visti, at manningin av teirra skipi ofta plagdi at vitja fiskahúsinu, og nógv var vóru søgurnar, teir vistu at siga frá hesum túrum.

Sunnanmaðurin var nú altíð fúsur á »Borgini;« hann segði seg at vera trúlovaðan við einari, fult og fast; hon var kortini ein skikkilig genta, sera skikkilig, plagdi hann at breggja av, hon sat ikki sum hinar teysirnar og bíðaðu uppi hvørja nátt eftir mannfolki og gekk við øllum. Tey ætlaðu at giftast við tað fyrsta, tí hann hevur, ið hond hevur; var gentan skikkilig, toliliga prúð og nosslig, so var einki at bíða eftir. Men harfyri, at ein var trúlovaður, kundi tað henda, at ein hugdi at øðrum konufólki, tað var ikki so, serliga á fremmandum plássum; eingin skuldi siga seg so góðan.

»Vit fara niðan,« sigur vestanmaðurin, tá ið hann hoyrir dansin ganga, »halda tit ikki tað; tær gomlu eru lívligar í kvøld. Komið so við og fylgið mær eftir, allir mínir menn; konufólk er ein góð gáva eins og brennivín og mangt annað gott á hesari fold, og eitt býtt beist er tað, ið fær sær ikki til góðar av tí, tá ið býðst. Eg havi sagt tykkum mítt program, um eg so má siga: tú skalt liva, so leingi tú livir. —

Tú verður gamal, og so fert tú undir moldina, og so er tann sak úti — »ferdigt« —

»Ja, hatta sigur tú satt, tú hevur pínadoyð rætt í hvørjum orði,« sigur sunnanmaðurin.

»Nú fara vit niðan; vit eru afturkomnir, og nú skulu vit hava lív og leik. »I aften saa ville vi drikke, om vi kunne øllet faa, i morgen saa ville vi sejle, om børen blæse maa,« tekur hann undir aftur at kvøða, og so fara teir niðanum og koma at durunum, har dansað verður innanfyri.

Rúmið var lítið, lágt var millum loft og gólv, og loft og bróst slagaðu, so vætan rann, og borðviðurin var dökkur og kvistutur; húsið hevði verið nýtt til fiskagoymslu, og tann tíðin hevði sett sjónligt merki á alt innanveggja. Ein osandi petroleumslampa hekk undir

loftinum — ein 8 linju lampa. Logið var kámt, so mestsum hálva-skýmt var inni; og ringurinn fór sum ein skari av huldufólki eftir gólvinum, eitt út og annað inn.

Meginparturinn var konufólk, ið dansaði. Tær vundu sær á, lögdu hövdini aftur millum herðar og kastaðu sær á so hjá teimum, ið hövdu sett hárið upp í topp, datt toppurinn niður eftir bakinum, og hjá teimum, ið hövdu klipt hárið, flagsaði tað um heysin og stóð sum ein kuril rundan um hárgarðin. Andlitini vóru upprodnað, og kæti og fragd lýstu teimum úr eygunum, armarnir yvir hövdið, reyðir og kjøtmiklir skiftu lit í ljósglæmuni. Eitt av konufólkunum kvað: »Mallebro skal i Leding at fare.«

Eiríkur helt seg ikki hava sætt dans ganga betur enn tað sama.

Gentan bragdlig, stórlímað og høgbarmað, skipaði við sonnum kynstri vísuna um Mallebro, hövdingan, ið fór í bardaga, meðan tann unga frúgvinn sat eftir á borginni og bíðaði. Longsilstung og trong stóð hon við gluggan og stardi út á vegin, dag út og dag inn, og eingin maður sást at koma. Hon, ið kvað, fekk dansiringin at laga seg eftir vísuni rætt sum ein bátur fyri mannum, ið situr til róðurs.

Tað var, sum longsilin og ótolnið á húsfrúnni speglaðu seg í hvørjum bragdi á teimum dansandi.

»Her kann eingin standa niðuri og hyggja at,« hugsaði Eiríkur.

Hinir vóru longu farnir uppí og tveittu seg nú sum óðir menn í ringinum. So leyp hann uppí hjá gentuni, sum skipaði. Tey vóru beint komin til, tá ið unglíngurinn í sorgarbúna kemur at bera frúnni tíðindi. Eiríki tókti, eins og hann skuldi verið ungmaðurin, ið sendur var við deyðsboðunum til ta vænu frú, og at hann sum rættur riddaramaður bær sær til at ugga hana í sorginni. Og var tað ikki sum henda prúða gentan var einkjan sjálv, ið væl tók ímóti honum, læt seg kína og ugga og setti hann í ektamansins sess og rættindi. —

Oh harragud, var ikki lívið lystiligt. Var tað nú at hugsa um myrkar nætur og ódnarveður, sárar hendur, ringan kost og lítlan svøvn, tá ið dansurinn gekk sum ein gudaleikur millum berar armar og bleikar hálsar. — Ein slik stund var sum lívið sjálv, alt livandi yðjandi lív í einari stund, í einum andadrátti. Hann kendi, hvussu fast gentan tók seg í hondina, hon hevði eina bleyta og heldur stóra hond, armurinn var berur upp undir akslir, og hitin frá arminum kendist inn í gjøgnum troyggjuna.

Tað seinasta ørindið fór sum ein hvíla gjøgnum rúmið; og so var

tað eins og ringurinn dovnaði aftan á ta síðstu regluna, sum eitt, ið hefur leikað ovikið í, og so ikki orkar meir.

Men nú tók sunnanmaðurin við harðari rødd undir aftur. — Mallebro var við sorg og sít fylgdur til gravar, og áðrenn ljóðið av tí seinasta gravsálminum var tagnað, legði sunnanmaðurin við rungandi rødd Vallhallar-kvæði Ragnar Loðbrókar í ormagrøvini afturá: »Vi hugge med Kaarde i Striden hin haarde«. — Og nú mentu tey seg einaferð aftur. Hin gamli stríðskappin Ragnar Loðbrók manaði við ormabitinum í hjartanum lív og tvinnandi mátt og villskap í aftur dansiringin. —

Dansiljóðið hoyrdist nú oman á vegin, og tað dró fólk til sín.

Brátt var stovan so fylt, at ringurinn var brotin fleiri ferðir. Og í durunum stóðu fólk, summi ætlaðu sær uppí, men sluppu ikki, og summi stóðu bert og hugdu at. Hetta vóru menn, veðurbardir menn, onkur við stórum vavhelsum um hálsin, í beklaðum tuflum og longum pulshosum, órakaðir og ikki tváaðir hvørki í andlitinum ella aðra staðni á kroppinum í fleiri mánaðir.

Og so aðrir yngri menn, uppussaðir, nýrakaðir í nossligum bláum troyggjum og blonkum fittligum gummistivlum. Hetta var síðsti bresturin hjá Íslandsmonnunum; tað er sum sjógvur, ið brýtur fleiri ferðir, fellur niður og tekur seg so upp aftur tvær og tríggjar ferðir.

Nú tók ódnin av Suðurlandinum seg upp aftur einaferð enn, lívs-gleðin og frøin at hava bart hann av sær, vunnið hav og storm og loystur av bandi, loystur frá samveruni við seg sjálfvan, myrkar nætur og langar mjørkatungar dagar við snørið og á vaktum, sló út nú í dansiringinum.

Og hvat hóskaði betur at fáa ljóð fyri sínari frøi við enn fragdarkvæði Ragnar Loðbrókar: »Vi hugge med Kaarde i Striden hin haarde«. — Lagið er sum eitt knapt svørðsslag, fellur dygt og brátt, stilnar so, sum mannað verður seg til at høgga av nýggjum, og fellur so á aftur við tvinnandi megi.

Og endabresturin: »Hæt op, o rune, nu ville vi stune til Odins gaard« — ein ljóman, ið fær hvørja nerv at darra og blóðið at øst upp av mensku og eldhuga. —

Eirikur hevði dansað seg heitan og móðan; hann livdi í dansirúsinum, og gentan, hann dansaði hjá, var heit og livandi, fór sum ein hvirla gjøgnum ringin, og hvørja ferð, tey komu í trongd, kendi hann ein mjúkan kropp koma tætt inn at sær.

Onkuntíð bar hann eyga við felagsbeiggjarnar, sunnanmannin og bestamannin á »Rókinum« — teir dansaðu saman, og sveittin lak av teimum.

Ógvuliga skýmlikt er inni; tað er sum logið í lampuni fer at minka, so hvørt sum líður, og tey, ið dansa, sýnast ofta sum stórir, førimiklir skuggar, ið kastandi fara aftur og fram inni í rúminum.

So nú er tað eitt óstórtkaligt — ella kanska tað hevði so væl uppi í høvðinum og tí er vinglut á beinunum — nokk um tað — tað kemur so langt inn í ringin, at armurin ella høvdið, hvat tað er — tað er ikki so gott at fáa skil fyri — kemur undir lampuna. —

— Eitt skrambul, ringlan av brotum, og so er bølamykrkt inni. —

Eirikur kennir seg í myrkrinum, sum eyguni eru so óvand við gliða úr ringinum, hann kennir seg halda í ein heitan arm, eitt livandi, titrandi fylgst við honum, trøngt er í fólkarúgvuni, men so hevur hann trokað seg — ella er skúgvaður — út ígjøgnum trongdina í durunum og merkir ta køldu, svalligu heystluftina í andliitnum.

Nógv rýma, hvøkkur kom í tey av skeljunum, ella tíma tey ikki at dansa í myrkri — kanska eisini paraðust í skýmdini og leitaðu eins og Eirikur tveyeini út undir heysthimmalin. Men onnur grimast á at dansa, og tey, ið fara, hoyra dunanina av stivlum aftan á seg.

Eirikur og henda ókunnuga gentan leita sær oman eftir vegnum, oman úr trongdini undir fiskahúsinum og á almannavegin.

Sama lognarveðrið er úti enn, heystmánin stendur blankur og skínandi á luftini, og okkurt ljósagrátt friðarligt skýggj fer krúpandi eftir eggjatromini.

Eiriki hevur altíð dámað hesa árstíðina so væl, og hetta heystkvøldið fær hann so grant at minnast á farin kvøld, tá ið fyrsta sátan var uppkomin, og ein so kom inn aftur aftan á dagsarbeiðið berandi hoyangan uppi í sær og kennandi hugna av ljósi, ið tendrað er av manna-hond, siggja lampuna aftur vera komna undir bitan og eins og bera boð um góðan frið aftan á dagsmøðina og kalla minni fram um hugnaligar stundir tey longu vetrakvøldini.

Nú hevur hann fingið gentu, — sum sunnanmaðurin og hinir altíð skróla av — og so er at vita, hvussu fer; einaferð skal tað roynast. — Henda er lívlig; tað lær hvørt stykki, á henni er — hon sýnist ikki at vera illa við boðið. —

Tey fara út ígjøgnum bygdina, út um tey uttastu húsini. Hon spyr hann um alt møguligt, um fiskiskap og hvaðani hann er, og ber upp

á mál, hvussu stuttligt tað hevur verið í kvøld, og hvussu ónatúrliga stuttligt tað altíð er, tá ið skipini koma aftur.

Tey fara fittliga langt út um øll húsini, burtur úr fólkgongdini... eyguni eru so læandi kát og muðurin so nær, reyður og livandi,... hann kyssir hana, tekur hana inn at sær; og so kennir hann, hvussu gentukroppurin smýgur inn móti sær, og hesar heitu, vátu varrnir opna seg, og tað er eins og ein heitur ylur fer ígjøgnum kroppin; og hann kennir somu sæluna, sum tá ið teir sigldu inn eftir vágni, og bryggjan og húsini komu undan.

»Eg eri so góð við teg, tú ert so søtur,« — teskar gentan, í tí hann kyssir hana og næstan andaleysur mutlar, teskar hann orð afturímóti, orð, sum einki høpi er í, og sum hann veit ikki at greiða frá, tá ið tey eru farin út av munninum.

Tað er aftur henda gloymskan, ið á honum er, gloyma allar vandar, allar berjingar og lata lívsfrøina oysa út um seg, fara seg í hvørja tægr, hvønn lið og lim.

Tey sita eina løtu har úti og so fara tey innaftur. Dimmið er nú vorðið fullvegis; døggin hongur so tung og blonk á tí síða ósligna grasinum, og uppi á tí hvíta hóvnum standa kylingar og sátur so friðarlig, sum var dimmið eisini teimum kunnugt, og sum tann rógv, dimmið ber við sær, eisini var komið á tey.

Tað er ikki so nógv fólk nú á vegnum, sum tá ið tey fóru úteftir. Dansurin er steðgaður uppi í fiskahúsinum, men í vindeygunum eru ljós at síggja.

»Fert tú ikki niðan hagar?« spyr Eirikur, »eg meini, tær eru farnar til songar.«

»Nei,« svarar hon, »eg búgvi ikki í fiskahúsinum; eg búgvi eitt sindur longur inni hjá nøkrum fólki, eg kenni.«

Og Eirikur fylgir henni víðari; hon biður hann ikki koma; men hann heldur tað vera lægið at sleppa henni her, nú tey hava verið saman í kvøld — tað sær heldur ikki so út, at henni dámar tað ikki. —

Garður er rundan um húsini, og portur er á. Tey steðga við portrið, og so tosa tey um tað frálíka veðrið, hyggja at hvørjum øðrum, og Eirikur minnist á ta sælu, hann kendi, tá ið hann kysti hana har úti við endan á koyrivegnum.

So letur hon portrið upp og fer innum, og hann fer aftaná.

»Eg komi innum við tær eina løtu,« sigur hann, »eg tími ikki at fara umborð enn, tú leggur kanska einki lag í tað?«

»Tú mást ganga ónatúrliga spakuliga, góði tú,« sigur hon og letur dyrnar upp, hin gamla svevur so leyst, og vaknar hon, verður hon óð, hon er so skjarrlig, fær hon ekki náttarfrið.«

— Já, hann skal vera so kvirrir sum ein mús — lovar hann og letur seg úr stivlunum.

Hon fer úr frakkanum og putlar eitt sindur við seg framman fyri einum spegli, ið hongur í ganginum; og so fara tey ljóðliga inn í køkin.

Eirikur setir seg niður og tekur hana inn at sær — hon smýgur seg aftur so tætt inn í hann, og so er kroppurin so heitur og livandi, kossarnir fara sum ylur gjøgnum hann, tað er eins og gentan, hann heldur í føvninginum, verður sum ein partur av honum sjálvum. Hann tekur fastari um hana og tað er hold — nakið hold, hann tekur um við hondini — kjólin er gliðin uppum, tá ið hann tók hana niður á fangið. — Hetta er hold, nógv bleytari og mjúkari, enn hann hevur gitt sær — gentan verður lin og veik í ørmunum og kroystir seg tættari inn at honum — kossarnir og hitin úr hesum villiga gentulikaminum eru eldur í æðrunum — og so er Eirikur komin í hetta, sum hann heima hevur hoyrt tey gita um við forbronglaðum orðum og duldum keipum og umborð á skipinum nevnt við sínum rætta navni — orðageip, herskið og vamlisligt, øsandi og við kynstrigum samanlíkningum. —

Tað var liðið væl á nátt, tá ið Eirikur fór umborð aftur.

Mánin stóð enn á luftini; men hann var farin at flyta seg heldur skundisliga. — Tað sýndist at fara og verða skifti á veðrinum — hugsaði Eirikur — skarnveður mundi fara at koma aftur. Hvítir kloddar úr skýggjum stóðu tættir um mánan, og tað tóktist sum hann, eins og okkurt, ið undirbyrgt verður, strevaðist at fáa tey av sær og fáa rúmd. Nú var so deyðakvirt á vegnum, bara okkurt einstakt fólk sást at ganga úti ella drála undir onkrum húsarhorni.

Heystluftin kendist so køld á nátt, og Eirikur skjálvtaði, meðan hann gekk úteftir.

»Teir munnu sjálvandi vera farnir umborð — gitti hann — hevði bara onkur »tommur« verið fyri hond, so eg ikki kom at ganga her og vála í alla nátt. —

Eitt reisti seg upp undan einum fiskastakki, Eirikur kom framvið har niðri á bryggjuni. Hann helt seg bera kensil á, tá ið hann kom nærri, at tað var hansara góði felagsmaður frá ígjárvöldið, vestanmaðurin.

»Nú kemur tú; onkun góðan hefur tú gist í nátt«, sigur hann og fer at banga seg. »So fer verðin við öllum; tekur við í ljósum höllum og í bleytum ørmum og endar í rennuni ella undir einum fiskastakki. — — — »Tømdir eru steypar allir, og eg siti einsamallur, móti miðju nátt tað er, kenni meg sum maður, tá hann sær á grúgvu slókna logan, øskan liggur køld og ber. —«

Eg fekk ovmikið, aftaná at vit skiltust, og so endaði eg her. Hin grábeinti skal vita, hvar eg havi landað um, eg, ið hvussu er, minnst ikki petti til nakað.

Never mind, tað gerst ikki við, farið er farið, tað nyttar einki at geva seg um tað. Eg man hava verið í onkrum góðum haglendinum; men reinur eri eg kortini.«

»Tú fert umborð nú? Her liggur ein »tommur«; gott í teg og set meg umborð, skip okkara liggur beint her, tú sært«.

Jú, tí hefur Eirikur einki ímóti. Hann er annars í ongum tosingarlagi í nátt, og so rógva teir heldur tigandi umborð í »Rókin«.

Har sæst einki livandi á dekkinum.

»Nú skalt tú hava tøkk fyri, og tøkk fyri samlagið hesa ferð,« sigur so hin og loypur upp á dekkið.

»Ja, tygum hava einki at takka fyri«, svarar Eirikur — og so rør hann við longum tøkum skundisliga móti teirra skipi, sum liggur bert nakrar snørislongdir burtur.

— Ja, hetta var so tað nógv umtalaða paradisið, hugsaði Eirikur, meðan hann róði, hetta, ið allir høvdu á munni og gabbaðu av bæði seint og tíðliga. Gud skuldi vita, hvussu hann var vorðin; var tað ikki, sum hann kendi vaml, hann fekk ringan smakk í munnin, tá ið hann hugsaði um, hvat seg hevði hent, beinanvegin sum tá ið ein fer at kenna sjóverk á sær.

Hetta tunga sinnalagið var komið á hann aftur. Øll frøin frá í-gjárkvöldið, heimakenslan var horvin. Mjærkakenslan og einsemis-hugurin frá teimum longu, innibyrghdu døgnum og náttunum á Eystlandinum vóru komin á hann aftur. Vildi hann ikki líka so væl rent til h. av stað aftur, út aftur í óveður og einsemi á sjónum. — —

Hann legði at borði og bant »tommin« har afturi. Hin stóri báturin var umborð komin, so hesa ferð var hann seinasti maður.

Tað var heldur ilsligt at koma niður í lugarið. Eldurin var útkaldur, teketilin stóð svartur og rustagingin, kaldur útiá, og so stóð ein keksasteik hálvetin slongd á borðið. — Onkur pøs við skitnum vaskivatni

stóð á dúrkinum. Posar og samanbundnir stivlar lógu og slongdust í hvörjum horni. Lampan osaði. Teir rutu við títtum og longum ljóðum inni í koyggjunum.

Ein av posunum hjá ólukkusyndaranum kokkinum lá fyrri fótunum á honum.

— Ein fanans órökisskapur, ið her altíð er — mutlaði hann og rendi harðliga við stivlanum undir posan, so hann fór bóltandi eftir dúrkinum.

Lúkan á einum av teimum aftastu undirkoyggjunum í stýriborð varð skundisliga frádrigin, og tað frísuta høvdið á kokkinum kom undan.

»Mátti skammast av sær at farið so við posanum, var eitt sindur av keksamolum, ið liggja og rekast og vóru góðir at havt niður í mjólk, fult hús av børnum — soraði so alt sundur í sand. — Hevur altíð verið so hampuligt allan túrin og kemur nú aftur í kvøld sum ein sannur djevul«. —

»Hundin brýggi eg meg um tínar posar og tjóvagóðs«, beit hin hann av, »fært tú ikki høvdið inn um aftur stokkin og heldur kjaft í stundini, skal eg taka posan og senda hann inn um teg í koyggjuna«.

Høvdið á kokkinum hvarv, og lúkan varð skundisliga fyrri aftur drigin.

— Undarligt lag, ið var á sær í kvøld — hugsaði Eirikur aftur — var tað ikki, sum alt hann sá, alt hann bar við, varð sær so vamlisligt og loypti slíkt illsinni í seg, at hann kundi gjørt morð. Ja, tømdir eru steypar allir — — segði vestanmaðurin; satt er tað.

Hvussu var tað, teir kallaðu slíkt, slíkar bakbrestir, slíkt sálarvaml, ið kemur aftan á lívsgleði, aftan á at tøma steypið, so einki leivist eftir? — —

Hann hevði nú sætt orðið í onkrari bók: »Reaksión« — ja, »reaksión« var tað, teir nevndu hesa tyngdina, hesa ógleðina, sum kemur á ein, tá ið allir streingir hava verið spentir og so linkaðir av aftur.

Móðir plagdi at tosa við hann — ja, hvat var tað, hon plagdi at tosa um? — Hugsa um skapara tín í tínum ungu døgum, inntil teir óndu dagarnir koma, og tú skalt siga, tú hevur ikki hug til teirra. —

Hann kendi seg svangan, tystan. Hann koyrði út í eitt krúss og setti spónin í keksasteikina.

Nei, hann troystaði sær ikki, vamlid kom á hann aftur. Tað var hesin ringi smakkurin í munninum, eins og tá ið hann hevði spýð illa og hevði einki eftir at spýggja.

Hann tveitti spónin og krússið frá sær og fór at lata seg úr troyggjuni — tað mundi ikki loysa seg at fara úr meiri hugsaði hann, — smoygdi stivlarnar av sær og tveitti seg innum í koyggjuna.

Hann lá leingi, áðrenn hann sovnaði. Ein kona, sum streyk hondina niður eftir fyrklæðnum og eitt andlit við hárinum niður í eyguni, møtt og kvapsut stóð fyri honum.

Húsvillur

Magnus hevði ligið í andvekri meginpartin av náttini. Hann snaraði seg av eini liðini og aftur á aðra — kjálkin, ið vendi niður í høvdadýnuna, brann, og skriðin fór sum ylandi prikkar oman eftir herðunum og niður í lørini, niður í tjúkkarnar.

Hann vildi honum til lívs, klóraði og gróv, sum eitt, ið ótt var, í illsinni, men einki batti! . . . Heldur versnaði enn batnaði, og heitur og sveittur lá hann og stardi upp í loftið. Tankarnir runnu eins og argandi illvættir inn á hann, fór ein, kom annar aftur. Teir høvdu mestsum eina illsinta frøi at pína hann og gnaga hansara heilabond, so at svøvnurin, linnan mannabarnanna í óndum og tungum lötum, veik frá legu hansara.

Oljuglasið brann sum yvir einum sjúklingi — logið stóð sum eitt »betent«, reytt eyga og gløddi upp í loft, ikki bleiktraði ella sveiggjaði tað inni í tí stilla kamarinum — bara eitt lítið sindur av osa, ein strika, fór sum eitt offurtám upp móti bjálkanum.

Hornini stóðu á tremur við myrkri, og so lógu hesir longu skuggarnir óvikiligir sum skepnutræðrir undir loftinum — ikki úr stað, rúnarristir á bjálkum og millum bjálkar.

Kvistarnir stóðu eins og ónd eygu á bróstinum og tóktust at spottflenna — ryktu brýrnar saman og glettu á tonn, bíndu ein inn at sálini.

Rúmið var fult av børnum; eitt lá í songini hjá hjúnunum, og tvey lógu í einum illum av eini song, klampað saman og stóð aftur at bróstinum í eystara enda.

Løgið tóktist tað nú, hugsaði Magnus og vendi sær spakuliga í

seingini, fyri at konan ikki skuldi vakna — at liggja og vita sær, at hetta var síðsta náttin, tey svóvu undir lonini.

Trupult hevði verið, tað visti Gud, og lítið var at leingjast aftur eftir.

Men tað var so, kortini... Nú vóru í Jesu navni tjúgu ár liðin, síðan tey komu á steinarnar...og barnaføddur var hann eisini á plássinum.

Ja, ikki gjørdist við — hann lirkaði annan armin leysan, ið var komin at liggja undir síðuni, og sum nú svøvnur var komin í. — —

Hann hevði roynt, tað hann hevði kunnað; men hesin skrokkurin hevði verið so dýrur, og so gott sum einki hevði hann, tá ið hann bygdi. Og so fullu børnini á tey so alt fyri eitt — hann hugdi yvir at báðum ribbaldunum, sum høvdu tveitt dýnuna av sær og lógu ringaðir saman við berum afturpørtum.

Nú hevði hann gingið á ein og annan at fáa sær eina hjálp, ein dugna, við hasi ólukku rentu, ið var ikki goldin í fleiri ár; men einki hevði batt — hevði ikki hvør ein nógmikið við sær sjálvum, og kundi nakar lata nakað burtur frá sær og sínum? Vóru ikki trupulleikar allastaðni í hesum tíðum? Nei, hann var so heitur, hann orkaði ikki at liggja longur, og sovna var ikki at hugsa um. Magnus steig spakuliga fram um stokkin og læt seg í buksurnar.

Konan svav og visti ikki, at maðurin fór upp — hon hevði altíð verið heldur lættsinnað, visti Magnus — tað hevði kanska bjargað henni undir øllum trøngdunum og barnaburðunum.

Tey kastaðu honum ofta fyri, at Katrin hevði verið líkasæl, hon var oyðslut, oyddi tey oyruni upp í ónyttufjasi, maðurin strevaðist fyri.

Jú, tað var kanska gott at siga. Vinningurin hevði verið so smáligur hesi seinastu árin, og einki var at taka av uttan tað, ið fekst úr handlinum, og prísirnir vóru so ræðuliga høgir.

Ikki hevði kúbein verið í húsinum, fyrr enn nú hann fekk sær hesa trøðina, og nú skuldi hann verða av aftur við hana so alt fyri eitt. — —

Hann kreyp á tóm uttar í køkin. Flótt var inni enn; lítið var liðið á nátt, og glørnar lógu myrkareyðar og skygdu í komfýrinum.

Magnus trilvaði seg ígjøgnum køkin — hann legði ikki í at tendra; hann var kunnugur og visti, hvar hvør lutur stóð — og gleið út í gangin og læt úthurðina upp.

Niða var, og dimt var í veðrinum. Okkurt stjornutand hekk so einsligt og kámt á himlinum, og fjøllini stóðu sum langar verjur av

tættum myrkri og byrgdu seg rundan um bygdalagið — kundu líkna ørmum, ið fevndu saman um víkina og búplássið.

Lógvin hoyrdist tætt og hvøll; eitt kent ljóð, sum fyri Magnusi vakti kenslu á nakað heimkunnugt, eitt ljóð, ið var fallið í oyrað og sum, tá ið tað ikki var, kom fram fyri hann og loypti óhug og longsil á hann. Hann tók um »rekkverkið« á trappuni, tað var kalt og slavið av náttarruskinum.

Tað skinklaði undir hondini — skuldi havt verið gjørt sum so mangt annað, ið trongdi til umbót — hugsaði Magnus. Hann hevði so leingi ætlað at fingið sær nýggjar trappur, stoyptar trappur ístaðin fyri hatta sliðrið av einum trætrappum, sum hingu og slavraðu, og sum bæði børn og vaksin kundu meinsla seg av.

Eyguni leitaðu í myrkrinum niðaneftir, har trøðin var.

— Nú var garður laðaður um hana, og nú var hon so fittliga komin undan. Stykkið uppi undir garðinum var komið í so góðan stand, »drenað og lagt lukt«.

Tað var næstan tað tyngsta, kundi hann siga, at skiljast frá traðarstykkinum. Hetta jarðarpettið, sum hann hevði stríðst so við, og sum hann hevði glett seg til, skuldi blóma og slætna undir hansara hondum.

Eystanvindurin skar kaldur at beini. Magnus kendi seg skjálvta, har hann stóð á trappuni. Hann smoygdi seg innaftur og læt hurðina aftur eftir sær.

Katrin var vaknað, tá ið hann kom innaftur. Hitt yngsta var farið at sjarra, og mamman sat og nanaði tí og royndi at fáa tað at tiga. »Eg bleiv so bangin,« helt hon fyri, tá ið hon sá mannin koma innaftur.

»Tú vart horvin, nú eg vaknaði; hvar í Jesu navni gongur tú uppi og melur í nátt?«

»Eg svav ikki,« segði Magnus, »og so fór eg út at køla meg og vita, hvussu veðrið var.«

»Hvussu er veðrið?« spurdi hon og legði hitt lítla niðuraftur, nú hon hevði fingið tað at tiga, og tað var aftur sovnað; »eg kvíði alt fyri, at tað verður so ilsligt veður í morgin, og sjógvurin verður so tungur.«

»Tað hugsar eg ikki,« svaraði Magnus, »eitt sindur av vindi er eystaneftir, men tað fer væl ikki at bila.«

»Kemur tú ikki aftur at leggja teg?« segði hon so, »tað er so lítið liðið av náttini enn.«

»Hvat nyttar at leggja seg, tá ið tú fært ikki blund í eyguni. Eg fái ikki svøvn í nátt, seinastu nátt undir lonini,« svaraði Magnus og setti seg á songarstokkin, »tað verða mær eini tung spor at skiljast hiðani, sum vit nú hava sitið í so mong ár og upplivað bæði óndar og góðar stundir.«

»Væl veit eg tað,« helt konan fyri, »tað verður eisini ringt hjá mær, skalt tú líta á. Men eg eri mest so bangin fyri, hvussu tað fer at gangast okkum, har vit koma, á hesum nýggja plássinum. Eg eri so illa stødd við klæðir eisini, eigi einki uttan henda reyða kjólan, tú keypti mær av Reykjavík hitt várið; hann er so illa farin nú, blettir eru í honum allastaðni — og neyðar óvitarnir eru eisini so vánaliga staddir, so illa hosaðir og eiga so lítið at skifta á sær; har eru øll so fín, frykti eg fyri.

Magnus svaraði einki til hetta, konan gramdi seg um. Hann visti, konufólk vóru snargloymd og oftast tonktu mest upp á slíkt, ið lítið hevur upp á seg.

Teir fyrstu dagarnir, tey vóru í húsinum, komu honum í huga, og tá ið tey fyrstu børnini komu, og nú vóru fleiri tilkomin. — Ja, tíðin rann; tey høvdu lítið á dreingirnar, tá ið teir komu til — tað var eins og »kapitalur«, ið einaferð skuldi geva rentu, men ongantíð hevði verið verri enn nú.

»Eg minnst, sum var tað ígjár, fyrsta kvøldið vit vóru her,« tosaði hann mestsum fyri seg sjálfvan. »Tað var sum at spæla mann og konu. Minnst tú ikki, ein fluga var komin at mala rundan um lampuna, og tú tosaði um ringa fóru í hesum nýggja heiminum; flugan, tá ið hon kemur um ljós, boðar frá ófrættum, kemur við deyðsmansboðum.«

»Ja, eg minnst tað, pápi tín doyði stutt eftir tað. Eg minnst, eg var so trong um bringuna, tað var, sum okkurt tungt hekk á mær.«

»Ja,« legði Magnus uppí aftur og talaði alt sum fyri seg sjálfvan, »tað er satt, pápin meiddi seg stutt eftir tað og kom ikki fyri seg aftur. Gud viti, hvat hann hevði sagt, hevði hann livað — verða koyrdur av húsinum, rikin av durunum, og villfremmand koma kanska aftur.« —

»Ja, tað er ringt at vera heimleys,« helt Katrin fyri aftur. »Men her hevur lítil eydna verið, og øll hava verið okkum beisk; eg haldi, tað kann ikki fara at verða verri, hvar vit so koma. Tað ringasta er, at vit missa kúnna, mjólksopin var børnunum so hentur.« Magnus ønti ikki aftur; hann sat fram á knøini og hugdi niður í gólvið; hann sá út sum eitt, ið sat og droymdi. Hann hevði altíð verið so tungur í huga —

hugsaði Katrin — hon legði ekki petti lag í tað, tað var ringt at fara haðani, ein hevði slitið sínar barnaskógvar; men her hevði verið slíkt slit og sovorðið neyðarlív, at tað fór nú aldrin at verða verri, um tey so fluttu og komu aðrastaðni at búgva. Gávi satt, at Magnus fekk eitt sindur av arbeiði, tað var tað, ið umráddi.

»Eg minnst, tá ið tú lást so ring,« segði hann so, »tá ið tú skuldi eiga Hanus, og doktarin mátti koma. Ja, tað var ein ódnarferð, teir fingi eftir doktaranum, og væl var, hann kom í teirri lötuni. . . .

Og minnst tú ikki, tá ið Hans Andrias lá í lungnabruna. Merkiligt, at hann kom seg, tað feður, hann hevði,« helt hann fyri og hugdi so fram fyri seg, sum var hann ikki inni.

»Tú situr og myndar alt hatta gamla uppafur,« svaraði Katrin, »hví kemur tú ikki aftur at leggja teg; er tað skil at sita og køla seg uppi og kanska leggjast aftaná; tá er mangur at líta á. Eg fáí ilt av tær, sum tú tosar; eg toli ikki altíð at hoyra slíkt — sjúkur og neyðir.« Magnus ønti konuni heldur ikki hesa ferð. Hann hugdi niður at fótinum og eygleiddi holið á tanni og kendi so við hondini, har skjúrtan var skrædnað niður eftir bakinum og træpettið, hann hevði sett sær í buksukvarðan ístaðin fyri mistan buksuknapp. Hann østist upp; ein knappur illvilji kom á hann móti konuni, ið aldrin tóktist at leggja sær nakað upp á hjartað, og sum altíð vildi drýpa burtur úr tosi, tá ið hann nevndi um viðurskiftir teirra, og hvussu illa á hold tey vóru komin.

Jú, hon legði líka lag í, hugsaði bara um dagin í dag, og at fáa tað, ið tørvaði, uttan at teinkja, hvaðan tað kom, ella hvussu tað kom.

»Tað eru konurnar, ið skyldina fáa fyri, at tað gongst so, sum tað gongst. Fyri at maðurin kemur í skuld, og hús og heim verða seld,« hann visti ikki, hvussu tað bar til, hann kendi hitan í svørðinum og eina hugaliga kenslu at sleingja orð frá sær, sum kundu arga og pína. — »Meðan menninir liggja ódnarnætur og hava vátar føtur fyri at vinna neyðaroyruni, sita konurnar heima flógvar og væl hýrdar og eta gott: handilsmat, dýra handilsføði, og klædnapløggini verða tveitt uttan at verða stoppað — slíkt kann oyða, slíkt levnað: skriva og borga og ikki hugsa um, hvaðani alt skal takast frá. Eg havi stríðst sum eitt beist og havi ikki unnað mær matasmulan, havi havt kjøtransónirnar av aftur skipinum og etið fisk ístaðin fyri.«

»Tað sæst, hvar tú vart ígjárkvøldið,« svaraði nú Katrin aftur og reistist upp undir seg. »Systirin hjá tær kann sleipa kjaftin og tveita

skemdarorðini frá sær eftir mær, hon, sum kom til búgvín hús og skorin klæði; men tað er ikki sagt, at tey eru so mæt heldur enn eg og mítt hús. Ríkidømið hjá teimum man ikki fara at vara ævigt, tað hugsi eg, hugmóð stendur fyri falli. Eg havi gjørt míni ting líka so væl sum hon og havi einki at skammast fyri.

Tær nýtist ikki síðstu náttina at sita so og arga meg og skjóta framundir, tað ið illvættini høgga niður í meg. Eg fari ikki so rúmlig av bygdini« — hon hálvgræt — »havi eg oytt so nógv, so mátti okkurt sæst uppi á mær. Hasin neyðar frakkin, eg fekk, áðrenn eg giftist, er tað einasta, eg havi á kroppinum enn,« legði hon afturat og skalv á málinum.

»Tær nýtist ikki at vera so harðmælt og vekja børnini,« harkaði Magnus og angraði, at hann hevði verið so orðfúsur og høgt so niður á hana.

Hon hevði nú verið ein góð kona, kortini. Alskin og góðsint og aldrin gramt seg, um ikki alt hevði verið til vildar. Men tað var eitt slíkt devils sinni, ið á hann kom. Hann ilskaðist á lagnuna og mátti hevna tað á onkun.

Her nyttaði einki at sita longur. Klokkan var ikki meir enn tvey, og tað fór at verða ein góð løta enn, áðrenn tað fór at lýsa. Katrin hevði lagt seg niður á aftur høvdadýnuna; hann hoyrði, hon dró andan so seigliga, hon mundi vera sovnað, svøvnlagið hevði hon, Gud havi lov, gott.

Magnus fór aftur at draga sær brøkurnar niður um beinini og lata seg úr hosunum. Hann pjakaði eitt sindur uppi í horninum, har »há-bærstoyið« stóð hjá teimum, og kagaði niður í eitt reyðmálað skrin yviri við bróstið.

So hugdi hann út ímillum umhangið, ið hekk fyri vindeyganum. Sami sortin var enn á luftini; tær stjornur, ið áður høvdu skinið, vóru nú heilt horvnar, og eystanskaddan lá sum ein myrkagrður múrur úti fyri firðinum, byrgdi seg saman og strekti seg inn eftir fjallasíðuni.

Tað fór vist at vera slups í sjónum í morgin, hugsaði hann og kreyp sær úr vindeyganum og smoygdi seg aftur niður við songarstokkinum.

Katrin var aftur sovnað, hon reyt. Eitt av teim smáu læði í svøvni.

Stakkalin, Gud viti, hvat tú lært at; tú hevur sum best er ikki stórar tankar um verðina, og hvat hon hevur at skeinkja, hugsaði Magnus. Hann dró dýnuna upp undir høkuna og royndi at dúra;

men tað var eins og í áðni: Tankarnir mólu í klingur; har vavdist ein herskari av viðiburðum, kánum minnum og hugskotum saman í eina ógreiðiliga fløkju. Alt tætnaði og varð at endanum ein dimmur garður, uttan lið, uttan brot. Men vitið livdi sítt byrgda lív, lá og rembdist í ljósmálanum, breytst at koma uppundan, og so lýsnaði garðurin, veik burtur sum ein ældrátur, lætti seg upp, tað flagsaði og gekk kykt fyri eygunum. . . . Og so var blundurin av — ella tað hevði ongantið verið nakar blundur — tankarøðin var har aftur óbroytt: sparikassi, renta, avdráttur, 4 1/2 prosent, sýslumaður, kunngering í bløðunum. . . for en Pant- og Udlægshaver. . . . klikkið frá einum motori og posar og búnyttur, sum verða skipað umborð í ein bát. . . alt stóð har sum rúnarrist í aftur tonkunum og skar seg hvast og pínandi inn í heila-verkið. . . .

Hann royndi at telja, lá og reksaði tøl upp, sum galt tað um lívið, sveittaði fyri at halda fram við tølunum so frætt sum upp í hundrað. . . Men talrøðin loysnaði sundur, og inn ímillum skóru seg aftur tey vælsignaðu viðurskifti: húsvillur, tosið av grannum og kunningum, tungur, sum teskaðu um oyðslusemi, ódugnaskap og leti. Hann bað sum fyri lívinum, bað, sum var hann í havsneyð.

Men har var eins og alt var stongt, hvør loka var afturfyri, og tað tóktist, sum orðini bara vóru søgd út í tóman heim, eingin lurtaði eftir teimum, eingin linni var at fáa.

Tá ið lýsan — henda gráa, eyðkenda, slavna heystlýsan royndi at vinna á náttarmyrkrinum og seinfør sleppa sær inn í rúmið, lá Magnus í sama lagi, sum tá ið hann um kvøldið fór til songar.

Svøvnurin hevði verið sum bannlýstur, og nú lá hann og gløddi alvakin og eygbar í hálvalýsingini, hvussu dimmið hvarv so við og við, og dagslýsið limaði alt sundur, ið inni var. Oljuglasið fór at kámast, og so at endanum stóð tað eftir sum eitt reytt, lítið, neyðarsligt log, sum ein sjódregil, ið bað so inniliga fyri lívinum, at miskunna sær og verða leysur sleptur, áðrenn dagsins harri í sínum veldi fann hann.

— — —

Magnus í Geilini við øllum reiðrinum gekk um bygdina og segði farvæl.

Fólk visti, at hann skuldi rýma með alla við øllum húsinum og seta seg niður á handilsplássinum. Tey vistu eisini, hví hann rýmdi; at húsini høvdu »staðið« — sum tey siga — og at hann í áravís hevði ikki kunnað goldið rentur og avdrátt.

Har hevði altíð verið ført eitt oyðslarans lív — hildu tey fyrri — tað var ikki at undra seg yvir, at skriðan einaferð leyp. Hevði ein lítið, mátti ein síggja til tað sindrið, hann hevði, og ikki fylla seg upp undir angarnar av øllum góðum, og so koma í »bundleysa geld« omaná.

Konan hevði altíð verið eitt »oyðiland« og eitt ódugnadýr og einki nyttugt tímað at gjørt, góðgætisbúkar, tað var tað, ið hatta slagið altíð hevði verið, og hon breðgaði ikki burtur úr ætt.

Tað var kortini synd í hasum Magnusinum; ein órøkiskleppur hevði altíð verið, men øll vistu, at tað hevði roynt, fór til skips, áðrenn tað var tilkomið og hevði so tuskast úti á sjónum alla ævina, og so var alt farið fyrri ravnar og ránsmenn.

Tey sýndu teimum blíð andlit kortini og bóðu »Jesus fylgja teimum«.

Tað triðyingsta hjá Magnusi — hitt við eingilsku sjúku í beinunum og sum ikki var stórt frægari enn eitt seksáragamlt, enntá tað var undir konfirmering — hevði fingið sær eitt reyðblómut lummaturriklæð í bróstlumman á blusuni. Hann hevði væl ongantíð havt slíkt stás fyrr og skuldi ganga og snýsa so erpin í heilum — turkaði sær út úr eygnakrókunum og skuldi látast at gráta — Eina stóra flís av rosinubreyði hevði ein góð »sjel« stungið honum inn í nevan, og av henni mýldi hann, meðan hann royndi at renna.

Annars var flokkurin ikki mikið stásiligur, nú tey fóru avstað. Okkurt hevði eitt ilt blusasliðri uppi á kroppinum og skuldi hava eina sloyfu hangandi í bringuni eins og eitt heiðurstekin.

Eitt hevði fingið sær eina gamla kasjett hjá Magnusi upp á høvdið við einum blonkum merki á skugganum — tað var eitt minni frá vælmaktsdøgum Magnusar, tá ið hann sigldi við eingilskmonnum. —

Hon sjálv Katrin, húsmóðirin, var í hinum grøna frakkanum við tí stóra kraganum, sum tey meintu, hon fekk, áðrenn hon giftist. Tað var tað, hon hevði havt, tá ið nakað ástóð, brúðarvígslur og jarðarferðir. Seinasta summer hevði hon fingið sær ein hatt frá »Buldog«, og hetta stóð uppi á høvðinum, blómuprýtt sum ein urtapottur. — —

Hon var tung, nú tey fóru, tað var ikki annað at siga — ikki var so at koma fremmand burtur, nú ein var vorðin so aldrandi og kanska lítið hevði verið av bygdini alla sína tíð.

Men tyngstur sýntist maðurin, Magnus, at vera. Báturin mátti bíða leingi eftir honum, áðrenn hann kom fram. Hann segðist at hava verið allastaðni, hann sum óviti hevði fjakkað, bæði í garðinum, har

teir spældu við hömlubløðum, og í hylinum, har teir plagdu at spæla við smábátum. Eisini uppi í trøðni hevði hann verið.

Har gekk hann og válaði av einum teiginum og aftur á annan og setti seg, eins og ætlaði hann at hvíla, góða stund á bakkanum ovast uppi við garðin. Men longst, ið hann dvøldist, var á støðni. Hann gekk úr einum neystinum og aftur í annað, kagaði inn millum rimarnar, har læst var, og sýntist varisliga við hondini at fara eftir borði og stokki á teimum bátum, hann hevði røktað sjógv við.

Tey hildu eisini, sum á støðni stóðu, at hann horvdi seg burtur og helt hendur saman — vildi kanska biðja signing og frið vera eftir á teimum fjalum, hann so mangan hevði verið á, og tí plássi, har hann var føddur og borin.

»Magnus!« — rópaðu menninir á bátinum, »teir bíða eftir tær, er tú ikki brátt liðugur?« Og Magnus segði so farvæl fyri seinastu ferð, fór inn í bátin og setti seg á tað reyðmálaða skrínið við ognarlutunum í, millum allar pjøkarnar undir liðini á konuni, sum sat so rættiliga hábærslig í reyðblomstrutum várhatti og royndi ikki at lata at sær koma.

Kenningarnir og skyldfólk stóðu á landi og skuldu nú aldrin síggja, at hon so mikið sum feldi eitt tár fyri at fara frá hesum plássi, har eydnan hevði verið teimum kørg og gramm. Barnaflokkurin sat og stardi inn á land, bar eyga við leikbrøður og leiksysstrar og mintist á hugnaligar leiklætur, men droymdi so í somu stund aftur um tann nýggja bústaðin, tey nú stevndu til, við uppskrýddum handlum, bilum, sum skreiddu við ýlandi ferð eftir breiðum vegi og stásiliga ílatnum fólki, sum bara spákaði eftir gøtuni og gingu út og inn úr handlunum.

Maður kemur aftur at húsum

Tað var tvískinningur í sinni Tístrams. Á sjónum var hann eitt satt Guds barn. Tá ið hann kom út móti neystunum og luktaði havalduni, oman móti lunnunum og sá brimhjómið skola niðaneftir, var tað eins og ein eingil festi búgv í honum. Hann legði sjóklæði og sjóreiðskap

niður í bakskutin (hann sat allíð bak á vetrarbáti), segði *stakkalur* við óvitan, sum slapp at rógva við honum, og bað hann dubba seg, tí dagurin var kaldur. Hann skemtaðist við ungdómin og bað teir ikki ilskast inn á Enokk, sum allíð var seinur morgnarnar. Baturin var oftast drigin oman á niðasta lunn, tá ið Enokkur kom undan neystunum skinklandi við matskríninum sum einum høgum torni ovast á leypinum. Teir róptu, at teir rendu bátin á sjógv og fóru undan honum; men »nei,« segði Tístram, »nú verður hann skjótur,« og so leyp hann niðanfrá at taka av Enokki og skipaði alla viðføri hansara inn í siglurúmið. Enokkur hevði verið andøvsmaður alt sítt langa útróðrarlív. Tí hevði hann roðbuksur við dupultari reyv, at roðið skuldi halda betur. Hann hevði stóra bunguta nøs við síðum nasarhárum og dropum dryppandi úr í heilum sum stórir takdropar. Ljós, býttlig eygu, sum tá ið hann kom oman og tók í stokkin, bóðu hjartaliga um fyrigeving, at hann henda morgun kom ov seint. »Ja, Tístram góðin,« segði hann. »Eg tveitti ein sopp til kúnna, áðrenn eg fór. Eg helt ikki, tíðin var liðin so, síðan tú vakti.«

Góðsinnið og spaklyndið á Tístrami øktist, longur hann kom frá landi, hann bað teir ráða, tá ið teir spurdu, hvar teir skuldu fara. Og tá ið teir vóru komnir at sita, og kastað var niður, var hann sum í kirkjuni. »Komið nú, *vælsignaðir*,« segði hann við toskarnar. »*Vælsignað* og oyðið, ið her er,« og so var hann bítskur við tað unga, sum skuldi vera illvíkið og banna, at ikki fiskamurturin var heldur enn gull undir bátinum. »Eydnan er í Harrans hond. Hvat kunnu vit gera? Hondin kemur ikki longur enn á stokkin.« Men komin til lands aftur og nærkandi seg búplássinum, tá var tað eitt svárt myrkur seig yvir Tístram. Tá var tað, sum kom ein illur andi at bølást í honum, og einglaflokkurin flýddi. Ein garður av illvættum stóð fyri honum og østi hann upp í varg. Búplássið hevði ørgrynnur av trupulleikum og meinbogum, sum gjørði ein mann til devil.

Ær Andrasar hevði sítt vissa tilhald í hoynum og hevði ivaleyst staðið har »líð og langa dagin«; og tá ið hann fór at dríva hana út, var Andrasarkona, Jóanna, á gáttini við sjengrandi rødd, tí hann sló kríatúrið og unti tí ikki ein hoysopp. »Oh, tín harðhjartaði turkur, ikki at unna einum seyði upp í kjaftin,« rópti hon. »Men tað kemur fyri teg aftur, sum tú fert við hasum kríatúri. Eg klagi teg fyri sýslumanninum fyri dýrplágari, tað geri eg. . . «

»Slepp tær inn aftur,« rópti Tístram afturímóti. »Kom ikki og reita

meg meir upp. Eg skuldi langt síðan havt lagt bæði teg og ær kalda, títt kvendi, tú ert.«

Jóanna hvarv; men um eina løtu setti hon aftur hövdið útum aftur og helt fram at siga honum, hvat búrbeist og ringur granni hann allar dagar hevði verið.

Hansara sinni hevði uppá. Og alt rann saman, eins og streymurin ger seg upp til hin harða brodd, tá ið hann læt upp sínar egnu dyr og setti fótin inn um gáttina aftur.

Har tók Birita, systirin, ímóti bróðurinum, sum kom til húsa aftur við slíkum herðindum á sær. Tey bæði hildu hús saman, og fyri honum var tað systirin, ið var høvuðsatvoldin til alt tað, ið píndi dagar hans, og skuldi tola illa sinni hans. —

Men so ein seinrapart á miðjum heystinum, tá ið fiskiskapurin er góður, og hann kom aftur í sama lagi sum vant, tókti honum ikki alt at vera kring búplássið sum plagdi. Ærin stóð í hoygarðinum; men Jóanna kom ikki út á gáttina. Hurð hennara var afturi, og klinkan gløddi kvirr og loyndarmikil, sum duldi hon eitthvørt.

Eingir óvitar mólu í túninum, og tá ið hann kom niðan undir sín egna vegg, sá hann, drigið var fyri kamarsvindeygað. Hann læt dyrnar upp og skuldi geva ilt av sær, tí hjalshurðin stóð upp á víðan vegg, og dunnur gingu inni, men hann tagnaði knapt, tá ið hann sá, at Andrasarkona sat við eldin. Hon hevði hitt elligrøna turriklæðið inn í eyguni, so mest sum bara hin langa spíska nøsin kom undan. Aðrar konur sótu eisini inni, og tær hövdu somu høvuðturriklæðini bundin fram í eyguni. Tær ruggaðu og sótu sum spákonur her í roykstovu hansara. Hann fánaði meir og meir og visti ikki, hvar hann skuldi venda sær.

»Her varð ein ringur standur, Tístram, meðan tú hevur verið burtur«, sang Jóanna. »Eg fann Biritu liggjandi á hjalstrappuni mest sum farin herfrá. Eg mátti gera róp í og fáa hjálp at bera hana inn. Nú liggur hon málleys, og øll onnur liðin deyð. Hon kemur ikki á fótur aftur.«

Tístram stóð. Tað var sum hann rak, rak aftur og fram. Hann fekk ikki fatur á veruleikanum.

»Tú kanst fara innar. Hon liggur í kamarinum,« málið á Jóonnu sang aftur sum ein klokka, »eingin er inni uttan Elin.« Hann gekk og fór móti stovugáttini. Hann læt kamarsdyrnar upp á glopp. Har lá Birita í seingini. Kjálkabeinini stóðu ber og gul í andlitinum, munnurin gapaði, sum var hann steðgaður í einum stórum rópi. Eyguni

hugdu eins og hartandi at honum. Tey livdu og honum tókti, sum ætlaði hon at fáa hondina upp undan dýnuni og hótta móti sær.

Allar hesar dagarnar aftaná var hann sum hin dagin, hann kom inn. Hann rak, rak og settist ikki. Hann sleitst sum ímillum sinnislagið á sjónum og so hitt dapra trølska, sum vitjaði, tá ið hann nærkaðist húsum. Hansara sanna hjarta lá onkustaðni krógvað sum hjartað á risanum í ævintýrinum; men hann hevði ikki funnið tað enn.

Birita lá málbundin og talaði ikki orðið. Hann kagaði onkuntið gjøgnum kamarsdyrnar, og tá gløddu eyguni og klagaðu við sama lag, og hondin vildi eins og strevast uppundan at peika at honum og hótta.

Hon doyði nakrar dagar eftir og fekk ongantið málið fyri seg.

Allar tær hjálpsomu konurnar við Jóonnu á odda hersettu húsið og vældu um Biritu, so hon skuldi koma sømiliga í jørðina. Tístram varð sópaður út av góðvilja og hjálpsemi. Hann gekk sum í einum meldri. Meinbogarnir allir og ólagið, sum argað og øst hann hevði ævi langa, lógu dag og dagliga fyri fótunum, men sinni hans fór ikki í hernað av tí.

Tankarnir sugu seg bara sum langir aldukambar inn í minnið. Men teir vóru sum í hørðum streymi: teir róku út í oyðuna...

»Eg bakaði tær hesar drýlarnar,« njelti Jóanna og kom og bar honum tveir glógvheitar drýlar. Hitin reyk av teimum. Teir vóru beint tiknir út úr tí heita eiminum á grúgvuni. »Tú liggur einsamallur, og mannfólk eru ikki so væl før at gera sær nakað sjálv.«

Hann visti ikki, um hann skuldi taka teir. Hon hevði verið ein ringur granni. Hon hevði ongantið sett sín fót á gátt, tá ið hann hevði verið við hús. Hon vitjaði Biritu, men tá ið Tístram kom, rýmdi hon skundisliga. Hann plagdi at síggja skjúrt hennara fara fram við horninum á hjallinum.

Hann mintist ærina í hoynum og hønurnar í eplastykkinum. Men hon stóð har so góðsint og syndarlig. Hendurnar undir fyrriklæðinum. Hitt gráa turriklæðið við øðrum hvørjum frynsi burtur og brent í støðum hevði hon um bakið. Sum vanligt var tað drigið upp á høvðið og fram í eyguni, so andlitið var smalt og skarpt og nösín so long og tunn.

Hann noyddist at takka og taka við. Hann hugsaði um hetta, ið áborist var. Her var ein partur av lívinum komin knappliga á hann, sum hann ikki kundi greiða einsamallur. Hansara sjálvbjargni rakk

ikki til. Hann noyddist at taka móti hjálp, og helst frá teimum, sum buðu seg til. Hann hugsaði um alt vasið; teir, ið syngja skuldu, bera skuldu. Og so erv. Systirin kundi ikki fara sum ein hundur í jørðina. Hon mátti fáa erv, sum hin slektin hevði fingið. Broddurin var eisini farin úr sinni hansara. Bírta og eygu hennara og henda hóttandi hondin, sum hon strevaði at fáa uppundan, stóðu fyri honum. Tað var, sum ætlaði hon at siga okkurt við hann, bróðurin. Okkurt sum hon hevði byrgt inni við sær hesi nógvu ár, tey høvdu livað saman. Og tað, ið hoyrði henni til, lá har so fráfarið, sum lagt úr hondunum og bíðandi at verða afturtikið.

Karðarnir lógu og hálsfevndust uppi á bitanum, ullarhítin stóð í krókinum. Hygg, tuflurnar við ongum hækappa stóðu undir beinkinum. Hon hevði givið seg um tær, og hann hevði ikki lagt upp undir tær.

Hann var sjálvur allur sum við at koma í kyrrindi. Sum tá ið streymurin spekist, og tað fer at reka heilt hóvligt. Tá eru bestu líkindi at fáa fisk. Búplássið og kring um tað var sum hitt víða bláa hav. Og kyrrindini nærkaðust. —

Tístram lá í koyggjuseingini í roykstovuni. Nú var farið at reka heilt spakt. Brandarnir lógu reyðir og gløddu á grúgvuni. Teir lýstu í teirri myrku náttini.

Logn var úti. Men hann hoyrði rottuna gnaga undir stovugáttini. Hon hevði gnagað nú í fleiri nætur. Hon mundi skjótt koma upp og fara út í roykstovuna. Hann kundi havt hug at farið upp og rætt hana. Men hann fór ikki. Hann lá bert og stardi upp í sperrubondini.

Tankar og minni skutu seg sum æta í sjónum uppundan. Hann mintist alt, sum systirin og hann høvdu havt saman. Tey høvdu ikki verið hvørt frá øðrum, síðan tey vóru komin úr móðurlívi.

Hann mintist seg standa á bakkanum og síggja bátin kollsigla. Hann sá fyri sær andlitið á systrini, tá ið hann kom og segði henni, at allir vóru deyðir. Drongur hennara, Óli, var við. Brúdleyp teirra skuldi verða til heystar. Stív og starandi eygu. Hann hevði ongantið havt hesa hending á máli við hana, ella hugsað, hvat hevði sakað hana. Hon hevði ongantið grett orðið sjálv um síni viðurskifti.

Minnini sveiggjaðu aftur og fram. Hann sá eisini seg sjálvan í dansi við ljóshærdari gentu, tey fylgdust úr dansinum inn í ein mána-ljósan bø.

Hesar farnu hendingar, sum á náttartíð lúrdust seg inn á ein, gjørdust

sinnið eymt og veikligt, mýktu hann allan, so hann gjørdist, sum tá ið hann kom til bátin, út á havið.

Tað dagaðist kámliga fyri honum, at tey bæði systkini kundu havt fingið frægari burtur úr lívinum, enn tey høvdu.

Tístram hevði ongantíð hildið seg sjálvan hava órættin. Tað vóru hini. Tey lögdu meinbogarnar sum fótonglar fyri hann, so hann hevði verið noyddur at uppreitast. Hesi skaðafólkini høvdu kringsett búplássið, hvørja ferð hann kom aftur. Tístrams verð uddi av slíkum fólki.

Men í nátt fór at berast honum fyri at tað hevði kanska ikki verið so. Eitthvørt, hann hevði gjørt móti einumhvørjum, kom fram fyri hann. Tað var sum tað steig upp úr glóðunum á grúgvuni.

Hann hevði leikað óður í, tá ið Birita skuldi gera okkurt, sum hon hevði frøi av, og sum hann helt vera gagnleyst. Tað vóru verk, sum onga inntøku góvu.

Henni dámdi so væl at virka hosubond. Hon gjørdi tey úr nógvum litum. Teir ungu dreingirnir kappaðust at fáa hosubond, sum Birita hevði gjørt. Og tær ungu genturnar bønaðu hana at virka sær eini hosubond, sum tær skuldu geva dreingi sínum.

Men hon tók einki fyri tað. Bróðirin kom ein dagin óður inn og rykti arbeiðið úr hondunum á henni.

»Okkurt annað skuldi verið at gjørt enn slíkt fjant,« glepsaði hann og tveitti hosubondini eftir gólvinum. Tístram helt seg síggja eyguni og andlitið á systrini, tá ið hon fór at taka tey upp aftur.

Nei, hann blundaðist ikki, hugsaði hann, og so fór hann upp og út á gáttina.

Havið ljóðaði sítt æviga ljóð. Tað kom sovorðin longsul á Tístram at sleppa út á sjógvin. Ein kensla, sum tá ið hann plagdi fara tíðliga upp at hyggja eftir sjóveðri. Og so at hoyra hetta stilla seigliga suðið frá sjónum: sum frá einum frískum menniskja, ið liggur í góðum svøvni. Tá var tað, at hann skundaði sær at lata seg í og fór at vekja bátsmenninar.

Í nátt var bert ein tungur longsul. Hann hugsaði ikki um at vekja nakran. Hann stóð eina góða stund á gáttini og hugdi og slotaði, so fór hann aftur at leggja seg. —

Tað var dýrt at halda erv, tað var át, tað var arbeiði, tað kostaði dýran pening. Men Tístram vildi halda tað kortini. Tað var siður. Øll slektin var farin í jørðina við ervi, stórum veitsluhaldi. Tey vóru

bæði tvey eini eftir, og hann mátti gera tað. Eini tvey lomb máttu verða tikin, og væl av turrum kjøti hekk í hjallinum.

Hann noyddist eisini at taka fløskuna, sum ligið hevði í skrínum nú aftur í árið. Langur vegur var at bera, og lík er illtung byrði.

Bertrar og sangarar stóðu stívir og sorgstungnir kring kistuna, tá ið hann gekk og skonkti. Nøsin á Enokki var reyð og køld, og nasadropin tætnaði ikki. Hann hekk har sum ein sorgardropi og rann í heilum. Enokkur tók við glasinum og hevði tað inn móti hjartakulluni, áðrenn hann bar tað at munni. Tað var, sum hann hevði onkran seremoni fyri innan fyri kotið. Men soleiðis gjørdi hann altíð.

Tístram hevði biðið teir frægastu menn í bygdini at syngja, bátsmenn hansara bóru. Árant, sum sang best, gekk undan og skipaði. Hann hevði altíð hina stóru svørtu Kingobókina høgt fram fyri sær, tí hann var langsýntur og sá best frá sær. Hann sang langar sálmar við seigum kvøðandi tónalagi; men tað bagdi ikki. Tí allari bygdini tókti, at tað var ein lystur at lýða á Árant, bæði tá hann sang og kvað.

Ikki varð sungið longur enn inn at bøgørðunum, so var hagin við seyðinum og tí villini fuglinum, sum nú heystardagin var farin til fremmand lond, tá hildu teir uppát og sungu ikki aftur, fyrr enn teir komu oman at gørðunum í kirkjubygdini.

Langt var at ganga og tungur vegur. Teir máttu hvíla fleiri ferðir. Kistan varð sett upp á onkun slættan stein, og so sótu teir rundan um hana.

Tístram sá seyðin liggja har á biti. Hann kendi ær hjá sær. Hinir tosaðu eisini um seyðin og sjóveðrið. Men Tístram var fløktur í minni.

Nú sat hann her á hesum stóra korkalopna steininum, og so fór hann at minnast eina ferð, hann og Birita vóru og leitaðu eftir ull í haganum, og mjørki var komin á tey, so tey viltust. Tá var Birita so bangin, at hon fór at gráta, og hann mátti fara og leiða hana.

Hygg, har yviri í lægdini var steinurin, sum tey settu seg á at summa seg. Men hann hevði sagt við hana, at tey kundu ikki verða sitandi, tey máttu fara aftur til gongu. Og so gingu tey, og tá kláraði hann, og tey komu aftur á beint. Ja, hann sat so og gløddi í hesum lögnum minnum, sum hingu á honum eins og marran, at hann hoyrði ikki, at teir róptu á hann og spurdu, um teir ikki skuldu fara aftur til gongu.

Presturin og deknurin í kirkjubygdini komu niðan ímóti teimum. Tá stakk Árant hina stóru svørtu Kingobókina í lumman, og sama

gjördu allir hinir sangararnir. Tí nú tóku presturinn og deknurinn undir at syngja aðrar sálmar við öðrum títtari lagi, sum Árant og hinir ikki dugdu. Presturinn talaði, og allir hildu, at hann talaði væl. Hann kundi ikki kenna so nógv til Biritu og hvussu húslagna hennara hevði verið. Hann tosaði tí mest um lívsins fáfongd, og at deyðin kom, og tað kundi vera knappliga, um tað var til ungan ella gamlan.

Hann tók í hondina á øllum hesum avbygdarmonnum, og teir góvu seg væl til viks, so hann skuldi síggja, at Tístram var hin einasti, ið stóð henni, ið jarðað var, næstur. —

Tá ið aftur var komið, stóð ervið. Konurnar høvdu fylgt Biritu til garðarnar. Tær høvdu grátið og sæð, hvar kistan hvarv niðan ta høgu brekkuna tann forna líkvegin. So vóru tær farnar heim aftur at kóka søtsúpanina og kjotið og hava alt til reiðar, tá ið aftur var komið.

Øll søgdu, at tað var gott erv, sum Tístram hevði gjørt eftir systrina. Nøsin á Enokki bliknaði, meðan hann seyp og át, og nasadropin tætnaði, so ikki var meir, enn hann sást.

»Hon var eitt gott fólk,« segði hann og skuldi turka við handarbakinum undan nøsini. »Eitt friðarfólk. Hon segði ikki nógv, hóast hon hevði sítt at bera — Harrin signi hennara sál. — Tú hevur mist góðan knív úr slíðranum,« Enokkur vendi sær til bátsfelagan. Hann var har í durunum; men hann var stummur og svaraði einki. Hann fór bara út og fór í hjallin at taka meiri turt kjøt til ervisfólkið. —

Dagin eftir var sama góða sjóveðrið. Tístram lá í andvekri og hoyrði menn ganga; men hann fór ikki upp at boða. Hann lá, til ein kom at vekja. Tá fór hann upp og út í dyr; men hann segði, hann fór ikki, hann kendi seg ikki raskan. Hann var ikki rættiliga sjúkur; men tað var sovorðin veikleiki á honum — og eingin hugur at fara.

Hann pjakaði seg tó í klæðini og gekk og mól. Kykaði og fekk kúnna út, men einki líkligt arbeiði kom burturúr. Hann hugsaði um eina sátu, sum eftir stóð og eina torvrúgvu, sum flagið var farið omanav. Tó, hann fekk ikki upp í lag at fara. Alt mannfolk var frá húsum.

Óvitarnir spældu í túninum. Teir flugu við fjaðurskutum. Nú gingu teir uppi á tekjuni, so nú var fjaðurskuturinn flogin upp hagar og stóð fastur í flagnum. Teir traðkaðu tekjuna niður, og so fór hon at leka. Men hann fór ikki at koyra teir burtur. Hann fór bara út og oman á bakkan at standa og hyggja út á fjørðin. Silvitni var. Havið spegils-slætt, heystblá fjøll. Onkur bátur damlaði út í fjarðarmunnan og fór rekandi suðureftir.

Hugsan Tístrams var ekki í tí nærverandi. Hon fór rekandi sum allar hesar dagarnar aftur í tað farna. Hann var ungdómur, hann var barn. Hann hevði leitað eftir ull við systur síni, og hann var vilstur uppi í mjørkanum. Í dag niðri á bakkanum, har hann sá alduskvatlið koma inn í mølina og neystini standa tóm og grá har yviri, var hann óviti aftur og var og dyrgdi við pápa sínum. Silvitniskvøld um heystið, og tá ið teir komu aftur í skýmingini, komu mamman og systirin at taka ímóti teimum.

Aftur kom henda lögna tráin á hann eftir einumhvørjum, sum ikki var, sum kanska kundi havt verið, sum ikki kom, og sum ikki var at fáa.

Og so kom slíkur hugur á hann at fara út at flóta. Einsamallur. Hin lítli tríbekkurin stóð í neystinum. Hann hevði ofta verið við honum einsamallur. Hann kundi taka hin lítla fjarðarreiðskapin við sær. Okkurt var at fáa innarlaga.

Trá hansara fekk eins og eitt fast um at halda. Lógvin har inni sjóðaði fyri oyrunum. Brimskvatlið bresti niðan í steinarnar har niðri í mølini. Litirnir í sjónum mólu og vaggaðu fyri sjónini. Alt seyg seg at honum: havið var sum ein stór vægga, ið hann eins og eitt barn longdist at fara útá.

Enokkur kom haltandi út eftir bakkanum.

»Tú fórt ikki til sjós í morgun,« helt hann. »Veðrið gjørdist so vælsignað. Men streymurin eigur at vera óður.«

Nasadropin rann aftur. Hann hekk sum ein blankur lívdropi á sjálvum buganum undir nøsini og lúrdi seg oman í skeggið.

»Nei, eg fór ikki,« segði Tístram. »Tú ert eisini heima?«

»Ja, eg var ikki mentur í morgun. Ilt í lendunum, so einki gerst.«

»Eg hugsí eg fari út í fjarðarmunnan við tríbekkinum,« sigur Tístram.

Ein æðuflokkur kom skjótt svimjandi inn móti lónni. Tveir óvitar fóru við murtatráðu oman á tangan.

»Eyðverið tað, sovorðnan góðveðursdag hevur ein ikki ynski at ganga heima. Tað er lekidómur at fara út á sjógvin. Hevði eg orkað, kom eg við tær.« Enokkur hyggur út í havið og minnist útróðrardagar teirra. Hetta stilla sorgsemið hjá lagsmanninum hevur sett seg eisini á hann. Hann undrast, men hann sigur einki, at Tístram fer einsamallur út at flóta. Einki tos gerst millum báðar. Og so fer Tístram niðan. Enokkur stendur eftir og hyggur úteftir. Hann heldur hondina um lendarnar. Tístram fer at gera seg til.

»Hvar fert tú?« rópar Andrasarkona. Hurð hennara er opin. Hon hefur koyrt hana upp og letur heystsólina sleppa inn í roykstovuna. Andras er til útróðrar. Turriklæðið hefur hon um hövdið, men hon hefur koyrt það aftur á nakkan. Eingin ær er í hoygarðinum. Hon er farin niðan í bœin í góðveðrinum. Tístram segði, at hann ætlaði sær út at flóta.

»Tú ert óður í hövðinum at fara út einsamallur,« gól hon. »Eingin veit frá einum at siga. . . Men hefur tú nakran mat? Kom inn og fá tær ein bita.«

Og Tístram fór inn til Jóonnu at eta. Hon tosaði, og hon tosaði sum vanligt. Hann át drýlin, henda svarta drýlin frá henni, og hann drakk mjólkina úr krússinum. Krússið var svart innan. Men hann gav tí ikki gætur. Hann sat í øðrum heimi. Og hon tosaði, men okkurt annað lá aftan fyri tosið, sum so ofta er við okkum, og hon segði tað ikki. Hon segði bara, at tað var so stilt vorðið á garðinum. Alt fór, soleiðis var tað. . . Og hon spurdi, um hon ikki skuldi geva honum drýl frá sær, tí hann mundi ongan drýl hava eftir av honum, hon bar honum. Og so fekk hann av hinum svarta drýlinum, sum ikki var væl bakaður, men sum latin varð av einum góðum hjarta, tí nú vóru tey samd og alt stríðið, sum verið hevði teirra millum hesi nógvu ár, tey høvdu livað á garðinum, var niðurlagt. Bæði mintust stríðið, tey mintust tey beisku orðini, tey mintust øll hesi mongu klandursevni; men alt var farið út á eitt stórt hav, og tað var so langt úti, at tað var beint so, at tey tektu tað. Og Tístram sat bert og longdist eftir at sleppa út á hetta veruliga havið, sum var friðurin, og sum spekti hann og gjørði hann blíðan og hjartagóðan.

Og Jóanna helt fram at tosa. Hon tosaði upp aftur, at tað var skeivt at fara einsamallur út á sjógvin — eingin veit frá einum at siga. — Andras segði eisini, at streymurin var kolandi harður. Hon var konufólk, men hon visti, at havið hevði streingir og íður, sum forkoma kundu monnum, um so lognarveður var.

Ja, soleiðis tosaði hon. Men hon var konufólk, og havið var fyri henni hitt ókenda, sum gav vinning og lívsbreyð, men ilt og svikafult. Hon var ikki sum Tístram, ið sat og longdist eftir at sleppa burtur av búplássinum, út frá landi, út á havið.

Og so tók hann drýlin og legði hann í matskrínið, stongdi dyrnar og fekk Andrasarkonu lykilin at hava, til hann kom aftur. Hon skuldi eisini flyta kúnna.

Og hann fór út á stöð við leypinum á bakinum. Einsamallur, tí allir menn voru farnir til útróðrar. Óvitarnir hjálptu honum at draga, og Enokkur stóð krýkin inni á bakkanum og hugdi eftir. Hann hevði so góðan hug at farið við. Men stingirnir voru sum knívar inn í lendarnar, og hann orkaði ikki at sita á bekkinum. — Og Tístram róði stillisliga úteftir. Ein bátur við einum manni á einum breiðum firði, sum toygdi seg út í oyðið havuttanfyri.

Tey sóu, hann kastaði niður og royndi úti í fjarðarmunnanum. Hann rak við streyminum, og so hvarv báturinn suður um tangann. Og fjørðurin var tómur aftur. Ein bátur við einsamøllum manni var ríkin suður um tangann. Og tá ið dagurin fór at aftna, komu bátarnir søkk-ladnir aftur. Teir søgdu, at fiskurinn var nógvur, men streymurinn hevði verið óður allan dagin.

Tístram kom ikki aftur, tá ið hinir komu. Teir gjørdu reint, og so fóru teir at trákkast, tí hann kom ikki. Teir hugdu út í hav, og teir røddu sínámillum. Teir gjørdu reint, og so rættu teir seg upp at hyggja úteftir. Men eingin bátur kom. So gjørdu teir bát til og fóru at leita. Men hann kom aftur við ongum.

Tístram kom ikki aftur til búplássið. Hann var burturgingin. Teir søgdu, at hitt harða vesturrákið hevði tikið hann og sett hann í iðuna. Hon var óslætt, og tríbekkurinn hevði ikki riðið hana av. Hann var sum ein spónur í slíkum brotum.

Tríbekkurinn rak í bygd sunnanfyri. Hann varð arvaður av onkrum, sum var í ætt við Tístram — tó langt burtur. Sama var við hinum ognunum í búnum. Tær arvaðust, og so kom nýtt fólk á bústaðið. Nýtt hoyggjhús varð bygt; men hoygarðurinn stóð leingi. Hvannirnar vuksu høggar í honum, og óvitarnir kluvum uppum at fáa sær.

Tey sum longst mintust bæði systkini, Tístram og Biritu, voru Jóanna og Enokkur. Tey høvdu tey altíð á máli, tá ið tey hittust.

Eitt toruæl

Tað er ein herviligur hiti! Kamarið, eg siti í, er mær sum ein hólkur fullur av hita. Vindeygad stendur upp á víðan vegg, men tað ger ikki

mun, tí líka kvalandi heitt er uttanfyri. Klæðini á snórinum í hasum tronga, innigyrdar garðinum, sum kamarið vendir út at, hanga so deyðastill. Ein skuldi hildið tað vóru deyðamannaklæði, og tey vóru hongd í eitt gravkamar at torna.

Eingin sól er at síggja. Men luftin hongur dækk og tung niður á jørð — sum ein ófør rekkjuvápni liggur hon oman yvir stórstaðnum.

Alt stendur sum deyðingar beint upp og niður. Alt sýnist at vera kódnar og hava mist ondina. Eg skrími nakrar trætoppar millum tvær miklar húsalonir, so eiðasørt at ein røringur er á einum blaði. Tey eru storknað og gána lívleys upp í himmalin. Eg siti sjálvur storkin og køvdu uppi yvir lensumskipan Kristians III. Stavirnir eru sum blýpetti fyri eygunum. Kelduvísdómur Kristian Erslevs hevur mist ondina sum klæðini á snórinum og bløðini á trøunum. Tó hómi eg innium tjaldið, ið hongur niður fyri skilinum, at hesin kongurin við hasum stóra sáttliga andlitinum og hampiliga, friðarliga skegginum var teimum ein lúrin knassi. Hann vinnur í hvørjari syftu. Teir liggja á knæ fyri honum, allir stórmennirnir. Hann bjargar landinum burtur úr villari uppreist. Høvdið situr á herðunum, og takksamir benda teir tað fyri honum og hansara holsteinsku hjálparmonnum. Kirkjumennin steingir hann inni og fremur »reformatiónina« eftir egnum tykki. Hatta er gongdin! Ger bara uppreist og berj teg úr trældóminum, tú kemur í harðari fjøtur eftir!

Men í dag havi eg ikki mátt í mær at harmast og kanna søgunnar krókutu gøtur. Eg blaki bókina eftir borðinum og strevi meg út móti vindeyganum, standi so og stari út á alt hetta málleysa í garðinum. Einum dettur aftur í huga gravhellið, og hugsanin tivar í ótta fyri hesum at verða stongdar inni hjá deyðingum, hava tunga mold oman yvir sær, ella risatyngdir av stórum gróti. Gravarhølini í kirkjunum og pyramidukømurini í Egyptalandi... Tut Ank Ahmen...

Við knappari megi tveiti eg moldina og grótið oman av mær, seti herðarnar uppundir og kroysti meg við risastyrki uppúr — og so eri eg har norðuri! — Har er várið at koma, men seinført og skálkligt. Eg standi her á bønnum við opnum munni og svølgi tað svalliga lotið niður í meg. Tað er ein dagur við ælaveðri: æl, ið stoyta seg skálkliga og knappliga niður. Vesturætt. Skjótt rýkur av, og so er ein bláur gluggi á loftinum eins og eitt lítið spotskt eyga. Eygnalokini toyggja seg upp; eygað veksur og klárnar, og brátt er tað um allan himmalin. Sólin kemur blið dryppandi av grøði undan skýnum. Menn

hava staðið og krokað, tí teir vóru farnir út at velta onkran mosa-
gingnan teigin. Og nú ælið helt í, fara teir seigliga niðan aftur. —

Og so eri eg á sjónum. Vársjógvurin er leysur, siga teir gomlu. Aldan kemur tunglig við breiðum baki; men tað er makligt, og tí er hon góðslig og ger ongan hóva um seg. Ein er erpin og kennir ongan sjóverk í dag. Teir silvurblonku fiskarnir koma spælandi upp úr sjónum og sprakla í bátinum. Fjöllini lyfta seg brøtt upp úr várluftini har inni. Havsbrúgvín stendur fjarblá har úti. . . Men so eri eg aftur-
ryktur sum úr øðrum heimi, standi í vindeyganum og sveitti og stari út í hitan í garðinum og upp í hitt illlitta hválvið.

Grannarnir, ið búgva sum fuglar á rókum í berginum, hava eisini gluggarnar á víðan vegg. Eg kenni ongan. Vit eru sum skapningar úr ymsum verøldum. Men ein feril av skyldskapi er tó okkara millum — tevja hvørt annað og slota eftir ljóðum hvørt frá øðrum. Vit hittast í trappunum; hugsanin helst á náttartímanum fer trilvandi avstað og leitar sær leið kring handa bústaðin. Hoyrir nógvan andadrátt og kagar inn í svøvnrumini. Hygg, har yviri í hasum glugganum plagdi eg at síggja eitt grátt høvd við hvørt. Eg havi fregnast, at tað er ein gomul, sum livir av ellisrentu, hon er einbúgvi. Vertskona mín sigur, at hon gongur út at spæla kort hvørt kvøld. Hon hevur kortini í lummanum, sigur hon, ger ikki annað. Børnini eru gift og spjødd kring býin. Og so er tað hin svartu smiðurin beint uppi yvir mær. Hann bangar í loftið. Ofta mitt á nátt. Hann man smíða í svøvni. Á gistingarhúsinum siga tey, at hann er illur sum ein vargur. Hann bukar konuna. Hon gremur seg. Men ikki fer hon frá honum.

Tó hesi leggi eg einki lag í. Tað er hasin gluggin har yviri í sjálvum horninum, sum eg skeiti eftir. Jú, har kom høvdið undan á henni. Eitt purlut hár, myrkt á liti. Hon hevur eisini øll vindeyguni opin. Sjálvandi roynir hon at fáa eina litla ond inn til sín. Eg hoyri hon klirrar. Hon man stákast við døgurða. Øll stákast við døgurða, tað er tann tíðin.

Hvør man hon vera? Og hvørjum man hon búgva saman við? Eg havi ongan sæð uttan hana sjálva. Kanska hon er gift? Men so mátti maðurin sæst, ella okkurt mátti hoyrst til hansara. Soleiðis koma tey. Koma og fara. . .

Eg gjørdist so fróur, fyrstu ferðina eg sá hatta unga andlitið. Tað var sum ein annar andi var fluttur inn í hesi trongu hellisrumini. Eg fór at gloyma ellisrentukonuna við sínum kortabløðum og bukini

í gólvið omanfyri frá hinum svarta smiðinum. Hetta fremmanda konufólkið, ið eg bert sá yvirpartin av fyri vindeyganum, var sum eitt frískt lot, ið blæsur inn í eitt kvalið rúm.

Í dag í hesum gravarkamarlagnum kemur eisini lív í meg. Eg fari at kaga við forvitni yvir móti glugganum, har hon stákast, at vita, um eg ikki síggi meira til hennara. Lensumskipanin, hasin kradduti kongurin og hansara politisku brøgd og hetta tunga, nívandi veðurlagið fara mær so heilt úr huga. Eg fari aftur at ímynda mær hana. Hon er yndislig. Tað melur fyri mær, hvaðani hon er ættað. Eg seti fund millum okkara. Ein yndisfund... Men nú dimmir hann meir. Tann farri av luft, eg síggi, er sum bik. Tað gerst so myrkt inni, at stavirnir í bókini skrímast ikki. Og gravstillari og meir deyðningaligir sýnast lutirnir uttanfyri. Klæðini og trætopparnir — alt er sum úr beini. Eitt gongur í garðinum. Ljóðið frá stiginum tykist at ganga gjøgnum alla hesa stóru lonina — fer í hvønn avkrók. — So er eitt blankt ljós uttanfyri, og beint eftir eitt veldigt skrambul. Mær tykist, at hetta svarta hválvið rivnar, og partarnir detta oman yvir okkum. Buldrini fara stökkandi yvir hesum stóra býnum. So er stilt aftur, og tú kennir teg sum á hesum sinni vera slopanan undan at verða týndur. Men alt stendur og piprar, løtt við næsta álopinum... og so bresta ljósini í aftur... Tey eru so títt sum ein brestir titling. Dómadagsbuldrini eru tætt í hølunum. Tey fara rapandi sum rúgvur av miklum hellissteinum eftir loftinum. Ein stendur á gólvinum í rúminum og undrast, at hann er til: at ikki hann og allar lonirnar liggja kleimdar undir bergum av gróti oman úr erva. Goymd minni um ragnarok og heimsins dómadagar skjóta seg sum snarljósini upp í hugsanina. Eg hoyri einki mannaljóð. Henda lonin við øllum sínum íbúgvum er sum útdeyð. Tey kundu fyri tað øll longu verið burturrykt, og eg stóð her einsamallur eftir. Ein trá kemur í meg at sæð onkun... kanska at verið í fylgi við onkrum hesa dómadagsløtu. Tað er so óhugnaligt at fara avstað einsamallur.

Eg vági mær at skeita út. Toruljósini stoyta seg í longum teinum niður eftir teim lívleysu trætoppunum. Og nú fara tungir regndropar at detta niður í garðin. Teir verða eins og stoyttir niður úr erva — bresta í steinbrúnna.

Regnljóðið brýtur gravfriðin. Vatn og eldur hóva ikki saman.

So hoyri eg, at eitt kemur leypandi út í garðin. Ja, eg gitti tað! Tað er *hon* hjá mær har yviri í glugganum. Hon fer at taka sær klæðini

inn. Men nú er seint. Droparnir tætna og tyngjast, hon man valla fáa tey inn í turrum.

Riddarasinni rennur upp í meg. Dómadagstyngdin lætnar. Eg síggi, hvussu hon hattleys roynir í skundi at skræða sær klæðini av snórinum. Hygg, har var eitt yndisligt kvinnuplugg, hon tók í hondina! Tað er mær, sum himmalin aftur fer at blána, og hetta svartá tjaldið fer at verða drigið frá. Heimurin er ikki gingin burtur her hjá okkum. Hann livir sítt vanliga lív! Og so leypi eg »reint spontant«, sum tey siga, út úr stovu míni, finni á kjallaratrappuna og fari við fúkandi ferð oman gjøgnum hana — eg eri úti á geilini í stundini. Tað er sum rann eg í grind. . . Í slíkum væri verður ein knappliga ryktur úr einum trongum hugsunarriði — tað er eins og henda nýkomna hendingin brýtur heygdyr og andin sleppur av bondum. . . Regndroparnir smella við tyngd niður í steinbrúnna, snarljósini koma kavandi fleiri í senn oman úr erva — langur eldhali aftan á tey. — — Men eg gevi teim ikki gætur — ansi ei heldur hinum storknaðu deydningalutunum kring meg. Mær er bert í huga eitt brosandí andlit, myrk eygu: annað dregur eitt sindur, kinnar so »reyðir sum hummarklógv«, kvikir fingrar, mjúkligr armar og brúnt purlut hár niður á pannuna. —

»Eg ætlaði at hjálpa tygum, hetta var eitt skammuligt æl,« sigi eg, og so standi eg og kroysti fín og angandi kvinnuplugg inn í bringuna, sum var tað sjálv »unnustan« — klemmurnar havi eg koyrt í lumman. . . »klæðini vóru kanska turr. . . men nú fer at slíta í aftur.« Ja, eg skuldi sagt meir, okkurt annað, ið hóskar slíka løtu. Men hvussu væl ber til, og hvussu væl er tungubandið losnað í so knappari vend? Stendur ikki hvør ein klumsur, tá ið um ræður, og dugir aldri at bera fram hitt rætta og beina? »Tað er væl gjørt av tygum,« brosar hon og tekur klæðini frá mær. — Jú, hon er, sum eg hevði ætlað, blaðung. Ein blóma, ein rósa, hugsí eg. Oman fyri ella niðan fyri 20? Aldri meira. Hon er sum einlig sólja — míni tiltøk eru háfloygd — her í hesum tronga gravhellinum. — Hendur okkara bera saman. Eg man rodna og mest sum skelva á hondunum, nú eg fáí henni klemmurnar úr lummanum. Eg royni at bloyta tunguna innan fyri tanngarðin, vinda henni fleiri ferðir á, at hon skal gerast so liðilig og verða væl búgvín at frambera hesi bleytu donsku ljóðini. . . »Ein ræðulig tora, eg hevði fullkomiliga gloymt klæðini, so bangin eg havi verið. . . « Hon fýkur avstað við fullum føvningi. Eg síggi bakið á henni. Hoyrið klappið av fótum hennara. Eg kundi spart mær at mýkt tunguna,

tí eg nýti hana ekki. Eg standi har tómur eftir; mær rennur í huga ævintýrini um tröllaslottið, kongsdóttirina, sum kemur leypanði úr duldum sali — og so knappliga hvørvur aftur.

Himmalin lýsnar. Toran flytur seg. Hon smágoyr onkustaðni har eysturi. Regndroparnir kyrrast. Ein svallig ond er at kenna. Hon tekur í tey lívleysu bløðini og teir starandi trætopparnar, so tey sveiggja sær á. Lívsbrøgd eru at merkja. . .

Eg skundi mær so hámur upp gjøgnum trappurnar aftur. Skrambl hoyrist úr køkinum, tað er døgurðaskrambl. Eg gangi hóvliga. Tey eru forvitin øll hesi fólkini, sum búgva á rókunum niðan fyri meg og oman fyri meg, mær dámar illa, at tey hava sæð meg renna oman í garðin at taka klæði inn við ókunnugari gentu — ella kanska konu. Eg man fara at hoyra okkurt sovorðið við døgurðaborðið!

Farnar hendingar falla í minnið, har liggja tær og fløða og fjara. Alt her hjá okkum sambúgvum kemur aftur í sítt vanda lag: bukini í erva, titini í garðinum, døgurðaboðini og borðtosið; men ælið hin dagin og hitt myrkoygda, kinnareyða konufólkið, sum eg hjálpti at taka av snórinum, fara mær ekki úr huga. Eg lesi í bókunum, men tær kennast mær mognar og lívleysar úr farnum øldum. Lat Triðja Kristian, Mortan Luther, Pætur hin stóra o. a. gera síni brøgd — um tey so skaka og broyta hin heila heim — eg stari í ein vissan glugga og ynski, at eg sá konufólkið, eg vildi at toran fór aftur at buldra, at regnið dundi niður, um tað so var sum syndaflóðin, at hon hevði snórarnar fullar av klæðum, og eg slapp at renna inn við teimum: beint innar á gólv. . . ja, hvat ímyndar hugur mín sær ekki? Hann er sum merkiskvørnin, ið melur alt, ið tú ynskir tær.

So hugsu eg eitt kvøldið um at fara í býin. Her í herbergi mínum eri eg sum í gravhellinum; men komi eg útum, verði eg tikin sum av einum streymáli. Eins og fari eg út í eina ókunniga á og fari oman eftir henni. Ikki batar at halda mær. Eg fari av fótum, og so fari eg fossandi omaneftir. Eg hitti fólk á leiðini. Eg vildi steðgað og borið tal á tey, biðið tey rætt mær eina hond — men eg tori einki at gretta, orðið fer aftur í hálsin á mær, tí eygu og andlit teirra eru grimm og óblið. . . Bara lata streymin fara við mær!

Eg haldi høvdið so dánt undan. Hygg, hasi fólkini mundu aldri hjálpt mær, um og eg so fór undir! Tey gløddu bert við køldum, við kensluleysum eygum og lótu meg søkka. . . Standi eg (einsamallur) á bakkanum við ferðslustreymin, eri eg í sama væri. Hitt einstónandi

ljóðið frá mannagongdini kemur at oyrum mínum, glíðandi og dunandi. Eg seti fœtur í spenn ímóti, men tó fari eg avstað. Sólin er sum komin í ein malandi ring, eitt urverk, ið melur hana uttan íhald í klingur. Tað er mær, sum eg siti uppi á hvørjum einasta akfari, ið kemur farandi: sporvognum, bilum, bussum og hjólhestum. Og ikki er at bjóða til at sleppa av: maskinfingrarnir halda mær niður á nakkan, so eg fái ikki vik. Soleiðis komi eg upp í hjartasláttin á stórbýnum og reki sum eitt træpetti í einum áarfossi.

Eg fari ikki so langt í kvøld. Eg hoyri hitt farandi dunið koma oman til mín, men haldi meg frá kókinum — í útjaðaranum. Har yviri stendur eitt automatkafé. Hagar plagi eg onkuntið at vitja, tá ið eg eigi eitt oyra. Í hesum matstaðnum kemur maturin dettandi niður úr erva. Tað er, sum kom hann úr skýnum. Høvdu teir gomlu sæð slíkt, høvdu teir verið bilsnir. Teir høvdu hildið seg vera komnar í ævintýrið, í eydnulandið, har alt góðgæti kemur úr skýnum og dettur í gapið. Ella gandadúkurin, sum matur og drekka standa búgvín á...

Nú fara tvey inn. Drongur og genta. Ljósrípan floymir út á vegin. Eg gangi aftan á tey og seti meg við eitt borð í einum horni.

Nógv fólk sita bólkað inni; men einki át er á teimum. Tað er, sum sita tey og spæla sær, eingin andakt, sum tey plagdu at taka til, uppi yvir matinum. Teska sín ámillum ella hyggja í bløð, sum tey hava við sær... Tvær gentur standa yviri við diskin. Tær eru mest sum holdleysar, sum hasi høgu automatskápini á bróstinum. Matíløtini glíða niður til teirra, og við syvjandi lótum seta tær tey framman fyri seg. Ein kona tekur beint tríggar borðiskar frá teimum. Døgurðamatur stendur á teimum. Hon fer til eitt borð, har maður og lítil drongur situr. Tey munnu hava gjørt dag til nátt at eta døgurða um hesa tíðina? Var tað heima, vórðu slík fólk til tiltak. Men siðirnir eru so ymskir... Tey eru kanska heimleys og leita sær mat, har ið til ber. Lyndið frá holubúgvatíðini situr í teimum... Drongurin situr alspentur og hyggur at borðiskunum, sum mamman kemur við. Hann man vera svangur, neyðardýrið! Hann heldur hendurnar saman undir borðinum.

Man hann biðja *Jesus verða við tær og tín mat*, áðrenn hann fer at fáa sær? Tað plagdi at vera siður. Soleiðis vórðu børn lærd. Barnahugurin kann fara upp um automatskápini og hesar lesandi og teskandi gestirnar. Várharra og Jesus eru kanska ikki útistongdir hjá onkrum av hesum fólkunum? Eg fari at minnast onkun, sum altíð,

hevði fyrigeringar, áðrenn hann fór at fáa sær: tók húgvuna av sær, legði hana millum hendurnar og helt tær so saman um hana, boygdi hövdið og blundaði. Soleiðis gjörði hann allastaðni, og hvat hann át: ein turran seið ella ein kloyvdan drýl. Mamma hansara, sum var úr øðrum tíðum og øðrum siðum, man hava lært hann tað, og lærdómurin hevur fylgt honum eftir. Hann er vorðin partur av honum og so sjálvandi sum maturin sjálvur. Í slíkum støðum man verða ilt at varðveita trúna um ein ósjónligan Gud, ið gevur einum matin, ein etur? Tað skal vera barnasinnið, sum hevjar seg so høgt. Her hugsar ein sær kjotið at koma úr miklum slaktarahøllum av stórum kroppum við heilsuskjældrum hangandi uppií, og fiskurin úr blonkum fiskabúðum. Hitt mikla lívshúsarhaldið undir víðum lofti: djórini á markini, kornið á bønnum og fiskurin í sjónum, verður so fjart og ókunnugt. Alt er handilsskapur. Matur og matarhald verða ikki sakrament sum hjá teimum gomlu fedrunum. Tey settu seg til eitt offurborð, at njóta sakrament. — Men smádrongurin er fróur. Oh, hvar munnu tankar hansara reika av hesum borðskinum? Hann trallar við knøunum. Ótolin bíðar hann eftir, at tey gomlu leggja bløðini frá sær og fara at eta. — Eg siti og gevi mær góðar stundir. Mær dámar so væl at sita soleiðis og hugsa og kanna fólkini, áðrenn eg biði um drekkamunnin.

Hygg, nú parið, ið fór undan mær. Tey eru komin í eydnulandið. Tey hava heldur ikki fingið upp í lag at fara yvir til automatgenturnar. Tey njóta lötuna. Vita ikki annað, enn tey eru púra tvey eini í høllini einsamøll í øllum heiminum. Brosa hvørt upp á annað og eru um at fevnast. Slík elskandi pør kunnu tykjast so fjákut við sínum hábrøgdum. Men eru tað ikki hini súrligu, ið við sínum dømandi øvundarøygum uppreitast og gerast ill av at vera vitni til kærleikan, sum tykist teimum barnsligur og fjákur? Hesi bæði eiga kanska einki høli at fara til, og so velja tey sær hesa trongu matarhøllina — ikki tí teimum leingist eftir mati — tey njóta annan mat, ið ríkari er og mettar meir.

Men nú gekk glashurðin aftur. Eg hvøkk við og vendi mær á... Har stendur dreymur og hugur mín á gáttini! Sambúgví mín, sum eg rann út at hjálpa hin dagin, toruælið kom. Er tað ikki bara hon, sum gingið hevur í huga mínum, meðan eg havi sitið her og filosoferað? Hon er so frísklig sum kvøldarlotið, ið kemur inn við henni gjøgnum tær opnu dyrnar. Hitt fjara dunið frá býnum roynir at troka seg inn við; men eg lurti ikki eftir tí. Nú seti eg føtur í spenn ímóti. Eg fegnist allur sum eg eri. Eg kundi lopið upp av stólinum og farið beint ímóti

henni. Knappliga verði eg sum hasi bæði ungu, ið sita so býttislig millum fólk: gestirnir, høllin øll, ljóðið frá matiløtunum glíða mær úr huga.

Eg haldi hon er vakrari enn hin dagin. Hasin blái frakkin ber henni so væl. Og ein lítil hattur sum ein sóljukoppur niður yvir hatta snøgga høvdið. Roði er í kjálkunum. Eitt lítið bros á andlitinum. Hon stendur eina løtu og hyggur kring seg. Man hon síggja meg og kenna meg aftur? Jú, hon festir eyguni hagar, eg siti í horninum. Eitt kenningar-bros er í eygunum, og so gongur hon yvir til mín. Eg ætli at geva henni pláss við mítt borð; men hon setir seg við annað borð tætt hjá. Tó so stutt frá, at vit væl kunnu bera tal á hvørt annað. Og eg ætli at lata meg til kennar. Vit eru hálvir kenningar longu. Færði toruslátturin og grimdarregnið okkum ikki saman? Mítt riddarasinni, tá ið eg leyp út at fáa henni klæðini niður?

»Nú, veit eg klæðini eru turr,« sigi eg og vendi mær, so eg siti beint móti henni. »Tað var eitt ræðuligt regn, ið var.« Hetta er eitt kollut evni at koma við. Prosaiskt og fátæksligt. Men ger tað nakað? Regndroparnir eru í minninum, og hvussu vit kappaðust at taka klemmur-nar úr. Hon helt tær í munninum og hon royndi at læa, tá ið hon ikki fekk havt fleiri.

»Jú, eg fekk tey heilt turr dagin eftir,« segði hon og flytur seg eisini móti mínum borði. »Komu tygum ikki at hjálpa mær, lógu tey vát enn.« Jú, hjálpsemi mín hevur borið fruktir. Konufólk hava stórt stríð av at turka klæði. Teimum dámar væl onkur hjálpir teimum.

»Har er ringt at turka,« taki eg í aftur, snórar eru alt í huga mínum. »Tað er sum eitt hol hasin garðurin. Lot kemur ikki til.« Nú svaraði hon ikki til alt fyri eitt. Eyguni fara um høllina. Hon hyggur allastaðni. Nú eta teir, náttarravnarnir, upp á lívið. Eyguni á dreinginum eru blonk av gleði. »Ja, har kemur ikki lot til...«, sigur hon uttan at geva sær far um. »Hygg, hasin smádrongurin... Sum hann er fittur...« Tað er hann, sum hevur stundað eftir døgurðanum, hon meinar við. Nú man hann vera mettur og væl settur? Hann hevur hendurnar saman millum knøini. Tey gomlu, faðir og móðir, eru aftur farin at kóla í bløðunum. Tey drekka kaffi, meðan tey lesa.

Eg hugsí, hvør man hon vera. Tankarnir fara á ferð. Gykla fram heil ævintýr. Man hon vera leys? Var hon gift, gekk hon ikki einsamøll í býnum. Hon er kanska so bundin, at hon sleppur ongastaðni. Er hjá onkrum óreinum, sum ikki sleppir henni um tvørar dyr. Hon

er sum prinsessurnar, sum stongdar eru inni í trøllaborgum. Kunnu fara onkra løtu útum, men hava band á sær. Hin dagin, hon rann at taka klæðini inn, og eg hjálpti henni. Tá stóð mestur trøllið í vind-eyganum og skortaðist gjøgnum rútin. Í kvøld er ein løtan, hon er sloppin úr bandi. Tí situr hon so frá sær sjálvari og kannar alt. Eru ikki menniskjuni í hørðum fjøtrum og sleppa bert løtur at síggja dags-ins ljós?

»Vildu tygum ikki drukkið ein kopp av kaffi við mær?« spyrji eg og leiti í lummanum, um eg eigi so frætt, at eg klári tveir koppar av kaffi! »Tað er rættiliga langt síðani eg kom, og eg havi alla tíðina sitið og mundað mær at fara og biðja um tað.« »Áh, jú takk, tað var eisini tað eg ætlaði,« svaraði hon og brosaði, sum eg beyð henni ein dýrgrip. »Tað er so stuttligt at sita her og hyggja. Hyggja eftir øllum fólkunum. Og tá ið ein er við. . .« Eygu hennara eru svørt. Tey draga eitt sindur. Og hjarta mítt veksur, nú hon hyggur at mær og sigur hetta.

Eg leypi upp og fari yvir til automatgenturnar. Tað er ikki leingi. So komi eg berandi bakka við koppum, kannu og køkum. Eg gangi tætt fram við tí unga parinum. Hann hevur tikið í hondina á henni, síggi eg. »Nú skal eg skeinkja,« sigur hon og tekur kannuna. Hon er matmóðurlig, hugsu eg. Blíð og hjartalig. Kvinnulig í atferð. »Tað var hugnaligt at finna ein kenning,« tekur hon aftur í orðið. »Eg plagdi at sita einsamøll.« Okkurt dult er í andlitinum. Ein søga, sum góð hevði verið at lisið. Men nú skrivi eg hana bara sjálvur.

Knappliga kann sýni okkara broytast. Nú eri eg sinnisskiftur. Eg var so harður í dóminum í áðni. Maðurin og konan, náttarravnarnir, eru innisæl hjún. Tey koma ikki út. Í kvøld hava tey tikið sær eina fríløtu at vísa soninum býin. Nú fer hann glaður heim og legst at droyma mangt vakurt. Hann tekur allan staðin við sær. Og hatta unga parið, sum ikki kann bara sær. . . Tey eiga vist ikki eitt frískjól at njóta sín kærleika í? Reika á vegnum og sita í onkrari kykmynda-høll. Finna ikki eitt kamar í hesum havi av fólki. . . Og automatgenturnar við glasutum eygum og litaðum vørrum? Eru tær ikki blíðligar? Standa har upp og niður og skulu matskaffa øllum. Tær munnu møðast. Standa nú og leingjast eftir at koma heim. . . Vit bæði tendra sigar-ettirnar. Sita so fjálg og ónervað og frøa okkum. Lukturin av fremm-anda fólki hongur undir loftinum. Gitingarnar liggja fram við. . . Men lat hana bara vera prinsessu, ið trøllið krógvar. Eg drekki styrki-dryckin. So reiggi eg svørðið og felli tað. . . »Eg síggi tygum ofta.

Eg lesi og vindeygað stendur opið,« eg hálvblundi og látist at goyma fagurt minni.

»Á, tygum sita og lesa og hyggja út gjögnum vindeygað. Tað er okkara stuttleiki at hyggja út gjögnum vindeyguni.«

»Har er kvalið og trongt. Síggja bara beint upp í himmalin.«

»Høvdu vit havt eina línu, kundu vit gingið hvørt til annað. Sum línudansararnir.« Hon blæsur roykin frá sær. Tenninar eru blankar og frískar. Æðrin undir øsinum stendur alspent og titrar. Vit sita við sama borð. »Tað er tómligt bara at kaga hvørt eftir øðrum gjögnum ein glugga.« Eg skuldi farið heim at lisið, men tað verður har við. Nú er ov seint. »Hatta er eitt gravhelli, vit búgva í. Tað skal eitt toruæl at sleppa okkum út. Ein dómadagur. Hava tygum verið uppi á fjøllum?« Eg sigi meir. Eygu hennara glógva. Longsul tendrast í teimum. Hvat sær hon? Blankan himmal. Sólsetur og bláan sjógv. Fjöll, ið skifta lit í sjónarringinum. Faðirs garð og bø í sólskini. . .

»Har er trongt. Høgar trappur og myrkt. Sum eitt fongsul.« Hon leggur albogarnar niður á borðið og andlitið niður í lógvarnar. Eg skuldi lyft hana upp gjögnum trappurnar. Borið hana á tindin. . . »Mær dámar at koma út. Soleiðis um kvældini. Eg eri sum ein á. Meg lystir at renna. Eg elski at glíða avstað við fólkunum í gøtunum. Eg fari avstað við teimum. Ella siti í vognunum. . .« Eg sjálvur havi altíð svomið móti streyminum, men nú gleið eg við. »Og ljósglæmur-nar. Ein stúgvað matarhøll. . .« Hon peikar oman at borðunum. Eyguni sveima. Eg hugsu um prinsessurnar, ið fangaðar eru. Nú reiggi eg svørðið. . .

Vit sita. Blása roykin úr sigarettunum. Hann fer í bláum ringum upp undir hitt ljósa loftið. Tað minkar í høllini. Tær breiðu tvídyrnar hvína á hongslunum. Hitt fríska lotið sýgur inn. Dunið frá býnum sjóðar. Hjúnini, sum gjørt hava nátt til dag, sita enn. Hví fara tey ikki? Tað er leggingartíð. Drongurin, armingin, man vilja illa sova. Hann hevur lagt armarnar fram á borðið. Høvdið man skjótt koma aftaná. So kann hann droyma her. Hitt elskandi parið er eisini sitandi. Eg haldi andlitini meira trútna á teimum. Nú hugdi gentan yvir móti okkum. Tey hava fingið sær ein drekkamunn afturat. Troyta sigarettirnar. Vit hyggja yvir móti teimum tómu borðunum. So inn í eyguni hvørt á øðrum. Hon hyggur at armbandsurinum.

»Nú er so seint,« sigur hon og reisir seg. »Tað man vera tíð at fara.«

»Ja, tað hugsu eg,« haldi eg við henni. »Nú sat eg so og heilt gloym-

di, hvussu kvøldið er farið!« Eg havi gloymt so nógv. Eg skuldi spurt, hvør hon er. Hvaðani hon er. Men tað er so stuttligt at sita og yrkja alt sjálvur. Eg kann spyrja eina aðra ferð. Nú fara tey at rudda burtur. Automatgenturnar fara at savna saman.

Vit fylgjast út bæði. Summarsligt er úti. Ein fjálgur hiti sum kemur varliga spákandi gjøgnum gøturnar. Stórstaðurin er í glæmu. Hann liggur við víðopnum eygum, um tað so er um sjálva midnáttina. Men hann er í rógv. Hann rennir møðini. Hann fossar og dunar ikki sum á hádegi. Fólki ganga. Men tey stíga spakuliga í steinbrúnna. Tey látast, sum vilja tey ikki vekja onkun. Ljóðið frá akførum gongur fram við oyrunum; men tað er fjart. Og tað hvørvur uppi í hasi blonku rúmdini.

Vit ganga lið um lið, nerta nærum hvørt við annað. Eg síggi betur nú, hon gongur, hvussu hon er skøpt. Hon er hægri enn eg helt, klænlig, men rundar og hyldligar limir. Bróstið holvir seg fram undan frakkanum. Hon gongur eitt sindur framyvir. Og andlitið er so barnsligt, tykist mær. Men eg skal ikki rannsaka og leita fram lýti. Tað er skaðin hjá okkum menniskjum at finna lýtini. »Himmalin er heilt klárur í kvøld,« hon bendir seg á og hyggur uppeftir. »Tað verður sól aftur í morgin. Gott veður. Áh, sum tað er hugnaligt at hava onkun at fylgjast við. Ein kennir seg so tryggja,« hon brosar fegin, snarar sær á og tekur undir arm mín. . .

Nú fann eg ævintýrið, sum eg havi tráað eftir. Eg fór ikki um hav bara at lesa mognar bókur, men at læra lívið at kenna. Eg eri ungur, og mær trákkast eftir tí, sum kann fylla meg á tremur.

Vit leita eftir sigursteininum. Alla ævina leita vit eftir sigursteininum, men ringt er at koma upp í ravnsreiðrið og taka hann. . . Eg veit ikki av, fyrr enn vit eru við dyrnar. Hon hevur lykil og letur sjálv upp. Vit ganga ljóðliga upp gjøgnum trappurnar. So standa vit við hurð hennara. Skelti er á, men eg síggi ikki at lesa navnið í tí káma ljósinum.

Ikki havi eg fregnast at vita, hvør hon er. Eg veit ikki so frætt sum navnið. Hon er ung, hon er yndislig, hon hevur ongan ring á fingrinum. Hon kann ikki vera gift? Eg havi bara sitið og droymt har á automatkafénum, og skoðað upp í himmalin, meðan vit gingu, soleiðis eri eg altíð. Og hvussu skal eg finna hana aftur? Skal eg aftur seta meg við gluggan at skortast og vita, um hon kemur knappliga rennandi út í garðin? Eg má taka dik í meg og biðja hana møta mær onkustaðni. Eg kann ikki lata hana sleppa mær av hondum.

So skal hon siga góða nátt.

»Eg takki fyri í kvöld,« sigur hon og brosar og rættir mær hondina. »Men vit mugu síggjast aftur. Tygum hava ikki altíð so nógv at lesa? Kundu tygum ikki gingið inn á gólvið her... ja, nær er best, leygar-kvøldið... nú eru vit kend, og tygum sita einsamallur...« Eg fáí stundir at takka. Eg eri málleysur. So sleppur hon hond míni og er sum eitt fok innanfyri. Eg hoyri lykilin verða snaraðan runt í lásinum. Gangurin, trappurnar eru dimmar og slitnar, men eg hefti meg ikki við tað.

Hin gamla, sum gongur út at spæla kort, kemur stynjandi upp gjøgnum tær. Eg plagi við hvørt at bera orð á hana.

»Tygum hava verið í býnum,« sigi eg og heilsi. »Ja, og eg vann í kvöld. Eg hevði so óført held,« hitt gamla andlitið lær. »Eg plagdi sjáldan at vera so heldig. Men tungt er at ganga trappurnar.«

»Stuttligt er at hava eydnuna við sær,« eg læði eisini og leypi upp gjøgnum trappurnar. Eg eri lættur á sporinum. Tær eru ikki tungar at leypa hjá mær. Nú ríði eg á fríðum hesti beint í ævintýrið...

Vertskona okkara er ikki lögst. Hennara føstu stig eru altíð at hoyra. Tey fara gjøgnum lonina. Hon ansar væl eftir øllum. Hon hevur ikki funnið tann rætta sigursteinin, og nú fetar og njósnast hon um húslonina at finna okkurt annað. »Harrin hevur verið í býnum,« sigur hon og er spotsk á málinum, hyggur hvassliga at mær, sum beri eg okkurt úr ringum staði við mær. »Er nógv at síggja? Men eg haldi, tygum ganga so nógv úti nú. Hava tygum einki at lesa longur?«

»Ja, eg var eitt sindur í býnum. Veðrið er so frálíkt. Ein fær seg ikki inn.« Eg svari einki upp á hatta við lestrinum. Hvat rakar tað hana, hvar eg gangi. Men synd er í henni.

»Nú bangar smiðurin aftur. Hann skuldi verið klagaður, sum hann fer við hasi konuni. Eg fati ikki, hví hon ikki rýmir frá honum.« Hon fer við longum illtonktum fetum gjøgnum stovuna.

Eg fari inn til mín. Bókin liggur opin á borðinum; men nú er so seint. Eg lesi einki í kvöld. Eg havi eisini so nógv at hugsa um.

Leygardagurin kemur einaferð. Alla vikuna hevur hann staðið harðmæltur og rópt eftir mær. Eingin rætttrúgvandi gýðingur hevur á ævi síni hugsað so nógv um leygardagin sum eg. Hann er mær sum hin fyrsti lívsins morgun, tá ið alt kom frískt undan kavi. Og hann rennur upp við sól. Eg síggi sólina tepra inn í hin myrka garðin. Hitt stóra træið stendur sum í bøn móti tí bláa himlinum.

Eg havi gjørt meg til. Alt er búgvið at fara í. Klæðini eru nýpressað, buksufaldurin er hvassur sum knívsegg. Skógvarnir eru sum ein spegil — og hugur mín og ímyndarevni míni eru blonk sum ein silvurpláta.

Eg gangi allan dagin sum í einum rúsi. Aftur og fram eftir gólvinum. Lesi einki. Døgurðaboðini ljóða. Tá plagdu vit at hasta út úr rúmum okkara sum fangar, tí matarhugurin savnar okkum, og ta lötuna sleppa vit at skifta orð. Tá opnast goymslur okkara. Men eg seti meg at borði sum í einum dreymi. Eg havi fingið nakað í skrin mitt, sum eg ikki vísi fram.

Tað er ikki meir, enn eg hoyri, at Eidorf, hin sjálvbjargni og vit-sprongdi lærarin við stórum hornbrillum, øsir seg upp, tí vit skulu hava reyðsprøkur til døgurða. Tær liggja brúnstoktar og sakleysar á fatinum. Hann hevur eitt beiskt hat til fisk, sigur hann. Fiskur við sínum óteljandi beinum kann drepa fólk. Tey kunnu seta seg fóst í hálsin, og so kvalist tú. Fiskurin er eftir menningarlæruni djór á lægsta menningarstigi. Villfólk, mentunarloysingar eta fisk. Øðrvísi er t.d. við svíninum. Tað er eitt mentunardjór, tað er spekt og javngamalt við mansins mentan.

»Øll fólk við mentan seta kjøtið av hesum djóri á borð sítt,« sigur hann og vendir tær svørtu hornbrillurnar móti mær. Men eg svari ikki. Í dag lati eg hann bara veittra við ørmunum og øsa seg upp. Neyðar-maðurin veit ikki, at eg siti í stórum sjónum. Hann veit ikki, at nú havi eg drúgvast sigursteinin í hondini. Soleiðis er. Vit hava sitið lið um lið leingi; men hann við sínum trongskygni kann ikki síggja, hvat hesar dagar hevur bylgst mær í barmi. Eg siti aftur og gykli mær, hvør hon er. Nú hugsu eg, at hon er dóttir fínan mann. Eg helt tað vera eitt fínt navn, ið stóð á skeltinum. Tey fínu nøvnini eru tvørlig at stava og úttala. Hon er kanska av fronskum fólk. Huguenottar komu í mongd til Danmarkar. Gentan hevur fingið hug á mær. Hon er hugtikin av riddarasinni mínum hin dagin á snórinum. Riddaraskapur er ikki at finna undir hvørjum steini í okkara tíð. Vit verða trúlovað í kvøld. So flyti eg hiðani. Lat so Eidorf halda sínar sjálvklóku fyrilestrar. . .

Ella kanska hon er russisk? Emigrantar frá russisku kollveltingini, sum nú búgva ókunnig og vinna sær mat í munn. Hava átt stórar garðar, og nú mist alt. . . Áh, nú havi eg aftur svørð í hond og ríði í bardaga fyri sprund mitt. Seti hana á hestin og beri henni mikið gull. . .

Soleiðis sveimar hugur mín, meðan eg eti og matsuðið er rundan um meg. Dagsins veruleikar eru gyltir av tí, sum mær skal verða fyri. . .

At endanum er hesin dagur so liðin, at eg standi við dyrnar og ringi við duraklokkuni. Eg hoyri lætt stig innanfyri, og hon kemur at lata upp. Eg leggi til merkis, at hon er stásklædd, og eg frøist, tí hon hevur stásað seg fyri mær. Sum hjá mær hevur øll vikan gingið í langtan eftir hesum degi. Hon er í grálittum kjóla. Ein litur sum bleikur mjørki um fjallatindin, hugsí eg og gerist poetiskur.

Hitt fannhvíta holdið á hálsinum kemur undan rondini á kjólanum. Hon er so hávaksin í kvøld. Hárið stendur sum ein blómandi garður um høvdið, klænar øklar og tjúkkín so snøggur upp eftir beininum. Eyguni lýsa. Tað er sum tey taka meg og fevna meg í hitanum, sum skínur úr teimum. Ein skærur roði er í andlitinum. Rørslur hennara eru alspentar. »Vælkomin,« sigur hon brosandí og býður mær inn í stovuna. Hetta er stór prýðilig stova, myndir á bróstinum og djúpir stólar at seta seg í. Rúmið er, sum eg hevði ímyndað mær. Eg eri komin inn um gátt í borgina, sum eg havi droymt um, tá ið eg stígi á tey bleytu teppini.

»Tað var stuttligt at síggja tygum aftur. Og hitt kvøldið... Nú er veðrið so gott... Men toran tann dagin. Eg ræðist toruna. Eg eri so býtt. Og so noyddist eg út. Eftir klæðunum... Men nú skulu vit hava kaffi. Ella te? Eg havi eingilskt te...« Hon er allastaðni. Sum fuglur stein av steini. Eg svari, men siti mest og njóti rørslur hennara, angan av henni. Eg havi gingið langa leið, og nú fann eg kongsdóttirina...

Stilt er. Man hon vera einsamøll undir lonini? So fer hon út gjøgnum aðrar dyr. Har er onkur inni. Eg hoyri eitt hosta. Eg sloti og siti og hyggi at myndunum á bróstinum. Um eina løtu verður hurðin latin upp, og hon kemur inn aftur. Ein maður er við henni. Hann sær út at vera á ellisárum. Hann gongur bogin, men man sum yngri maður hava verið stórir maður. Reyðligur í andliti, sum hevði hann verið nógv á sjónum.

»Hetta er kenningur mín, sum eg hitti hin dagin,« sigur hon og gevur mær eitt eygnakast og rodnar. »Nú er hann komin at vitja meg.« »Tað skal eg halda, at kenningur tín kemur at vitja teg,« sigur maðurin og er harðmæltur, trústir meg í hondina og dettur niður í stólin, sum var tað stórir lætti at sleppa at sita aftur. »Hon er ung og er so einsamøll. Gott at onkur kemur at vitja.«

Hetta man vera pápin, hugsí eg og sigi, at tað er mær mikil gleði at heilsa honum... Eg eri vissur í, at tey eru flýdd fólk. Av fremmindum kyni. Tað sæst av innbúnum.

Hon fer út at gera drekka.

»Hava vit ikki ein dropa av víni eftir í fløskuni,« spyr hann, tá ið hon kemur aftur við bakkanum. »Og hinar sigarirnar... Far eftir kassanum.« Hon ger, sum hann biður. Her skal verða mest sum gildi, hugsí eg. Hetta var dagur í viku! Jú, væl er eftir av víni í fløskuni. Fínt merki, síggi eg. Franskt. Eg hugsí aftur um huguenottar. Sólskin í Suður-Fraklandi. — Festarøl verður drukkið í kvøld... Vit drekka skál, og eyguni á gentuni eru sum neistar, tá ið gløsini nerta saman. Hetta er eitt gott kvøld. Hetta er sum at koma at keldu í oyðimørk. Ein pálmalund við svalligum skugga. Hasin gamli spyr og er forvitin. Eg sígi teimum frá grønum bøi, summarmarkvøld við pollamjørka, dansandi ungfólki á hvítum sandi, høgum svørtum bergum, har fuglurin letur, og brimi, sum ber stórar klettur upp á møl og urðar. Gentan situr kinnareyð og lýðir á. »Eitt sjáldsamt land, tygum eru úr,« heldur hin gamli. »Har skuldi tú búð, Vera. Men eg hevði ikki latið teg farið. Her er betri í býnum... Óliviligt... Hvalu og fuglur...« Hann hostar gamlamannahosta.

Hon eitur Vera, hoyri eg. Eg minnst, eg havi lisið eina søgu um eina gentu, sum æt Vera. Hon leyp í vatnið og druknaði, tí drongur hennara sveik hana. Eg táraði, meðan eg las.

Henda Vera, sum er mær fyri eygum (eystanfyri eita nógv konufólk Vera), reisir seg upp og koyrir radio frá. Ein sorgsamur musikkur ljóðar. Hann er ivaleyst eystaneftir. Eg síggi Weichsel á nna koma rennandi, tær víðu fløturnar í Ukraine. Har leiða ungar einkjur svartar hestar, sum eru komnir heim við ongum manni á baki. — Sum tað stendur í Sjúrdarkvæðinum: Guðrun gongur um allan heim, hon heldur í Grana teym. Tær leiða hestarnar og minnst menninar, sum riðu á teimum. Eg fáí so góðan hug at leypa upp á gólvið og sláa ring. Tá eg eri í slíkum lag sum í kvøld, havi eg altíð hug at sláa ein ring, kvøða og dansa, halda í hond á onkrum: Rókust úti í myrkum havi mánaðirnar tvá, ongantíð so kundu tey til nakað land at sjá. Troðum lættliga dansin, dagurin skín so fagurliga, komin er hægst um summarið...

Hin gamli tosar og er fryntligur: »Tygum skulu læra okkurt, sum gevur pening, annað er bara fjas. Haldið tygum á jørðini, mín ungi vinur.« So gerst hann móður av at sita. Hann ristist á hondunum, tá ið hann tekur glasið, og koyrir niður. Hann reisir seg og sigur, at

hann fer at leggja seg. »Men tit kunnu sita. Tosa við kenning tín. Minnst til, ungi maður, at tygum ikki taka óráð fyri.«

Hann fer, tekur fyri sær, og hon hjálpir honum. Fer innar við honum. Eg siti eftir og skoði tær stóru myndirnar á bróstinum.

So kemur hon aftur og setir seg við borðið. Hon er eitt sindur tøgulig og starir fram fyri seg. Men so tekur hon fløskuna við víninum. Tað er eitt sindur eftir í henni, og hon koyrir tað í gløsini. »Lat okkum tøma hana,« sigur hon. Hon hyggur so fast at mær, og eyguni eru so heit. Eg leggi hondina fram á borðið, og hon leggur hond sína oman á mína. Hondin er sum eldur, og eg kenni hitan frá henni at ganga at mær. Eg taki í hana, og so dragi eg gentuna til mín. Hon setir seg á knøini á mær og tekur meg um hálsin.

»Tak meg við tær,« sigur hon og kyssir meg. »Til land títt. Burtur hiðani. . .«

Og meðan eg haldi um hana og varrar liggja móti vørrum (hitt sama sorgsama lagið av teimum víðu fløtumum eystanífrá ljóðar) sigur hon mær eina søgu — ein kend søga. — Hon fór burtur, tí henni longdist eftir onkrum, sigursteininum? Hon dróst til hin stóra stað, rakst har. Leitaði og fann einki. Og so rann hon seg á hin gamla. Hon var hjá honum í fleiri ár. Hann gav henni høli og var góður við hana. . . . »Men nú fari eg við tær. Títt land er gott land. . . Vit ganga fram við sjónum, eftir hinum hvíta sandinum og lýða at aldunum. Aldur eru eisini har sum eg eri frá.«

»Eg lesi,« sigi eg, »tað verður leingi.«

»Eg bíði tær. Tú vitjar meg. Vit ferðast í býnum og ganga inn á automatkaféið. Tú hjálpir mær at taka klæði av snórinum.«

»Tá ið toran gongur og regnið oysir niður,« sigi eg. »Ja, tú ert riddarin. . . Tú hevur ikki verið góður við aðrar gentur? Nei, eg síggi tað. Tú ert reinur og óspiltur. . . Kom nú og tak meg við tær. Tað ger einki, um tú ikki ert ríkur.« Armarnir eru bleytir um háls mín. Tey svørtu eyguni eru sum neistar. Hugurin gerst djarvur av teim heitu kossunum.

Hon er ikki dóttir hansara. Men hvat ger tað? Nú kann eg roynast sum tann, ið bjargar kongsdóttirini. Hygg, svørðið hongur á bróstinum. Eg eri mentur at lyfta tí og reiggja tí. Lat bara trøllið koma.

»Eg skal flyta teg burtur, lít á tað,« lovi eg. »Eg verði mikil maður! Eg flyti teg á skipi mínum. So skalt tú síggja land mítt, har brimið brýtur, stormar duna. . . og vit skulu ganga móti storminum.«

»Oh, sum tú dugir væl at tosa. Tað er sum eg longu var á skipinum og vit sigldu.«

Hon setir seg av knøunum og í sessin. Kneppir hendurnar og leggur tær fram á knøini. Situr so boygd framyvir. Eg leggi meg á knæ og taki í hond hennara. — Eg eri burtur med alla... Riddarin ríður og hevur frúnna framman fyri sær á hestinum...

Hin gamli svevur hinumegin. Hann rýtur í svøvni. Men eg ansi tí ikki. Hesturin stórleypur. Hold hennara er fannhvítt og varrarnar sum vín...

Vertskonan gongur í ganginum, tá ið eg komi aftur. »Tygum eru í góðum hýri,« sigur hon við súrligum brosi. »Tygum hava notið okkurt gott í býnum.« »Veðrið er frálíkt,« svari eg. »Hava tygum ikki verið úti?« Hon er í sama illtonkta lagnum, hugsu eg. Hon brennist upp innanífrá. Hon skuldi bara vitað eydnu mína, neyðar kona! »Frk. Klausen letur ikki hr. Høirup fáa frið,« sigur hon og nærkast. »Hon setir gørn síni eftir honum. Hann man ikki vera hin fyrsti, hon roynir at fanga. Eg kenni hesar teysarnar. Eg hitti hana í kamari hansara. Hús mítt kemur í ringt orð.«

»Er tað so galið,« taki eg hugsunarleyst til orða. »Men tey eru góð. Tey eru ung. Vit fáa kanska brúdleyp.«

»Jú, tey eru góð hvørt við annað, hin stóri kærleikin,« hon lær háðandi. »Tað verður eitt giftarmál sum hjá hasum parinum, ið býr á II sali. Hon liggur saman við hasum gamla. Tey munnu vera gift? Hann er ríkur, steinríkur...vita tygum ikki tað...og so hevur hon lagt seg saman við honum. Slíkar kunnu taka alt. Jú, tær kunnu taka menn á hondum. Men eg loyvi ikki slíkt í mínum húsi. Hon skal út.«

Á, eg kundi tveitt hana oman gjøgnum trappurnar! Hon er ein ill og eitrað kelling. Hon hevur ongan kærleika notið, og so tveitir hon grót eftir øllum. Hon skuldi havt ein mann hjá sær, hevði hon eitt mannfólk hjá sær, var hon ikki so ónd í huga... Men eg taki mær ikki tykni av hennara tosi. Eg ríði ikki so niðarlaga við Júkagørðum, at eg steðgi av slíkum. Genta mín er góð. Hon er komin í andróður í hesum havi, sum er so fult av íðum, og so hevur hon ikki einsamøll vunnið land upp. Eg taki hana á skip mítt og flyti hana burtur. So leiðis hugsu eg, og mín ungi og sári hugur uppreitist.

»Tit øll vilja kasta við gróti, tað dámar tykkum,« svari eg og bíti á kampi, men læði so bítskliga, »gott er at verja borg, sum eingin herjir á...« Tá ið eg havi sagt hetta, fari eg skundisliga inn í stovu

mína. Nú bukar smiðurin í gólvið. Hann skuldi verið niðurlagdur hugsí eg. Har man vera húslag. . .

Nei, eg steðgi ikki mínari ferð. . . Tankarnir mæla um kongsdøtur í trøllaborgum. Oh, hvussu nógvur sita ikki bundnar hjá trøllum, og eingin kemur at taka tær út. Eg gangi ævintýrið at enda. . . Eg lyfti armarnar upp yvir høvdið og svørji hilmiseið. So fari eg út í vindeygað at hyggja. Ljós er har yviri hjá henni. Har er tað hon svevur. Nú fer hon ung og hvít til songar.

Søgubókin millum aðrar rúgvur av bókum liggur opin á borðinum. Hygg, har er myndin av honum sjálvum, Triðja Kristiani við hasum síða falsnara skegginum. Eg kom at standa fastur og vann ikki longur við honum og siðaskiftinum. Hesar dagarnar havi eg havt so nógv at hugsa um, at eg havi einki lisið. Eg haldi, at hann stendur og lær so spotskliga niður fyri seg.

Rithøvundarnir

J. H. O. Djurhuus

- 1881 Føddur í Havn
- 1900 Studentur
- 1911 Løgfrøðiligt embætisprógv
- 1914 Yrkingar
- 1923 Yrkingar, 2. økta útgáva
- 1931 Platon. Verjurøða Sokratessar.
Kriton-Faidon (týðing)
- 1938 Nýggjar yrkingar
- 1938 Platon. Symposion-Gorgias (týðing)
- 1941 10 yrkingar
- 1941 Carmina (yrkingar)
- 1944 Moriendo (yrkingar)
- 1961 Yrkingar í úrvali (við Karsten Hoydal)
- 1967 Homeros. Ilionskvæði (týðing)

Jákup Hansen

- 1881 Føddur í Havn
- 1906-07 Á Føroya Fólkaháskúla
- 1907-08 Á Føroya Fólkaháskúla

Jóan Chr. Poulsen

- 1881 Føddur í Hesti
- 1947 Hestsøga
- 1957 Føroysk orðafelli og orðtøk

Nyholm Debess

- 1882 Føddur á Viðareiði
 1918 Hallvard Hande: Gandakarlurin (sjónleikur, týðing)
 1918-36 Løgtingsmaður
 1927 Torvald Tu: Vinarlig hjún (sjónleikur, týðing)
 1929 Torvald Tu: Giftingarfør genta (sjónleikur, týðing)
 1933 Um jólatræið (yrkingar)
 1934 Yrkingar og týðingar
 1936 Torvald Tu: Ástarbragd (sjónleikur, týðing)
 1942 Torvald Tu: Gift teg (sjónleikur, týðing)

Hans Andreas Djurhuus

- 1883 Føddur í Havn
 1901-02 Á Føroya Fólkaháskúla
 1905 Læraraprógv
 1905 Hin gamla søgan (yrkingar)
 1908 Marita (sjónleikur)
 1909-10 Dúgván (blaðstjóri)
 1915 Barnarímur (yrkingar)
 1916 Hildarljóð (yrkingar)
 1917 Annika (sjónleikur)
 1922 Eitt ár til skips (skaldsøga)
 1922 Smásøgur og ævintýr
 1922 Søgumál (yrkingar)
 1923-24 Barnabókin, bd. 1-2
 1924 Føroya søga
 1925 Sjómansrímur (yrkingar)
 1927 Beinta (skaldsøga)
 1929 Ævintýr
 1930 Álvaleikur (sjónleikur)
 1930 Eitt ódnarkvøld (sjónleikur)
 1932 Halgiljóð (yrkingar)
 1933 Traðarbøndur (sjónleikur)
 1934 Føroyskur skaldskapur í úrvali I-III.
 Saman við M.A. Jacobsen og Chr. Matras
 1934 Undir víðum lofti (yrkingar)

- 1936 Løgmandóttirin á Steig (sjónleikur)
 1936 Yvir teigar og tún (yrkingar)
 1939 Føroysk lesibók II.
 Saman við M.A. Jacobsen og Chr. Matras
 1940 Fyrisagnir til skúlabrúks
 (Skúlablaðið, nr. 2 og 3 1940)
 1944-45 Barnajól (blaðstjóri)
 1944-51 Varðin (ritstjóri: bd. 23-27)
 1947 Eitt leygarkvøld í Bringsnagøtu (sjónleikur)
 1950 Í mánalýsi (minnisrit)
 1950 Livet paa Færøerne (ritstjóri)
 1952-62 Ritsavn, bd. 1-7

Hans Marius Ejdesgaard

- 1887 Føddur í Oyndarfirði
 1903-04 Á Føroya Fólkaháskúla
 1904-05 Á Føroya Fólkaháskúla
 1908 Læraraprógur
 1937 Ein myrking (sjónleikur)
 1952 Hitt ævinliga gonguverkið (skaldsøga)
 1953 Lívsins rættur (stuttsøgur)
 1962 Ein stjarna er tendrað (stuttsøgur)

Rikard Long

- 1889 Føddur í Havn
 1907 Studentur
 1920 Songbók Føroya Fólks, 2. útg. (savn)
 1921-31 Varðin (ritstjóri: bd. 1-11)
 1922 Ludvig Holberg: Jeppi á Fjallinum (sjónleikur, týðing)
 1922 Ludvig Holberg: Hin politiski kannustoypari (sjónleikur, týðing)
 1935 Føroyskar aftursagnir (útg.)
 1935-42 Varðin (ritstjóri: bd. 15-22)
 1943-58 Løgtingsmaður

- 1947 Føroysk Lesibók III.
Lagt til rættis saman við øðrum
- 1950-54 Landsstýrismaður
- 1955 Føroysk lesibók II, 2. útg. (útg.)
- 1962 Føroyingasøga (týðing, saman við Heðin Brú)
- 1964 Fornorrøn lesibók, bd. 1-2
- 1968 Jóannes í Króki: Sandoyarbók I (útg.)
- 1979 Kveikt og kannað (úrval: Hanus Andreassen)
- 1982 Jóannes í Króki: Sandoyarbók II (útg.)

Louis Zachariasen

- 1890 Føddur á Kirkju
- 1911 Læraraprógv
- 1913-15 Lærari
- 1918 Studentur
- 1924 Verkfrøðingsprógv
- 1926 Páll Fangi (sjónleikur)
- 1936-52 Stjóri á Telefonverki Føroya Løgtings
- 1940-43 Løgtingsmaður
- 1942 Blaðstjóri á Tingakrossi
- 1943-48 Blaðstjóri á Tingakrossi
- 1946-50 Løgtingsmaður
- 1948-50 Landsstýrismaður
- 1951 Á leiðini (yrkingar)
- 1952 Úr Føroya søgu um ár 1700
- 1959-61 Føroyar sum rættarsamfelag 1535—1655
- 1978 Abbastova (skaldsøga)
- 1978 Sóttin svarta (stuttsøgur og sjónleikurin Páll Fangi)

Gudmund Bruun

- 1891 Føddur í Miðvági
- 1909 Studentur
- 1915 Gudfrøðiligt embætisprógv
- 1916 Føroyskir Kirkjusálmar (savn)

- 1939 Vallaraljóð (yrkingar)
 1968 Ljósið rann av kærleiks runni (lestrabók)

Maurentius S. Viðstein

- 1892 Føddur í Havn
 1927-32 Blaðstjóri á Føroya Social Demokrat
 1928-36 Løgtingsmaður
 1947-71 Í blaðstjórnini á Dagblaðnum
 1939-43 Ritstjóri á fylgiblaði Dagblaðsins »Nýtt Land«
 1941 Eirika (stuttsøgur)
 1942 Sól til viðar gongur (yrkingar)
 1970 Smásøgur úr Sundalagnum

Victor Danielsen

- 1894 Føddur í Søldarfirði
 1914 Læraraprógv
 1915 Leggur lærarastarvið frá sær
 1920 Sálmar (savn)
 1923 J. R. Macduff: Hin trúfasti lovarin (týðing)
 1923 Nýggir sálmar (savn)
 1926 Songbók fyri børn (savn)
 1927 Aðru ferð (skaldsøga)
 1929 Eigi eg ikki at halda sabbatin?
 1931 Paulusar bræv til Galatarnar (týðing)
 1932 Guds fólks songbók (savn)
 1937 Hitt nýggja testamentið (týðing)
 1939 Evangelisk songbók (savn)
 1942 Nýggir andaligir songir I
 1946 John Bunyan: Pílagrímsferðin (týðing)
 1947 Nei — lyftið sveik ikki (skaldsøga)
 1947 O.F. Walton: Tikin ella latin eftir (týðing)
 1948 O.F. Walton: Tá ið eingil fylti (týðing)
 1949 Bíblían (týðing)
 1949 John Bunyan: Ómetalig náði (týðing)

- 1949 Silas K. Hocking: Einglar hansara (týðing)
 1950 John Bunyan: Hin heilagi bardagin (týðing)
 1950 Ein jólasøga (týðing)
 1950 D.L. Moody: Himmalin (týðing)
 1951 Mary Carter: Mary Jones og bíblia hennara (týðing)
 1951 Amy Le Fevre: Bilsnir synir (týðing)
 1951 C.H. Spurgeon: Alt av náði (týðing)
 1957 Mrs. Birds: Við Gudi er smátt stórt (týðing)
 1957 Guðrun Lárusdóttir: Tríggjar smásøgur (týðing)
 1957 Newman Hall: Kom til Jesus! (týðing)
 1957 C.H. Spurgeon: Við hitt tronga portrið (týðing)
 1961 Hygg á Jesus (týðing)
 1964 Frelsari mín. Seinasti boðskapur Victor Danielsens

Dagmar Joensen-Næs

- 1895 Fødd í Miðvági
 1971 Rannvá (skaldsøga)
 1980 Tá minnini tala (stuttsøgur)

Poul F. Joensen

- 1898 Føddur í Sumba
 1917 Læraraprógv
 1924 Gaman og álvara (yrkingar)
 1927 Leggur lærarastarvið frá sær
 1942 Millum heims og heljar (yrkingar)
 1955 Lívsins kvæði (yrkingar)
 1963 Seggjasøgur úr Sumba
 1967 Ramar risti hann rúnirnar (yrkingar)

Hans Dalsgaard

- 1899 Føddur í Skálavík
 1919-20 Á Føroya Fólkaháskúla

- 1926 Jákup Sibbi (sjónleikur. Varðin, bd. 6)
 1944-45 Løgtingsins umboðsmaður í Íslandi
 1950 Davið Stefánsson: Gyltalið (sjónleikur, týðing. Varðin, bd. 28)
 1966 Av mannagøtum (yrkingar)
 1968 Bøndur og fátæk fljóð (stuttsøgur)

Chr. Matras

- 1900 Føddur á Viðareiði
 1920 Studentur
 1922 Jonathan Swift: Ferð Gullivers til Pinkulinganna (týðing)
 1926 Grátt, kátt og hátt (yrkingar)
 1927-28 Føroysk-donsk orðabók. Saman við M.A. Jacobsen
 1928 Magistaraprógur í norrønari málfrøði
 1930 Føroysk fólkanøvn. Saman við M.A. Jacobsen
 1931-35 Varðin (ritstjóri: bd. 11-15)
 1932 Stednavne paa de færøske Norðuroyar
 1933 Dr. phil
 1933 Heimur og heima (yrkingar)
 1934 Føroyskur skaldskapur í úrvali I-III. Saman við M.A. Jacobsen og H.A. Djurhuus
 1934 Lítil brævabók. Saman við M.A. Jacobsen og Thorstein Petersen
 1935 Føroysk bókmentasøga
 1939 Føroysk lesibók II. Saman við M.A. Jacobsen og H.A. Djurhuus
 1939 Thomas Kingo: Songkórið andliga (týðing)
 1939 Svabos færøske Visehaandskrifter (útg.)
 1941-51 Føroya kvæði, bd. I-IV (útg.)
 1943 Svabos Glossar til færøske Visehaandskrifter (útg.)
 1945 Robert Burns: Yrkingar (týðing)
 1945-52 Útiseti (ritstjóri saman við Karsten Hoydal)
 1950 Ættmenn uttanlendis
 1951-53 J.H. Schröters optegnelser af Sjúrdar kvæði (útg.)
 1958 Færøerne/Føroyar, bd. 1-2 (ritstjóri)
 1965-71 Leiðari av Føroyamálsdeild Fróðskaparsetursins

- 1965 Yrkingar 1917—45
 1966-70 J.C. Svabo: Dictionarium Færoense, bd. 1-2 (útg.)
 1970 Bygd og hav (yrkingar)
 1972 Á hellu eg stóð (yrkingar)
 1972 Jørgen-Frantz Jacobsen: Barba og harra Pál (týðing)
 1973 Evangelium Sankta Matteusar, bd. 1-2 (útg.)
 1973 Nøkur mentafólk
 1973-74 Varðin (ritstjóri: bd. 41-42)
 1975 Av Viðareiði (yrkingar)
 1975 Leikur og loynd (yrkingar)
 1975 William Heinesen: Degningsvindar (týðing)
 1976 William Heinesen: Himinin brosar (týðing)
 1976 Jørgen-Frantz Jacobsen: Dýrmæta lív (týðing)
 1976 Jørgen-Frantz Jacobsen: Tíðargreinir 1925—1937 (týðing)
 1977 F. d. Voltaire: Candide ella besti heimur (týðing)
 1978 Úr sjón og úr minni (yrkingar)
 1978 Albert Camus: Pestin (týðing)
 1981 Nýggjar týðingar (yrkingar)
 1981 Upp í lógvan av ørindum/En håndfuld vers (yrkingar)
 1982 Lucian Blaga: Tólv yrkingar (týðing)

Heðin Brú

- 1901 Føddur í Skálavík
 1919-20 Á Føroya Fólkaháskúla
 1928 Prógv sum búnaðarfrøðingur
 1930 Lognbra (skaldsøga)
 1935 Fastatøkur (skaldsøga)
 1936 Fjallaskuggin (stuttsøgur)
 1940 Feðgar á ferð (skaldsøga)
 1942-68 Landbúnaðarráðgevari
 1948 Flókatrøll (stuttsøgur)
 1959-74 Ævintýr, bd. 1-6 (týðing)
 1960 Úr ævintýrheimi (týðing)
 1961-70 Varðin (ritstjóri: bd. 34-39)
 1962 Føroyingasøga (týðing, saman við Rikard Long)
 1963 Leikum fagurt (skaldsøga)

- 1964 W. Shakespeare.: Harðveðrið (sjónleikur, týðing. Varðin, bd. 37)
- 1966 Purkhús (stuttsögur)
- 1968 J. Anouilh: Antigone (sjónleikur, týðing. Varðin, bd. 38)
- 1969 J. Anouilh: Hamlet. Prinsur av Danmark (sjónleikur, týðing)
- 1970 Men lívið lær (skaldsøga)
- 1971 Búravnurin (stuttsögur)
- 1972 Tað stóra takið (skaldsøga)
- 1972 Knut Hamsun: Vælfærðin (týðing)
- 1972 Martin A. Hansen: Dupultmyndin (týðing)
- 1975 William Heinesen: Glataðu spælimenninir (týðing)
- 1975 William Heinesen: Móðir Sjeystjørna (týðing)
- 1977 F.M. Dostojevskij: Tey á Steffansleiti (týðing)
- 1978 F.M. Dostojevskij: Karamasov brøðurnir, bd. 1-3 (týðing)
- 1978 K.F. Münchhausen: Münchhausen greivi sigur frá (týðing)
- 1980 Endurminningar
- 1980 Astrid Lindgren: Brøðurnir Leyvuhjarta (týðing)
- 1981 J.L.K. Grimm: Tann stóra ævintýrbókin (týðing)

Martin Joensen

- 1902 Føddur í Sandvík
- 1922-23 Á Føroya Fólkaháskúla
- 1926 Lærarapróg
- 1946-49 Blaðstjóri á Føroya Sosial Demokrati
- 1946 Fiskimenn (skaldsøga)
- 1949 Útrák (stuttsögur)
- 1952 Tað lýsir á landi (skaldsøga)
- 1962 Klokkan ringir (barnabók)
- 1977 Heimadoktarin (stuttsögur)
- 1977 Gamli maðurin og varðin (stuttsögur)

FØROYSKAR BÓKMENTIR Í ÚRVALI 3

Í hesum bindi eru verk eftir høvundar,
sum eru føddir í tíðarskeiðinum 1881 - 1902

J. H. O. Djurhuus

Jákup Hansen

Jóan Chr. Poulsen

Nyholm Debess

H. A. Djurhuus

H. M. Ejdesgaard

Rikard Long

Louis Zachariasen

Gudmund Bruun

M. S. Viðstein

Victor Danielsen

Dagmar Joensen-Næs

Poul F. Joensen

Hans Dalsgaard

Chr. Matras

Heðin Brú

Martin Joensen

